

DEKKARIT FESTIVAALI 2020 ANTOLOGIA

Kirjoittaminen kannattaa aina

Epävirallinen ja nyt jo edesmennyt valtioviisaamme Jörn Donner jäi suomalaisten mieleen myös lauseesta “Lukeminen kannattaa aina”.

Ehkä lentäväksi lauseeksi muodostunut viisaus oli jonkin copywriterin hengentuote, mutta varmasti Jörkka sen ilomielin allekirjoitti.

Varkauden 5. Dekkareiden jälkeen on sopiva tilaisuus puoliksi lainata edellä mainittua viisautta ja kääntää se muotoon “Kirjoittaminen kannattaa aina”.

Samalla kun Dekkarien kansallinen ja kansainvälinen maine on kohisten kasvanut, myös osanotto tapahtuman perinteiseen rikosnovellikilpailuun on lisääntynyt räjähdysmäisesti. Edellisestä vuodesta kilpailuun lähetettyjen kirjoitusten määrä on tuplaantunut ja esiraadin sekä ylituomarin mielestä niiden taso on edelleen petrannut.

Tämä on hyvä lähtökohta jo ensi vuoden rikosnovellikilpailuun.

Laittakaa kirjoituskoneet tai mitä laitetta käytättekkään saman tien laulamaan.

Jaakko Ikonen

Varkauden Dekkarit

Primus motor

Rikos kannattaa aina

Tai ainakin rikosnovellin tai kokonaisen rikosromaanin kirjoittaminen kannattaa aina.

Joskus Helsingin Kirjamessujen tuoksinassa osallistuin paneelikeskusteluun dekkarien tarpeellisuudesta. Yleisön joukosta kuusikymppisen oloinen rouvashenkilö huikkasi, että hän kirjoittaa niitä itselleen. Pöytälaatikkoon, ei julkaistavaksi ainakaan hänen elinaikanaan.

Tämä kirjoittava naisihminen ei ole yksin. Monen julkaisseen kirjoittajan varjossa on vähintään

kymmenen sellaista, joiden tekstit ansaitsisivat päästä julkisuuteen. Rikokset ja kaikki mikä niihin liittyy kiinnostavat kaikkia ja se luo jopa uusia lukijakuntia. Trendi on kansainvälinen ja kasvaa myös muoti-ilmiöksi muodostuneessa äänikirjagenressä kaikkein vauhdikkaimmin.

Vetoankin näihin tuhansiin, jopa satoihin tuhansiin pöytälaatikkokirjoittajiin, että jakaisivat hengentuotteensa meidän muiden kanssa.

Osallistukaa ensi vuoden Rikosnovellikilpailuun ujostelematta. Siinä voi olla kenelle tahansa uuden uran, jopa kansainvälisen kuuluisuuden alku.

Timo Korppi

Kääntäjä

Kirjailija emeritus

Kilpaileminen kannattaa aina

Suomi tunnetaan maailmalla urheilumaana ja miksipä ei myös parhaan rikosnovellin kirjoittamisesta voisi kilpailla. Kyllä voi, sen osoitti tämänvuotinen Varkauden dekkarifestivaalin järjestämä rikosnovellikilpailu, jossa teema oli perhe, tarkemmin sanottuna Perhe on pahin. Parisataa novellia tuli määräaikaan mennessä. Näistä alkuraati seuloi semmoisen kymmenen prosentin kärjen – 21 kappaletta – joista sitten tehtäväkseni jäi valita kolme palkittua.

Voittajaksi selviytyi helsinkiläinen Pekka Salo novellillaan Briljantti juttu. Hän kuittasi palkintona 1000 euron lahjashekin. Toiseksi sijoittui Jonna Lahtinen novellillaan Jukka ja kolmanneksi Heikki Itänen novellilla Sukupuun karsinta. He saavat Rosebud-kirjakaupan lahjakortin.

Aika moni suomalainen kirjailija on aloittanut uransa kirjoittamalla novelleja. Niin myös Mauri Sariola, joka ei tiettävästi koskaan osallistunut rikosnovellikilpailuun, mutta novelli hänen ensimmäinen julkaistu tekstinsä oli. Novelli oli nimeltään Uhka avaruudesta ja se näki päivänvalon Lukemista kaikille -lehdessä vuonna 1947. Menestyksekkään kirjailijanuransa aikana Sariola ei hyljännyt novellia vaan kirjoitti niitä satamäärin eri lehtiin.

Tämä kilpailu puolestaan on osoituksena siitä, että suomalainen rikosnovelli elää ja voi hyvin. Palatkaamme asiaan uuden kilpailun ja uuden teeman merkeissä vuonna 2021.

Raimo Jokisalmi

Muusikko

Tietokirjailija

BRILJANTTI JUTTU

Venäjän presidentin Leonid Sokolovin kuolemasta oli kulunut kaksitoista tuntia, kun maan keskuspankki jäädytti valuuttaostot. Toiset kaksitoista tuntia ja yksityisten kansalaisten ruplien käteisnosto-oikeus rajoitettiin kymmeneen tuhanteen ruplaan vuorokaudessa, eikä uusia tilejä saanut avata. Myöhemmin samana päivänä pörssi suljettiin ja kullin myynti kiellettiin.

Tradingeconomics.comin mukaan ruplan arvo romahti kahden vuorokauden aikana lukemiin, joille ei löydy vertaa edes vuoden 2001 Argentiinasta. Parhaimmillaan yhdestä dollarista maksettiin pimeästi kolmesataa ruplaa. Pörssireaktioista ei ollut tietoa, koska pörssi oli kiinni.

Kahden vuorokauden kuluessa pelkästään Moskovassa ja Pietarissa tehtiin useita kymmeniä henkirikoksia. Eivätkä ne olleet humalaisten kirvestappoja. Surmattujen joukossa olivat Gazprom Neftin toimitusjohtaja ja Rostelecomin kakkosmies. Molemmat ammuttiin keskelle katua. Venäjällä oli käynnistynyt rahan ja vallan uusjako.

Edesmenneen presidentin pahin painajainen, sekasorto, oli toteutunut. Onnekseen hän ei ollut sitä näkemässä.

Velipoika Teemu soitti seitsemältä aamulla. Sanoi joutuneensa hankalaan tilanteeseen. Neuvottelut Espoon hotelli Korpilammella olivat venyneet edellisenä iltana, eikä mies ollut vielä ajokunnossa. Auto oli hotellin parkissa. Olisiko mitenkään mahdollista, että ottaisin taksin ja tulisin hakemaan. Ajeltaisiin sitten kaupunkiin. Firmassa oli yllättäen päätetty osaston palaverista ja Lauttasaareen pitäisi ehtiä yhdeksäksi. Kaikki taksilaskut Teemu tietenkin maksaisi.

Kysyin eikö se voisi tulla sieltä taksilla ja käydä itse hakemassa autonsa illemmalla. Ehdotukseni ei saanut Teemua innostumaan. Olisi kuulemma parempi, jos hän voisi töiden jälkeen mennä suoraan kotiin. Tässäkin riittäisi selittämistä ihan tarpeeksi.

Aamuseitsemän oli minulle luonnoton aika lähteä liikkeelle, mutta ilmoitin tulevani. Se maksaisi kuitenkin pullon hyvää konjakkia. Teemu sanoi, että totta kai, totta kai.

Söin banaanin, join kupillisen kahvia ja tilasin taksin.

Ei Teemu niin huonossa kunnossa ollut kuin puhelinkeskustelumme perusteella olisi voinut päätellä. Se torkkui kuitenkin melkein koko matkan Helsinkiin. Pysäköin firman parkkiin. Ennen lähtöään se huomautti, ettei tätä kannattaisi Minnan kuullen muistella. Sanoin, että ei tietenkään. Otin lennosta taksin, joka ajoi minut kämpilleni Kannelmäkeen.

Jatkoin vajavaiseksi jäänyttä aamiaistani ja katsoin netistä tärkeimmät uutiset. Sokolovin kuolinsyytä ei vielä kukaan tiedetty tai sitä ei haluttu kertoa. Pääministeri oli joutunut sairaalaan

sydänvaivojen takia, eikä virkaatekevää presidenttiä ollut toistaiseksi saatu valittua.

Ulkomaiden Venäjän kirjeenvaihtajat valittivat luotettavien tietojen saamisen vaikeutta. Isoista mediataloista vain valtio-omisteiset RIA novosti ja Tass tuottivat uutisia. Ainoan merkittävän oppositiolehden Novaja gazetan toimittajat Venäjän turvallisuuspalvelu FSB oli potkaissut kadulle. Ulkomaisten tiedotusvälineiden kirjeenvaihtajia pidätettiin syytettynä milloin mistäkin, diplomaattien liikkumisia ”ohjailtiin”. Salaliittoteoriat olivat voimissaan.

Kello oli lähestymässä kymmentä kun kännykkäni soi. Soitto tuli tuntemattomasta numerosta. Vastasin. En olisi voinut enemmän ällistyä. Soittaja oli Juri Varvinski. Olimme tutustuneet kolme vuotta sitten Madeiralla hotellimme snookerpöydän ääressä. Saarella oli tullut vettä toista viikkoa putkeen ja päivät olivat kuluneet palloja kolistellessa. Juri oli parimetrinen kaveri, jonka paistinpannun kokoiset kännyt soveltuivat huonosti snookeriin, ja hän oli minuakin huonompi pelaaja. Vaikkei yhteistä kieltä oikein löytynyt, tulimme hyvin juttuun. Tai ehkä juuri sen takia. Poliitiikka ja talous olisivat vaatineet parempaa englannin taitoa kummaltakin.

Juri oli sydämellinen, huumorintajuinen ja suurpiirteinen sanan myönteisessä merkityksessä. Pelipäivän jälkeen tavaksemme tuli illastaa yhdessä hotellin ravintolassa. Juri halusi aina tarjota ruokajuomat. Minä puolestani kustansin ruoan jälkeen parit paukut baarin puolella. Juri oli leskimies ja eläkkeellä jostakin Pietarin kaupungin virasta.

Kun lomani huhtikuun lopulla päättyi, Juri jäi vielä saarelle. Vaihdoimme yhteystietoja, mutta emme sopineet tapaamisesta. Seuraavana talvena sain häneltä WhatsApp-kuvaviestin. Siinä hän istui kamelin selässä Fuerteventuralla. Ja nyt sitten Juri yhtäkkiä soittaa.

Monta sanaa emme kuulumisia ehtineet vaihtaa, kun Juri kysyi milloin voisimme tavata. Hän oli saapunut autollaan edellisenä yönä Pietarista ja asui Radisson Blu –hotellissa Helsingin Mikonkadulla. Sanoin, että minulle kävisi milloin vain. Juri kysyi sopsisiko heti, esimerkiksi kello yksitoista, ja hänen hotellihuoneessaan. Hotellin avain- ja kulkukortin saisin vastaanotosta. Se olisi pienessä kuplakuoressa, joka oli osoitettu September & Co:lle. Korttia olisi näytettävä hissien ovenpielen tunnistimelle ja lisäksi vielä hississä kerrosta valittaessa. Huoneen numero on 403. Minun olisi vielä katsottava, ettei käytävällä ole muita ihmisiä silloin kun astun huoneeseen. Juri sanoi selittävänsä kaikki kummallisuudet heti kun tapaisimme.

Lupasin mennä, vaikka avainkorttipeli vähän ihmetyttikin. Sain pian kuitenkin muuta ajateltavaa. Teemu soitti ja kertoi Minnan tiukanneen, miksei hän ollut tullut aamulla kodin kautta, vaan mennyt suoraan töihin. Ja oliko aivan varma, että minä olin noutanut hänet Korpilammelta enkä jostakin muualta. Jos Minna soittaisi, minun pitäisi kertoa asiat niin kuin ne ovat. Kysyin Teemulta luuliko Minna Korpilammen olevan ukkomiehelle jollakin tavalla muita paikkoja tur-

vallisempi. Teemu mumisi jotakin ja sulki puhelimen.

Menin keskustaan julkisilla. Sain vastaanotosta ongelmitta September & Co:n kuoren ja ajelin hissillä neljänteen kerrokseen. Katsoin käytävää kumpaankin suuntaan ennen kuin näytin korttia huoneen 403 ovella. Hetken tuntui siltä, että olin joutunut amerikkalaiseen vainoharhatrilleriin.

En ollut tuntea Juria. Hän oli kasvattanut parran ja ajeluttanut hiuksensa. Hän halasi minua kuin kauan kadoksissa ollutta veljeään, irrotti otteensa, katsoi minua tarkkaan, ja halasi uudelleen. Veivasi vielä pitkään kädestä ja kehotti sitten istumaan.

Katselin ympärilleni. Matkalaukkutelineessä oli kaksi jättikokoista laukkua päällekkäin. Kumpikin avaamattomia. Juri huomasi kun kallistin päätäni laukkujen puoleen ja sanoi, että autossa parkkihallissa oli vielä kolme samanlaista. Hän otti minibaarista pienen kuohujuomapullon, korkkasi ja kaatoi lasiin. Kilistelimme.

Jo aamuisen puhelinkeskustelun aikana olin huomannut Jurin englannin taidon kohentuneen roimasti. Minkähän takia ikämies oli yhtäkkiä ryhtynyt opiskelemaan vierasta kieltä?

Jurin automatka Pietarista Vainikkalaan oli ollut matelevaa jonoa ja kestänyt kaksitoista tuntia. Jokainen venäläinen, jolla oli vähänkin omaisuutta, halusi saada omaisuutensa ulos maasta. Dollareita, euroja, kultaa, arvokiviä ja ikoneita virtasi länteen. Lakeja ja määräyksiä rikottiin sumeilematta. Venäjän rajaviranomiset siitä viis veisasivat. Heille riitti, että saivat kymmenyksensä.

Ei Venäjän talouden romahdus presidentin kuolemasta johtunut. Sokolovin lähtö vain osui herkkään hetkeen ja antoi vauhtia sille, jonka tiedettiin olevan väistämättä tulossa. Venäjä ei ollut onnistunut hillitsemään valuuttapakoa ja viimeisten kahden kuukauden aikana pääomaa oli kadonnut yli 300 miljardin dollarin arvosta. Osa rahoista oli siirtynyt ulkomaille sijoituksina ja investointeina, osa talletustilien ruplista oli muutettu dollareiksi ja pantu kassakaappeihin.

Eikä luottamusta Venäjän talouteen ollut lisännyt The Guardianin ja muutaman muun brittiläisen lehden parin viikon takainen väite: koronan kolmas aalto oli rantautunut Venäjälle. Syynä olisi ollut Venäjän rokotuskampanjan täydellinen epäonnistuminen. Moskovassa tieto oli kuitattu englantilaisten roskalehtien höpinäksi.

Mutta ei Venäjän synkkenevä tilanne huolettanut kaikkia. Rikolliset voivat paremmin kuin aikoihin. Yksikään omaisuuttaan länteen rahtaava ei ollut turvassa. Autoillaan länteen matkaavia venäläisiä ryöstettiin etenkin Ruotsissa, jonka poliisi tiedettiin hitaaksi, araksi ja osaamattomaksi.

Juri vaikenä hetkeksi, maistoi lasistaan ja meni sitten eteiseen tallelokerolle. Hän näppäili tunnusluvun ja avasi luukun. Lokerosta poimimansa esine oli Marlboro-aski. Hän ojensi sen minulle. Tavallinen avaamaton punainen Marlboro. Panin sen pöydälle.

Juri osoitti minua etusormellaan ja kysyi, olisinko valmis tekemään hänelle palveluksen. Se ei

olisi aivan vähäinen. Vaivoistani hän tietenkin maksaisi kohtuullisen korvauksen.

Sanoin olevani valmis kuuntelemaan.

Marlboro-boksissa oli 19 tupakkaa. Jokaisessa savukkeessa oli asiaankuuluva filteri, mutta ei tupakkaa. Tupakka oli poistettu paperin sisältä ja tilalle oli sovitettu briljanttihiottuja timantteja. Kussakin tupakassa oli yhdeksän puolentoista karaatin hyvänlaatuista timanttia, kukin arvoltaan noin 12 000 euroa. Ja kun briljanttien yhteismäärä oli 9 x 19 eli 171 kappaletta, oli paketin arvo vähän yli kaksi miljoonaa euroa. Savukkeita oli 19 sen takia, ettei kahtakymmentä savuketta ollut saatu sovitettua pakettiin ehjinä. Laatikon sellofaanipäällyys ja repäisynauha oli sen sijaan onnistuttu paikkaamaan niin taitavasti, että boksi näytti avaamattomalta.

Juri antoi minun hetken aikaa sulatella tietoa.

Antwerpenissä timanteille olisi ostaja. Lentokuljetus ei tulisi kysymykseen. Kaikki matkustajat joutuivat nykyään perusteelliseen turvatarkastukseen. Matkustajat taputeltiin housunpunteja myöten ja kaikki pikkutavarat joutuivat hihnalle. Läpivalaisussa näkyisi, että boksissa oli muuta kuin savukkeita. Ruumaan menevään laukkuun timanttipakettia ei tietenkään uskaltaisi pakata.

Ruotsiin olisi matkustettava laivalla. Mutta riski tulla ryöstetyksi alkaisi siitä hetkestä, kun Juri astuisi huoneesta briljanttipakettinsa kanssa. Eikä hotellihuonekaan ollut mikään Fort Knox. Juri oli varma, että hänen liikkumistaan seurattiin. Näin arvokas potti veti aina jakajia puoleensa.

Juri katsoi minua pörröisten kulmiensa alta ja kysyi olisiko mahdollista, että ottaisin boksen tässä ja nyt. Pitäisin sen sitten hallussani siihen saakka, kunnes olisimme ostajan pakeilla Antwerpenissä.

Ilmeisesti leukani loksautti sen verran, että Juria nauratti. Hän meni uudelleen lokerolle, otti sieltä Tallink-Siljan laivalipun ja ojensi minulle. Katsoin lippua. Meno-paluu Tukholmaan, lähtö huomenna klo 18:00. Itselle Juri oli varannut autopaikan samasta laivasta.

Jurin suunnitelman mukaan Tukholmassa vuokraisin auton. Ajelisimme sitten peräkkäin tai melkein peräkkäin Belgiaan. Hän arveli, että minä ja timantit olisimme turvassa niin kauan kun kukaan ei osaisi yhdistää meitä toisiimme. Jos hänen kännykkänsä joutuisi väriin käsiin, siinä ei olisi mitään, mikä kertoisi minusta. Juri oli poistanut kaikki minua koskevat tiedot. Puhelunsa aamulla hän oli soittanut läheisen pitserian lankapuhelimesta.

Ja sitten palkkio. Se olisi kymmenen prosenttia timanttien kauppahinnasta eli noin 200 000 euroa tai vastaava määrä dollareita.

Että silleen.

Tuntui siltä, että tämä tapahtui jossakin muualla. Vaikkapa siinä amerikkalaisessa vainoharhajännärissä. Kysyin oliko Juri ollut paikalla, kun timanttisavukkeita pakattiin. Juri nyökkäsi.

Marlboro–askissa oli varmasti timantteja eikä esimerkiksi heroïinia. Amatöörikin tiesi, että jo Tukholman laivarannassa oli huumekoiria enemmän kuin kissoja Rhodoksella.

Kysyin kenen timantteja olisin kuljettamassa. Juri sanoi, että melkein koko hänen omaisuutensa oli Marlboro–boksissa. Hän poimi paitansa hihan käänteestä kameran muistikortin ja ojensi sen minulle. Kortissa oli valokuvat GIA:n jalokivilaboratorion tutkimusraporteista. Luokitustodistus oli tehty jokaiselle 171 kivelle. Jotta timantin saisi myytyä asialliselle timanttikauppiaille, täytyisi kivistä olla tutkimus- ja luokitusraportti joltakin tunnetulta alan toimijalta. Ja GIA oli luokittaja, jonka tutkimusmenetelmiin luotettiin. Sillä oli toimipisteitä Yhdysvalloista Eurooppaan ja Aasiaan.

Raporteissa oli tiedot ainoastaan kivistä, ei esimerkiksi kiven senhetkisestä omistajasta. Luokitustodistuksen numero ja GIA:n logo oli laserkaiverrettu timantin reunukseen, josta se voitiin lukea kymmenkertaisella suurennuksella. Alkuperäiset todistukset olivat tietenkin Jurilla.

Periaatteessa jalokivivaras ei voinut myydä varastamaansa timanttia ilman raporttia. Numeron perusteella ostaja pystyi aina selvittämään oliko timantin varkaudesta ilmoitettu poliisille. Mutta jos rikollisella oli sekä kivi että raportti, tai raportin kopio, kivi olisi helppo myydä.

Kysyin miksi hän antoi minulle kopiot luokitustodistuksista. Juri sanoi, että varmuuden vuoksi. Eihän sitä koskaan tiennyt, vaikka alkuperäisille papereille sattuisi matkan aikana jotakin ikävää.

Kävimme läpi vielä koko joukon yksityiskohtia. Avainkortin voisin pitää, jos meidän jostakin syystä pitäisi tavata vielä ennen lähtöä. Kaksi avainkorttia hän oli saanut kerrottuaan vastaanotossa, että vaimo tulisi myöhemmin. Kysyin lopuksi, miksi hän luotti minuun. Sain vastaukseksi ainoastaan leveän hymyn.

Pistin laivalipun ja Marlboro–askin puseroni povitaskuun ja vedin vetoketjun kiinni. Muistikortin käärin paperiin ja panin paidanhelman alle takataskuun. Juri varmisti vielä, ettei käytävässä ollut ketään ennen kuin päästi minut huoneesta.

Vähän naurettavaltahan se tuntui, mutta päätin toimia varma päälle. Kävelin rautatieasemalle ja tunnelin kautta Sokoksen tavarataloon ja sieltä takaisin rautatieasemalle, jossa nousin junaan. Poistuin siitä Kannelmäen asemalla ja jäin katsomaan muita yhtä aikaa junasta lähteneitä. Mielestäni joukossa ei ollut ketään sen näköistä, jonka olisin voinut kuvitella seuranneen minua.

Kotona pistin Marlboron sellaiseen piiloon, josta sitä kukaan ei löytäisi edes vahingossa. Muistikortin panin eri paikkaan.

Pohdin tilannetta. Juri pelkäsi sekä timanttien että henkensä puolesta. Mitä seuraisi, jos Juri todella pääsisi hengestään, mutta minä päätyisin kivien kanssa Antwerpeniin? Minulla olisi kivet ja valokuvakopiot raporteista. Voisinko minä ryhtyä myymään kiviä? Koko juttu ei mielestäni

oikein pysynyt kasassa.

Mutta. Korona-aallot olivat kääntäneet koko maailman kahteen kertaan nurin ja seuraukset olivat olleet raamatulliset. Ja sen jälkeen kun Yhdysvaltain presidentin oli todettu sekaantuneen covid-19 -rokotteita koskevaan huijaukseen, ei mikään tässä maailmassa ollut enää mahdollista.

Sitten puhelin soi. Keilarannan marinassa tarvittaisiin kiireesti venemoottoreiden asiantuntijaa. Pohdin sen sekunnin lähtisinkö vai en. Voisi olla hyvä tuulettaa aivojaan muilla asioilla. Ilmoitin tulevani.

Kello oli kaksi kun velipoika soitti. Työssä oli sen verran kiirettä, etten vastannut. Viiden minuutin kuluttua tuli pitkä tekstiviesti. Siinä luki:

”Vastaa nyt hiivatissa. Me ollaan koko perhe ihan kusessa. Asunnossa ollaan tekemässä pintaremonttia ja kaikki seinät maalataan. Maalari aloitti olkkarista. Ja kun se ei saanut vanhaa tapettia kokonaan irti, se veti kaikkiin seiniin tartuntamaalit. Sehän ei ole mikään sisämaali ollenkaan ja koko luku haisee nyt kuin jätesäiliö. Minna on astmaatikko eikä siedä voimakkaita hajuja. Eikä sellainen löyhkä ole hyväksi keskenkasvuisille pojillekaan. Koko Uudeltamaalta ei löydy ainoatakaan vapaata hotellihuonetta, kun ne kaikki ovat nyt venäläisillä. Että voisit sä ottaa meidät yöksi tai pariiksi?”

Soitin Teemulle ja kysyin kuvitteliko se tosiaan, että me kaikki viisi mahtuisimme neljänkymmenen neliön kaksioon? Eikö Minnan sisar asunut yksin Munkkiniemessä yli sadan neliön kämpässä? Teemu sanoi, että sisarusten välit olivat olleet poikki siitä saakka kun olivat riidelleet tätinsä perinnöstä. Vuosaaren Okku-eno voisi ehkä olla yksi mahdollisuus, mutta Urho ja livari eivät varmaan suostu sen luokse lähtemään. Viime kerralla, kun pojat olivat olleet Vuosaarella, niin Okku oli huomauttanut kännyköiden räpläämisestä jotenkin ilkeästi. Vanha mies.

Kysyin Teemulta, olivatko vara-avaimeni vielä tallella. Teemu sanoi, että tietenkin olivat. Asetin kaksi ehtoa: mihinkään ei saisi koskea, ei mihinkään. Asiasta pitäisi sanoa painokkaasti ja selkeästi Minnalle ja pojille. Ja jos joku soittaisi ovikelloa, ovea ei saisi avata. Teemu vähän ihmetteli, mutta ei ryhtynyt sen enempää kyselemään. Kiitteli vain. Pyysin, että ottaisivat mukaan omat petivaatteensa. Tapaisimme illemmalla.

Viisi minuuttia ja puhelin ki lisi jälleen. Soitto tuli samasta numerosta kuin aamulla, pitseriasta. Juri kysyi olisiko minulla sen verran aikaa, että ehtisin vielä piipahtaa hänen hotellihuoneessaan. Tarjolla olisi lisää tupakkaa.

Olin tähän saakka suhtautunut koko juttuun vähän niin kuin peliin, mutta nyt jostakin syystä

säikähdin. Yritin kysellä, mutta Juri sanoi selittävänsä yllättävän kääntein heti kun tapaisimme. Arvelin olevani hotellilla tunnin tai puolentoista kuluttua.

Sain Keilarannassa hommat hoidettua ja ajoin keskustaan. Jätin auton Läntiselle Teatterikujalle Kansallisteatterin henkilökunnalle varattuun ruutuun ja kävelin hotellille. Rinnakkain jalkakäytävälle Radisson Blun ovien eteen oli pysäköity ambulanssi, kaksi järjestyspoliisin Vitoa sekä tunnuksettomat Focus ja Corolla. Kadun päässä oli vielä väärin pysäköity harmaa Transporter.

Menin lasiovista sisään. Aulassa seisoskeli koko joukko hämmentyneen oloisia ihmisiä. Kysyin syytä tilanteeseen nuorelta parilta, joka istui laukkujensa päällä. Vastaanotosta saamansa tiedon mukaan talossa oli käynnissä rikostutkinta ja poliisi esti pääsyn neljänteen kerrokseen. Kuinka kauan jouduttaisiin odottamaan, sitä ei vastaanotossa ollut osattu sanoa. Samalla hetkellä hissistä astui kaksi pelastuslaitoksen ambulanssimiestä varusteineen. He menivät ulos autolleen, peruuttelivat ajotielle ja lähtivät. Viisi minuuttia ja hissistä tuli neljä virkapukuista poliisia, kaksi miestä ja kaksi naista. He kävelivät ulos ja nousivat autoihin. Kummassakin Vitossa pantiin hälytysvilkut päälle ja autot kiihdyttivät matkoihinsa.

Menin ulos ja katsoin Focus sen ja Corollan rekisterinumerot. Naputtelin kännykkään kukaajaa. fi ja sen jälkeen trafim numeron 16404 ja vielä autojen rekisterit. Kummankin auton omistajaksi oli merkitty Poliisihallitus. Autojen täytyi kuulua poliisin rikostutkijoille.

Ei hyvältä näyttänyt.

Oli päivänselvää, että joku neljännessä kerroksessa oli päässyt hengestään. Ja luultavasti väkivaltaisesti. Olisiko minun parasta lähteä? Olin niin hermostunut, että pulssini nakutti jossakin sadan neljänkymmenen paremmalla puolella. Päätin kuitenkin odottaa.

Soitin Teemulle. Kaikki olivat jo Kannelmäessä. Olivat käyneet ravintolassa syömässä, istuivat nyt olohuoneessa ja odottivat minua. Sanoin tulevani ehkä puolentoista tunnin sisällä.

Kului kolmisen varttia, kun hissistä tuli kaksi siviiliasuista miestä. Molemmat taluttivat pyörillä kulkevaa jättikokoista matkalaukkua. Tunnistin laukut heti Jurin laukuiksi. Ne vietiin ovista ulos, rullattiin kadun päähän ja pakattiin Transporteriin. Sitten miehet palasivat aulaan ja menivät hissiin.

Selvä peli. Minulla ei ollut mitään syytä asettua taloksi. Olin astumassa ulos, kun poliisiautojen jättämään tilaan kurvasi Renaultin tummanvihreä paku. Autossa oli kaksi miestä, mutta he eivät nousseet autosta. Katsoin rekisterinumeron ja syötin sen trafim numeroon. Vastus tuli jälleen parissa sekunnissa: Hautaustoimisto Mikko Mononen.

Ystävänä Juri Varvinskin seuraava osoite olisi Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksen

kylmälaatikko.

Kävelin rautatientorille ja laskeuduin rullaportaat metroasemalle. Sen verran tunnelmat olivat sekavat, että astuin idän suuntaan menevään metroon, vaikka tarkoitukseni oli lähteä länteen. Mutta yhdentekevää. Jäin pois Sörkän asemalla, tein kierroksen Harjutorin liepeillä ja ihmettelin mitä Radisson Blun neljännen kerroksen huoneessa 403 oli tapahtunut. Otin taksin lennosta ja pyysin ajamaan Läntiselle Teatterikujalle. Perillä vilkuilin ympärilläni. Tarpeettomasti. Sellaista intiaania ei olisi olemassa, joka olisi pysynyt jäljessäni.

Käynnistin auton. Päällimmäisin huoleni oli se, voitaisiinko minut yhdistää Juriin. Oliko neljännen kerroksen käytävällä valvontakameroita? Luultavasti oli. Olinko päätynyt nauhalle niin, että olin tunnistettavissa? Oliko aulassa vastaanottoa kuvaava kamera? Tietenkin oli. Onneksi Juri oli pannut kuplakuoressa olleen avainkortin kahden pahvin väliin, eikä reseptionisti ollut voinut tietää, mitä saamani kuplakuori oli sisältänyt.

Pitäisikö minun kuitenkin mennä poliisin juttusille? Tietenkin pitäisi. Mutta en menisi. Syitä oli koko joukko. Esimerkiksi se, että kiinnostavan henkirikoksen avaintodistajan nimi päätyisi ennen pitkää mediaan. Ja sen jälkeen olisivat Venäjän mafiat kolkuttamassa ovelleni.

Kannelmäessä koko konkkaronkka oli paikalla. Minna oikein kapsahti kaulaani. Pojat istuivat sohvalla. Nostivat katsettaan kännyköistä nanosekunniksi, ja tulkitsin sen moikkaukseksi. Teemu nyökytteli. Minna sanoi, ettei edes telkkaria ollut avattu, kun ukaasit olivat olleet niin tiukat. Mihinkään ei ollut koskettu paitsi biojätepussiin. Se oli ollut ihan täynnä, haissut vietävästi ja pojat olivat vieneet sen roskiin.

Keittiön ja olohuoneen välisessä ovenkarmissa on leuanvetotanko. Jos en olisi ehtinyt tarttua tankoon, olisin varmasti pudonnut polvilleni. Sen verran veteläksi jalkani menivät. Hämmästyin ääneni vakautta, kun kysyin milloin pussi oli viety. Minna sanoi, että oli tästä jo aikaa. Varmaan joskus kolmen jälkeen, heti kun hän oli tullut Urhon ja livarin kanssa asuntoon.

Mentiin kaikki pihalle. Biojätessäiliö oli tyhjä. Pojat vakuuttivat panneensa sen nimenomaan biojätteisiin. Katsottiin kuitenkin myös muut laatikot. Kaikki ihmettelivät, mistä oli kysymys. En vastannut. Kehotin muita palaamaan asuntoon. Minulla olisi vielä asiaa autolle.

Kesti aikansa ennen kuin olin sen verran rauhoittunut, että kännykkä pysyi käsissäni. Soitin talkkarille ja kysyin kuka hoiti talomme biojätekuljetukset. Firma oli kuulemma Kannelmäen lämpö. Onnistuin tavoittamaan päivystävän ajomestarin. Se sanoi, että keikat päättyivät yleensä jo paljon ennen neljää. Jos jotakin tupakkalaatikon kokoista oli joutunut auton konttiin, ei sen löytymisestä olisi mitään toivoa. Täydessä säiliössä oli kymmenen tonnia biojätettä ja sen perkaaminen olisi mahdotonta. Kellokin oli niin paljon, että kaikki kuormat olivat jo ehtineet

Ämmässuon jätelaitokselle. Kysyin mitä lastille tapahtui laitoksella. Sen verran ajomestari tiesi, että perillä autot kippasivat lastinsa bunkkeriin, jossa roina saman tien joutui murskaimiin. Hammastetut telat sitten silppusivat kaiken veteläksi massaksi. Mitä jätteelle sen jälkeen tapahtui, siitä ajomestari ei ollut tarkemmin selvillä.

Palasin kämpille. Minna kysyi oliko kaikki kunnossa. Vastasin, että ei ihan kaikki.

KIRJOITTANUT: PEKKA SALO

Setäveli

1.

Antero varmistaa kännykästään reitin. Asekaupan pitäisi olla tässä, missä hän nyt on. Aseliike Rautanen ei löydy Kustavin keskustasta, mutta Parattulasta, jostain ”huitsin nevadasta”.

– Mitä saisi olla, myyjä viimeistelee kiväärin tukkia, hiekkapaperi käsissään.

– Haulikko, Antero vastaa, vilkuilee ympärilleen eksyneen näköisenä.

– Mihin tarkoitukseen, jos sopii kysyä?

”Lasauttaisın yhden paskan hengiltä”, Anteron tekisi mieli sanoa, mutta hän vastaa. – Ajattelin ampua vesilintuja. Perin rantatontin Brändöstä. Sinne menossa.

– Sulla on näemmä moottoripyörä.

– Joo on... Ja joku hyvä kantokassi tai kanto-olkaimet, Antero vilkuilee hyllyjä.

– Tiedän tarkalleen, mitä sä tarvitset, nelikymppinen myyjä hymyilee ja vilkaisee pihalle, jossa nyt seisoo kaksi moottoripyörää.

Mies koluaa takahuoneessa, tuo tullessaan haulikon asepuksissa ja kanto-olkaimet.

– Onhan sulla aseenkantolupa? mies kysyy.

2.

Lautassa Antero tepastelee kannella ahdistuneena ja yrittää rauhoittua. Haulikko pysyy siististi mukana selässä. Vain pari tuntia sitten hän kuunteli äitinsä edunvalvojan puhetta. Äiti oli ylittänyt hänet, hän perisi rantatontin Brändöstä, tämän kotipaikalta. Peltirasiassa oli äidin muu omaisuus.

Hän oli laskenut keväällä äidin uurnan Rasion Kirkkauden kappelin maalattiaan. Kynttilä ei ollut tahtonut syttyä tuulen riepottaessa hentoa liekkiä, kun hän oli hetken seisahtunut kunnioittaakseen äitinsä muistoa.

Hautausmaan parkkipaikalla hän oli avannut peltirasian. Ruutuvihkoja. Niitä vuosilta, kun äiti oli alkanut odottaa häntä, niihin vuosiin, kun hän oli valmistunut ylioppilaaksi ja muuttanut Helsinkiin.

19 vihkoa. Ensimmäisessä äiti oli vasta kuusitoista. Jo alkulauseet järkyttivät. Äiti kertoi raskaudestaan, siitä miten hän sai alkunsa.

Viha asutti silloin hänet.

Ajatukset pyörivät yhä yhtä samaa ympyrää kuin sirkuksen karuselli. Hän ei tiennyt, hän ei tiennyt, ei tiennyt, tiennyt... Meri työntyy sieraimiin. Lounatuuli kutittaa partaa. Kylmä ravistaa kehoa. Ajatukset eivät asetu. Sormet syyhyävät kuin pitäisi tarttua johonkin. Ajokäsineet estävät

kunnon nyrkit. Hänen pitää tietää, ymmärtää miksi.

Aurinko haukottelee ja hilaa itseään hitaasti horisontista. Åvassa aamun ensimmäinen MS Viggen puretaan. Ensin sen kidasta pääsevät paikalliset ja vasta sitten turistit. Antero avaa GoogleMapsin, katsoo majoituspaikkaa läheltä ja löytää Korsön saaresta matkailutila Fisketorpetin. Hän poikkeaa Gullvivanissa lounalla ja virkistyy. Lämpö palaa jäseniin karatakseen, kun ensimmäinen lounatuulen puuska pieksee poninhäntää auki. Parta leuhuu tuulessa.

3.

Korsön Fisketorpetista löytyy mökki kuudelle hengelle, hän vuokraa sen viikoksi. Yöllä Antero pyörii kapealla laverillaan ja näkee unta.

Hän on ihan pieni lapsi, isompi palosammutinta. Imee peukaloaan. Ja kuulee nahistelua, ei sittenkään, ähellystä. Hän nostaa päänsä, hamuaa otetta pinnasängyn laidasta, vaivalloisesti, sinne tänne horjuen, saa otteen poikkipuusta, pysyy hetken paikallaan ja mitä hän näkee. Miehen, joka istuu äidin päällä. Hän ei ymmärrä. Hänen ymmärryksensä ei riitä. Kaikki katoaa, kun hän kupsahtaa selälleen sänkyynsä ja lyö päänsä kipeästi toisen puolen poikkipuihin.

Kipu saa hänet hereille. Antero peittää korvansa, sulkee–avaa–sulkee silmänsä ja löytää itsensä lattialta. Peltirasia huutaa huomiota surkealla sivupöydällä. Antero huitaisee sen lattialle ja hukkuu hikeen, jota virtaa joka lävestä. Kylmä merivesi tuo helpotuksen, kun hän sukeltaa laiturilta mereen.

Rannalla hän tekee Asahin perusliikkeet: syvä hengitys, ykkössarja, tasaushengitys ja loppurentoutus.

Hän taluttaa moottoripyöränsä päätalolle ja koputtaa ikkunaan.

– Ei sulla olis myydä telttaa ja makuupussia, Antero kysyy suomeksi mieheltä, jonka hän tietää olevan Suomesta.

– Kyllä löyty vanha armeijan tent, är det bra?

– Paljo pyydät?

– Yksi satanen mitään?

– Saat kakssataa. Pidä mökki varattuna varmuudeksi.

Ilta on pannut päivän viralta, mutta aamu ei ehdi vielä ryöstää kaikkea yöltä, kun Antero löytää Nottholmin Långnäsiin perintötontilleen.

Ensimmäisenä tulevat loiskeet, ne lyövät rantaan. Sitten seuraa tuuli, joka iskee puihin ja havisuttaa niitä. Kohta se repii teltan liepeitä. Valo siilautuu pienistä rei'istä ja värjää teltanmustasta harmaammaksi. Valoviiruja. Linnut alkavat sirkuksen, hyppelivät kilvan ja kajattavat toisilleen.

Antero kurkistaa varovasti teltan oviaukosta, ei kiirehdi. Vartalo vaatii lepoa, mieli rauhaa. Kes-

kimoottorivene puskee läpi aaltojen jonnekin pohjoiseen pitäen rantaviivan samalla etäisyydellä.

Lounatuuli työntää merta maalle. Pilvilautat marssivat esiin kuin jalkaväki ja peittävät auringon alleen. Käkärämänty alkaa tanssia tuulessa rantakalliolla. Teltta nököttää tasaisella nurmilämpäreellä, telttanarut on pingotettu luikerokatajiin. Ilmassa on kosteutta, se tuntuu sieraimissa ja maistuu suussa.

Kohta keskimoottorivene tekee paluuta, se ottaa suunnan rantaan, juuri siihen missä hän on. Kuski ohjaa tottuneesti veneen rantaan, tietänee veden syvyyden ja ankkuroi rantaan.

Kuski osoittautuu vanhukseksi, joka kiipeää ketterästi kalliolle, teltan luo.

– Olette löytäneet teltalle hyvän paikan, vanhus puhuu hyvää suomea, kurkkaa telttaan, hymyilee ja hymähtelee.

– Oletteko majailleet tässä jo pidempään?

Vanhus astuu lähemmäs. Iän löyhkä viipyilee sieraimissa. Pinttynyt hiki, pesemättömät arki-vaatteet. Vanhus tarttuu Anteroa leuasta, hönkäisee päin ja napittaa silmiin.

– Kuulemma Svartholmin akan poika. Peritte tontin äidiltänne, vanhus mumisee, laskeutuu ikäisekseen kommelluksitta takaisin veneen luo ja irrottaa köydet.

– Vai Svartholmin akan poika.

Antero katsoo pitkään miestä.

Mistä se tiesi, että hän on Lilian Svartholmin poika. Kylmyys luikertaa raajoista keskivartalon kautta käsivarsiin. Sormenpäissä ja varpaissa tuntuu kipinöitä kuin saisi sähköhoitoa. Koko vartaloa väristää vaihtovirta.

Vene on kadonnut, kun Antero saa itsensä liikkeelle. Haulikko tärisee kädessä. Tuuli pyörii kallioilla etsien roskia, joita nostaa pyörteisiin. Haulikko kolahtaa käsistä kalliolle. Yksinäinen kivi vyöryy mereen potkun saattamana.

4.

Antero pakkaa tavaransa, varmistaa, että teltan narut pitävät kovassakin tuulessa.

Antero kuvaa vielä tontin piirteet mielikuviksi ja sanoo näkemiin tontilleen, jolle voisi syntyä syväkin sidos. Toinen koti.

Antero palaa Åvan tielle ja kyselee vastaantulijoilta Svartholmin ukosta, vasta Gullivanissa mies tunnustetaan. Hän pyörtää pyöränsä ja ajaa Korsöhön, ohittaa sen ja jatkaa Fiskö-saaren sisäosiin.

Tilalla on monta rakennusta, pieniä lautamökkejä, kivinavetta, kasvihuoneita ja monta autilaatoa puhki ruostuneina. Yhteen on alkanut kasvaa ruohoa, moottoritilaan, konepelti on kadoksissa.

Vanha mies, jonka hän nyt tunnistaa, lomsottaa isoissa kumisaappaissaan pitkin pihatietä rantaan päin. Lapsilauma kirkuu perässä. Tekee mieli juosta perään ja kovistaa miestä. Näyttää "taivaan merkit".

Kolme traktoria, yksi ikivanha ja pari uudempaa on parkattuna ensimmäiseen vapaaseen tilaan. Tukkipino lahoaa taaempana navetan takana, etupuolella kasa vastahalottuja puita. Päärakennuksen likaiset ikkunat repsottavat auki ja etuovi lenksuu tuulessa.

Antero epäröi mennä sisään. Haulikko painaa harteita. Viha nostattaa tunteet pintaan. Hän hengittää syvään sisään ulos ja puristaa kätensä nyrkkiin, ennen kuin astuu sisään. Sisällä tuoksu jokin pohjaan palanut. Vanhempi nainen istuu ison ruokapöydän päässä ja ryystää tassilta kahvia. Kaksi muuta naista hyörii tiskin kimpussa. Erivärisiä ja –kokoisia astioita isona vuorena.

– Päivää, Antero köhii.

– Gudaa, gudaa, hänelle vastataan.

Naiset katsovat kuin vierasta katsotaan, sitten he viittoivat rantaa kohti, kuin tietäisivät, mitä hän etsii, ja palaavat askareidensa pariin. Toinen tiskaajista pyyhkii käsiään kuivaksi esiliinaan ja poistuu kammariin. Antero kulkee polkua rantaan ja huomaa, että häntä kurkitaan kammarin ikkunasta. Avoimesta ikkunasta kuuluu lapsen kitinää, kohta äänet muuttuvat massutukseksi.

Rannassa vanha mies työntää isoa kastematoa koukkuun ja antaa ongen pojalle. Kaikilla lapsilla on pitkä kihara tukka kuten vanhuksellakin. Vanhus on harmaantunut, parta sekä tukka.

– Kalle, är det nu bra? vanhus hyrähtää, katsahtaa Anteroa ja huomaa haulikon tämän selässä.

– No, mitä se Svartholmin akan poika haluaa?

– Joo, niin, olen Antero Mustasaari, päivää, ja sinä, etkö olekin Hugo Svartholm, Antero tulee likelle ja tarjoaa kättään tervehtimiseen, jotta ei löisi. Haulikko heilahtaa ja lyö kipeästi selkään.

– Niin, vanhuksen ilme on ilkkurinen, kun hän vastaa kättelyyn.

– Jag har fisken, poika karjuu ja nyppää pajuonkensa vedestä, mutta kala tipahtaa ongen koukusta.

– Helvete, poika kiroaa.

– Teillä oli näemmä asiaa, vanhus hymyilee silmät sirrillään.

– Oli, Antero etsii kunnon jalansijaa lähteäkseen lahoavalta laiturilta takaisin moottoripyörälleen, haulikko puristaa harteita ilkeästi. – Olen tainnut nähdä tarpeeksi.

"Ryömi koloosi, perkele!", Antero mumisee puoliääneen itsekseen ja tiukentaa olkaimia, jotta haulikko ei heilahtelisi. Lapset tillittävät häntä, kun hän tapaa askeliaan. Vanhus nauraa äänetöntä naurua huonoine hampaineen.

Laiturissa on kauempana sama keskimoottorivene, jonka hän näki perimänsä tontin rannassa.

Moottoripyörän luona odottaa nuori tyttö, jonka päällä on miehen liian suuri toppatakki ja mukanaan iso putkikassi.

– Kan du ta mig med dig?

– Ymmärrän, ymmärrän, mutta osaatko sä myös suomea? Jag kan tala svenska, men det är inte mitt morspråk, Antero yrittää ääntää huolitellusti ja jää pohtimaan tytön motiiveja. Etsii tytöistä tuttuja piirteitä.

Tyttö vastaa tuijotukseen. Tämän silmissä välähtää jotain kovaa, kun huomaa haulikon. Tuuli tarttuu hiuksiin ja sekoittaa kampauksen.

– Joo, pystytsä ottaa mut mukaas? Tyttö katselee epäluuloisena ympärilleen, tällä näyttää olevan kiire jonnekin.

– Okei, hyppää kyytiin. Mä oon menossa takaisin Hesaan. Odotas, laitetaan enste sun reppu satulalaukkuun? Antero hössöttää, epäröi hetken, mutta sitoo myös haulikon satulalaukkuun ja varmistaa, että haulikko ei heilu.

– Ei vielä, käydään vielä yhes paikas, mä näytän tietä, tyttö hyppää tottuneesti moottoripyörän päälle.

He ajavat pikkutielle, joka johtaa isojen kasvihuoneiden luo. Tyttö juoksee sisälle. Antero seuraa kävellen. Huone on täynnä tomaatti- ja kurkkuviljelmiä. Kaikki on hyvin järjestettyä, teknisesti viimeisintä laatua, viljelmät suorissa riveissä, lattiat siivottu ja roska-astioita joka nurkassa. Huoneessa on helppo hengittää, ilma on hyvin kosteaa. Keskellä kasvihuonetta on muovilla eristetty osa, johon tyttö katoaa. Antero kurkistaa muoviverhojen taakse ja haistaa heti kannabiksen. Tyttö pakkaa kassiinsa kuivattua kannabista, useita pakkauksia.

– Onko sulla kännykkää? tyttö kysyy vaativasti.

Antero nyökkää.

– Avaa se ja anna mulle, tyttö tivaa.

Antero avaa kännykkänsä ja antaa tytölle. Tyttö räpsii tottuneesti kannabisviljelmästä kuvia ja palauttaa kännykän Anterolle.

– Mä selitän myöhemmin, lähdetään, tyttö hoputtaa ja on heti valmiina lähtöön.

He ajavat Åvan lautalle. Tyttö puristaa Anteroa tiukasti, mutta rauhoittuu Fiskön jäädessä taakse. Alkumatkasta tytön sydän hakkasi niin kovaa, että Anterokin tunsi sen pyöräasunsa alle. Tyttö pelkää. Haulikko pysyy satulalaukkuun sidottuna.

– Mä olen muuten Antero Mustasaari. Entä, mikä sun nimi on? Antero kysyy, kun he odottavat lauttaa, joka tulisi puolen tunnin sisään.

– Julia.

– Oletko sä Svartholm?

Julia nyökkää, niiskauttaa ja yrittää saada hiuksiaan johonkin järjestykseen. Letit syntyvät tottuneesti. Kylmä tuuli pakottaa tytön tiukentamaan takkia ylleen. Vetoketju on niin risa, että se pitää kiinni vain osan takista. Vetoketjua on korvattu hakaneuloilla.

Kun lautta alkaa purkaa lastiaan, niin Julia pakenee kopin taakse. Iso pickup murahtaa lautan uumenista ja nousee ketterästi tien päälle. Kyljessä lukee Far & Son Svartholm, Fiskö. Kun pickup häipyä mutkan taa, niin Julia palaa kopin takaa.

– Oliko tuo sun isäsi? Antero osoittaa tien päälle, kun he istuvat MS Vighenin kannella.

– Ei ja joo. Mun oikee isä on mun isoisä Hugo. Mä täytän kohta viistoista. Mun äiti usutti mut lähteen, kun näki sut.

Antero katsoo tyttöä tarkemmin. Heissä on yhdennäköisyyttä. Klyyvari. Julia sulkee silmänsä ja rentoutuu. Antero hakee sanoja, joilla kertoa, että hän on tämän setä ja samalla velipuoli. Heillä on sama isä, mutta eri äidit.

– Oletko kuullut puhuttavan Lilian Svartholmista? Antero kysyy varovasti.

– Oon. Isomummu näytti mulle kuvia Lilianista.

– Lilian oli mun äiti.

Julia katsoo häntä pitkään, koska tajuaa, kenen kyydissä on. Voi olla, että hän vain kuvittelee, että ne kaikki tiesi, kuka hän oikeasti on.

– Onks se kuollu?

Antero nyökkää, hänen on pakko nielaista tunne, joka purkautuu sisältä. Ensin maistuu paska. Jälkimakuna mansikkaa, ei mustikka, vaan mansikka.

He poikkeavat Kustavin S-marketiin ja ostavat evästä ja juomaa ajomatkaa varten. Julia saa untuvatikkitakin, joka sopii tytön hennolle vartalolle. Vanha jää takapihan roskalavalle. Tyttö suikauttaa poskipusun Anterolle. Polvista puhki kuluneet farkut ja uusi takki pukevat tyttöä.

– Minne haluat Hesassa? Antero utelee.

Julia katsoo häntä suoraan silmiin.

– Okei, voit asua mun luona, kunnes tiedät, mitä haluat, Antero ymmärtää, mitä tyttö katseellaan yrittää kertoa.

Julia pitää hänestä vapautuneesti kiinni, kun he puhkovat vastatuuleen moottoritietä Helsinkiin.

6.

– Sullei oo paljo kalusteita, Julia on kiertänyt Herttoniemen huoneiston ympäri.

Antero ei vastaa. Hän purkaa satulalaukut. Äidin vihot hän pitää peltirasiassa. Hän lukisi niitä myöhemmin.

- Suora pääsy autotalliin ja eka kerroksessa. Miten tästä pääsee kaupunkiin?
- Metrolla, tuossa on metroasema tuon tien päässä. Kävely matka, Antero viittoo ikkunassa lähimmälle tielle.

Antero avaa tietokoneensa ruokapöydälle ja siirtää tytön räpsimät kuvat kännykästä tietokoneen kovalevyille.

- Mitä sä aiot tehdä näillä, Antero kysyy ja näyttää kuvat Julialle.
- He katsovat kuvat, vaikka Julia on asunut ”jossakin ei missään”, niin tyttö on hyvin perillä kännyköistä ja tekniikasta.
- Eikö pollareilla oo joku vihjekanava? Julia näyttää viattomalta nuorelta tytöltä. – Sä saat lähettää noi kuvat sinne!

- Miksi minä?
 - Kyl sä tajuut, miks, Julia nousee pöydästä ja katoaa toiseen makuuhuoneeseen.
 - Mä otan päikkärit. On kai sulla mulle lakanat, tyynyt ja peitteet. Setä pliis.
- Setä särähtää. Tekee loven paskan makuun. Antero sijaa kiltisti vuoteen tytölle. Julia nukahtaa saman tien, eikä näytä pelkäävän mitään. Tytöllä on vielä jäljellä lapsen usko. Tätä ei ole peloteltu lapsena möröillä. Kasvu ympäristö on ollut villi ja vapaa. Antero katsoo tytön ilmettä ja olemusta.

Antero löytää helposti, minne poliisille lähettää vihje. Hänen pitää miettiä tarkkaan, mitä kirjoittaa. Kannabisviljelmä on selvä, siihen hänellä on valokuvat. Mutta naisten hyväksikäyttö? Miten kertoa, että hänen isänsä käyttää naisia hyväkseen? Mitä hän tietää isästään. Sen, mitä on lukenut äitinsä vihoista ja mitä näki. Mitä hän tuntee? Vihaa, sitäkin. Mutta se lapsijoukko tilan pihalla, ne naiset keittiössä. Impivaaran idylli. Paskaa.

Hän nousee pystyyn, kävelee ja venyttelee. Viha ei ota sulaakseen. Äiti kirjoitti ja kuvasi, kuinka hänen velipuolensa raiskasi hänet. Siitä hän on syntynyt, äidin velipuolesta. Äidin isä ja äiti passittivat tämän matkoihinsa. Ja äiti lähti, Turkuun. Antero puristaa kätensä nyrkkiin ja takoo seinää. Lähetä–painikkeesta viesti lähtee.

Hän jää tuijottamaan tyhjää seinää.

7.

Aamulla tyttö on kadonnut. Antero toteaa, että myös hänen kännykkänsä ja käteinen. Pöydällä on vain viesti ”Sorry!”.

Sähköposti piippaa viestiä Julialta. Siinä on linkki Tidningen Ålandin sivuille. Antero lukee tulipalosta Fiskössä. Tuli tuhosi kasvihuoneen. Sähkövika.

KIRJOITANUT: RAIMO MÖRÖ

Perhe on pahin

Pepe Näre ei ole ensimmäinen salakuljettaja, jonka Katariina Brask näkee, mutta hän on ehdottomasti suurin. Mies vyöryy valvontakameran kuvasta läpi valtavana möhkäleenä ja saa Braskin tekemään huolestuneita vertailuja omasta, äkkiä heiveröiseksi muuttuneesta olemuksestaan.

”Haluatko jonkun seuraksesi?” eversti Anton Tarasov kysyy isällisesti. Hänen takanaan kaksi muuta FSB:n upseeria virnuilee vahingoniloisesti.

”Minulla on Joel”, Brask vastaa. Joel, Braskin ensimmäinen ja kohteliaan vastentahtoinen ulkoministeriön harjoittelija, säpsähtää. Hän on jauhanut koko päivän purkkaa kuin märehä lehmä ja äityy nyt rouskuttamaan entistä kiivaammin. Ääni saa Braskin päänsäryn yltyämään.

”Haluan vain nimen, Katariina”, Tarasov sanoo. Hänen äänensä on arvokas ja kumea kuin turkkilaisella tyrannilla. Hän puhuu Joelin vuoksi suomea, ja se tekee Joeliin tahdotunlaisen vaikutuksen. Brask kuitenkin tietää, että everstin herrasmiesmäinen käytös on silkkaa illuusiota ja että tämän lempeän, harmaan olemuksen piiloissa piilottelee entinen KGB:n säälimätön upseeri, joka odottaa, että pääsee heittämään kristittyjä leijonille.

”Missä Näreen perhe on?” Brask kysyy.

”Toisessa huoneessa. Tyttö säikähti meitä kovasti.”

”Toisitteko tytön ja tämän äidin herra Näreen luokse?”

”Tietysti.”

”Aiotko kuunnella meitä?”

”Tietysti.”

Brask kävelee takahuoneeseen, jossa Pepe Närettä pidetään. Mustalla huumorilla varustetut tullivirkailijat kutsuvat huonetta käsihuoneeksi, ja jos sen seinät voisivat puhua, ne vaikenisivat, sillä ne ovat nähneet kaiken. Myös Brask on nähnyt liikaa: hän on todistanut kuinka eräs suomalaisturisti yritti salakuljettaa Suomeen huumeita varta vasten venytetyssä virtsa-avanteessaan.

Toinen anatomisesti lahjakas yrittäjä koetti käyttää hyväkseen harvinaisen löysää peräsuoltaan. Braskilla on myös havainnollisia, kauhistuttavia värivalokuvia, mutta hän ei ole näyttänyt niitä Joelille, sillä hän ei halua järkyttää uutta, mahdollisesti herkkäluonteista aisapariaan.

Näre istuu käsihuoneen pöydän ääressä ja näyttää entistä suuremmalta. Hänen hartiansa ovat leveämmät kuin huoneen ovi, ja hänen käsivartensa näyttävät perunasäkeiltä.

”Minä olen Katariina Brask. Olen Suomen ulkoministeriön erikoistutkija”, Brask sanoo ja istuu vastapäätä Närettä. ”Teiltä löydettiin amfetamiinia – ”,

”Se oli pelkästään omaan käyttöön”, Näre keskeyttää.

”Määrä oli vähäinen, joten eversti Tarasov saattaa osoittaa teille armoa. Sellaista tapahtuu äärimmäisen harvoin, joten teidän pitää antaa hänelle lahja kunnioituksenne merkiksi.”

”Rahaa?” Näre kysyy, ja Joelkin tyrmistyy niin, että loputon mussutus taukoaa hetkeksi.

Ulkoministeriössä kiertäneen vitsin mukaan kultaisella 80-luvulla saattoi ostaa venäläissielun farkuilla ja vessapaperilla. FSB:llä ei kuitenkaan ole sielua. ”Nimi”, Brask korjaa. ”Eversti haluaa tietää, keneltä olette ostanut amfetamiininne.”

”Pääsenkö minä sen jälkeen Suomeen?”

”Kyllä.”

”Entä jos en kerro mitään?”

”Pääsette tutustumaan venäläiseen oikeusjärjestelmään. Oletteko lukenut Solženitsynia?

Paljonkaan ei ole muuttunut sitten Ivan Denisovitšin.”

”Ei sen näin pitänyt mennä”, Näre sanoo lohduttomana. ”Etkö sinä voi tehdä mitään?”

”Herra Näre, ymmärrän, ettette halua laverrella kenestäkään, mutta jos teillä ei ole kykyä kasvattaa siipiä selkäänne ja liihottaa rajan yli kuin apokalyptinen enkeli Gabriel torvea toitottaen, teillä ei ole muuta mahdollisuutta päästä Suomeen.” Käsihuoneen ovi avautuu, ja sisään tulee FSB:n miehen saattamana vaaleahiuksinen, vihainen nainen ja pieni, kalpea tyttölapsi. Näreen avovaimo ja tytär.

”Kuinka helvetin ahne sinun täytyy olla?” nainen huutaa heti Näreelle. ”Eikö mikään riitä sinulle?”

Näreen rosoisten kasvojen väri vaihtuu punaiseksi, ja hän alkaa murjottaa.

”Te ilmeisesti ilmoititte miehenne kiinniotosta Suomeen”, Brask sanoo naiselle.

”En. Se oli Emmi”, nainen vastaa happamesti. ”Pepen tyttöystävä.”

”Kuka te sitten olette?”

”Jaana Näre. Olen Pepen ex-vaimo.”

”Emmi ei tiedä meistä”, Pepe Näre mutisee.

Brask tuijottaa keskittyneen kotvasen papereitaan ja tuntee päänsäryn sykkivän pulssinsa tahtiin. Hän voi melkein kuulla kuinka eversti Tarasov höröttää hänen ahdingolleen.

Joel avaa suunsa ensimmäisen kerran kahteen tuntiin. ”Entä kuka sinä olet?” hän kysyy pikukutyöltä. Tyttö siirtyy äitinsä taakse. ”Asta. Hän on meidän tyttäreemme”, Jaana Näre vastaa ja mulkoilee Pepe Närettä.

”Kuinka vanha sinä olet?” Joel jatkaa sinnikkäästi, ja Asta väläyttää hänelle neljää sormea.

”Me jätämme teidät nyt keskustelemaan rauhassa”, Brask sanoo Näreen monimutkaiselle perheelle. ”Haluaisitteko jotain syötävää tai juotavaa?”

”Haluamme palata Suomeen”, Jaana Näre sanoo.

”Se riippuu täysin ex-miehestänne.”

Eversti Tarasov odottaa käsihuoneen ulkopuolella. ”Tämä ei kestä kauaa. Nainen määrää tahdin.”

Brask on samaa mieltä, mutta ei periaatteesta suostu sanomaan sitä ääneen. ”Joel ja minä käymme juomassa kupin kahvia.”

”Katariina”, eversti huutaa venäjäksi hänen peräänsä. ”Solženitsyn oli lopulta meidän puolel- lamme.”

”Siinä ei ole mitään ylpeilemisen aihetta”, Brask vastaa, ja Tarasov nauraa.

Brask menee tullivirkailijoiden taukokuoneeseen Joel perässään. Huone on autio. Brask löytää pikakahvin ja sekoittaa sitä runsaasti kuumaan veteen. ”Otatko sinä jotain?”

”Ei kiitos.”

Brask näkee Joelin ilmeestä, että tämä haluaa puhua. Väistämätöntä ja kiusallista juttutuo- kiota odotellessaan hän istuu tuolille, nielee särkylääkkeitä ja toivoo parasta.

”Miksi me olemme täällä?” Joel kysyy. ”Sinulla on tärkeämpääkin tekemistä kuin auttaa Näreen kaltaista pikkutekijää.”

”Ei ole.”

”Johtuuko se lapsesta?”

”Kukaan ei välitä lapsesta.”

Brask juo kamalan makuista kahvia ja katsoo Joelia. Joel on valmistunut valtiotieteellisestä kolme vuotta aiemmin ja työskennellyt sen jälkeen järjestössä, joka vastustaa lapsisotilaita, tyttöjen silpomisleikkauksia ja lapsiavioliittoja. Järjestön pompöösi päämaja sijaitsee Helsingin keskustassa, ja Brask on valmis lyömään vetoa, ettei yksikään ilmastoidun, viherseinillä koristellun toimiston työntekijöistä ole koskaan tavannut ainuttakaan lapsisotilasta tai muita vähäosaisia, joita he niin innokkaasti suojelevat.

Tällainen sisäsiisti, hymistelevä maailmanparannus on aina ollut ulkoministeriön mieleen, joten ei ole ihme, että Joel hyväksyttiin KAVAKU-kurssille ensimmäisellä yrityksellään. Jopa Brask haistaa Joelin ympärillä leijuvan vahvan ja pelottavan hajun: idealismin, valkoisen miehen ohimenevän ja pinnallisen zeitgeistin.

”Se on menettänyt jo makunsa”, Brask sanoo.

”Mikä?”

”Sinun purkkasi. Sylje se pois.”

Joel tottelee. Hän on huomannut sen viisaimmaksi tavaksi toimia, sillä hän on ollut Braskin

seurassa jo kaksi päivää. He viettivät eilispäivän Viipurissa, jossa Joel sai seurata kuinka Brask yritti estää suomalaista ison luokan huumekauppiasta imeytymästä venäläiseen kaikkinielevään oikeusjärjestelmään. Se ei onnistunut, mutta Brask aikoo jatkaa tappelua, kunnes joku väsyä ja antaa periksi. Illalla he ajoivat Svetogorskiin, jossa Joel nukkui kulahtaneessa hotellissa ja Brask jatkoi väsyttämistä soittelemalla ihmisten henkilökohtaisiin kännyköihin. Hän teki lisäksi eräitä likaisia temppuja, mutta ei aio kertoa niistä Joelille, kunnialliselle kumppanilleen. Aamulla Joel joutui katselemaan, kuinka Brask pyrki saamaan kolarissa kuolleen iäkkään suomalaisavioparin ruumiit Suomeen. Kolarin syypäästä oli useita mielipiteitä, ja Braskin intohimoinen kinastelu byrokraattien kanssa jäi kesken, kun hän sai käskyn kiirehtiä Svetogorskin rajanylityspaikalle pelastamaan Pepe Näreen.

Brask juo kahvinsa loppuun. Kipulääkkeet alkavat vaikuttaa, ja hetken hänellä on hyvä olla.

”Helsingissä on eräs kuntosalia, jonka asiakkaina on reippaita kaupunginjohtajia, kansanedustajia ja muita julkisen vallan edustajia.”

”Näre on heidän kuntovalmentajansa.”

”Ei.”

”Heidän diilerinsä”, Joel tajuaa ja on asiaankuuluvan tyrmistynyt. ”Siksi me olemme täällä.”

”Haluatko keskustella vallan turmelevasta vaikutuksesta?”

Joel on pettynyt. Hän haluaisi tehdä jotakin sankarillista tai edes säädyllyistä, mutta sellaista tapahtuu vain harvoin Braskin työssä. ”En pidä tästä.”

Tietenkään Joel ei pidä tästä ja näyttää sen vuoksi koiralta, jota on lyöty kepillä. Brask – armoitettu juoruilija – tietää Joelista tämän verran: Joel oli kaksi viikkoa aiemmin Suomen Tukholman–suurlähetystössä harjoittelussa. Sattumalta juuri silloin Tukholman–suurlähettilään valtava, veroeuroilla kustannettu viinilasku vuodettiin lehdistölle. Neljännen valtiomahdin synnyttämän kohun seurauksena kirroottinen suurlähettiläs siirrettiin Lähi–itään häpeämään ja odottamaan soveliaista autopommia. Joel – Juudakseksi epäilty – komennettiin Braskin harjoittelijaksi ja oppimaan säädyllyisille virkamiehen tavoille.

”Jos haluat joskus Ottawaan vetelehtimään, tämä on vasta alkua”, Brask sanoo ja katsoo kelloaan: Pepe Näre on kuunnellut ex–vaimonsa raivokkaita vaatimuksia kymmenen minuuttia.

Se riittää.

Elegantti eversti Tarasov, joka on tehnyt saman aika–arvion, väijyy käsihuoneen ovella nahkatakisten apulaistensa seurassa. Hänen uransa on viime vuosina ollut laskusuunnassa, mutta hän on kuin vanha hämähäkki, joka odottelee yhä lihavaa kärpää verkkoonsa. Braskin läsnäolo todistaa hänelle kiistattomasti, että viereisessä huoneessa saattaa värjötellä herkullinen saalis.

Eversti nyökkää Braskille kohteliaasti. "Oletko valmis neuvottelemaan, rakas Katariina?"

Brask on kalistellut peistä everstin kanssa ennenkin, eivätkä miehen metkut pure häneen. Hän sanoo: "Kun Näre kertoo huumekauppiaansa nimen, hän pääsee lähtemään saman tien Suomeen. Ei viivyttelyitä tai leimojen hankkimisia."

"Vannon sen. Kautta kunniani."

"Miten kaunista, eversti Tarasov."

"Minun sielussani on runoutta."

He astuvat kaikki sisälle käsihuoneeseen, ja tilasta tulee entistä ahdistavampi. Asta istuu äitinsä sylissä ja näyttää pelokkaalta.

Tarasov hymyilee hyväntahtoisesti Näreen pariskunnalle. "Ilmeisesti olette päättäneet tuoda julki yhteistyökumppanin nimen", hän muotoilee virheettömällä suomellaan.

Pepe Näre vilkaisee ex-vaimoaan. "Joo."

"Kirjoittakaa hänen nimensä ja osoitteensa tähän, olkaa niin hyvä", Tarasov ojentaa tyhjän paperilehtiön ja kynän Pepelle.

Samalla kun Pepe alkaa vaivalloisesti raaputtaa kirjaimia,

Tarasov vetää taskustaan taikurimaisesti suklaakonvehdin ja ojentaa sen Astalle. "Kas tässä, kultaseni", hän sanoo myhäillen kuin isoisä helvetistä.

Asta kalpenee entisestään ja oksentaa äitinsä ja nuoremman FSB:n upseerin päälle. Hän ei ole ensimmäinen oksentaja huoneessa, mutta Brask huomaa Jaana ja Pepe Näreen vilkaisevan toisiaan.

Toisiaan. Ei Astaa.

Ele saa Braskin tekemään huolestuttavia johtopäätöksiä: kun Jaana Näre näki ex-miehensä ensimmäisen kerran tämän huumepidätyksen jälkeen, hänen vaistomainen ensireaktionsa oli syyttää miestä ahneudesta. Venäjän tulli löysi Pepe Näreeltä kuitenkin alle puoli grammaa amfetamiinia. Se on niin vähän, ettei paperitöitä vieroksuva suomalainen poliisi edes nuhtelisi moisesta.

Brask katsoo pelokasta, kireää pariskuntaa. Sen jälkeen hän katsoo Asta Närettä. Tyttö nikkottelee. Eversti ja muu iso, pelottava FSB hyörii tytön ympärillä, pyyhkii oksennusta ja puhuu pehmeällä, kujertavalla äänellä.

Kyse oli korkeintaan kymmenestä minuutista, Brask tajuaa, ja hänen päänsärkynsä palaa lamauttavan voimakkaana. "Vitut", hän sanoo suomeksi ja hieroo otsaansa. Jos lapsi nyt kuolisi hänen käsiinsä, edessä olisi häpeällinen karkotus Bagdadiin väistelemään mujáhidíneja ja sinkoiskuja. Kuolemanpelon täyttämänä hän nielee kivun, ottaa kännykkänsä ja ojentaa sen Joelille.

”Kuvaa kaikki”, hän käskee ja puhuu sen jälkeen Astalle: ”Lapsi, sinulla on ilmeisesti huono olo.”
Tyttö nyökkää.

”Ovatko sinun kurkkusi ja vatsasi kipeät?”

Toinen nyökkäys.

”Oletko sinä niellyt jotain kummallista tänään?”

Asta nyökkää kolmannen kerran, ja silloin aina valmiilla eversti Tarasovilla on jo kännykkä kädessään. ”Tyttö pitää viedä Svetogorskin sairaalaan”, hän sanoo venäjäksi.

”Lapsi on suomalainen, ja hänet viedään suomalaiseen sairaalaan”, Brask sanoo uhmakkaana.

”Soitan hänelle ambulanssin.”

”Minä soitan lääkärihelikopterin.”

”En päästä sitä rajan yli.”

”Senkin opportunistinen paskiainen.”

”Mitä täällä tapahtuu?” Jaana Näre huutaa.

”Tiedät kyllä mistä on kyse”, Tarasov sanoo hyytäväällä äänellä, sillä herraskaisen keskustelun aika on ohi. On tekojen vuoro. Everstin ja Braskin katseet osuvat yhtä aikaa Pepe Näreen edessä olevaan paperilappuun. Amfetamiinimyyjän nimi on ainoa asia, jolla he voivat enää käydä kauppa.

He hyökkäävät molemmat sen luokse, mutta Brask on nopeampi, rutistaa paperin ja työntää sen farkkujensa etumuksesta sisälle.

”Ottakaa se!” Tarasov komentaa miehiään, mutta Brask katsoo kännykkää pitelevään Joeliin ja ilmoittaa: ”Minulla on diplomaattinen koskemattomuus. Jos te yritätte koskea minuun väkivalloin, rikotte Wienin yleissopimusta ja aiheutatte maiden välisen diplomaattisen kriisin.”

”Hyvä on. Pidä sinä paperi”, eversti sanoo, ”minä otan tytön.” Hän nappaa Astan kainaloonsa kuin jauhopaketin ja lähtee rivakasti käsihuoneesta. Brask seuraa everstiä kännykkää pitelevä Joel kannoillaan ja on valmis kunnon käsikähmään, mutta se on liian myöhäistä: ulko-ovien edessä odottaa jo sotilasambulanssi. Äkisti vetreytynyt Tarasov nousee sen kyytiin kuin notkea pantteri lapsi tiukasti otteessaan. Juuri ennen kuin ensihoitaja sulkee ambulanssin oven, vanha kunnon eversti katsoo Braskiin ja virnistää.

”Paska”, Brask sanoo ääneen ja jää katsomaan kuinka ambulanssi kiittää tiehensä. Kirottuja olkoot autoritääriset maat ja niiden kuuliainen, nopea terveydenhuolto. Brask voi nyt vain toivoa, että ensihoitajat ovat tarpeeksi valppaita pitämään terävät esineet everstin ulottumattomissa. Jos Tarasov saa käteensä veitsen, hän leikkaa tytön vatsan korkeimman omakätisesti itse auki.

Joel tulee Braskin viereen. ”Mitä me teemme seuraavaksi?”

”Työmme”, Brask vastaa, ja he palaavat sisälle oksennukselta lemuavaan käsihuoneeseen.

FSB:n upseerit ovat poistuneet ja jättäneet Näreet keskenään. Pariskunta on huolestunut, mutta Brask ei jaksa uskoa sen johtuvan heidän tyttärensä voinnista. Hänet nähdessään molemmat alkavat

suoltaa kysymyksiä, mutta Brask vaientaa heidät. ”Minun pitää muistuttaa teitä, että FSB taltioi tämän keskustelun ja käyttää sitä tarvittaessa teitä vastaan. Ymmärrättekö?”

Jaana Näre nyökkää, mutta hänen ex-miehensä on hukassa. ”Te kaikki luulette, että Asta on niellyt amfetamiinia, mutta se on vain Anadrolia. Anabolista steroidia”, hän selittää auliisti, ja

Brask haluaisi kuristaa hänet. Yritykset auttaa miestä ovat jokseenkin yhtä hyödyllisiä kuin kuolleen hevosen piiskaaminen.

Jaana Näre sen sijaan katsoo Braskia jääkylmästi. ”Minä en tiedä tästä mitään.”

”FSB ei ole kiinnostunut steroideista, mutta se haluaa varmasti tietää, miksi lapsenne on niellyt niitä, joten esitän skenaarion, rouva Näre. Kertokaa, jos se kuulostaa mahdolliselta. Teidän epämuodollinen perheenne vierailee Svetogorskissa tuttavanne luona. Ette ehdi pitää lastanne joka hetki silmällä, ja jossakin välissä hän löytää ex-miehenne Anadrol-tabletteja ja nielee niitä.”

”Hän on varmasti luullut niitä karkeiksi”, Jaana Näre sanoo empimättä hetkeäkään.

”Lapset.”

Joel näyttää pahoinvoivalta. Kaukana ovat hänen unelmiensa residenssien kutsut ja korkealentoinen keskustelu.

”Koska ex-miehenne oli aiemmin kadottanut tablettien lääkepakkaukset, hän oli käärinyt ne muoviin ja kondomeihin. Te huomasitte lääkkeiden katoamisen, mutta ette osannut ennen tätä aavistaa, että lapsi oli niellyt ne.”

Jaana Näre nyökkää. Pepe Näre on edelleen ymmällään.

”Tämä on traaginen tapaturma”, Brask summaa. ”Onneksi teillä on jotain annettavaa Venäjän viranomaisille rehellisyytenne todistamiseksi.”

”Asta?” Pepe Näre tarjoaa, mutta hänen ex-vaimonsa läimäyttää häntä päähän. ”Tietoja, senkin helvetin ääliö. Ole hiljaa äläkä puhu.”

”Totelkaa ex-vaimoanne, herra Näre. Kerron mitä seuraavaksi tapahtuu: FSB kuljettaa teidät Viipuriin kuulusteluita varten. Järjestän teille pätevän asianajajan, jonka kanssa Suomen ulkoministeriö on toiminut ennenkin. Jos kaikki sujuu hyvin, teidät siirretään mahdollisimman pian Suomeen kärsimään rangaistuksenne.”

Braskilla ei ole enempää sanottavaa, ja kun hän katsoo Joeliin, hän näkee tämänkin olevan sanaton. Brask nousee. Kun hän on ovella, Pepe Näre viimein kysyy: ”Entä Asta? Kai hän selviää?”

”En tiedä. Voi olla, että lapsenne on jo kuollut.”

Joelilla on uusi, vastenmielinen purkka suussaan, kun Brask ajaa kohti Svetogorskin kaupunkia kännykkä korvallaan. Brask soittaa ensimmäiseksi venäläiselle, taitavaksi tiedetylle asianajajalle.

On perjantai-iltapäivä, ja asianajaja on jo puolivälissä kohti datšaansa, missä porkkana- ja perunarivistöt odottavat kitkijäänsä. Hän ei aio tulla kaupunkiin ennen sunnuntai-iltaa, joten molemmat Näreet viettävät viikonlopun Viipurissa FSB:n seurassa. Pepe Näre tietysti piestään kunnolla, sillä edes FSB:n kovasydämiset, joskin perherakkaat työntekijät eivät pidä lapsiin kohdistuvista rikoksista, joten hurskas rökitys kuuluu asiaan, eikä sille voi mitään. Jaana Näre on viikonlopun jälkeen todennäköisesti naarmuton: Brask on nähnyt ennenkin hänen kaltaisiaan torakkamaisia otuksia, jotka selviävät mistä tahansa. Asianajajan jälkeen vuorossa on pitkä puhelu ulkoministeriöön. Tehtyänsä selkoa Pepe Näreestä rikoksista ja niiden yksityiskohdista hän suorastaan tuntee kuinka Näreestä sosiaalinen nettoarvo alkaa huveta.

Huhu siitä kuinka Pepe Näre on tehnyt tyttärestään minikokoisen Troijan hormonihevosen, alkaa levitä kuin sukupuolitauti, eikä kukaan kyykkyintoinen kansanedustaja uskalla pian edes kuiskata hänen nimeään. Iloiset poseerauskuvat Pepe Näreestä kanssa katoavat jo Braskin soiton aikana sosiaalisesta mediasta.

Kolmas puhelu on eversti Tarasoville, joka vastaa ääni niin ennenkuulumattoman onnellisena, ettei se tiedä kuin huonoa Näreestä pariskunnalle. Keskustelu ei kestä kauaa ja tekee Braskin synkäksi.

”No?” Joel kysyy malttamattomasti, kun Brask lopettaa puhelun. ”Lapsi on elossa”, Brask vastaa, ja Joel, oikea pehmo, huokaisee helpottuneena.

Brask jatkaa: ”Kaikki Anadrol-paketit olivat ehjiä. Ilmeisesti hän oksensi pelkästään jännityksen vuoksi, mutta sairaala haluaa kuitenkin pitää hänet tarkkailtavana. Lapsen isoäiti ehtii paikalle huomenna, joten vietämme kaupungissa vielä pari päivää.” Hän pysähtyy kaupan parkkipaikalle. ”Osta syötävää ja juotavaa. Mutta ei purkkaa.”

”Sanoiko Tarasov jotain muuta?”

”Lapsi, ilmeisesti varsin suulas luonteeltaan, kertoi kiltille everstisedälle kuinka äiti ja isä olivat pakottaneet hänet nielemään ison kasan steroideja. Mikä kielikello. Kyllä perhe on pahin.”

He odottavat kaupan kassalle peräkkäin. Joelilla on korissaan tonnikalasalaatti ja appelsiini-mehua ja Braskilla suklaata, kaksi pehmoeläintä, lasten hammasharja ja lastenvaatteita.

Joel katselee hänen ostoksiaan. ”Kukaan ei välitä lapsesta, niinhän?”

”Ei tietenkään välitä. Mutta jos se heikkotahtoinen pikku rotta viettää lisää aikaa eversti Tarasovin kanssa, en tiedä, mitä hän seuraavaksi tunnustaa.”

”Mitä muka?”

”Esimerkiksi Yhdysvaltojen vaalihäiriköinnin.”

”Hän onkin kehittynyt neljävuotias.”

”Tai Ivan Belovin murhan.”

”Ja verenhimoinen.”

”Tai – mikä pahinta – Mainilan laukaukset.”

”Ymmärrän”, Joel sanoo ilmeettömänä. ”Meidän pitää suojella Suomea.”

”Juuri niin, nuori Joel. Olet nyt totisesti kuullut isänmaan kutsun.”

KIRJOITANUT: MAARIT LEIJON

YÖNSININEN MUSTANG

”Perheeni veeeeee huumeita Japaniin ja Japaniiin pian lunta sataaaaa. ” Äitini hoilotti suureen ääneen musiikin mukana ja kääntyi hymyillen katsomaan isääni, joka varmoin ottein ohjasi autoa pimeällä ja märällä tiellä. Matala hohotus karkasi isäni suusta ja hän yhtyi epävireiseen lauluun ” Ja Nipponiiiiiin me viedään juhlaa.”

Mulkoilin takapenkiltä silmälasieni takaa molempia ja minua ärsytti heidän hilpeytensä. Heillä ei ollut selvästi mitään käsitystä tulevien tapahtumien riskeistä.

Huokaisin syvään ja yritin uudestaan keskittyä Rikoksen ja rangaistuksen lukemiseen, mutta huomasin sen olevan mahdotonta. Vanhempieni laulama vanha renkutus raikasi autossa ja mietin jälleen tätä älytöntä operaatiota, johon minut oli pakotettu mukaan. Minua oli uhkailtu, kiristetty ja lahjottu – käytetty siis kaikki perinteiset kasvatusmetodit.

Pikkuveljeni oli jätetty kotiin isoäidin huostaan, ja minulla kävi häntä kateeksi. Olisin ollut paljon mieluummin omalla sängylläni lukemassa, mutta se ei ollut vaihtoehto, sillä minä olin perheessäni ainut jolla oli aivot. Olin varma, että vanhempieni edes yhteenlaskettu älykkyyssosamäärä ei yltänyt samoihin lukuihin omani kanssa.

Isäni omisti pienen autokorjaamon ja äitini oli töissä vaatekaupassa. He olivat oppikirjaesimerkkejä keski-ikäisistä alemman keskiluokan keskinkertaisuuksista. Isäni ei ollut varmasti koskaan lukenut yhtäkään kirjaa – yöpöydällään hän säilytti Tuntematonta sotilasta, ikään kuin palvontakohteena, mutta en usko hänen koskaan päässeen siinä muutamaa sivua pidemmälle. Joka perjantai hän joi itsensä tanakkaan humalaan ja mesosi naapurin Hannun kanssa islamisaatiosta ja modernista taiteesta.

Äitini puolestaan palvoi puolisoaan ja piti itsestään hyvää huolta, että isäni saisi olla hänestä ylpeä. Iltaisin äiti kikatteli ystävänsä Tarjan kanssa Temptation islandin nuorille tai muille tosi-TV:n edustajille ja päivitteli kuinka tyhmiä ihmiset olivat. Äitini oli lukenut yhden kirjan tämän vuosituhannen puolella: Fifty shades of grayn – oli sanomattakin selvää, että minä häpesin heitä.

Olimme päätyneet tilanteeseen, jossa vanhempani kuvittelivat olevansa huumeekuriireja – kovanaamoja, jotka tienaisivat loppuelämänsä rahat yhdellä pikaisella keikalla.

Ihminen on loputtoman ahne. Oman varhaisteini-ikäisen rajoittuneen näkemykseni mukaan meillä oli kaikki, mitä tarvitsimme onneen. Vanhempani eivät olleet velkaantuneita, ja he molemmat pitivät työstään ja jopa toisistaan. Silti kaikkea olisi pitänyt olla koko ajan enemmän ja paremmin – autoja, vaatteita, lomamatkoja. Olivathan isäni onnen tiellä myös kaikki ählämit, ryssät, hurrit ja suvakit, jotka tuhosivat tämän maan, mutta ihmettelin silti, sitä näköalattomuutta

johon he olivat kietoneet itsensä. Isäni olisi varmasti kuollut häpeästä, jos olisi tiennyt ajatukseni maahanmuutosta, politiikasta ja siitä, mitä suvaitsevaisuus minun mielestäni tarkoitti.

Minulle onnellisuuteen riitti pelkkä kirjastokortti ja oma huone. Ehkä oli helpompi määritellä itsensä onnettomaksi kuin onnelliseksi. Onnellisuus oli liian hienovarainen tunne ihmiselle. Onnettomuuden tunnisti heti ja sitä tunnetta minä parhaillani koin, kun istuin auton takapenkillä ja kuuntelin hoilottavia vanhempiani – en muista milloin olisin ollut onnettomampi.

Tapahtumat, jotka johtivat onnettomuuteeni alkoivat noin kuukausi sitten.

Isälleni oli jätetty korjattavaksi auto – yönsininen Mustang, joka oli hyytynyt kotikaupunkimme Rovaniemen K-kaupan parkkipaikalle. Isäni sai puhelun ja kehotuksen noutaa auto kyseisestä paikasta. Avaimet löytyisivät kuskinpuoleisen eturenkaan päältä. Kuski itse aikoi jatkaa matkaansa junalla ja tulisi noutamaan kulkuneuvonsa, kun se olisi korjattu, eli jo lähtökohdat olivat hieman hämärät.

Auto oli valmis jo samalla viikolla, mutta mies ei koskaan vastannut viesteihin tai puheluihin – eikä numeronhakupalvelusta löytynyt mitään tietoa liittymän omistajasta.

Auto lojui kaksi viikkoa korjaamalla tilaa viemässä, ennen kuin isäni tohti aloittaa vanhan mustangin perinpohjaisen tonkimisen. Pakko nostaa hattua, että hän edes muutaman viikon kunnioitti tuntemattoman ihmisen omaisuutta.

Isäni oli erikoistunut vanhoihin arvoautoihin ja hänellä oli hyvä maine kyseisissä piireissä. Tuo seikka oli varmaankin saanut hänet pitämään sormensa irti autosta niinkin kauan. Järkevintä hänen olisi ollut soittaa poliisille, mutta uteliaisuus oli voittanut.

Eräänä sunnuntaiaamuna heräsin vanhempieni huutoon keittiössä, ja kun unisena kaivoin kuulokkeita sänkyni alta kuulin äitini kiljuvan:

”Mistä sinä voit tietää, että se on kokaiinia? Oletko sinä joskus muka nähnyt huumeita? Entä jos se on vaikka sokeria, tai perunajauhoa?”

”Voi hyvä luoja nainen! Olen minä tarpeeksi poliisisarjoja telkkarista katsonut”, isäni karjui ja jatkoi: ”Miksi kukaan piilottaisi takakontin valepohjan alle kiloittain valkoista jauhetta, jos se ei olisi kokaiinia?”

Keittiössä tuli hiljaista. Ja sitten äitini purskahti nauruun.

”Me olemme rikkaita rakkaani”, hän kiljahti ja hetken kuluttua kuulin isäni yhtyvän nauruun.

”Totta! Noin isosta määrästä kokaiinia saa varmasti armottoman määrän rahaa”, isäni riemuitsi.

Minä kömmin takaisin peiton alle ja tuijotin hetkisen kattoa lamaantuneena. Selvästikään isäni ei ollut katsonut tarpeeksi mainitsemiaan sarjoja, mikäli hän oikeasti kuvitteli, että voisi myydä

huumeet ja selviäisi siitä hengissä.

Varasin nettikirjastosta Dostojevskin kuuluisimman ja jäin odottelemaan kirjaa, sekä tulevaisuutta, joka oli juuri ottanut muutaman askeleen kohti jotain varsin absurdia.

”Nyt rauhoitut Jaana”, isäni ärähti ja säpsähdin irti ajatuksistani. ”Miten tässä huonosti muka kävisi. Mehän olemme käyneet läpi suunnitelman jo kymmeniä kertoja, vai mitä Miska”, isäni kääntyi katsomaan minua.

”Minä olen nimenomaan sanonut loputtoman useasti, että me kuolemme kaikki. Toisin kuin tuossa laulamassanne Dingon kappaleessa, teidän kummankaan kummisetä ei omista mafiaa.”

”Niin, niin Miska, niinhän minä juuri sanoin”, isä mutisi ja jatkoi paasausta äidille.

Olin aina ihmetellyt miten isäni oli ylipuhuttu hyväksymään minulle annettu etunimeni. Olin voinut olla varma, että hänen mielestään se oli epäilyttävä kommarinimi, josta ei edes pystynyt tietämään oliko kyseessä tyttö vai poika. Äitini oli varmasti käyttänyt useampaa eri kiristysmuotoa, saadakseen tahtonsa läpi – hän oli niissä sangen taitava.

”Sen minä vaan sanon, että jos tämä ei onnistu lupaamallasi tavalla, niin me emme Tarjan kanssa enää osallistu sinun pikku ööö, sinun, ööö...”, äitini vilkaisi minua ja vaiken.

Pyörittelin silmiäni takapenkillä – kuinka tyhmänä he minua oikein pitivät.

”Etsimäsi sana lienee Threesome, vaikka sinä tuskin osaat sitä edes kirjoittaa” mutisin itsekseni kirjani takana. Vanhempani unohtivat päivittäin, että olin lukenut lähes koko kotikaupunkimme kirjaston ja tiesin asioita, joista he eivät olleet koskaan kuulleetkaan.

”No niin, no niin. Rauhoitutaanpas nyt”, isäni sanoi ja taputteli äitiäni polvelle. ”tämä on hyvin yksinkertainen keikka. Me annamme huumeet Jorkalle ja Jorkka antaa meille rahat. Näin homma on sovittu. Jos jokin menee vikaan, niin meillä on mukana takapenkin pikku–einsteini, joka ratkaisee ongelmat, mutta kuten sanoin, kaikki sujuu hienosti.

”Minun mielestäni on vieläkin hieman vastuutonta, että otimme Miskan mukaan”, äitini sanoi apealla äänellä, mutta isäni heilautti vihaisesti kättään ja apukuski vaiken.

”Tämä on täysin turvallista, vai mitä Miska?” Isäni kysyi ja minä en enää edes vaivautunut vastaamaan.

Kun olin viikko sitten ymmärtänyt, että minunkaan älyni ei riittäisi vanhempieni ylipuhumiseen, olin joutunut itsekin sekaantumaan suunnitelmaan, että he pääsisivät edes alkumetreille.

Jorkka, eli Jorge oli espanjalaisen huumekartellin välikäsi. Isälleni nimen oikeaoppisesti lausuminen oli tuottanut vaikeuksia, joten nimi oli kääntynyt hänen suussa suomalaisempaan muotoon. Kartelli pyöritti toimintaansa Suomessa Ruotsin kautta. He myivät lähinnä kokaiinia

ja muita kemiallisesti valmistettuja huumeita. Minä olin se, joka välitin Jorgen numeron isälleni – kaikesta löytyi tietoa, kun vain osasi etsiä.

Ajelimme siis ihan muina perheinä kohti Ruotsin rajaa tapaamaan huumekartellin pikkupomoa kokaiinilasti automme takakontissa, ja isäni oli vakaasti sitä mieltä, että kaikki menisi hyvin – ei syytä huoleen.

”Ja enhän minä täysin aseetta matkaan ole lähtenyt”, isäni röyhistelivät ratin takana ja heilutteli tähtipistoolia, jonka oli ottanut etuoven sivulokerosta. Olisi voinut kuvitella, että hän oli jopa hieman innoissaan tapaamisesta.

Isäni oli niin ylpeä sukukalleudestaan, että en ollut raskinut kertoa hänelle, että vaikka pistoolin lempinimi oli tähtipistooli, oikealta nimeltään se oli Tokarev TT-33 ja se ei ollut suomalainen, niin kuin hän kuvitteli, vaan venäläinen.

Aloimme lähestyä Tornio–Haaparannan raja–asemaa ja äitini ei ollut enää hetkeen laulanut lempibändinsä mukana, vaan vänkärin paikalla vallitsi hiljaisuus. Nipa kuitenkin jatkoi laulamista värjäväällä äänellään: ”Tässä sellissä riutuu särkyneet sydämmeeeeet”, huuliltani pääsi pieni tirskahdus – tämä oli paljon paremmin tilanteeseen sopiva kappale.

”Vielä olisi mahdollista perääntyä”, sanoin ja kosketin isäni niskaa.

”Höpön löpön, me olemme satavarmasti vainaita, jos nyt pakenemme. Jorkka etsii meidät käsiinsä mistä tahansa. Huolet pois, kohta ollaan rikkaita!” Isäni mesosi samalla kun käänsi auton syrjäiselle teollisuusalueelle.

Minua alkoi hermostuttaa. Mitä jos mikään ei menisi suunnitelmani mukaan ja kuolisimme kaikki. Hemmetin rahanahneet idiootit – Ajatella, että joidenkin vanhempien suurin rikos oli se, että he valehtelivat lastensa iän ravintolan buffettiin mennessä. Minun kävi kateeksi noita lapsia.

”No niin Miska, menehän matalaksi. Onneksi maksoin vähän ylimääräistä ja otin tummenetut ikkunat sinne takapenkille, kun ostin tämän auton. Arvasin, että niistä on vielä hyötyä”, isäni höpötti ylikierroksilla. Tähtipistoolin hän oli laskenut syliinsä ja vilkuili sitä hätääntyneenä. Minä veivasin muutaman sentin takaikkunaa auki, että kuulisin, mitä auton ulkopuolella tulisi tapahtumaan.

Kurkistelin vaivihkaa ulos autosta, ja näin kuinka suurten avattujen nosto–ovien edessä oleskeli vaalea mies vihreässä takissa, joka viittilöi meitä ajamaan sisälle halliin. Rakennuksen sisällä puolestaan seisoivat mustaan pukuun sonnustautunut tumma mies keskellä lattiaa kädet selkänsä takana. Isäni pysäytti auton muutaman metrin päähän miehestä ja näin, kuinka hän puristi rattia molemmilla käsillään.

Ovella seisonut vaalea mies oli kävellyt automme viereen, koputti terävästi isäni ikkunaan ja

äitini kirkaisi niin, että itse meinasin laskea alleni. Kuoleman pelko kiristi otettaan minusta ja jopa hieman uteliaani tutkailin tätä uutta tunnetta itsessäni.

”Out of the car!” huusi auton edessä seisova tumma mies, joka epäilemättä oli Jorge ja molemmat vanhempani kompuroivat paniikissa ulos. Isäni oli selvästi unohtanut, että oli laittanut tähtipistoolin syliinsä, ja ase tipahti isosti kolahtaen hallin sementtilattialle ja suoraan vihreätakkisen miehen jalkoihin.

En tiennyt miten päin olisin ollut piilopaikassani. Tämä alkoi huonommin kuin olin voinut edes kuvitella. Veren kohina korvissani melkein peitti auton ulkopuolelta kuuluvat äänet, ja minun piti pinnistellä, että pysyin tapahtumissa mukana.

”Vai, että tällaista peliä.” isäni vieressä seisova mies sanoi, nosti tähtipistoolin maasta ja löi isääni nyrkillä vatsaan.

”Älä lyö”, äitini parkaisi ja juoksi auton toiselta puolelta miehensä luokse.

”Täytyihän meillä jotain olla turvaksi”, isäni yski, yritti suoristautua ja tarttui äitiäni kädestä kiinni. ”Vanha perintökalu, joka ei edes toimi. Ihan vain pelotteeksi otin mukaani”, hän jatkoi.

Näin kuinka vihreätakkinen mies kohotti perintökalua, poisti varmistimen ja laukaisi. Korvia huumaava pamahdus kaikui hallissa ja kuulin kuinka äitini kirkui. Mies oli ampunut toisen takarenkaamme tyhjäksi ja auto nuokahti allani.

Ymmärsin, mitä se tarkoitti – me emme koskaan pääsisi elossa pois täältä. Missä olivat ne kaikista elokuvista tutut ratsujoukot, joiden pitäisi saapua viime hetkellä paikalle.

”Nyt loppuu tämä pelleily, takakontti auki!” Isäni vieressä seisova mies huusi ja osoitti aseella täriseviä vanhempiani. Tummapukuinen otti rauhallisia askelia kohti autoa.

”Mutta missä rahat on?” isäni parahti ja pelko katseessaan seurasi tumman miehen lähestymistä.

”Takakontti auki, minä sanoin”, vihreätakki huusi ja heilutti taas asetta. Isäni siirtyi takakontille ja kuulin kuinka hän räpelsi lukkoa auki. Minä painauduin tiiviimmin penkkien väliin, sillä takaikkunassa ei ollut tummennusta.

”Tämä ei mene nyt ihan sopimuksen mukaan. Minä haluaisin nähdä ensin rahat” isäni lähes piipitti auton takana. Miten hän ei jo tajunnut, että ei ollut mitään rahoja! Olin kauhuissani, kun en enää nähnyt, mitä hallissa tapahtui. Kuulin kuitenkin, kuinka takakontti aukesi, ja hetken auton ympärillä oli hiljaista.

”Take the drugs and kill them”, Jorge murahti suomalaiselle apurilleen. Kuulin kuinka takakontista kaivettiin tavaraa ja äitini purskahti itkuun. Isäni ei varmasti ollut edes ymmärtänyt käskyä.

Uskaltauduin kurkistamaan sivuikkunasta ja näin kuinka musta puvunselkämys liikkui kohti

avointa ovea. Nyt tai ei koskaan, ajattelin ja saman tien hallissa kajahti: ”Täällä on poliisi! heittäkää aseenne käsistänne ja käykää lattialle makaamaan!”

Minä en nähnyt, mistä poliisit olivat tulleet paikalle, mutta nyt uskaltauduin rohkeammin katsomaan ulos ikkunoista. Näin auton vieressä makaavan kolmikön ja Jorgen, joka seiso i oven edustalla kädet ylhäällä – hänelle maassa makaaminen oli selvästi liian alhaista. Seurasin kuinka kaksi poliisia väänsivät Jorgen lattiaan, laittoivat hänet rautoihin ja tekivät ruumiintarkastuksen.

Maassa makaava kolmikko niputettiin myös. Uskalsin huokaista helpotuksesta.

”No niin Toivasen pariskunta”, yksi poliiseista lausui jämäkästi vanhemmilleni. ”onkos teillä minkäänlaista arviota, kuinka pitkäksi aikaa sellin ovi heilahtaa useamman kilon kokaiinisatsin myymisestä?”

Samalla kun äitini purskahti uudestaan itkuun lattialla, minä avasin oven ja astuin ulos autosta.

”Jaaha, teillä on oikein jälkikasvua mukana oppia saamassa”, mies sanoi ja iski minulle silmää.

”Ei tässä mistään sellaisesta ole kyse. Miska on meidän perheen aiv...” isäni ehti sopertaa ennen kuin poliisi vaiensi hänet.

”Suut suppuun. Tämä teidän huumekauppanne on typerintä, mitä olen kuullut koko urani aikana!”

”Mistä te tiesitte tulla tänne”, Isäni vielä kysyi, mutta Ketonen ei vastannut, vaan riuskin ottein raahasi häntä ulos hallista.

Tuona samaisena sunnuntaina, kun isä oli vienyt äidin autotalliin äimistelemään huumelelastia, minä olin etsinyt ylikonstaapeli Ketosen numeron ja soittanut hänelle. Ketonen oli valmiiksi tietoinen kadonneesta huumelelastista, jonka jäljiltä oli jo yksi ruumis löytynyt. Sekä Ruotsin, että Suomen poliisi oli jo vuosia yrittänyt saada napattua edes osaa espanjalaiskartellin rikollisista.

Ketonen ehdotti minulle rohkeaa sopimusta.

Seuraavan viikon maanantaina kun vanhempani olivat töissä, vaihdoimme ylikonstaapelin kanssa huumeiden tilalle perunajauhoa ja pakkasimme ne Mustangiin. Perunajauhojen myymisestä kun ei tuomiota kenellekään anneta. Ketonen kertoi minulle Jorgen numeron, minä puolestani välitin sen isälleni ja parin päivän kuluttua minä ilmoitin Ketoselle, missä ja milloin tapaisimme Jorgen. Simppeli homma – pysyisimme koko porukka hengissä. Olimme Ketosen kanssa samaa mieltä siitä, että vanhempani jäisivät pariksi päiväksi selleihinsä vellomaan omassa typeryydessään.

Heille ei luonnollisesti sopimuksestamme kerrottaisi.

”Mitään tästä kamaluudesta ei olisi tapahtunut, jos sinä olisit uskonut minun epäilyjäni. Minähän

sanoin heti, että ne ovat perunajauhoa!” äitini kimitys kuului eteisestä.

”Minulle on ihan sama, mitä jauhoja ne olivat, mutta minä menetin isoisän tähtipyssyn. Suomalaiset eivät osaa enää valmistaa yhtä hienoja aseita”, isäni kuului vastaavan.

Huokaisin, laskin Vanki nimeltä Papillonin sängylleni ja menin vastaan kotiin saapuvia vanhempiani.

KIRJOITTANUT: REETTA RONN

Aseveljet

Tulen verekseltään sukukokouksesta.

Oman komeuteni lisäksi paikalla olivat veljen asianajaja, Helsingin siskon valtakirja ja kuolleen siskomme hyväksytty perunkirjoitus liitteinään vanhempiemme perunkirjat. Olimme kokoon-tuneet Kinnerkosken asianajotoimistossa, jota edusti pestaamani varatuomari Olavi Pihkanen. Perimisjuttuihin erikoistunut Pihkanen oli hoitanut yli kaksi vuotta sitten Tanskassa menehty-neen vanhimman sisaremmen Aijan kiemuraista keissiä Suomen päässä.

Suljen lakitoimiston oven. Helähdys kaikuu vahvoista kiviseinistä, vaikka toimin niin varo-vaaisesti kuin ikinä osaan. Päinvastoin kuin tilaisuuteen mennessäni vanha talo tuoksuu nyt rauhoittavan turvalliselta. Vai onko se vain vaaraa kätkevää nenänlumetta. Hiivin teräsverkolla verhottua hissikuilua kohti pelkästään ulos hengittäen. Se on ohi. Tilaisuus, jota edelsi pitkiä kipunoita sinkoileva korkeajännite. Nyt asiat ovat lopullisesti mustaa valkoisella pesän jäsenten allekirjoituksilla sinetöitynä.

Seison hissikuilun edessä hetken ennen kuin painan nappia. Tarkkailen, kuuluuko seuraavista kerroksista mahdollisen jäljittäjän ääniä. Lasken salkkuni maahan ja vedän toppatakkinen vetoket-jun punaisen kravatin puoliväliin lenkipari kerrallaan. Tarvittaessa käsi on iskettävä liukkaasti kainaloon. Luon ohikiitävän katseen hissien peiliin. Väsyneet silmäni räpsähtelevät kaihileikkaus-ten jonossa, pälvikalju kiittää hiestä, rämettyneet viikset kaipaavat saksia. Tumman pikkutakkini liepeet sojottavat vaaleamman palttoon alta kuin hain evät. Pelottavinta, mitä sääliänsä säyseä habitukseni viestii. Kahden takin läpi kainalon kuorma ei isommin pullota.

Minä, hämäläisen mykkäkorkeakoulun priimuskasvatti olen kahden vuoden ajan puhunut ja kirjoittanut asioita selviksi loputtomiin. Nyt en puhu enää edes itsekseni, sillä inhoan ääneeni välillä änkeäviä Tuomaksen identtisiä sävyjä. Veli–sanon possessiivisuffiksista olen luopunut aikoja sitten.

Olin varustautunut hampaisiin saakka olemattomaan mahdollisuuteen, että veli olisi kehdan-nut ilmestyä ilmielävänä papereita allekirjoittamaan. Olin vetänyt metallisen avecini kotelon vaakasuuntaan kulkevan vyön paidan päältä vartalon yli, mutta pidin pikkutakkini napit tiukasti kiinni. Jos veli olisi tupsahtanut allekirjoittajaisiin, olisin räpeltänyt napit rennosti auki. Tuomas olisi tunnistanut ohuen ruskean remmin ja ymmärtänyt oitis, mistä ja millä kaliiperilla kana kusee.

Astun ulos kirpeään tammikuun pakkaseen. Siniset kaupungin bussit haukkaavat nuristen pakastimenkylmää Hämeenkatua. Niiden harmaanmustat dieselköynnökset kipuavat talojen seinille. Vilkuilen ympärilleni aistit viritettynä kuin avannosta nouseva hylje. Valkoinen Toyotani

on viistoparkissa lähellä pykäläpellejen rappua. Muutaman ruudun päässä on tuttu turbo-Volvon rötiskä. Urheilijavartaloineen mies livahtaa kännykkä poskellaan sen sisälle ja starttaa moottorin. Eerik, veljenpoikani. Se on seurannut minua kotoa asti ja pommittanut tekstiviesteillä, jotka kehottavat maksamaan veljen perintöosuuden puolen tunnin sisällä lakitoimistosta poistumisestani.

Perunkirjoitus on kestänyt pitkään, koska Aijan taloa myytiin Roskildessa liki pari vuotta.

Riisun talvipuseroni ja heitän sen takaistuimelle, mutta salkun kumoan kyljelleen repsikan jakkaralle. Lakitoimistossa koko perikunnan rahapotti siirrettiin Danske-tililleni ja minun on määrä lapioida sisarusteni kolmannekset heidän tileilleen viipymättä. Potti sisältää myös siihen limitetyn kauppahinnan vanhempiemme jälkeen jakamattomaksi jätetystä isän pientilasta, Aitolahden mummulasta. Olin myynyt tilan hiljattain omakotitalon tontiksi kaupattuani sitä niin kauan, että sain riittävästi roposia. Löysin ostavan asiakkaan juuri, kun veljen lakimies oli hankkimassa sille pesänjakajaa ja hyväksymässä veljen valitseman välittäjän xs-hintalappua.

Istun ratin taakse ja kurotun vasta sitten heittämään syrjään autoni tuulilasin peittävän ruskean aaltopahvin suiron, jonka olin noteerannut jo ulos harpatessani. Pahviin on spreijattu kiskankorkuisella versaalilla JUUDAS. Sanan alle on hiirenkorkuisin kirjaimin ruiskutettu rähjäisen epäselvästi, ilmeisesti veriläikiksi tarkoitetuilla roiskeilla evästäen: Maksa heti tai...

Istun uudestaan rattiin. Starttaan auton. Kytken automaattisesti turvavyön. Enkö ole vielä kukaan valmis? Lasken vyön kiskottelemaan itsensä takaisin rullalle. Se ei saa estää tehokasta kainalon kuopaisua. Napsin pikkutakin napit auki ja kurkotan kourani vuoren uumeniin. Siellä se on tallessa. Kämmentä vasten. Aito Amerikan rauta. Kylmähermoisen viileä ja varmatoiminen, luvaton rullakko. Lyhytpiippuinen yhdeksänmillinen Smith & Wesson, isävainaan silmäterä. Ainoa pesänjakorikokseen sorruin isän kuoleman jälkeen. Siivosin pesästä sivuun aseet. Rohmusin itselleni Smithin. Tuomas vei sisäsiistimmän Benellin lipasluikun, jolla se oli laukonut sittemmin piirikunnallisia pyttyjä. Vannoimme ettei mutkista hiiskuttaisi siskoille.

Eerikin keltainen Volvo S 60 liimautuu peräpuskuriini. Jo asemantunnelissa Ulla kailottaa kännystä, olenko naputellut tilisiirron sen osuudesta. Sanon että teen sen, kunhan ehdin kotiin, kuten on sovittu, eikä se muka seuraa pakoputkessani roikkuvan selostuskopin livelähetystä. Köröttelen alinopeutta piittaamatta aiheuttamistani tööttäyksistä.

Vanhin sisaremmeni Aija oli asunut enimmäkseen Roskildessa yli neljäkymmentä vuotta, joista viisitoista viimeistä generalconsulin leskenä. Aija kuoli Tanskassa, oli yksinomaan Suomen kansalainen ja haudattiin Saksan puolelle miehensä viereen Flensburgiin, peninkulman etäisyydelle Tanskan rajasta. Pariskunta eli edustuslinnassaan viitisen vuotta ennen Lorenzin kuolemaa.

Flensburg oli Lorenzin syntymäkaupunki. Leskeksi jäätyään Aija muutti takaisin Tanskaan.

Viimeisen matkansa Roskildesta Flensburgiin Aija teki tuhkauurnassa minun passini ja ajokorttini kopiailla, joiden skannaamiseen ja digitaaliseen toimittamiseen Saksan tulli antoi viisi minuuttia aikaa siitä, kun hautaustoimiston suhari oli rajalta pirauttanut minulle. Muussa tapauksessa rajan ylittäminen olisi evätty ja hautajaiset olisivat siirtyneet vähintään kahdella viikolla ohi joulun, juuri kun olin saanut petattua villisti rimpuilevan paketin kokoon. Pahin pullonkaula oli ollut Roskilden ruuhkautunut krematorio, joka lähetti jatkuvasti uusia savumerkkejä Aijan vuoron muutoksista.

–Minä menen huomenna napatyräleikkaukseen, pistää kauheasti, kuin puukolla, sain vihdoin kutsun sairaalaan, Aija oli soittanut tammikuisena iltana hengen hädässä vaikertaen. Olin jutellut siskoni kanssa viimeksi sitä ennen uudenvuodenpäivänä, jolloin Aija täytti 75. Se vaikutti silloin hyväkuntoiselta, normaalin nopeaälyiseltä ja pirteältä, vaikka tuhahti puhisten onnitteluilteni. Muisti kuitenkin kiittää kukkalähetyksestäni, joka oli kannettu onnistuneesti perille edellispäivänä.

–Nyt tilaat ambulanssin ja vähän äkkiä, päsmäroin niin rauhallisesti kuin pystyin, vaikka paniikki kuristi kurkkuani kaksin käsin kuin sarjamurhaaja. Luuri kolahti korvaani kuin arkun kansi. Rummuttelin Samsungiin Aijan numeroa. Puhelin hälytti turhaan, Aija ei vaivautunut tai pystynyt vastaamaan. Kävelin ympyrää kuin hermostunut harppi. Sormeilin Aijan numeroa yhä uudestaan ja uudestaan. Oliko Aija lopettanut pikapuhelunsa tahallaan vai tuupertunut tiedottomaksi, mitä helvettiä tekisin? Aija ei ollut valittanut mistään eikä milloinkaan. Ei teini-iässä sairastetusta poliosta, joka oli rampauttanut oikean käden invalidiksi ja amputoinut haaveet arkkitehdin urasta. Ei opiskeluajan rutisevasta köyhyydestä ja vuosien sitkeästä näkkileipäkuurista. Muistin joitakin Aijan naapureita, mutta vain etunimeltä. Ja mitä minä muka niille olisin osannut sössöttää. Olisiko pitänyt soittaa Tanskan hätänumeroon. Ei perkele. Ei siitäkään olisi hyvä heilahtanut. Aijan puhelu oli kyyneliä vaille yhtä surkea kuin se, jolla hän oli ilmoittanut minulle Lorenzin kuolemasta.

Pirautin Helsingin Pohjois-Haagassa asuvalle Ullalle. Sekin kontakti loppui pikaisesti kuin kahdensadan metrin juoksu.

–Valittakoon siellä rauhassa. Kaipa se parhaiten tietää, mitä tekee, aina on ollut toisia neuvomassa.

Kakarasta saakka on vikissyt kuviteltuja vaivojaan. Ja sinähän sen asioita olet aina hoitanut. Minä en soita sille enää koskaan, vannoi Ulla hyväksi lopuksi tuhannennen ei koskaan valansa.

Sisarusparvemme kaunotar Ulla on jo pitkään eläkettä kipusiskon hommista nauttinut leski-

rouva. Se kiskoo diapameja kuin vanha dieselvehuri naftaa. Ullasta piti tulla oopperadiiva, mutta täysblondista tuli pelkkä diiva. Sankasta ihailijalaumastaan se oli valkannut miehekseen juopon Ylen tv-toimittaja-ohjaajan. Ullalla on kaksi yli nelikymppistä lasta, kumpikin pummi on valistanut minua äitinsä perinnön viipymisestä.

Aija ja Ulla olivat tapelleet ikänsä, kuin rakkikoirat Aijan kuolemaan asti. Tapaamisten välillä saattoi olla vuosia, mutta kohtaaminen kehkeytyi viiveittä sotatantereeksi. Kumpi kulloinkin ampui Mainilan laukaukset ja kumpi hyökkäsi, siitä irtohiusten sekamelskasta ei selvää ottanut pirukaan. Muistiini on syöpynt Aijan kuolematon repliikki: "Ei ihme, ettet osaa lapsiasi kasvattaa. Ethän ole edes ylioppilas."

Seuraavaksi olin hälyttänyt Tuomaksen laihanlaisin seuraamuksin. –Ota selvää, soita johonkin tai jollekin. Sinä olet ennenkin setvinyt vastaavat jutut. En valitettavasti pysty auttamaan ja tässä on vähän muutakin meneillään, Tuomas oli tyylyttänyt.

Palleatyrä, se oli sukeltanut tajuntaani kuin sukellusveneen periskooppi pesuvadista. Huolellisesti valvotun yön jälkeen olin saanut koottua itseni töpinäksi. Nousin pehkuista kuuden korvissa. Tuntia ennen vaimoni ensimmäisen hoitolapsen tuloa. Aukaisin läppärin ruudulle Roskilden kartan ja nuuskin siitä tyrkylle kaikki punaisella ristillä merkityt kohteet kolmenkymmenen kilometrin säteellä Aijan osoitteesta. Yritin ensin tavoittaa Aijaa, jälleen turhaan. Sen jälkeen ravistelin hereille panikoivaa kielipääätäni. Soitin verryttelypuhelun lähimpään lasarettiin. Englanti luonnistui sen verran, että sain ymmärrettävän, kieltävän vastauksen Aija Hirsch –nimisestä potilaasta. Sitten tärppäsi. Aija löytyi Roskilde Sygehusista, yliopistollisesta sairaalasta. Hoitaja kertoi, että Aija oli ilmoittanut minut lähimmäksi omaisekseen. Aijan tilanne oli kriittinen. Vuorokauden kuluttua soitti Aijaa hoitava lääkäri. Ystävällinen Hans jotakin raportoi, että sisareni oli erittäin vakavasti sairas. – Hänellä on lukuisia keuhkotukoksia, eikä siinä kaikki, ne johtuvat pitkälle kehittyneestä kohtusyövästä ja sen etäispesäkkeistä. Voi olla kyse päivistä tai tunteista, kuka tietää.

Siinä sitä oli napatyrää kerrakseen. Ja siitä syttyi Tuomaksen salamarakkaus Aijaa kohtaan. Se oli vältellyt koko aikuisikänsä siskojaan, etenkin Ullan papukaijamaista säksätystä. Eikä kumpikaan siskoista ollut päässyt Tuomaksen kotiin porttia pitemmälle.

Aija oli kotiutunut nopeasti sairaalasta. Puhelimessa se löi asian lekkeriksi niin kuin olisi ollut pikipäin lääkärissä verenpainemittauksessa.

Aijalla ei ollut omia lapsia, ja hänen lapsikseen nimittämät Lorenzin ensimmäisen avioliiton jälkeläiset haastoivat äitipuolensa oikeuteen isänsä kupsahdettua. Puolta taloa lukuun ottamatta Aija menetti kaiken sen omaisuuden, mitä ei voinut todistaa omakseen pankkitilien suorituksilla

tai omiin nimiinsä kirjoitetuilla alkuperäisillä kassakuiteilla. Armottomasti töitä paiskien Aija oli lunastanut talon toisen puolikkaan ja haalinut jemmaan muutakin omaisuutta.

Kun Tuomas oli tajunnut, että kaikki Aijan omaisuus oli tosiaan isosiskon omissa nimissä, alkoi tapahtua. Haaskanhajuinen hoivavietti pursui yli äyräiden. Se lemusi Tuomaksen joka solusta väkevämmin kuin Tanskan kaikki sikalat yhteensä.

Työttömänä oleva Tuomas vaihtoi prätäkänsä vanhaan Mersu-asuntoautoon. Se pystytti siihen pesänsä kuukaudeksi Roskilden leirintäalueelle, koska Aija ei huolinut omituista äkkikaipuuta potevaa veljeä saman katon alle suureen omakotitaloonsa muuta kuin päiväpalvelijaksi. Aija soitteli minulle Tuomaksen innosta.

–Olin nukkuvinani ja huomasin, kuinka se näpsi kännyllä kuvia tauluistani, pöytähopeistani ja muista arvoesineistä.

Ainoa Aijan poistumiseensa viittaama ohje tuli erään puhelun sivulauseessa. –Onhan sinulla tallessa se kirje.

Olihan se. Olin sen tallettanut kassalippaaseen, kun se oli räpsähtänyt postilaatikkoon edellisen vuosituhatosen viimeisenä päivänä, mikä oli helppo muistaa.

Aija eli melkein vuoden, tammikuun napatyrästä puoliväliin marraskuuta. Heti, kun suruviesti tuli, Tuomas lensi ainoa poika adjutanttinaan Köpikseen ja jatkoi sieltä Roskildeen, josta se aneli apua. – Hommaa tänne Aijan avain ja äkkiä. Muuten murren ikkunan ja teen perikunnalle kustannuksia. Nyt pannaan tuulemaan. Myyn Aijan kämpän ja kalusteet viikossa.

Kielitaidottomalla pötköbenjamilla ei ollut ajatuksen alkiota asioiden hoidon realismista ja byrokratian labyrinteista.

Hommasin avaimen Lorenzin nuoremmalta lapselta, Ibeniltä joka oli ottanut yllättäen yhteyttä ja kertoi noukkineensa Aijan tarvikkeet saattohoitokodista. Se oli ollut väleissä äitipuoleensa tappiin asti kitkerästä raastuparallista huolimatta.

Flensburgissa pidetyissä hautajaisissa naamani oli ikävä yllätys Tuomakselle, jonka kanssa minun oli alun perin tarkoitus matkustaa sinne Roskilden kautta. Minulla oli tulkkina tyttäreni ja autokuskina nuorempi poikani. Olimme lentäneet Hampuriin, josta vuokrasimme Peugeotin. Norjassa ja Ruotsissa asunut tyttäreni tuli loistavasti juttuun Aijan juuttinaapurien kanssa muistotilaisuudessa. Heidän keskeisin viestinsä oli: ”Muistakaa ehdottomasti ottaa talteen Aijan arvotaide.” Toinen uutinen vuoti veljenpoika Eerikin hölöstä suusta: ”Löytyihän sen tyyppin Audin avain, ei tarvinnut siivota turhaan kahta viikkoa.”

Tuomas soitti kohta, kun olin jalkautunut maahanpanijaisista Suomeen.

–Etkö urvelo saa mitään aikaiseksi? Etkö ole vielä kukaan klaarannut, onko Aijalla testamenttia?

Se lause katkaisi pinnani. –Miehen ei tarvitse muuta kuin odottaa perintöä ja rosvota kuolinpesää.

Olin hoitanut asioita kymmenillä ulkomaanpuheluilla, suomeksi, ruotsiksi, saksaksi ja englanniksi sönköttäen. Sähköpostien lukumäärän laskemisen lopetin, kun kaksi ja puolisataa tuli mittariin.

Heti hautajaisten jälkeen sain kritiikkiä myös Ullalta.

–Tuomas kehui, että pappi oli liian rento, eikä siellä soitettu Sibeliusta, et sitten saanut sitäkään asiaa kondikseen, kummallista. Olet kai jo hankkinut hautakiven ja muista lähettää siitä kuva minullekin. Ja mitä kerrottavaa SINULLA on Aijan hautajaisista?

–Ei mitään, sanoin koska ymmärsin olleeni aivan eri tilaisuudessa.

–Ei mitään kerrottavaa oman siskon hautajaisista?

–Puhutko nyt samasta siskosta, jonka hautajaisiin et viitsinyt itse vaivautua lainkaan?

Bang. Kaikki telemastot Helsingin ja Tampereen välillä hyppivät tasajalkaa.

Ei ollut minun vikani, ettei Flensburgin tanskalaisen seurakunnan saksalainen kanttori suostunut harjoittelemaan pikaisella aikataululla Sibbeä. Muuten olin pilkkuja nussien noudattanut Aijan muinaista käsikirjoitusta. Kaiken muun ohessa olin jäljittänyt siunaajaksi saman pastorin, joka oli hiekoittanut maan poveen Lorenzin.

Tuomaksen seuraava tikki oli asianajajan pestaaminen. –Pistin ammattilaisen asialle, kun sinulta jää kaikki kesken.

Sepäs ei sujunutkaan niin. Juuteissa viedään jokainen kuolemantapaus automaattisesti paikalliseen raastuvanoikeuteen, joka määrää pesänjakajan. Se olisin ollut Aijan lähimpänä omaisena minä, mutta koska en asunut Tanskassa enkä ollut maan kansalainen, oikeus valitsi Advokatfirma TVC:n. Jo se prosessi raateli Tuomaksen ja Ullan hermoja toista kuukautta.

Yhtenä päivänä sähköpostiini oli napsahtanut viesti Tuomaksen pykäläpelleltä. Tuomaksen vaatimuksesta sain olla yhteydessä veikkakultaan vain hänen juristinsa kautta. Samoilla tiimoilla Tuomas rupesi postittamaan JUUDAS veljeni –alkuisia meilejä sähköpostiini säännöistään piittaamatta. Kenties syynä oli se, että Advokatfirman ja Roskilden poliisin väsyttämänä suostuin lopulta paljastamaan Aijan pesästä nyysityn Audin sijainnin. En halunnut oikeuteen autovarkaudesta. Kroonista suun valskaamista poteva Ulla oli juorunnut sakemannin lymyävän kaukajärveläisessä autotallissa täynnä Aijan arvotauluja, jotka oli pöllitty perunkirjoja rasittamasta.

Aija, parvemme ainoa akateemisesti sivistynyt, oli meistä vanhin ja viisain. Puhui ja kirjoitti sujuvasti tanskat, ranskat ja italiat perinteisten ruotsin, englannin ja saksan lisäksi. Runsaan vuoden välein syntyneet Aija ja Ulla olivat sota–ajan tenavia. Minä rääkäisin pilaamaan ihmisten

ilmoja 50– luvun alussa, kuopus Tuomas puolitoista olympiadia myöhemmin.

Tuomas oli aina mieluusti paennut työn pukkaamaa hikeä. Kuntosalille. Salilla hiki oli hunajaa ja rauta styroksia. Tuomas oli perheen lellikki, äidin pikku Tommo. Meistä ainoana Vankkakätiselle suotiin rahalla maksettava harrastus, äidin omien hajonneiden toiveiden korvikkeeksi Tommukka kävi viulutunneilla. Äiti näki Tuomaksen haaveissaan kaupunginorkesterin ykkösviulistina.

Olin kai meistä herkin. Niin isä oli ainakin veljelle hekotellut omituisia kaunosieluisia runojani, joita oli palkittu parissa kynäskabassa. Vanhempiemme jäähyväisbailuissa olin ollut ainoa julkinen itkupilli. Hieman lohdutti se, että tiesin sisarusteni taustat. Ulla ja Tuomas olivat ladanneet ilmeettömyytensä piripintaan kovilla mielialapatruunoilla.

Kiusanhenkeni kummittelee. Kurvaan riisikuppini Linnainmaan Prisman kylmälle bensa–asemalle. Matelen tankille harkitun hitaasti. Eerik sompaa kaksi kaistaa äärimmäisenä oikealla olevalle tankkauslinjalle. Muita ei S–tankeilla ole. Nousen autosta, niin nousee myös Eerik, se on pukenut kasvoilleen luurankonaamarin. Volvon takasivuikkunaan ilmestyy toinen luurankolärvi. Helppo arvata kuka paviaani se on. Ne voivat vain pelotella. Ne eivät uskalla sutaista hipiääni hippiäisen höyhenelläkään ennen kuin olen lohkaissut tililtäni Tuomaksen perintöosuuden. Ja nyt sen tiedän, eivät sittenkään. Lirutan kaiken ilon irti tästä leikistä.

Eerik tempaa jakelupistoolin vasempaan käteensä korttia tai seteliä vilauttamatta. Samalla se vie oikean käden povariinsa ja vetää sieltä pakkasauringossa kiiltelevän aseensa.

Mutta minä olen nopeampi. Olen ladannut Smith & Wessoniin viisi lyijypatia kaiken varalta. Iskurille ensimmäisenä jonottavan kuulapesän olen jättänyt tyhjäksi, jotta voin venyttää peukalolla iskurin vaaratta taakse. Onnistun nasevasti mutkan käsittelyssä, tähtään Henrikiä, napsautan hanan takakenoon ja vedän piruuttani liipaisinta.

Hirveä kajaushalkoo rumpukalvojani ja aseeni potkaisee rannetta. Olin toheloinut rullan tyhjän reiän väärään kohtaan. En tiedä, oliko vahingonlaukaukseni osunut Eerikiin, Eerikin kädessä kiemurtelevaan bensaletkuun vai tankin pumppuun. Eerikistä ei näy kuin tuleen räjähtänyt repeleinen hahmo liekkimeren myrskyn korkeassa ristiaallokossa. Tankkauspiste ja Volvo ovat posahtaneet ilmaan. Mukanaan Eerik ja Tuomas. Kummankaan hyväksi ei ole mitään tehtävissä.

Pakkasta pieksevä kuuma paineaalto on heittänyt minut kyljelleni. Pelastukseni on luolamiehen vaisto. Heittäydyn japanilaiseen peltiluolaani ja kaasutan karkuun.

Vaimo on hoitolasten kanssa ulkona, joten voin ottaa rauhoittavat viskipaukut ennen kuin siirryn työhuoneeseeni maksamaan Ullan ja Tuomaksen pesäosuuksia.

Paloa puitiin päivittäin lehtien palstoilla. Viimeisen tuhkatomun laskeutumista ennakoiva Aamulehden juttu on otsikoitu sivun yli: Uudet todisteet vihjaavat: Bensa–aseman palo syttyi

nallipyssystä? Juttuun haastateltu rikosylikomisario arveli, että kyseessä oli käsistä kirvonnut roolipeli. Tankkien juureen sulaneelta asfaltilta talteen poimitussa nallipyssyssä oli ollut kumman palossa menehtyneen miehen DNA:ta. Räjähdyksenomaisesti syttynyt tulipalo oli ehkä alkanut nallipyssyn kipinästä. Turvakamerat olivat kuitenkin vajonneet hypotermiaan kireässä pakkasessa. Lisäksi marketin vartijat olivat puolisen tuntia ennen katastrofia kovistelleet kaupan tiloista pakkasen puolelle sekavasti käyttäytyneen kulkijan, joka oli ostanut lamppuöljyä ja tuikkukynttilöitä. Henkilö oli tunnistettu mieheksi, joka oli kärsinyt tuomioita pienemmistä tuhopoltoista. Kaipparia ei ollut vielä tavoitettu. Joka tapauksessa vakuutus oli jo korvannut öljy-yhtiön kärsimät tappiot. Poliisi ei epäillyt, että marketin parkkialueella vanhan pakettiauton ohjaamon sivuikkunat lävistänyt luoti liittyisi bensapaloon. Paku oli ilmoitettu varastetuksi.

Olen murhamies, kaksinkertainen murhamies. Olin avittanut pelleilylläni hengiltä kaksi verisukulaista. Tai sitten en. Ehkä olin vain lievästi ylireagoinut, ylilatautunut ja yhdeksän milliä ylipukeutunut paineellisiin kinkereihin. Ja kuka käski Eerikin leikkiä bensaletku kädessä vaarallisella nallipyssyllä. Lieväksi lohduksi koen sen, että Tuomas oli hiljattain virallisesti eronnut kolmannesta vaimostaan. Näin muodoin Ulla ja minä jaoimme hänen perintöosuutensa tanskan kruunuja. Joudumme toki perimään myös Tuomaksen kolmion Kaukajärveltä, mutta se on toistaiseksi myymättä. Veljen ja veljenpojan yhteisissä hautajaisissa vetistelin vuolaasti siinä kuin muissakin peijaisissa.

KIRJOITANUT: KIMMO LEPPÄNEN

JUKKA

Puhelin soi. Jukka kääntää kylkeä. Hän ei aio vastata, mutta sälekaihtimien raoista sisään tunkeutuvat auringonsäteet lävistävät hänen silmäluomensa ja pakottavat hänet hereille. Kello on vasta kymmenen aamulla. Puhelin jatkaa kilkutustaan. Soittaja saattaa olla Rytkönen, Jukka ajattelee. Se ei ollut enää suostunut myymään velaksi, vaan oli kitissyt jotain vanhoista saatavistaan, vaikka aina hän oli velkansa maksanut. Ehkä se oli tullut toisiin ajatuksiin. Jukka kopeloi kännykän käteensä ja vastaa katsomatta soittajaa kännykän näytöltä. Tunnistettuaan soittajan äänen, hän katuu heti huolimattomuuttaan.

Mummon puhelut tiesivät aina jotain rikkoutunutta, korjattavaa tai hoidettavaa. Niin tälläkin kertaa. Palohälytin oli kuulemma alkanut piippailla itsekseen ja sitä pitäisi nyt mennä katsomaan. Aina sillä oli jotain. Jukka sanoo tulevansa, kunhan ennättäisi ja päättää olla menemättä. Ei ainakaan tänään, kun maailma murjoo häntä moukarilla ja hänen olisi tehnyt mieli vain vetää peitto pään yli ja nukkua. Toisaalta muori saattaisi hellittää kukkaron nyörejäan ja häneltä voisi herua muutama kymppi vaivan palkkaa. Hommassa ei menisi kauaa ja sitten Jukka voisi painella suoraan Rytkösen luo rahat kourassaan.

Oli tietysti sekin vaihtoehto, ettei rahaa liikenisi. Ikkunan pesustakin oli syksyllä irronnut vain vaivainen viisikymppinen, eikä se riittänyt mihinkään. Mummo ei tahtonut käsittää, ettei muutamalla kympillä saanut enää mitään. Se ei ollut kai koskaan kunnolla oppinut eurojakaan, vaikka rahanuudistuksesta oli jo parikymmentä vuotta. Rahaa sillä kyllä oli, mutta se oli pihi kuin Roope Anikka. Ei auttaisi, vaikka Jukka vihjaisi maksamattomiin laskuihin tai yllättäviin menoihin. Mummo alkaisi kuitenkin heti narista pienistä eläkkeistä ja sitä rataa. Jukan puolesta mummon olisi jo aika muuttaa johonkin palvelutaloon. Siellä se ei ainakaan olisi hänen riesanaan. Mutsi oli ihan samanlainen. Siltäkin oli turha pyytää enää mitään, eikä sillä tuskin mitään olisi ollutkaan. Jukkaa kaduttaa entistä enemmän, että oli vaivautunut jalkeille ollenkaan.

Kaarina pyytää taksikuskia pysähtymään vielä kioskilla, sillä lähikaupassa ei ole veikkausta. Auto kaartaa kioskin eteen ja pysähtyy. Taksikuski on mukava mies. Veikko, vai mikä hänen nimensä nyt olikaan, Kaarina ei muista varmasti. Hän auttaa vanhuksen ulos autosta ja saattaa hänet jäisen pihan poikki sisään. Kaarinan ei tarvitse ottaa edes keppiä mukaansa, sillä hän tuntee olonsa turvalliseksi tanakan miehen käsipuolella.

Kioskinpitäjä on vuosien varrella tutuksi tullut. Kaarina pelaa vakiorivinsä lottoa ja pyytää myyjältä mukaansa pullapitkon, jonka vastaleivotun tuoksu leviää pieneen kioskiin ja sekoittuu

kahvin, karamellien ja lehdistä leijuvan painomusteen kakofoniaan.

- Vai oikein lenttapullaa. Onkos Kaarinalle tulossa vieraita? myyjä kysyy.
- Jukka on tulossa käymään. Tyttären poika, Kaarina sanoo hymy huulillaan.
- Kyllähän minä Jukan muistan. Kävitte täällä usein yhdessä silloin, kun hän oli vielä pikku-poika. Lakritsiveneistä se poika muistaakseni tykkäsi kovasti. Ja äitinsä muistan myös. Oltiin Anjan kanssa samassa koulussa, vaikkei samalla luokalla oltukaan. Anja taisi olla pari luokkaa alemmalla kuin minä. Mitäs hänelle kuuluu nykyään?

- Yksinhän se Anja nyt asuu, kun Jukka on muuttanut omilleen. Käy siivoamassa siinä samassa koulussa, jossa te olitte.

- Vai niin, kerrohan terveisiä, kun näet.

Taksikuski ottaa Kaarinan ostokset ja hetken haparoituaan, vanhus saa ujutettua kyynärvarren hänen käsikoukkuunsa. Ovella vanhus kompastuu ja tarraa taksikuskiin molemmin käsin.

- Hupsista, olipa hyvä, että olit siinä tukemassa, Kaarina naurahtaa.

Loppumatka autolle sujuu hyvin, eikä vanhusta oikeastaan edes tarvitse tukea enää.

Jukkaa vapisuttaa ja vituttaa. Kevätaurinko on liian kirkas. Hän laahaa jalkojaan eteenpäin ja nostelee likaisen farkkutakin kauluksia pystyyn. Melkein puhki kuluneiden lenkkarien kärjet töksähtelevät asfalttiin. Kylmä tuuli kaivaa tietään takin sisään. Jukka työntää kädet taskuihinsa ja puristaa käsivarret tiukasti kylkiään vasten pysyäkseen lämpimänä. Ohi ajava taksi pölläyttää ilmaan hiekkapilven. Hän kääntää kasvonsa pois, mutta siitä huolimatta sora tunkeutuu silmiin ja rahisee hampaissa.

Kulkiessaan Jukka hieroo kutiavaa peukalontynkäänsä, sitä, joka jäi sirkkeliin työkokeilussa pari vuotta sitten. Sen hermot eivät ole palautuneet ennalleen, eivätkä tuskin enää palautuisikaan. Tynkää vuoroin kutitti, vuoroin pakotti. Aavesärkyä kuulemma, mutta Jukalle se oli todellista. Lääkäri ei ollut enää suostunut uusimaan kipulääkereseptiä, vaan oli käskenyt ottaa tarvittaessa Buranaa. Ihan kuin se mitään auttaisi. Hän tarvitsi jotain vahvempaa ja nyt Rytkönenkin oli alkanut nihkeäksi.

Kerrostalolähiön harmaa silhuetti kohoaa näkyviin pienen metsikön takaa. Jukka oikaisee sen läpi. Hän pudottautuu ojaan ja jatkaa siitä kapealle polulle, joka johtaa pienen pusikon läpi. Kevät etenee kitsaasti. Vaikka aurinko on jo ehtinyt sulattaa jalkakäytävän, puiden suojiin sen teho ei ole riittänyt ja polun pohja on edelleen jäinen. Jukka kiroaa itsekseen liukastellessaan eteenpäin ja yrittäessä säilyttää tasapainonsa.

Kaarina tuntee taksin hiljentävän vauhtia ja kääntyvän jyrkästi. Hän arvelee sen saapuneen

perille. Hän irrottaa turvavyön ja on käsi valmiina ovenkahvalla jo ennen kuin auto on ehtinyt kookonaan edes pysähtyä. Hän nousee autosta ja kieltäytyy kuljettajan tarjoamasta avusta kantaa ostokassi perille ja saattaa hänet kotiovelle. Hän haluaa olla mahdollisimman omatoiminen ja omassa lähiympäristössä liikkuminen on hyvää harjoitusta, hän perustelee.

– Onneksi jalat sentään vielä kantavat, hän naurahtaa noustessaan autosta.

Kaarina läimäisee auton oven kiinni. Hänelle on tullut kiire. Hän toivoo, että kuljettaja lähtee saman tien, eikä jää seuraamaan, että hän pääsee sisään alaovesta. Kaarina jää seisomaan kassi jaloissaan ja vilkuttaa hymyillen siihen suuntaan, jossa auto seisoo. Hän kuulostelee, miten se lähtee hitaasti liikkeelle. Hän kääntyy ovelle vasta, kun kuulee auton ajavan pihasta tielle.

Jukka nykäisee kerrostalon alaoven auki. Mummo asuu hissittömän talon toisessa kerroksessa. Oli ollut saavutus raahautua tännekin saakka ja nyt pitäisi vielä jaksaa nousta portaat. Hän ehtii puoliväliin toisen kerroksen tasanteelle johtavia portaita, kun näkee kaidepienojen välistä mummon.

Vanhus seisoo ovella kauppakassi jaloissaan. Valkoinen keppi nojaa ovea vasten. Jukka panee merkille, että kengänvarsien yli pilkottavat sukanvarret ovat eriparia. Toinen on violetti, toinen punainen. Mummo kaivelee pitkän takkinsa taskua. Hän vetää esiin rahapussin ja jatkaa etsimistä taskun pohjalta. Viimein avain löytyy.

Vanhus tapailee sormillaan lukkoa ja alkaa sovittaa avainta siihen. Jukka nousee viimeiset portaat tasanteelle mahdollisimman äänettömästi. Mummo kuulee silti hänen askelensa, jotka kaikuvat rappukäytävän seinistä. Vanhus kääntyy yllättyneenä ja tervehtii. Jukka on vastaamaisillaan, mutta saa viime hetkellä nielaistuksi ulos pyrkivän äänen. Hän ei oikein itsekään tiedä miksi tekee niin.

Jukka seisoo tasanteella katsellen mummon glaukooman sokaisemia silmiä. Ne ovat harmaan kalvon sumentamat aivan kuin hämähäkki olisi kutonut verkkonsa niiden sisälle. Hän kohottaa kätensä ja heiluttaa sitä vanhuksen edessä. Mummo tuijottaa mitään näkemättömin silmin eteensä.

– Onko täällä joku? vanhus kysyy ja kuuntelee.

Jukka on niin lähellä, että mummon täytyy kuulla hänen hengityksensä. Mummo tervehtii uudelleen. Hänen suunsa on puolittain auki ja hän näyttää typerältä toljottaessaan siinä kuin mikäkin hölmö. Jukka näyttää hänelle kieltään, eikä vastaa. Hän vilkaisee vanhuksen kädessä olevaa lompakkoa. Jos hän nyt koppaisiin sen itselleen, tuo vanha kitupiikki ei koskaan saisi tietää kuka sen teki, hän miettii. Yhtäkkiä hän tuntee hengästyvänsä. Ehkä se johtuu portaiden

noususta.

Vanhus kääntyy epävarmana ovea kohti ja alkaa uudelleen etsiä lukkoa. Jukka ottaa askelen lähemmäs. Hän tuntee sydämensä takovan hulluna rintakehäänsä vasten. Sitten hän tekee sen, yrittää siepata lompakon vanhuksen kädestä. Mielessään hän vain nappaa sen ja juoksee karkuun, mutta todellisuus toimiikin toisin. Vanhus panee hanttiin, eikä aio hellittää otettaan. Jukka saa silti helposti väännettyä lompakon irti heikosta puristuksesta, mutta ryppyiset sormet yrittävät edelleen tavoitella omaansa takaisin. Ne hapuilevat ilmaa kuin kuivat oksat ja tarraavat farkkutakin hihaan. Jukka yrittää irrottaa otetta. Vanhuksen käsi etsiytyy käsivartta alemmas.

– Jukka, Kaarina parahtaa.

Puuttuva peukalo on kavaltanut hänet. Jukka syöksähtää eteenpäin, mutta liike on liian rajua. Vanhus horjahtaa ja kaatuu. Kauppakassi kellahtaa kumolleen ja sen sisältä tipahtaa lattialle pullapussi. Mummo lyö päänsä portaaseen ja jää makaamaan liikkumattomaksi mytyksi tasanteelelle. Posken alta valuu tumma verivana laatoitetulle lattialle.

Jukka tuntee paniikin aallon vyöryvän päälleen. Hän kyykistyy ja kumartuu vanhuksen päälle, muttei saa omalta huohotukseltaan selvää hengittääkö tämä. Hän vilkaisee ympärilleen. Kerroksen kolmesta ovesta vain yhdessä on ovisilmä. Ehkei kukaan ole huomannut mitään. Voi helvetti, tämäkin vielä, hän manaa mielessään. Hän tunkee vanhuksen lompakon takataskuunsa ja lähtee ryntäämään portaita alas.

Pihalla Jukka hidastaa vauhtinsa kävelyksi. Hän ei halua herättää turhaa huomiota. Hän suuntaa kohti vastapäistä metsikköä. Vähän matkan päästä hän lähtee juoksuun. Keuhkoja alkaa viiltää jo parin sadan metrin jälkeen, joten hän hidastaa jälleen, muttei uskalla vielä pysähtyä. Lähistöllä on alikulkutunneli. Jukka pääsee sen suojiin ja nojaa selkänsä karheaa betoniseinää vasten. Hän yrittää tasata hengitystään.

Jukka miettii mummoaan ja tuntee kouristuksen vatsassaan. Mummo oli tunnistanut hänet. Perhanan peukalo, siitä oli vain harmia, vaikkei sitä edes ollut. Jos mummo selviää ja kertoo kaiken, hän on pulassa. Silloin Jukka voisi tietysti vihajata vanhuuden höperyyteen, mutta mutsi tietysti tietäisi, ettei asia ollut niin. Jos mummo taas ei selviä, Jukasta tulee murhaaja tai ainakin tappaja. Ehkä mummo ei muista tapahtuneesta mitään. Oli kai parasta katsoa mitä tuleman pitää ja toimia sitten tilanteen mukaan.

Jukan kädet vapisevat, kun hän kaivaa lompakon esiin. Hän avaa sen ja tonkii sen sisuksia. Rahaa on vain parikymppiä ja muutama kolikko päälle.

– Voi helvetin, helvetti, Jukka kiroaa ääneen.

Hän työntää rahat taskuunsa ja viskaa loput saaliistaan päin tunnelin seinään. Se putoaa

maahaan ja jää retkottamaan levälleen kuin ikkunaan törmännyt lintu. Samassa Jukka huomaa jotain outoa. Avonaisesta lompakosta pilkottaa ajokortti. Mummo on sokea, eikä taatusti ole koskaan ajanut autoa. Jukka poimii kukkaron uudelleen käteensä.

Ajokortti kuuluu Veikko Honkasalolle, mutta miten se on joutunut mummolle? Jukka selaa lompakon sisältöä tarkemmin. Hän löytää muutamia käyntikortteja. 'Taksinkuljettaja Veikko Honkasalo', niissä sanotaan. Mummo kulkee taksilla käydessään asioilla, mutta miksi hänellä olisi halussaan taksinkuljettajan lompakko? Tietysti mummo on voinut löytää sen, mikä on epä-todennäköistä sokealta. Tosin silloin hänen saattajansa tai kuka häntä ikinä olikaan avustanut, olisi myös huomannut lompakon löytymisen ja eivätkö he silloin olisi jättäneet sen kauppaan tai missä sitten olisivatkin olleet? Mummolla ei ollut vakituista avustajaa, ei muita kuin Jukka ja hänen äitinsä, eikä hän ollut koskaan suostunut edes harkitsemaan sellaisen hankkimista. Hän halusi olla mahdollisimman itsenäinen, mutta Jukka epäilee, että perimmäinen syy on se, että mummo pelkää rahanmenoa. Jukka ei keksi lompakolle kuin yhden järkevän selityksen. Se vanha ketku on pöllinyt sen.

Jukka löytää lompakosta pankkikortin. Sen alla olevassa korttivälissä on paperille kirjoitettu nelinumeroinen lukusarja. Se ei voi olla mikään muu kuin kortin tunnusluku. Onneksi ihmiset ovat huonomuistisia. Jukkaa hymyilyttää. Hän taitaa sittenkin vieraila tänään Rytkösen luona. Jostain kaukaa kantautuu lähestyvän hälytysajoneuvon ääni. Onko se ambulanssi vai poliisi? Pystyykö niitä edes erottamaan äänestä?

Jukka hankkiutuu lähimmälle pankkiautomaatille, joka sijaitsee keskustassa. Hän tietää kyllä valvontakameroista, mutta niiden kuvat ovat aina niin epäselviä, ettei niistä tunnistaisi edes itseään, eikä kukaan osaisi yhdistää häntä kortin omistajaan. Varmuuden vuoksi hän vetää lippistä tiukemmin silmilleen ja nostaa kauluksen pystyyn suojatakseen kasvojaan.

Jukka työntää kortin koneeseen ja näppäilee lompakosta löytyneet numerot tunnuslukukyselyyn. Automaatti haluaa tietää summan, jonka Jukka haluaa nostaa. Hän on riemuissaan. Saatuaan rahat Jukan tekee mieli viskata lompakko roskiin, mutta paikalla on paljon ihmisiä ja ohikulkijat kiinnittäisivät sellaiseen liikaa huomiota, joten hän päättää ottaa sen mukaansa.

Jukan kännykkä soi.

– Äiti tässä. Soitan sairaalasta. Mummolle on sattunut onnettomuus. Ei mitään vakavaa. Oli kaatunut ja lyönyt päänsä, mutta on jo tajuissaan. Kyseli sinua, joten voisitko tulla tänne nyt heti.

Jukan poskia kuumottaa. Ilmeisesti mummo ei ollut kertonut mitä hän oli tehnyt tai sitten hän ei muistanut, sillä muuten mutsi ei olisi soittanut hänelle. Jos mummo vihjaa hänestä sanalakaan, hän kieltää kaiken. Hän sanoisi, että koska mummo tiesi hänen olevan tulossa, hän oli

mielessään sotkenut asiat ja vain kuvitellut Jukan olleen paikalla.

Mummo makaa sairaalavuoteessa peitto tiukasti leukaan asti vedettynä. Hänen päänsä on kiedottu siteeseen ja hän näyttää vanhemmalta ja pienemmältä kuin ennen. Hän kääntää kasvonsa oven suuntaan Jukan tullessa sisään.

– Jukka, hän sanoo hiljaa, melkein kuiskaten.

Hetken Jukka jo luulee mummon saaneen näkönsä takaisin tällin voimasta, mutta sameiden silmien päämäärätön harhailu kertoo muuta.

– Mistä sinä tiesit, että se olin minä?

– Hajusta. Sen huomaa jo kaukaa.

– Onko äiti vielä täällä?

– Meni käymään kanttiinissa. Sanoi samalla soittavansa johonkin.

– Miten voit?

– Ihan kuin se sinua kiinnostaisi. Olet varmasti vain pahoillasi, ettet saanut minusta henkeä pois.

Jukka nielaisee tyhjää. Mummo muistaa sittenkin. Yhtäkkiä kaikki hauraus karisee pois Kaarinasta ja hänen ääneensä tulee kovuutta.

– Olet minulle velkaa. Anna takaisin se, minkä veit, niin en kerro sinusta poliisille.

– Minkä minä vein? En ymmärrä mitä tarkoitat, Jukka yrittää vielä.

– Kyllä sinä tiedät.

– Tarkoitat varmaan: 'sen minkä sinä veit'.

– Älä saivartele. Paljonko siellä oli?

– Ei siellä mitään ollut. Pelkkä pankkikortti.

– Valehtelet. Tiedän, että siellä oli seteleitä. Anna ne takaisin.

– Ei siellä ollut kuin parikymppiä, eikä minulla ole niitä enää.

– Sen voi kyllä haistaa. Anna kolmesataa, niin lupaan olla kertomatta.

– Ei minulla ole rahaa ja mikä saa sinut uskomaan, etten minä kerro sinun harrastavan näpistelyä?

– Luuletko kenenkään uskovan tällaisen vanhan ja sokean höppänän tekevän jotain sellaista? Sitä paitsi sinä voit aina käyttää sitä pankkikorttia, kun nykyään on se lähimaksukin. Ei siinä tunnuslukuja tarvita.

Vai otatko mieluummin pahoinpitelysyytteen kuin varkauden? Hoida ne rahat minulle ja häviä täältä.

Jukka lähtee. Hän ei ehdi edes käytävän päähän, kun näkee äitinsä tulevan vastaan kahden poliisin kanssa. Äidin ilmeessä on hätää. Hän pysähtyy ja viittaa kädellään Jukkaa kohti. Äiti tietää ja on vasikoinut hänestä. Se saatanan ämmä. Poliisit lähestyvät, mutta äiti ryntää heidän välistään, takertuu poikaansa ja haluaa tätä. Hän itkee ja vakuuttaa kaiken järjestyvän. Jukka ei tee elettäkään halataksaan takaisin.

Kun poliisit tyhjentävät Jukan taskut, sieltä löytyi varastetun lompakon ja Rytköselä ostetun kannabiksen lisäksi jotain, mitä Jukka ei ole osannut odottaa. Pakkaus mummulle määrättyä vahvaa kipulääkettä. Mutsi! Se saatanan ämmä oli tunkenut sen hänen taskuunsa varmistaakseen, että hänet pidätetään.

KIRJOITTANUT: JONNA LAHTINEN

Piritta

Kun silmät tottuivat hämääseen, suusta purkautui kirahdus. Ladon lattialla, pimeässä nurkassa makasi liikkumaton hahmo. Peräännyin ja menin takaperin ovensuuhun, työnsin sen kokonaan auki, etsin maasta isoa kivenmurikkaa, jolla pönkätä ovi selälleen. Äkkäsin seinän vierestä oven takaa vanhan puusaavin. Heinät olivat kasvaneet siihen kiinni ja minun oli kiskottava olan takaa saadakseni sen maasta irti. Lopulta juuret ja maa antoivat periksi ja raahasin saavin oven tukkeeksi.

Päivänvalo lankesi maalattiaan ja harmaisiin lautaseiniin. Ilmassa leijaili pölyä ja ikkunannurkassa roikkui kuolleita hyönteisiä hämähäkkien vankilassa. Puseron kainalot kostuivat ja sydän pamppaili kurkussa.

Kun näin lähempää valossa, tuli heti tieto. Naisen kasvot olivat levollisen kauniit, sileät, liian sileät. Nainen oli kuollut.

Naisen likaantuneet, caprimalliset housut jättivät ajamattomat sääret paljaksi ja olin vähällä yökätä nähdessäni, miten elukat olivat kupanneet verta naisen ihosta, ja yhdestä kohtaa säärtä oli joku hiukan isompi eläin puraissut pienen palan, ja miten noissa jaloissa, joilla ei enää tanssittu elämäniloisesti, oli ehkä neulanpistoista tulleita jälkiä ja lisäksi luonnottoman paljon vanhoilta näyttäviä mustelmia.

Suuri ristilukki kiipesi naisen kädenselällä ja huitaisin sen pois. Tarkoittiko rigor mortiksen puuttuminen, että nainen oli kuollut äskettäin? Tai sitten kuolonkankeus oli ehtinyt poistua, ruumiin omat entsyymit olivat alkaneet jo hajottaa sitä.

Hätäntynyt västäräkki lentelee lähellä sirkuttaen siririt, tivivit! Ehkä sillä on pesä lähellä. Niin paljon uutta elämää ja sitten tämä. Kuolema kauneimmassa keväässä metsän keskellä.

Olin lähtenyt juoksemaan metsään, koska nykyään kaikkialla toivotetaan metsän parantavaa vaikutusta. Ellei se hirvi vasoineen olisi säikäyttänyt, olisi nainen jäänyt löytämättä. Onneksi kännykkä sattui olemaan taskussa, en yleensä kuljeta sitä lenkeillä mukana.

Minun ei tarvinnut odottaa kovin pitkään entisiä kollegoitani.

Ulkona naisen kasvot tulivat taas, vaikka yritin katsella pilviä ja puiden latvuksia. Puukotukselta se näytti.

He tulivat kahdella autolla ja minä aloin tehdä lähtöä, pois tarpeeton kuona työtä tekevien tieltä. Aikoivat aloittaa taloista, jotka ovat lähimpänä. Ehkä joku on nähnyt jotain.

– Oletko okei? Lipponen kysyi ja katsoi alta kulmien.

– Olen, olen. Ei tässä mitään, sanoin ja lähdin.

Aamulla luin jutun lehdestä ja ajattelin hetkeä, jolloin tajusin vaistoni olevan edelleen tallella. Miksi muuten olisin tullut kurkistaneeksi sisälle latoon? Lehdessä oli kuvattuna naisen päällä olleet valkeat housut, vaaleanpunainen collegepusero ja musta nahkainen käsilaukku, joka makasi siinä hänen vierellään maassa. Laukussa oli kullanväriset soljet. Eivät vielä tienneet vainajan henkilöllisyyttä.

Vilkaisin puhelimen kelloa ja heitin takin niskaan. Olin käynyt terapiassa masennuksen vuoksi nyt puoli vuotta, eikä siitä ollut ollut mitään hyötyä. Tai oli kai siitä jotain, se oli vain masennuksen ääni, kun puhui, muistutin itseäni.

Iltapäivällä en enää pystynyt pidättelemään itseäni, vaan lähdin sinne umpiperälle, lenkillä piti käydä joka tapauksessa. Kävelin suoraan lähimpänä olevan talon pihaan ja soitin ovikelloa.

Kukaan ei tullut avaamaan.

Käännyin ja aioin jo lähteä, kun kuulin auton. Pihaan ajoi harmaa Toyota ratissaan nuorehko nainen. Oven paukahdus kuulosti terävältä maaseudun hiljaisuudessa.

Keskustelu oli lyhyt. Nainen sanoi, ettei tiedä mitään ja mitä varten kaikki ramppaa kyselemässä häneltä, kun hän on jo sanonut, ettei ole nähnyt mitään. Naapuritalossa asui iäkäs pariskunta. He eivät olleet nähneet mitään poikkeavaa tai epätavallista.

Jäin pohtimaan Toyotanaista, oliko hänen tummissa silmissään pelkoa, vai kuvittelinko vain? Kotona mietin koko illan, kuka vainaja on ja miksi hänet oli tapettu, vaikka ei tarvitsisi, eihän minulle kukaan siitä enää maksa. Olisi parempi katsella televisiosta komediaa ja yrittää nauraa vähän. Tai voisi soittaa jollekin ja rupertella mukavia. Mutta kenelle?

Kiehautin kupin teetä ja soitin entiselle kollegalle Jatta Virtaselle ja utelin tapauksesta. Jatta kertoi, että naisen henkilöllisyys oli selvitetty ja hänen liikkeitään melko paljon myös. Nainen oli nimeltään Piritta Säkkinen, Piritaliritaksi yleisesti tietyissä piireissä sanottu, joka ajoittain kamppaili huumeiden käytön lopettamisen kanssa.

– Oletko nyt ihan varma? Miten minä en tunnistanut, voiko ihminen muuttua niin paljon, kysyin.

– Kaksikymmentä kiloa ja täysin eri väriset hiukset voi muuttaa ulkonäköä yllättävästi. Onhan siitä jo – odotas...kyllä, viisitoista vuotta, kun hän viimeksi oli poliisin kanssa tekemisissä.

Piritta Säkkinellä oli aina ollut leiskuvan punainen tukka, Pirittan exmiehen vein kerran talteen huumeiden ja kotiväkivallan vuoksi. Silloin pysyvästi huostaanotettu Pirittan tytär oli kahdeksan vanha, mutta siitä nyt on jo aikaa. Miksi joku olisi halunnut viedä Piritalta hengen? Piritta osasi olla kyllä paha suustaan. Vai oli Piritta värjännyt kauniin tukkansa pikimustaksi.

Seuraavana päivänä ajoin heti herättyäni laitokselle ja menin päällikön puheille. Pyysin, että voisoin aloittaa jo työt, vakuutin olevani täysissä ruumiin ja sielun voimissa, ja että tunsin Piritta

Säkkisen lähipiirin paremmin kuin kukaan, voisin olla hyvinkin avuksi tapauksen selvittämisessä.

Päällikkö katsoi ensin kuin puulla päähän lyötynä, oliko se luullut, etten minä enää tule ollenkaan.

Mutta vähitellen se heltyi, vaikka varoi visusti näyttämästä sitä.

– Koeajalle sitten, kahdeksi viikoksi. Katsotaan, miten se sujuu. Ja asetta et ota vielä.

– Kiitos, kiitos! En ota.

Kävelin tyhjän kahvihuoneen ohi käytävää pitkin toiseksi viimeisen huoneen kohdalle, koputin ja avasin sitten varovasti huoneeni oven. Huone oli tyhjä, sitä ei ollut annettu kenellekään muulle, ehdin ajatella, mutta ajatus haihtui seuraavan lausahduksen myötä:

– Ai hei! Tulit käymään työmaalla moikkaamassa meitä? Pääkkönen sanoi takaani, ja änkesi kansion kädessä ohitseni huoneeseen.

– Oikeastaan tulin auttamaan Piritta Säkkisen jutussa.

– Mitä, joko sairauslomasi loppui? Sehän on hienoa, tervetuloa, ei täältä työt lopu, Pääkkönen sanoi.

– Sinä olet sitten vallannut minun huoneeni, vai?

– Juu, näin on päässyt käymään, tiedäthän sinä, ei ole oikein näitä tiloja...

– No, eiköhän me tänne sovita molemmat, sanoin pirteästi ja kerroin olevani lähdössä jututtamaan porukoita ostarille.

Näin heti, että ostarin kulmilla seisoskeleva hupparimies oli Jasu. Varkaiden kuningas ja mikähän vielä, niin hän itseään nimitti. Jasu yleensä tiesi asiat, kun vain suostuisi puhumaan.

– Mitä äijä?

– Mitäs mitäs...kurjuutta kummempaa, Jasu the kuningas vastasi irrottamatta katsettaan kännykästä.

– Kuule, arvaatkin varmaan, siitä Pirittasta, aloitin, mutta Jasu huitaisi ärtyneesti kädellään ja väitti kertoneensa jo kaiken mitä tiesi, eli ei paljoakaan.

– No, kerro minulle vielä, mikä on se ei paljoakaan, mitä tiedät?

– Piritta aina sekaantui, kaikkeen. Ei osannut pitää huolta vain omista asioistaan. Aika moni kai sille oli vihassa.

– Kuinka moni? Ketä ne oli, nimiä?

– Piritalirita paneskeli väärän miehen kanssa. Niille tuli riitaa, kun se alkoi kehuskella sillä. Sen miehen nainen ei tietenkään tykännyt hyvää. Mutta en mä ketään osoita sormella. Mistä sen tietää, kuka sen pisti hengiltä. Jos joku sekoilee joka suuntaan ja hämmentää keitoksia, niin omapa on vika.

– Mikä sen miehen nimi on?

– Minkä miehen?

– Sen jonka kanssa –

– No, en mä vaan tiedä.

– Kuka sitten tietää?

– En tiedä.

– No kyllä oli paljon apua.

– Mähän sanoin, etten tiedä mitään.

Kiertelin loppuillan ostarilla ja sen läheisyydessä etsien ja kysellen. Tuloksetta.

Ehkä tekniikka on löytänyt jotain, ajattelin ja soitin Kenttälän Markolle.

Marko ei ollut vielä valmis, sanoi, että huomenna olisi viisaampi.

Seuraavana aamuna havahduin sikeästä unesta puhelimen soittoon. Tuntui, kun painava kansi olisi repäistyt päältä äkkiarvaamatta ja ähkäisin noustessani istumaan. Ajattelin niitä aamuja, jotka olivat silloin. Heräsin vihaisena. Vihaisena siitä, etten saanut nukahtaa illalla viimeistä kertaa. Nyt ne ajatukset tuntuivat äkkiä hyvin typeriltä, hyvin, hyvin ajattelemattomilta.

– Haloo, Ulla, sanoin unisesti.

– Kenttälä moro. Uhrin kynsien alla oli löydös, tulokset saapuivat justiin. Ajoin tietokantaan ja sieltä tuli match made in heaven! Näyttää siltä, että uhri oli raapinut henkilön ihoa, jonka DNA meillä on tallessa.

– Eikä! Voiko olla totta! No, kuka?

– Janelle Sundström, soittaako kelloja?

– Vai niin, hän sanoi ja muisti Janelle Sundströmin nähneensä ohimennen, mutta itse hän ei ollut ollut naisen kanssa tekemisissä.

– Hetkinen! Eikös se ole sama, jonka äiti istuu miehensä taposta? Edellisen miehen kuolemas-takin epäiltiin, mutta ei ollut tarpeeksi todisteita.

– Jep. Tai ei se ole biologinen äitinsä, vaan kasvattiäiti.

– Ok! Kiitos tästä, minä hälytän porukan koolle, haetaan muija kuultavaksi.

Janelle Sundströmin olemus oli sulkeutunut. Hän riiputti päätään, tuijotti lattiaa.

– Ottaisitko hupun päästäsi ja vastaa kysymykseen.

Janelle päätti olla vastaamatta. Mihinkään. Jätin hänet yksin muutamaksi tunniksi, kun jututin sitä hänen poikaystäväänsä. Janelle Sundströmin kokoinen nainen ei olisi mitenkään pystynyt kuljettamaan ruumista yksin, ei ainakaan nostamaan autoon.

Palasin kuulusteluhuoneeseen neljältä.

– Janelle, sinun miehesi vasikoi. Vai oliko se nykyään vainajan mies, miten on? Toivottavasti puhui totta, eikä vain omaksi edukseen, jätin lauseen roikkumaan ilmaan ja odotin reaktiota.

Janellen ilme muuttui asteen verran epävarmemmaksi ja siitä hän alkoi pikkuhiljaa murtua. Hän alkoi kertoilla miehestä, ja siitä, miten Piritalirita oli vokitellut miehen häneltä ja sitten kerskunut asialla, lähetellyt viestejä hänelle pitkin iltaa. Hän oli istunut toisessa seurueessa pubissa Pitkänotkossa, ja oli sanojensa mukaan yrittänyt olla piittaamatta, mutta vähitellen raivo yltyi, eikä sitä ollut auttanut yhä enenevässä määrin nouseva humalatila.

Hän oli lähtenyt etsimään uhria, tarkoituksenaan antaa naiselle opetus.

Vein kuulustelun loppuun ja otin allekirjoituksen. Päätäni puistellen suljin huoneen oven ja astuin käytävään.

– Täysi tunnustus. Janelle Sundström vaikutti suorastaan ylpeältä teostaan, ja se minua hirvittää, tällaisia ihmisiä yhteiskuntamme elättää. Sundström sanoi, ettei ole kauas omena puusta pudonnut, oikeasta äidistään hän ei puhunut, tarkoitti että on tullut kasvattiäitiinsä, ei anna kuulemma kenenkään astua varpailleen ilman rangaistusta.

– Hyi helvetti. No, sitä sillä on aikaa miettiä kiven sisässä.

– Jotenkin minua niin sääliittää se Piritta, häneltä jäi tytär, nuori aikuinen. Laskin äsken, että on nyt saman ikäinen kuin Janelle Sundström, 23-vuotias. Piritta yritti välillä kovastikin päästä eroon noista piireistä, olihan sillä jossain vaiheessa sellainen ihan tavallinen mieskin, rakensivat taloa yhdessä. Mihinkähän sekin sitten kaatui?

– Niin. Ei hän kyllä ollut tietävästi tavannut tyttärtään sen jälkeen kun hänet sijoitettiin toiseen paikkaan. Mitähän tyttärestä on tullut? Toivottavasti hänellä on mennyt edes kohtalaisesti. Mutta onhan se surullista. Ihmisen elämä kun päättyy liian varhain.

– Niin ja vääryydellä vielä.

Ilta oli jo pitkällä, pian vaihtuisi vuorokausi, ja huikkasin lähteväni nukkumaan. Yhtä äkkiä tuli sellainen tunne, että jotain on vielä. Mietteissäni menin autolle.

Talon sivustalta lähestyi mieshenkilö hupparissa ja farkuissa. Tunnistin miehen samaksi, joka oli itse ilmoittautunut aiemmin ja kertonut olleensa Piritta Säckisen asunnolla samana päivänä, kun henkirikos tapahtui.

– Hei voitko antaa tämän Janellelle?

– Mikä se on?

– Kirje. Piritta Säckiseltä tyttärelleen. Piritta kirjoitti sen samana päivänä kun se sitten– kuoli. Minä olin siellä silloin ja Piritta oli aika sekaisin, kaikki me oltiin, sentään vapun aatto. Hän pyysi minua lukemaan tämän hänelle ääneen ja teki sen jälkeen kai joitain muutoksia. Piritta

sanoi, ettei olisi kuunaan koskenut siihen pukkiin, jos olisi tiennyt silloin. Pyytää sitä anteeksi kirjeessä. Silloin se itki sitä, ettei ollut omaa lastaan tunnistanut. Minä sanoin sille, ettei se ole hänen syytään, eihän hän ollut nähnyt lastaan kuin viimeksi aivan pienenä. Hetken päästä se tuli iloisemmalle päälle ja vouhkasi että heistä tulee nyt parhaat ystävät ja hän laittaa sille vierashuoneeseen petin, jos se haluaa joskus olla yökunnissa hänen luonaan.

– Siis mitä?

– En minäkään tiennyt. En tiennyt yhtään, että Janelle on Pirittan tytär.

KIRJOITTANUT: INARI METSÄ

Kalmansiivoija

Kun ihminen kuolee, tarvitaan paikalle joku, joka siivoaa sotkun. Sillä toisinaan kuolema on sotkuista puuhaa. Minä olen se joku. Se, joka siivoaa kuoleman jäljet pois. Olen kalmansiivoija. Inhoan tuota nimeä: kalmansiivoija. Olen yrittänyt keksiä työlleni kauniimman nimen, mutta en ole vielä löytänyt mielestäni sopivaa. Kuoleman jälkien siivoaminen pois näkyvistä ei ole pelkkää veren tai ruumiin eritteiden siivoamista. Se on myös kuolleen sielun vapauttamista, jottei sieluparka jäisi talon seinien sisälle kummittelemaan. Huolehdin siitä, etteivät kuoleman lonkerot jää kiemurtelemaan talon lattialankkuihin tai seinänrakoihin.

Kun olin lapsi, haaveilin että isona minusta tulisi kirjailija tai toimittaja. En haaveillut kalmansiivoijan ammatista. Kukapa olisi? Mutta elämä otti suunnan, joka toi minut tähän pisteeseen. Elämä johdatti minut tähän ammattiin.

On lauantaiamu, eikä minun tarvitse lähteä töihin. Sidon olkapäille ulottuvat hiukseni nykerölle niskaan. En ole vielä kukaan oppinut suhtautumaan vapaapäiviin. En kai ikinä opikaan. En tiedä, mitä tällaisina päivinä pitäisi tehdä. Mitä naapurissa asuva vanha mies puuhailee? Entä mitä toisella puolella asuva pariskunta? Vapaapäivät tekevät minut levottomaksi, enkä tiedä, mihin ryhtyisin.

Haen postiluukusta päivän lehden, laitan kahvin tippumaan ja kaadan aamiaiskulhoon mangojogurttia ja myslää. Selailen hajamielisesti sivuja, luen otsikon sieltä täältä, kunnes yhtäkkiä huomaan lehden sivulta tuijottavan ison kuvan miehestä. Miehestä, jota en enää ikinä olisi halunnut nähdä. En silti pysty laittamaan lehteä pois. Luen ahnaasti kuvan vieressä olevaa tekstiä ja nielaisen äänekkäästi. Tunnen kämmeni hikoavan. Tunnen sisälläni kouristavan puristuksen, joka muuttuu pahoinvoinniksi. Ei! Se ei voi olla totta! Oksennuksen maku nousee kurkkuun. Jätän lehden pöydälle ja säntään vessaan. Yökkäilen ja kakistelen, mutta vatsani on tyhjä ja posliinisen astian pohjalle valuu vain kellertävää, limaista sappinestettä.

Istahdan huohottaen kylmälle laattalattialle ja kuuntelen vereni kohinaa. Tunnen tuskanhien, joka peittää kehoni. Hengitän syvään ja yritän löytää voimaa, jotta jaksaisin nousta lattialta. Vihdoin saan pakotettua itseni ylös, vaikka jalat tuntuvat vielä huterilta. Otan tukea seinästä ja kävelen koko ajan tukea ottaen suihkukaapin luo. Riisun kylpytakin naulakkoon ja astun suihkukaappiin. Käänän hanan kuumalle, niin kuumalle että se polttaa ihoani. Otan pesusienen ja alan hinkata sillä vimmatusti ihoani. Hoen itselleni kerta toisensa jälkeen, ettei lukemani uutinen voi olla totta. Siitä tulee mantra, jota hoen saadakseni käännettyä ajan harmaata ratasta toiseen asentoon. Hankaan ja hinkkaan ihoani, kunnes tuntuu, että se menee rikki. Väännän hanan

kiinni. Ihoni on kauttaaltaan tulipunainen. Sitä kihelmöi ja tykyttää, mutta en jaksaa välittää siitä. Nappaan naulakosta pyyhkeen ja painelen sillä varovasti ihoani.

Puettuani päälle astun takaisin keittiöön, mutta tällä kertaa taittelen lehden ja laitan sen syrjään. Kaadan kahvia suureen, kahvattomaan kuppiin. Tumma, lähes musta neste valuu tasaisena norona astiaan ja huomaan, että käteni tärisevät. Kahvia läikkyä pöydälle. Irvistan. Pyyhin pöydän muutamalla nopealla puhdistusliinan heilautuksella ja kävelen ikkunan luo. Kiedon käteni kuuman mukin ympärille ja hörppään kuumaa nestettä. Toivon, että juomasta hohkaava lämpö siirtyisi minuun. Katson ikkunasta ulos harmaaseen aamuun. Kaupunki näyttää uneliaalta. Pilvet roikkuvat matalalla. Sammuneet katulamput kaartuvat alaspäin aivan kuin ne roikottaisivat painavia päitään. Kadulla ei näy ketään.

Taina makaa silmät auki ja tuijottaa pimeyttä. Hän ei saa enää unen päästä kiinni. Taina katsahda miestänsä, joka tuhisee hänen vieressään rauhallisen näköisenä. Hän on kateellinen Mikaelille siitä, että tämä pystyy joka ilta nukahtamaan hetkessä; hyvä että tämä ehtii kallistaa päänsä tyynylle, kun pieni, intensiivinen tuhina alkaa kuulua toiselta puolelta sänkyä. Mikael pystyy myös nukkumaan täysin keskeytyksettä yönsä. Hän ei herää koviin ääniin tai painajaisiin. Taina itse on toista lajia. Ehkä se johtuu hänen työstään. Kaipa hänen kehonsa ja mielensä on jollain tavalla aina valmis reagoimaan; aina hieman valppaana, jos puhelinsoitto tulee ja hänen pitää lähteä.

Taina kurottaa puhelimensa yöpöydältä. Kello on 5.46. Hän voi aivan hyvin jo herätä. Herätyskello soittaisi tunnin päästä, mutta hän tietää, ettei enää saa nukuttua. Taina nousee sängystä ja kävelee keittiöön. Lattia tuntuu kylmältä hänen paljaiden jalkojensa alla. Yö on ilmeisesti ollut kylmä. Pitäisi varmaan säätää lämpöjä suuremmalle teholle.

Taina avaa poliisilaitoksen oven. Poliisilaitos sijaitsee kuusikerroksisen talon neljännessä kerroksessa. Kaikkiällä on vielä pimeää. Hän näyttää olevan ensimmäisenä paikalla. Edes vastaanottotiskin Tuula ei ole vielä saapunut töihin. Taina painelee valokatkaisijoita. Loisteputkilamput syttyvät pikkuhiljaa räpsyen päälle.

Taina kävelee läpi uudenkarhean laitoksen, johon he muuttivat vasta muutama kuukausi sitten. Kaikkiällä on lasia ja betonia, metallia ja kiiltäviä pintoja. Taina ei ole vielä kotiutunut uusiin, moderneihin tiloihin. Kaikkiällä on persoonatonta ja kylmää, mutta toisaalta hänen on myönnettävä, että tilat ovat käytännölliset ja selkeät. Hän kävelee läpi pitkän käytävän toiseen päähän sijaitsevaan taukahuoneeseen ja laittaa kahvin tippumaan.

Katson lammen väreilevää pintaa. Vesi näyttää hyiseltä mutta samaan aikaan puoleensavetä-

vältä. Nostan maasta kiven ja heitän sen veteen. Kivi hyppelehti vedessä eteenpäin muodostaen joka kerta pienen, symmetrisen ympyrän. Heitän perään toisen. Yksi. Kaksi. Kolme. Kolme symmetrisen kaunista ympyrää. Veden pinta on tyyni, kunnes hetkellinen tuulenpuuska piirtää sen pinnalle epämääräisiä koukeroita. Voisin seistä tässä koko loppupäivän. Tässä viheliäisessä kaupungissa ei ole montaa paikkaa, jossa voi rauhoittua, mutta tämä on yksi niistä harvoista paikoista, jossa kaikki muu pysähtyy ja rumat betonilaatikot unohtuvat.

Tuijotan tummana välkehtivää vettä. Veteen liittyy monenlaisia tarinoita. Tarinoita ilkeistä vedenhaltijoista, jotka saattavat viedä mukanaan sen, joka vihastuttaa haltijan. Tarinoita Vetehisestä, lammenneidosta ja vesihiidestä. Vesi saattaa joko suojella tai syöstä tuhoon. Vesi suojelee meidän salaisuuksiamme.

Yhtäkkiä tunnen pahanhajuisen henkäyksen korvani juuressa. Se ei ole tuuli. Se on jokin, joka haisee mullalta ja maatuvilta lehdiltä. Käännyin hitaasti ympäri, mutta ympärilläni ei näy ketään. Katson takaisin lammelle. Veden pinta väreilee levottomasti. Vedestä nousee jotain. Jokin hahmo. Se on nainen. Äiti.

Puristan silmät kiinni ja pudistelen päätäni kuin ravistellakseni pois tämän epätodellisen näyn. Laske mielessäni kymmeneen ja avaan silmäni. Mutta näky ei ole hävinnyt mihinkään. Itse asiassa se on yhä lähempänä ja nyt vettä valuva hahmo asettuu minun eteeni. Sen käsivarsiin on kietotunut lumpeen varsia. Siitä huokuu kostea mullan ja mädäntyvien vesikasvien löyhyä. Hahmo – äiti – katsoo minua silmiin.

“Sinun täytyy kostaa. Julia, sinun täytyy kostaa isälle minun puolestani”, äiti sanoo. Hän hymyilee surumielisesti. Ja sitten hän on poissa. Vesi väreilee ja sen pinnalle nousee kuplia. Hytisen kylmästä. Kiedon villatakkini tiukemmin ympärilleni. Maistan suussani suolan, joka on peräisin poskiani pitkin valuneista kyynelistä.

Komisario Taina Meretsaari tuijottaa otsa keskittyneessä kurtussa tietokoneensa näyttöä. Myrsky riehuu ulkona. Tuuli ulvoo kimakasti ikkunanpielissä kuin yrittäen tiirikoida itsensä sisälle asuntoon. Sadepisarat vihmovat vaakasuoraan taivaalta ja rummuttavat ikkunalaseja kuin yrittäen lyödä ne säpäleiksi. Taina yrittää keskittyä kadonneen henkilön kirjaamiseen, mutta tieto Eino Sumusolan vapauttamisesta saa ajatukset karkaamaan ja palaamaan vuosissa taaksepäin.

Vuosien varrella hän on nähnyt paljon pahaa; silmitöntä väkivaltaa, traagisia onnettomuuksia ja kuolemaa. Mutta päällimmäisenä mieleen on jäänyt Julian perheen tapaus. Hän muistaa edelleen kirkkaasti sen päivän, vaikka siitä on kulunut jo 15 vuotta. Heidät kutsuttiin paikalle lokakuun 27. päivä. Rivitaloasunnosta kuului meteliä, huutoa, tavaroiden paiskomisen ääniä.

Naapuri oli tehnyt asiasta ilmoituksen. Taina ajatteli menevänsä selvittämään tavanomaista parisuhderiitaa. Mutta hän ei ollut osannut odottaa sitä, mikä heitä paikan päällä odotti.

Talo oli pimeä ja hiljainen heidän saapuessaan paikalle. Taina ja hänen parinsa Kolehmainen katsoivat toisiaan ja miettivät, olivatko tulleet oikeaan taloon. He soittivat ovikelloa, mutta kukaan ei tullut avaamaan. Oli aivan hiljaista. Yhtäkkiä ilman halkoi veret hyytävä kirkaisu. Se tuli selvästi asunnosta, josta hälytys oli tehty. Taina otti taskulamppunsa ja osoitti lampun valokiihalla ikkunaan. Nopeasti pystyi päättämään, että kyseessä oli keittiön ikkuna. Keittiö oli autio. Taina antoi taskulampun valokiilan lakaista lattiaa. Hän huomasi, että lattialla oli verta. Paljon. Taina viittoili Kolehmaiselle, joka koputti oveen ja painoi vielä kerran ovikelloa. Hiljaista. Sisälle oli mentävä vaikka väkisin. Yhdessä Kolehmaisien kanssa he mursivat oven auki ja astuivat varovasti sisälle pimeään taloon.

He kävelivät hitaasti eteenpäin. Keittiöstä johti verivana eteisen ohi ja siitä eteenpäin. Aivan kuin joku olisi maalannut jättimäisellä pensselillä lattiaan viivan. He lähtivät seuraamaan verivanaa ja kertoivat hiljaiselle talolle olevansa poliisista valmistautuneina kohtaamaan mitä tahansa. Taina puristi asetta tiukasti kädessään. Ääntäkään ei kuulunut. He kurkistivat sisälle huoneeseen. Se oli lastenhuone. Huoneen nurkassa oli mytty, ja sen ympärillä valtava verilammikko.

Taina ja Kolehmainen kävelivät lähemmäs. Maassa oleva mytty oli nainen, jonka pitkät, tummat hiukset levisivät tämän pään ympärille kuin musta huntu. Syvä tummanpunainen veri peitti hänen vaatteensa. Naisen jaloissa, kummallisessa sykkyrässä oli mies, myös kauttaaltaan veren peitossa. Mies roikkui naisessa ja keinutti itseään edestakaisin ja hymisi jotakin. Miehellä oli suuri leipäveitsi kädessään. Hän täräsi kuin olisi joutunut ulos pakkaseen keskellä kylmintä talvea.

Taina laskeutui varovasti kyykkyyntä miehen tasolle ja yritti saada katsekontaktia. Mutta mies oli jossain muualla. Taina yritti kysyä, mitä oli tapahtunut, mutta ei saanut vastausta. Taina pyysi miestä ojentamaan veitsen hänelle. Siinä kohtaa mies havahtui, katsoi Tainaa hämmästyneenä kuin vasta huomaten tämän läsnäolon. Sitten mies tuijotti käsiinsä, kavahti veistä ja ojensi sen mykkänä Tainalle. Taina pyysi miestä irrottamaan otteensa naisesta, mutta mies piti naisesta edelleen tiukasti kiinni. Hän ei sanonut mitään, ulisi ja ynisi vain hiljaa. Taina ja Kolehmainen tarttuivat lempeän päättäväisesti mieheen ja ryhtyivät irrottamaan miestä. Mies ei vastustellut, vaikka yrittikin edelleen pitää tiukasti kiinni naisesta.

Vihdoin he saivat miehen irrotettua ja nostivat tämän ylös. He kiinnittivät miehelle käsiraudat. Kolehmaisien pidellessä miestä kiinni Taina kokeili naisen pulssia, mutta kuten hän pelkäsikin, pulssia ei tuntunut. He alkoivat Kolehmaisien kanssa taluttaa miestä pois huoneesta. Kävellessään he yhtäkkiä huomasivat oven vieressä lapsen. Lapsi oli pieni ja hento tyttö, korkeintaan 10

vuoden ikäinen. Tyttö katsoi heitä silmät suurina. Hänellä oli pitkä mekko yöpukuna ja paljaat jalat. Hänen mekkonsa helma oli tahriintunut vereen. Tyttö tärisi kuin olisi seissyt ulkona pakkasessa. Hän avasi suunsa mutta ei saanut sanottua mitään. Tyttö oli Julia.

Katson edessäni olevaa sotkua. Kaikkialla on verta: lattialla, matolla ja seinillä. Katson alas. Housujeni lahkeet ovat veressä, samoin hihansuuni. Tiedän, mitä tehdä. Tätähän minä olen tehnyt viimeiset vuodet. Siivoan sotkun. Hinkkaan ja kuunaan puhtaaksi, tungen tavaroita isoihin jätessäkkeihin. Parin tunnin uurastuksen jälkeen kuoleman jäljet on pyyhitty pois, aivan kuin se ei olisi ikinä täällä vierailutkaan. Asunto on taas siisti.

Ajan sinisen pakettiautoni Aavalammen rantaan. Otan kolme jätessäkkiä mukaani ja raahaan ne veden äärelle. Katselen ympärilleni. Ranta on pimeä ja autio. Kerään rannalta isoja kiviä ja lisää jokaiseen säkkiin muutaman. Kahlaan syvemmälle veteen ja yksi kerrallaan katson, kun mustat jätessäkit painuvat yksitellen pinnan alle. Tuijotan mustana edessäni lepäävää lammen pintaa ja toivon, että laittamani painot ovat riittävät upottamaan säkkien sisällön veden pohjaan lopullisesti. Pyydän lammelta, että se säilyttäisi minun salaisuuteni.

Seison paikalleni jähmettyneenä, aivan kuin saappaani olisivat jumittuneet rannan mutaan. Verkkokalvoilleni nousee kuvia. Kuvia kuolleesta äidistä, isästä, Leosta. Hetkinen. Eihän Leo ole kuollut. Leo. Rakas Leo. Mutta näky on niin kovin todentuntuinen. Leo makaamassa verilammikossa meidän keittiössämme. Pudistelen raivokkaasti päätäni ja ravistan nämä kummalliset kuvat päästäni pois.

Kun kahlaan vedestä pois ja kävelen autolleni, tunnen nenässäni maatuviien lehtien hajun. Olen kuulevinani tuulen tuovan mukanaan äidin äänen. Se kuiskaa korvaani: "Hyvä tyttö."

Taina on juuri lähdössä töistä, kun puhelu saapuu. Hän ehti juuri sammuttaa tietokoneensa ja työpöytänsä mustan lampun. Hän kuuntelee hetken nuoren, päivystävän poliisin selostusta, vilkaisee rannekelloaan ja sanoo hoitavansa tilanteen. Taina hyppää likaisenharmaaseen, paljon aikaa nähneeseen Mersuunsa ja ajaa paikan päälle. Paikka on hänelle tuttu. Viimeisen vuoden aikana hän on käynyt siellä muutamaan otteeseen. Menköön nyt vielä tämän kerran, Taina ajattelee ja huokaisee.

Hän nousee hissillä kahdeksanteen kerrokseen. Taina astuu hissistä ulos ja kääntyy vasemmalle. Edessä on pitkä käytävä. Kaukana edessä näkyy panssaroidut teräsovet. Teräsoville saavuttuaan Taina kääntyy seinälle asennetun kameran puoleen, painaa sen alla olevaa punaista nappia ja kertoo nimensä ja tulonsa syyn. Painavan näköinen teräsovi avautuu yllättävän kevyen näköisesti. Taina jatkaa käytävää eteenpäin. Pian edessä on panssarilasinen ovi, joka aukeaa

automaattisesti hänen lähestyessään. Käytävällä häntä vastaan kävelee valkotakkinen nainen. Nainen hymähtää Tainalle surumielisesti ja ojentaa kättään.

“Kiitos, että tulit. Tiedän, ettei tämä oikeastaan kuulu sinulle, mutta hän vaatimalla vaati nähdä sinut”, nainen sanoo.

“Ei se mitään. Tuskin hänellä on tälläkään kertaa mitään uutta sanottavaa, mutta kokeillaan”, Taina vastaa.

He kävelevät hiljaisuuden vallitessa eteenpäin ja pysähtyvät hetken kuluttua oven taakse. Nainen kääntää avainta lukkopesässä ja työntää oven auki. Ennen kuin Taina astuu huoneeseen sisälle, hän katsahtaa naiseen ja suo tälle kiitollisen hymyn ja ennen kuin nainen ehtii edes avata suutaan, Taina sanoo: “Jos tarvitsen apua, tiedän, miten toimia.”

Ja niin ovi sulkeutuu Tainan selän takana. Huone on pieni, mutta melko kodikas, vaikkei siellä paljon mitään olekaan. Keskellä lattiaa on suuri matto ja sen päällä pieni sohvapöytä. Toisella seinällä on rivi matalia kaappeja, ja kaappien päällä muutama kasvi ja kahvinkeitin. Yhdellä seinustalla on yksi pieni ikkuna, jonka Taina tietää olevan erityisen vankkaa palon ja iskun kestävä lasia. Toisella seinustalla on sänky. Sänky on siististi pedattu. Päiväpeiton päällä istuu nuori nainen, jalat koukussa tiukasti rintaan puristettuina. Julia.

Julia näyttää kuin keltä tahansa tavalliselta nuorelta naiselta. Mutta Taina tietää, että Julia on kaikkea muuta kuin tavallinen.

Huoneessa on hiljaista. Taina istahtaa sohvapöydän vieressä olevalle tuolille ja odottaa. Katsumatta Tainaan Julia aloittaa: “Minä haluan tunnustaa jotain.” Julia pitää pitkän tauon kuin kerätäkseen rohkeutta jatkaa. “Minä olen tehnyt murhan”, Julia saa viimein sanottua. Hän räpyttelee silmiään pitääkseen esiin pyrkivät kyyneleet kurissa. “Minä murhasin hänet. Sen hirviön.”

Seuraavien parinkymmenen minuutin aikana Taina kysyy liudan tarkentavia kysymyksiä ja kuuntelee tarkkaan saamansa vastaukset.

“Eikö sinun pitäisi kirjoittaa tämä ylös?” Julia kysyy ja katsoo ensimmäistä kertaa suoraan Tainaan.

“Ei minun tarvitse. Ei ainakaan tässä vaiheessa. Tämä ei ole virallinen kuulustelu”, Taina sanoo. Julia näyttää epäröivältä mutta tuntuu kuitenkin hyväksyvän vastauksen.

Hetken kuluttua Taina nousee ylös ja on lähdössä pois, kun Julia vielä avaa suunsa. “Rakastan vettä, joka kätkee kaikki minun salaisuuteni”, Julia sanoo. Aivan kuin hän puhuisi enemmän itselleen kuin Tainalle.

“Koitahan pärjäillä, Julia”, Taina sanoo. Hän koputtaa oveen ja valkotakkinen nainen päästää hänet huoneesta pois.

"Mitään uutta?" nainen kysyy.

Taina pudistaa päätään. "Ei. Sama tarina kuin ennenkin. Hän on jäänyt jumiin siihen harhaluuloon, että olisi tappanut isänsä."

"Sitä me terapiassakin yritämme työstää. Täytyy vielä miettiä uudelleen Julian lääkitystä. Olin toivonut, että viimeisin lääke olisi ollut sopiva, mutta valitettavasti sillä ei ole ollut toivomaani vaikutusta", valkotakkinen nainen sanoo.

Taina vaihtaa naisen kanssa vielä muutamia tavanomaisia ajatuksia säästä, tulevasta talven odotuksesta ja kääntyy sitten pois. Hän kävelee pois samaa tietä kuin tulikin. Hissin nitkuttaessa hiljaa alaspäin, Taina ajattelee Julian perhettä: Eino Sumusolaa, joka surmasi vaimonsa; Juliaa, joka joutui pienenä todistamaan kyseisen tapahtuman. Taina ajattelee Juliaa, joka kasvoi aikuiseksi ja näytti kuin ihmeen voimalla selvinneen lapsuuden tragediastaan; Juliaa, joka vuosi sitten kuuli isänsä pääsevän pois vankilasta. Se oli Julian murtumispiste. Piste, joka sysäsi hänet oman mielensä pimeisiin sokkeloihin, joista hän ei ole löytänyt tietään pois.

Perhe on pahin, Taina ajattelee surullisena ja astuu harmaasta rakennuksesta ulos, jossa kylmä pohjoistuuli lyö sivaltavan piiskansa vasten hänen kasvojaan.

KIRJOITTANUT: ELINA KOPONEN

LIKEHUONEISTO MYYNNISSÄ

Minulla on harvoin tapana katsoa kaupan ilmoitustauluilla olevia ilmoituksia. Nykyään ne taitavatkin olla jo lähes sukupuuttoon kuolleita, mutta vielä siihen aikaan ilmoitustaulut olivat sinänsä aivan tyypillinen tapa – no, ilmoittaa asioista. Sinä päivänä minä kuitenkin pysähdyin lueskelemaan lähi-Alepani seinälle kiinnitettyjä viestejä. Muistan silloin olleen lämmintä, hiostavaa. Huokeahintaisten pianotuntien ja ammattimaiseksi mainostetun muuttoavun lomasta huomasin ilmoituksen myynnissä olevasta liikehuoneistosta. Hikeä pyyhkien kumarruin lähemmäs. Lappu oli käsin kirjoitettu. Huojuvin tikkukirjaimin kerrotut tiedot olivat vähäiset, mutta kiinnostukseni välittömästi herättävät. Liikehuoneisto oli suurehko, muistaakseni yli 80 neliötä. En tarvinnut niin paljoa tilaa, mutta saattoiko tilaa koskaan olla liikaa? Huoneisto sijaitsi Punavuorella eli sijainti olisi täydellinen. Katutaso ei ollut ideaali, mutta se saisi kyllä tarpeen tullen luvan kelvata.

Hintaa en kuollaksenikaan saata enää muistaa, eikä se markka-aikaisena muinaisjäänteinä teille mitään sanoisi, mutta muistan sen olleen suorastaan tyrmäävän huokea. Kesäaikaan lähikauppani veti puoleensa viereisessä puistossa viihtyviä janoisia miehiä ja naisia. Ei ollut lainkaan harvinaista, että samalla kun joku porukasta kävi hakemassa lisää olutta, hän saattoi niin sanotusti luopua aiemmasta erästä lähes suoraan kaupan ovella. Iljettävää, sivistymätöntä. Mainitsen tämän vain siksi, että ymmärrätte mitä tarkoitan, kun sanon ilman kaupan sisäänkäynnillä olleen usein pistävän ahdistava. Tuo haju ja hiostava kuumuus eivät olleet mikään miellyttävä yhdistelmä ja oloni alkoi olla tukala. Ilmoituksessa ei ollut mitään irti revittäviä numeroita, joten hetken emmittäni otin vaivihkaa koko lapun mukaani. Näin kassaneidin katsovan minua tuomiten. En mahtanut sille mitään, että astuessani helpottuneena ulos raittiseen ilmaan olin ehtinyt jo hieman innostua. Miten helppoa sitä onkaan joskus uskoa, että nyt omalle kohdalle sattui elämän mullistava onnenpotku. Huomasin olevani lähes riemukkaalla tuulella.

Olin jo pidempään etsinyt tilaa vastaanotolleni. Silloista pientä ja epäkäytännöllistä kopperoani uhkasi jo muutaman kuukauden päästä alkava putkiremontti, joten tarve alkoi olla pakottava. Ostokset kädessä palasin töiden pariin. Purin ostokseni hitaasti, asettaen kaiken huolellisesti paikalleen. Pesin käteni ja huuhtelin kasvoni kylmällä vedellä. Virnistin ja taisin jopa iskeä silmää peilikuvalleni. Illan viimeisten asiakkaiden – erään hyvin ongelmallisen pariskunnan – lähdettyä kaivoin taskustani myynti-ilmoituksen ja luin sen vähäisen sisällön uudestaan läpi ajatuksella. Tunsin innostuksen taas lehahtavan ja vatsanpohjaani nipisteli. Muistan vain ohimennen aja-

telleeni käsialan muistuttavan hassusti lapsen käsialaa. Olisinhan perheterapeuttina voinut jo silloin... Päästäkseni irti työajatuksista taisin kaataa itselleni pienen annoksen konjakkia ennen kuin naputtelin lapussa ilmoitetun numeron.

Olin jo laskemassa luuria, kun toisessa linjassa kuului viimein kilahdus. Tuuttauksen tilalle tuli hiljaisuus. Taisin mennä hiukan hämilleni siitä, ettei puhelimeen vastannut henkilö esittäytynyt. Tai siis ettei kukaan oikeastaan vastannut. Hetken kuluttua hiljaisuuden lomasta kuulin hengitystä. Huomasin jännittäväni. Rykäisin ja esittäydyin korostetun asiallisesti. Kerroin nähneeni ilmoituksen myynnissä olevasta liikehuoneistosta ja olevani siitä kiinnostunut. Minun on vaikea kuvailla linjan toisessa päässä kuulunutta ääntä tarkasti. Huomaan ylipäätään tätä tapausta koskevien muistikuvieni olevan jotenkin utuisia. Hieman kuin lapsuuteni aikaiset muistot. Ääni, joka minulle vastasi, oli kimeä ja etäinen. Ja samalla hilpeä, se pulppusi kuin naurun lomasta. Kyllä, huoneisto oli edelleen myynnissä. Kyllä, voisin tulla katsomaan sitä. Kyllä, huomina kello 18 sopisi hyvin. Tapaamisiin, hei.

Hiljaisuus. Laskin luurin ja vedin syvään henkiä. Käteni tärisi hieman. Tyhjensin nopeasti juomani ja pyyhin nenäliinalla hien pois otsaltani. Tein aivan liian pitkää päivää ja olin sinä iltana vielä tavallistakin väsyneempi. Kirjoitin itselleni lapulle muistutuksen pitää seuraavana päivänä tarkemmin huolta veden juonnista. Lisäsin perään pienen sydämen.

Seuraavana päivänä aika meni työskennellessä kuin siivillä. Minä pidin työstäni. Omien lapsuudenaikaisten kokemusteni kautta tiesin, miten herkkä ja tärkeä asia perhe on. Ja miten helposti asiat saattoivat joskus mennä pieleen. Koin olevani työssäni aidosti kutsumukseni parissa. Ja vaikka itse sanonkin, olin loistava työssäni. Urani aikana en ollut kohdannut ainuttakaan perhettä, jota en olisi tavalla tai toisella pystynyt auttamaan. Tein asiakkaideni tähden enemmän, kuin yksikään tuntemani kollega. Minä todella paneuduin heihin. Heidän murheistaan tuli minun murheitani ja yhdessä me korjasimme rikkinäisen ehjäksi. Taisi olla perjantai, sillä muistan kävelleen työpäivän päätteeksi Punavuoreen kaikessa rauhassa. Kadut joita pitkin kävelin, olivat pysähtyneen hiljaisia. Ilma oli edellispäivää raikkaampi ja oloni oli kevyt. Kävellessäni havahtuin omaan iloiseen vihellykseeni. "Paljon onnea vaan" sävelmä. Mistä sekin oli mieleeni tupsahnut? Naurahdin ääneen. Oikeaan osoitteeseen saapuessani jouduin useampaan otteeseen kävelemään katua pitkin edes takaisin.

Vihdoin luulin ymmärtäväni. Vain muutama kymmenen senttiä jalkakäytävän yläpuolella oli rivi kapeita ikkunoita, jotka olivat niin likaiset, ettei niiden läpi näkynyt lainkaan. Vai muka katutason liikehuoneisto, ajattelin pettyneenä. Yleensä pidän korrektia kielenkäyttöä ylpeydenaiheena,

mutta sillä hetkellä minulta taisi päästä muutama kirosana. Olin kuitenkin jo näinkin pitkällä, joten mieleeni ei juolahtanutkaan jättää huoneistoa katsomatta. Muistan myös yrittäneeni edelleen uskotella itselleni, että sisältä tila saattaisi olla yllättävän toimiva. Kenties voisin järjestää siellä suurempia ryhmäsessioita?

Hetken päästä uskoin löytäneeni oikean oven. Huomaamattoman harmaana sitä oli kauempaa vaikea erottaa talon seinästä. Ovi johti kapeaan, matalaan käytävään. Astuin jyrkät rappuset alas ja totesin olevani talon kellarikerroksessa. Kaikuva kivilattia oli pölyn ja narskuvan hiekan peitossa, seinät halkeilleet ja katossa olin näkevinäni vesivahingon jäljet. Siinä vaiheessa muistan ajatelleeni, etten voisi mitenkään ottaa vastaan asiakkaitani tällaisessa tilassa. Toisaalta mielessäni käväisi ajatus, että jotkin hoitamistani perheistä sopisivat tällaiseen paikkaan paremmin kuin nykyiseen kliiniseen toimistooni. Sanon suoraan, että pelkkä sisäänkäynti teki olon hieman levottomaksi, epämiellyttäväksi. Kuljin kuitenkin eteenpäin ja pian näinkin käytävän päässä huoneiston oven. Soitin ovikelloa ja jäin odottamaan. Ei mitään. Kellarin tunkkainen haju ja seissyt ilma saivat minut tuntemaan itseni likaiseksi. Kaivoin taskusta kosteusliinan ja pyyhin sillä huolellisesti käteni, kynnenalusia unohtamatta. Olin jo soittamassa ovikelloa toistamiseen, kun kuulin vihdoin oven takaa askeleita ja sitten lukon ratinaa.

Oven avasi nuori mies tai pikemminkin poika. Hän toi jollain hyvin vääristyneellä tavalla mieleen muinaiskreikkalaisen jumalapatsaan. Pikku-friikki-Adonis. Pojalla oli vaalea kihara tukka ja kummallisen tasainen iho. Hän tervehti minua luonnottoman kimakalla äänellä, jonka tunnistin puhelimen päässä kuulemakseni, ja kutsui peremmälle. Hämmennyksen vallassa astuin sisälle. Vasta tarkemmin poikaa katsottuani huomasin, että hänen tukka oli peruukki ja kasvoja peitti paksu meikkikerros. Hän oli hyvin laiha ja olemukseltaan levoton. Sellainen hintelä, vieteriukkomainen. Hän viittoi minua kärsimättömin elein eteenpäin.

Sain sanottua jonkinlaisen esittäytymisen ja poika vastasi vihlovan korkealla äänellään jotain aivan merkityksetöntä. Muistaakseni hän sanoi minun olevan ensimmäinen, joka oli tullut asuntoa katsomaan. Ehkä myynti-ilmoituksia oli vain yksi ja olin ainoa, joka sen ehti lukea? Seurasin muutaman askeleen pojan perässä syvemmälle asuntoon. Koska huomioni oli kiinnittynyt niin täydellisesti minut vastaanottaneeseen lapseen, en ollut oikeastaan vielä kunnolla vilkaissutkaan ympärilleni. Kun vihdoin tein sen, kasvoi kummastukseni entuudestaan. Heti ovesta sisälle tultaessa tila avautui suureen, hyvin matalaan ja hämärästi valaistuun huoneeseen. Huone oli jaettu paikoin sermeihin ja pakoin outoihin rykelmiin kasatuin huonekaluin ikään kuin osiin. Kaikkiällä oli tavaraa, valtava määrä tavaraa. Lattialla, pinnoilla, kaikkiällä oli jotain ja minun oli

vaikea keskittyä, vaikea sisäistää kaikkea mitä näin.

Lähimmässä nurkassa erotin kissan hiekkalaatikon, tietokonepöydän ja nojatuolin. Suoraan tietokonepöytää vastaan oli työnnetty sohva, joka muodosti yhdessä muutaman matalan pöydän, mattojen ja ties minkä roinan kanssa pienen oleskelutilan. Kuljimme hitaasti huoneessa eteenpäin. Tilassa oli raskas, seissyt ilma ja minun oli vaikea hengittää. Minut valtasi epätoollinen olo. Muistan pojan jutelleen jotain huoneistosta kimeällä äänellään, mutta en tainnut juurikaan kuunnella katseeni vaeltaessa kaikessa siinä sekavuudessa. Ehkä oudointa tilassa oli se, ettei se ollut suoranainen kaaos. Kaikkea oli liikaa ja järjestys tuntui noudattavan tavallisille ihmisille aivan vierasta logiikkaa, mutta jokin logiikka tilassa kuitenkin oli. Unen logiikka. Tavallaan siellä oli oikein kotoisaa. Säpsähdin huomattessani erään kuluneen suuren nojatuolin uumenissa naisen. Niin aivan, rouvanhan siinä pitikin olla. Hetken ehdin tuntea huojennusta, paikalla oli joku vastuullinen aikuinen, joka pian selittäisi minulle mistä on kyse.

Tullessani naisen kohdalle nyökkäsin ja avasin suuni sanoakseni jotain, mutta ennen kuin ehdin puhua, hämmennys valtasi minut jälleen. Naisen ikää oli hyvin vaikea arvioida. Hänen pyöreiden kasvojensa iho näytti sileältä, mutta olemus oli ikivanha. Hänen lihava vartalonsa levittäytyi tuolilla velton kumarassa ja kippuraisessa asennossa. Nainen loi minuun tyhjän hymyilevän katseen eikä sanonut sanaakaan. En saanut katsettani irti hänen sileistä poskista ja harmaista pienistä silmistä. Päätäni huimasi ja minun oli pakko ottaa tukea lähimmästä tasosta, joka sattui olemaan lipasto. Tunsin sormenpäilläni sen pinnalla jotain tahmean kosteaa. Sillä hetkellä pelkäsin saattavani antaa ylen ja suljin hetkeksi silmäni kerätäkseni itseäni. Avatessani ne jälleen näin naisen katsovan edelleen suoraan minuun, kasvoillaan sama jähmettynyt hymy. Katsoessani häntä tarkemmin näin, että hänenkin hiuksensa muodosti halvan näköinen kankea peruukki. Yritin arvata naisen nimeä ja ristin hänet mielessäni Heleneksi. Mumisin tervehdyksen ja kysyin ääni hieman värähtäen, oliko rouva paikan omistaja. Nainen jatkoi tyhjää hymyään, naurahti lyhyen käheän narun ja vastasi:

- Kyllä, kyllä. Herra on hyvä ja katsoo. Poika näyttää teille paikat.
- Niin, aivan. Tämä on poikanne? kysyin jälleen vakaalla äänellä.
- Kaikkihan te olette lapsukaisiani, ainakin tavallaan, nainen vastasi katsellen ympärilleen ja irvisti leveän hymyn, joka paljasti lähes hampaattoman suun.

Muistan, miten tuo hampaaton irvistys kuvotti minua. Säpsähtäen katsahdin tarkemmin ympärilleni. Yhtä yllättäen, kuin olin hetki sitten huomannut rouvan, erotin nyt huoneen perällä olevasta varjoisesta kulmasta nuoren tytön. Tämä istui kirjoituspöydän ääressä päätään pöytään nojaten ja katsoi minua suoraan silmiin. Sikäli kun hämärässä erotin oikein, hänen silmänsä oli

maalattu vahvalla tummalla kajaalilla ja iho joko luonnostaan taikka puuterin ansiosta kuului kalman valkoisena. Tyttö hyräili jotakin lapsuudestani tuttua säveltä, heilutteli poissaolevasti toista jalkaansa ja jatkoi tuijottamista. Hänen katseessaan oli jotain piinaavaa. Amanda, ajattelin haltioituneena. Kuulin takanani ääntä ja kääntyessäni katsomaan näin vielä pienemmän pojan, arviolta noin kymmenen vanhan, laahustavan huoneen poikki. Hän ei kiinnittänyt minuun pienintäkään huomiota. Hetkeä myöhemmin näin, mitä kohti poika käveli. Hänen edessään makoili vitivalkoinen kissa, joka nosti pojan lähestyessä selkensä kyyryyn, sähähti ja singahti pöytien alta pakoon. Tämä sai pienessä pojassa aikaiseksi raikuvan, korvaani pahansuovalta kuulostavan, naurun. Eläinparka! Loin katseeni jälleen nojatuolissa istuvaan rouvaan ja oppaanani toimivaan nuorukaiseen. Poika virnisti, mutta rouvan ilme oli muuttunut tuimaksi. Nyt äiti suuttui, ajattelin.

Äkkiä minut täytti myötätunto naista kohtaan. Voi Helene, minä kyllä autan sinua. Kukaan ei sanonut enää sanaakaan ja me jatkoimme matkaamme huoneen poikki. Muistan, kuinka mielesäni käväisi ajatus, että nämä onnettomat olivat juuri sellaisia ihmisiä, joita kukaan maailmassa ei jäisi kaipaamaan. Sellaisia yhteyskunnan hylkiöitä, joiden olemassaoloa eivät tavalliset ihmiset edes huomanneet. Eivät halunneet huomata. Yksityiskohtia en saata enää muistaa, mutta muistan huoneen jatkuneen ja jatkuneen. Tila vyörysi itse itsestään, venyi ja levittäytyi. Erään sermin takaa paljastui vilkkuvan vanhan tietokoneruudun takaa vielä yksi lihava nuori tyttö, jonka rasvainen tukka putosi hartioille paksuina suortuvina. Tyttö tuijotti ruutua liikkumattomana eikä hievahtanutkaan meidän kävellessä hänen ohitse. Häntä en vaivaantunut edes nimeämään. Oppaani puheensorina oli loppunut ja hän vain viittoili minua eteenpäin levottomasti hymyillen. En muista hänen sanoneen sanaakaan huoneiston asukkaista tai mistään muustakaan, joka olisi auttanut minua ymmärtämään mitä tässä tilassa oikein tapahtui. Näytti kuitenkin aivan selkeästi siltä, että tämä huutavan avun tarpeessa oleva perhe täällä tosiaan asui. Punavuoren hiljaisen sivukadun kellarissa. Omassa näkymättämässä piilossa. Suuren huoneen perällä oli kolme ovea. Adonikseni avasi ensimmäisen ja ilmoitti kimeällä äänellä sen olevan makuuhuone. Tässä vaiheessa oloni oli jo hyvin heikko, mutta minun on pakko myöntää myös uteliaisuuteni heränneen. Mikä rohto parantaisi tämän kurjuudenpesän?

Astuin makuuhuoneeksi nimitettyyn ikkunattomaan tilaan. Sen lattiaa peitti kolme likaista patjaa ja yhdessä nurkassa seisoivat vauvan sänky. Huoneessa oli aivan hiljaista. Tuijotin tuota kehtoa ja minut täytti kauhu. Tunsin polttavan tunteen rintalastassani, enkä uskaltanut astua lähemmäs katsoakseni tarkemmin. Poistuimme makuuhuoneesta ja siirryimme seuraavaan, edellistä hieman kookkaampaan huoneeseen.

Tämän poika ilmoitti olevan keittiö. Huoneen seinustoja reunustivat erilaiset hyllyköt, jotka oli-

vat pullollaan säilykkeitä ja kuivamuonaa. Takaseinällä oli pieni hella ja lavuaari, joiden ympärille oli kerääntynyt pinoittain likaisia lautasia ja ruoan tähteitä. Haju oli etova. Tunsin unenomaista kauhua ja muistan ajatelleeni, tai pikemminkin tunteneeni, kaiken olevan loputonta. Tiedättekö sen tunteen? Epäilin saavani paniikkikohtauksen, aivan kuten joskus nuorena. Suljimme keittiön oven ja siirryimme viimeiseen huoneeseen. Tämän kohdalla poika vain raotti ovea eikä sanonut sanaakaan. Huoneessa oli lähes pilkkopimeä. Erotin sohvan ja pöydän ja sohvalla jonkin epämääräisen mytyn. Äkkiä mytty liikahti ja voihkaisi. Se kuulosti valittavalta, pyytävältä lapsen ääneltä. Peitin korvani käsilläni. Otin epäröivän askeleen lähemmäs, kun oppaani sanoi äkkiä murtuvalla falsetillaan:

– Ehkä on parempi, ettette mene tuonne. Veljeni on hieman huonovointinen.

Muistan valtavan huojennuksen pyyhkäisseen ylitseni. Kehoni veltostui ja pelkäsin pyörtyväni. Suljin jälleen silmäni ja vedin syvään henkeä. Viimeisillä voimillani nyökkäsin oppaalleni ja me palasimme ison huoneen halki huoneiston sisäänkäynnille. Askeleeni huojuivat ja rukoilin, etteivät jalkani pettäisi.

– Ette ole vielä nähnyt kylpyhuonetta, poika sanoi innokkaalla äänellä.

Minä kykenin ajattelemaan ainoastaan ulospääsyä. Sopersin kiitokseni oppaalle ja rouvalle ja lähestyin horjuvin askelin ovea.

– Ette kai te vielä lähde? poika kysyi kevyellä iloisella äänellä, päättään kallistaen.

– Joko herra on nähnyt kaiken? kuului rouvan käheä ääni kauempaa.

– Kyllä, kiitos, kyllä. Minä mietin asiaa ja soitan, sain nopeasti sanottua ja tempaisin huoneison oven auki.

Poika tuli hymyillen kohti ovea, mutta minä en jäänyt sen enempää hyvästelemään vaan miltei juoksin raput takaisin maan tasolle ja ulos. Vasta useamman korttelin jälkeen hidastin askeltani. Nojauduin seinään ja yritin hengittää syvään. Muistan, kuinka sotkuiset ajatukseni kiersivät kehää. Minun on autettava heitä... minun on päästävä pois... minun on parannettava heidät. Taisin lysähtää siihen hetkeksi ja menettää jopa tajuntani, sillä havahduin jonkin ajan kuluttua istumasta siinä asfaltilla kerrostalon seinää vasten. Olin kauttaaltaan kylmän hien peitossa. Istuin pakoillani pitkään ja hiljalleen ajatukset alkoivat virrata jälleen selkeämpinä. Lienee sanomattakin selvää, että ostoaikeeni olivat tipotiessään.

Mietin asunnossa kohtaamaani näkyä. Keitä nuo ihmiset oikein olivat? Miksi olin reagoinut niin vahvasti, mikä minuun oli oikein tullut? Kävin kotiin palattuani kuumassa suihkussa, join lasillisen viskiä ja sammuin sikeään uneen. Tuon illan jälkeen minun on pakko tunnustaa, että unohdin pitkäksi aikaa koko tapauksen. Työpäivät ja arki vievät mukanaan, eikä asunnossa ollut

sattunut mitään sellaista, mikä olisi suoranaisesti huolestuttanut. Tunnustan jopa, että taisin hieman hävetä omaa säikähdystäni enkä oikeastaan halunnut ajatella koko asiaa. Jokusen kerran mieleeni juolahti, olisiko minun pitänyt ilmoittaa näkemästäni jollekin. Ottaa yhteyttä lastensuojeluun? En kuitenkaan kokenut tälle olevan perusteita. Enhän minä tosiaan ollut nähnyt muuta kuin hieman tavanomaisesta poikkeavan kodin ja perheen.

Jos muistan oikein, tuosta asunonäytöstä oli vierähtänyt joitain kuukausia, ehkäpä vuosikin, kun paperiroskiani läpikäydessäni päädyin selailemaan vanhaa sanomalehteä. Silmääni sattui lyhyt uutinen. Siinä kerrottiin helsinkiläisen kerrostalon kellarista löytyneestä viidestä ruumiista. Jutun mukaan taloyhtiö oli avannut kellarihuoneiston oven maksamattomien vastikkeiden johdosta. ”Huonosti ylläpidetystä huoneistosta” oli löytynyt neljä kuristettua lasta ja yksi kurkkunsa auki viiltänyt nainen. Kenties epämiellyttävimpänä yksityiskohtana uutisessa mainittiin, että huoneistosta oli lisäksi löytynyt miltei kuoliaaksi näivettynyt kissa, joka oli ilmeisesti yrittänyt syödä ruumiita selvittääkseen. Jutussa ei kerrottu mitään tarkempia tietoja, ei osoitetta, ei nimiä, ei kuolleiden ikää. Uutisen mukaan kyseessä oli henkirikos ainakin lasten kohdalla, mutta poliisilla ei vielä ollut epäiltyjä. Laskin tyrmistyneenä lehden käsistäni ja hengitin syvään. Saattoiko kyseessä olla juuri se kellaritila, jossa minä olin käynyt? Jostain syystä olin tästä aivan varma. Olin jo aikeissani soittaa poliisille kertoakseni heille omasta kokemuksestani. Etsin huoneistoa koskevaa ilmoituslappua sitä löytämättä ja tulin samalla ajatelleeksi tämän kaiken mahdollisia vaikutuksia uraani. Olisiko minun perheterapeuttina kuitenkin tullut ilmoittaa näkemästäni välittömästi viranomaisille? Emmin päivän, viikon ja toisen ja totesin mitä todennäköisemmin kuvitelleeni koko yhteyden. Eihän minulla oikeasti ollut mitään perustetta uskoa kyseessä olleen sama talo tai sama perhe. Etsin aiheesta muita uutisia, mutta juttu näytti jääneen mediassa yllättävän vähälle huomiolle. Muistaakseni syyllisiä ei koskaan löydetty ja poliisi päätyi tulkintaan, jonka mukaan kyseessä oli perhesurma, jossa äiti oli ensin tappanut lapsensa ja sitten itsensä. Aivan kuten olin arvellut, tuollaisten hylkiöiden kohdalla yhteiskunta ei turhaan haaskannut resurssejaan.

En oikeastaan tiedä, miksi nyt vanhoina päivinä päädyin kirjoittamaan koko tapauksen edes muistiin. Ei minulla ole edelleenkään aikomustakaan kertoa asiasta kenellekään. Mitä hyötyä siitä muka olisi? Sitä paitsi, minähän vain yritin auttaa heitä. Aivan kuten sitä erästä toista sangen kompleksista perhettä, joka ei aluksi tuntunut paranevan millään.

Likakasvoinen perhe

Juuri ennen hyytävää keskiyötä 21.5.2020 kuului yön piinaavassa hiljaisuudessa lätsähdys ja sameaa vettä roiskui runsain määrin ilmaan ja leväisen altaan reunoille. Upotetun suuren uima-altaan lehtiä, havunneulasia ja muuta roskaa täynnä olevaan tummaan pohjaan kopsahti kivikovana jotain. Se oli ruumis, noin reilu 17-vuotiaan nuoren pojan ruumis. Utuinen vesi alkoi muuttumaan kitkerän punaiseksi, kun veri alkoi leviämään katkeransuloisesti altaaseen. Se oli minun ruumiini.

Valottaakseni teille tämän hyytävän tragedian todellisperäisiä taustoja, mahdollisia syyllisiä ja heidän epäinhimillisiä ja sanoinkuvattoman synkkiä motiivejansa, meidän palattava aluksi vuosi taaksepäin, jolloin tähän murhenäytelmään johtava hermoja raastava jännite sai alkunsa.

Tapaa perheeni. Minun nimeni on Rymy. Minulla on kolme häikäilemätöntä veljeä, Harri, Joe ja Valtteri. Minä olin aina meistä se eniten inhimillisen, jos nyt niin voi sanoa, sillä kaikissa meissä piili normaalia enemmän pimeyttä, eikä meissä kenessäkään löytynyt elämän hyvän ja pahan ratkaisuja tasapainottavaa moraalikompassia. Miellä kaikilla oli tummat pähkinänruskeat hiukset ja kärttyisä nokkanenä. Kasvoin piirteistä minulla oli harvinaisen näkyvät hymykuopat huu-
lien lähteillä, ja Harri omasi pisamia ympäri naamassaan. Valtterin hiukset olivat jotain samaa tyyliä kuin cooliakin coolimman MacGyverin ysärihiukset, ja Joen hiukset taas olivat kaikista tummimmat ja hieman kiharaiset. Meillä ei ole koskaan ollut veljiemme kanssa kovin hyviä välejä, sillä jo lapsesta asti kilpailimme aina huomiosta ja emme nähneet toisissamme mitään muuta kuin kilpailijoita. Täsmällinen ja uhkaava isämme kuitenkin piti meidät järjestyksessä, joskus ehkä liiankin järjestyksessä.

Olette varmasti kuulleet Pornaisten hiljaista kylää aikoinaan piinanneesta sarjamurhaajasta, joka myös selkäpiitä karmivana Maalaismurhaajana tunnettiin. Murhamies käytti yleensä murhavälineenä visakoivuvartista vasaraa. Hänen oikeaa identiteettiään ei ikinä paljastettu, eikä häntä ikinä saatu kiinni. Me kuitenkin tiesimme, kuka hän oli. Hän oli isämme.

Me veljieni kanssa aina jossain määrittelemättömissä mielensopukoissa tiesimme totuuden, mutta yhteinen äitimme sai asiasta selvyuden vasta, kun ukko toi pieneen omakotitaloomme kalareissultaan verisen 21-vuotiaan naisen kylmän ja kalpean ruumiin. Lähes aina vaaleaan kukkaismekkoon pukeutunut ja poninhännällä varustautunut hento Laura-äitimme ei ollut tilanteessa kauankaan mukana ihmettelemässä, sillä hänen päässään pimeni jo ensimmäisen oksennuksensa jälkeen. Äitimme oli kuvankaunis kaunotar, jonka tarunhohtoinen viehättävyys ja sievä viehkeys saivat jokaisen paha-aavistamattoman miehen pään kääntymään. Tämä

tekikin isästämme usein hieman kateellisen.

Fiktiota on kuitenkin se, mitä päällä päin on, ja fakta kertoo äitimme todellisen mielialavaihte-
luista, muistihäiriöistä, lievästä masennuksesta kärsivän ja määrällävissä, dominoitavissa ja
manipuloitavissa olevan erikoisen, mutta silti rakastettavan persoonan. Oli vain ajan kysymys,
milloin tuo sisällä piilevä tasapainottomuus tulisi järkkymään lopullisesti. Niin kauan kuin me
muistamme, hän oli aina ollut nainen ilman omatuntoa.

Minä, Joe, Harri ja Valtteri kuitenkin autoimme talon isäntää putsamaan kodin verestä ja
oksennuksesta tahraantuneet paikat. Piilotimme ruumiin meidän aavemaiseen takamet-
säämme. Sanaakaan sanomaton isä laittoi meidät huoneisiimme ja lukitsi ovet, jonka jälkeen
yksinkertaisesti käskytti meitä nukkumaan yön yli. Oli outoa, että hän ei puhunut tapahtuneesta
mitään. Ehkä myös hän tiesi, että me tiesimme. En tiedä nukkuivatko veljeni tuona yönä, sillä
emme varsinaisesti olleet tuon kaamean yön tapahtumista puhuneet selät suorina suorasti,
vaikka usein asiaan viittasimmekin tai ylipäättänsä siihen liittyvistä asioista puhuimmekin. Itse
en nukkunut juuri ollenkaan. Olin kauhun ja innon hirmuisen hurman vietävänä ja päässäni pyöri
monenlaisia ajatuksia. Jossain vaiheessa yötä kuitenkin kaikki tuntui vain katoavan ja sielussani
alkoi soimaan tuo tyhjyydeltä ja sanattomalta tuntuva tanssahteleva kohtalon melodia. Tilanne
oli tasapainossa ja seuraava päivä tulisi merkitsemään, minne polulle tulisin kääntymään. Va-
litsisinko brutaalin isäni helvetillisen tien, vai elinikäisen pelossani ja painajaisissani elämisen?

Aamuvaihain paahtava ja syyllisyyttä säkenöivä aurinko nousi vehreiden ja korkeiden kukku-
loiden takaa, jotka nekin kaiken epävarmuuden ja painajaisten takia näkyivät vain harmaina ja
masentavina pettymyksen korkeina vuorina. Heti aamulla huomasimme ovien olevan aukaistu
ja, että isäämme ei näkynyt missään. Emme nähneet häntä tuo enteellisen ja turmiollisen yön
jälkeen enää ikinä.

Uuden, paremman ja puhtaan elämän toivossa muutimme äitimme kanssa Varkauteen
tervehtien varjoja täynnä olevan teollisuuskaupungin tunkkaisia katuja. Taaksemme jäi tuo
rikosten erämaa. Ja siitä asti perhe-elämämme on ollut ikuisuuksia kestävässä kiirastulessa
ja olimme kovaa vauhtia putoamassa hornan kuiluun. Syytimme toinen toisiamme isämme
lähtemisestä, katoamisesta ja ehkä jopa tietämättömyydestämme ja salatusta itsensä ilmiannosta.
Hän oli kasvattanut meidät kuria pitäen, mutta hänen ollessa poissa meidän heikkohermoinen
ja tapahtuneesta ratkaisevasta järkyttynyt äitimme ei kyennyt pitämään meitä aisoissa.

lhailumme murhaajaisäämme kohtaan karkasi käsistä. Muistelimme häntä täydellisen murhan
toteuttajana, joka ei ainoastaan hyödyntänyt meitä, vaan myös opetti meitä ruumiin piilotta-
misesta ja muita tärkeitä yksityiskohtaisia seikkoja tuosta rikoskategoriasta. Suunnittelimme

intohimoisesti ja jokaista yksityiskohtaa tarkasti ajatellen omia täydellisiä murhiamme epäterveen kunnianhimmomme, vihamme ja nihilistisyytemme janon sammuttamiseksi.

Emme tietenkään niitä ikinä laittaneet käytäntöön. Jos todellisuutta mietitään, ei kukaan meistä silloin olisi psyykkisesti tai fyysisesti kyennyt tekemään mitään vaiheita murhistamme. Tiesimme, kuitenkin jokaisen täydellisen murhan yksityiskohdan. Tästä me aloimmekin kilpailemaan. Kuka tekisi täydellisimmän murhan, ja kuka tekisi ratkaisevan pienen virheen ennen kiinni jäämistään? Fantasioimme ja suunnittelimme sietämättömien opettajien ja koppavien koulutoverien murhista. Olimme ajautumassa kohtalokkaalle törmäyskurssille harmaan todellisuuden ja räikeiden kuvitelmiensä hämärille rajoille.

Likaisen perheemme ylle laskeutunut huimaavien ja kireiden jännitteiden verkko oli alkanut muistattamaan kaikessa katkeruudessaan, vinoudessaan ja epäilyksissään elokuvaohjaaja-mestari Alfred Hitchcockin kutkuttavien elokuvien jännittäviä juonikoukeroita.

Tähän asti kaikki oli kuitenkin vain epäilyksien, luottamattomuuden, aavistuksien ja sairaiden haaveiden aiheuttamaa kuvitelmaa ja ihmismielen pimeän puolen fantasiaa. Mitään ei ollut tapahtunut. Elimme kauhun tasapainoa, jota jatkuikin lähes seuraavan vuoden ajan. Päivä ennen päivää, jona minä päädyin kuolleen kangistuksena uima-altaaseen kellumaan, alkoi kuitenkin tapahtumaan jotain eriskummallista ja poikkeavaa. Jännite oli viimein katkeamassa.

Kookas rotankolo, jossa asuimme, oli kaksikerroksinen ränsistyneestä yllättävän asumiskelpoiseksi kunnostettu kummituskartano. Talo muistutti ulkoapäin lähes identtiseltä vuonna 1960 ilmestyneessä Hitchcockin Psycho-kauhuelokuvassa nähdyn Batesin kotitalon kanssa. Oletettavasti talo oli noin 60-vuotta vanha. Se oli tumma, korkea, ylväs, tukeva ja hieman jopa goottinen rakennelma. Takapihalla oli jo hieman levää sekaansa kerännyt uima-allas.

Kello oli neljä ja oli perheemme päivällisen aika. Ruokasali oli suuri ja visakoivuiselle leveälle pöydälle oli levitetty punakultainen pöytäliina. Minä istuin Valtterin vieressä ja meitä vastapäätä istuivat Harri ja Joe. Äitimme istui pöydän päässä ja katseli jälleen, kuten aina joka ikinen aamu, ilta, päivä ja yö, tyhjällä katseellaan pettyneesti, haikailevasti ja surullisen mitään sanomattomasti.

”Joten, mistäs juttelisimmekaan?” minä kysyin kohteliaasti rikkoen äärettömyyden rajoihin kumpuavan hiljaisuuden.

”Minkälainen olisi täydellisen murhan täydellinen uhri?” silmälasit päähänsä laittanut Harri kysyi avaten keskustelun.

”Kaunis blondi nainen. Kuten itse Hitchcock aikoinaan sanoi, vaaleahiuksiset ovat parhaimpia uhreja. He ovat kuin neitsyitä lumella, joissa näkee parhaiten veriset sormenjäljet”, Valtteri sanoi

hymyillen.

”Mutta miksi sen on oltava nainen?”, Joe kysyi hämmentyneenä.

”He ovat helpompia uhreja. Ja uskon, että puhun nyt kaikkien puolesta, kun sanon meillä olevan, noh... henkilökohtaisia taipumuksia ja tarpeita”, Valtteri vastasi edelleen hymy suullaan.

”Helppo ei ole ikinä täydellistä. Kuvitelkaa nyt, kaksi miestä kamppailevat elämästä ja kuolemasta lopulta syöksyen yhdessä kuolemaan. Tuo olisi jotain, jota kutsuisin täydelliseksi”, Joe kertoi.

”Mutta silloinhan kuolet itsekin”, Valtteri huomautti.

”Temppu onkin siinä, että et oikeasti kuolekaan, vaan ainoastaan lavastat oman kohtalon enkelisi langettavan yllesi kirouksensa. Se on kaikki huijausta, joka tekee siitä täydellisen”, Joe perusteli

”En ole teidän kanssanne samaa mieltä. Jos minä tekisin murhan, se olisi verimurha”, minä sanoin veljilleni.

”Etkö muista? Me lupasimme, että emme tee enää suunnitelmia toistemme varalle!” Harri ärähti.

”Juu, mutta ei minua kiinnosta”, minä vastasin tahallisen välinpitämättömästi.

”Minun suunnitelmani vetäisi teidät kaikki alas!” Joe huudahti

”Uskon, että meillä kaikilla on suunnitelma toistemme varalle, vaikka kuinka valehtelisimme toisillemme. Mutta uskaltaako oikeasti kukaan meistä käyttää niitä”, Valtteri sanoi kohottaen kulmakarvojaan, joka aiheutti hetkellisen hiljaisuuden aallon.

Rakas äitimme oli ollut koko vaivaisen keskustelun ajan täysin hiljaa tuijottaen masentavaan arkeensa ja hiljaiseen elintapaansa. Hän oli jo kuukausia sitten lopettanut välittämisen. Olimme niin syvällä kanin kolossa, että emme ymmärtäneet, mitä olimme hänelle tehneet.

Kun sitä vähiten odotimme, perheemme yhteinen veri-illallinen raukesi kaikesta kauneudestaan, ja oven pamautti auki Lauri. Hän oli äidin uusin miesystävä, joka oli taas yksi heistä, jotka luulivat kykenevänsä parantamaan sairaan äitimme.

Äidin uusi miesystävä oli omahyväinen, itsekäs ja astetta likaisempi poliisi, jonka kanssa emme todellakaan tulleet ollenkaan juttuun. Ainoastaan Harri oli ystäväystynyt hänen kanssaan jollain tasolla. Tämä miekkonenkaan ei tosin pidä meistä. Eräänä iltana ukko jopa puristi minua leukaluustani kiinni marssittuaan ensiksi meidän kotiimme ravoissaan, ja katsoi minua suoraan silmiin kuolettavilla sielunsilmillään. Silloin luulin jo, että henki lähtee, mutta onneksi hän vain uhkaili. Hänen mukaansa emme kunnioita ihanaa äitiemme tarpeeksi, mutta mitäs hän muka

tietää meidän perheestämme.

Lauri siirtyi Lauran kanssa omiin oloihinsa, ja me aloimme pelaamaan Kunnes kuolema meidät erottaa –lautapeliä. Se oli meidän itse keksimämme, suunnittelemamme ja valmistamamme omaan salaperäiseen, väkivaltaiseen ja synkkään maailmaansa mukaansa vievä, rikollisneuron älykkyyttä vaativa ja sairaan konseptin omaava lautapeli. Idea oli yksinkertainen. Olimme rakentaneet pienen pahvisen pienoismallin lähiseudustaan ja ihmisten asumuksista. Meillä jokaisella oli omat pelinappulansa. Valtterilla oli Texarkan murhat suorittanut Phantom Killer –pelimerkki, Joen nappulana toimi itse kaikista sarjamurhaajista pahamaineisin Zodiac, Harri oli työstänyt itselleen nappulakseen pelätyn New Orleansin Kirvesmiehen ja minun omakohtainen merkkini oli Zodiacin tapaan San Fransiscoa piinannut kammottava Doodler.

Huomasin heti, että tunnelma oli paljon kireämpi ja ahdistavan hiljainen ja kiusallinen, siis enemmän kuin aina ennen. Aivan kuin salaisuuksien verkko olisi jättänyt minut ulkopuolelle, sillä tunsin oloni niin tietämättömäksi ja ulkopuoliseksi. En ollut varma, mistä oli kyse, mutta tiesin jotain olevan tekeillä. Harri vaikutti suorastaan vainoharhaiselta ja erittäin epävarmalta. Valtteri taas oli kuin mikäkin murhasuunnitelmiin ohjelmoitu robotti, kun hän keskittyi pelaamiseen inhimillisen rajan ylittävällä omistautumisella, intohimolla ja sairasmielisen psykopaatin innolla. Tavallisestikin hämmentävän ja oudon hyvällä tuulella oleva Joe hymyili keltaiset hampaat rivissä kuin onnensa kultaisilla kukkuloilla laulamassa. Hänen karmiva hymynsä muistutti vuoden 1928 ilmestyneen erään saksalaisen ekspressionismin merkkiteoksen, Paul Lenin ohjaaman The Man Who Laughs –elokuvan hiuksianostattavaa Gwynplainea.

Lopulta lopetimme leikkimielisen, mutta silti sielullisen häiriintyneen pelailumme, ja painuimme unten maille omiin suuriin, goottisiin ja sisustukselta antiikkisiin huoneisiimme, joiden puun punaista kattoa tuijottaessa ymmärsi, kuinka itse oli vain osa jotain paljon suurempaa kokonaisuutta. En vielä tiennyt sitä, mutta minustakin oli pian tulossa osa jotain elämää suurempaa.

En saanut millään unta, kun mietin illan kireää tunnelmaa. Ehkä olen vain vainoharhainen, minä ajattelin pahaa – aavistamattomana. Kuin salaman iskusta, joku koputti oveeni ensin yhden kerran, sitten toisen. Nousin pehmeästä sängystä ja avasin valtavan puisen oven raolleen, jolloin näin Harrin pelokkaat kasvot.

”Pidä Joeta silmällä. Uskon, että hän suunnittelee jotakin. Hän sai varmaan inspiraatiota verimurhapuheistasi”, Harri kuiskasi.

”Pidetään mielessä”, minä vastasin hiljaisella äänelläni ja suljin oven hieman jopa peloissani.

Palasin takaisin sänkyyni ajatuksieni lentäessä luudalla kuin kiusaa aiheuttavat noita – akat.

Kuten kauhulegenda Wes Cravenin Painajainen Elm Streetillä –elokuvassa Nancy yritti vältellä nukahtamalla Freddy Kruegeria, minä yritin vältellä salaliiton uhriksi joutumista. En halunnut nukahtaa. Pelkäsin veljieni suunnittelevan jotain yhdessä, ja tuo olikin ensimmäinen kerta, kun muistan oikeasti pelänneeni oman pikku heiveröisen henkeni puolesta. Kaikista vastusteluis-tani ja kammottavista heräillä pitävistä ajatuksistani huolimatta, lopulta minä hävisin taistelun väsymystä vastaan.

Se olikin parasta unta, mitä olin koko lyhyen luikertelevan elämäni aikana saanut. Se oli hyvin syvä uni. Mutta niin julmaa, vastenmielistä ja kauhistuttavaa se todellisuudessa oli, sillä kyseessä oli myös viimeinen uneni ennen ikuiseen haudanlepoon, tai tässä tapauksessa altaanlepoon laskeutumista.

Heräsin, mutta en yleisiin keittiössä kuuluviin astioiden ääniin, nitiseviin portaisiin ja autotiellä kaasutteleviin moottoripyöräilijöihin. Minä heräsin hiljaisuuteen. Hiljaisuudessa nousin ylös ja hiljaisuudessa ihmettelin hämmentyneenä hiljaisuutta. Missä kaikki olivat? Hermoni olivat pinnalla.

Kävin tarkistamassa keittiöstä, olohuoneista ja jokaisen oman huoneen. Ketään ei ollut missään. Yhtäkkiä kuulin poliisin sireenin. Hätäännyin ja mietin, mitä oli tapahtunut. En kuitenkaan suostunut jäädä odottelemaan, joten juoksin hätäisenä ja nopeasti ullakolle nitiseviä ja mätäitä portaita pitkin. Kiirehdin puisen kirstun luo, jonka avasin ja viskoin pyyhkeet helvettiin pois tieltäni. Mutta missä se oli? En löytänyt sitä mistään. Silloin ymmärsin tulleet huijatuksi ja petkutetuksi. Olin pakokauhuissani pimeään ja aavemaisen ullakon tunkkaisimmassa nurkassa ja yritin hengittää peloissani mahdollisimman hiljaisesti. Rapuista kuului kumea töminä ja näin tuntemattoman varjon, jonka oikeat kasvottomat kasvot nousivat portaista. Hän oli pukeutunut valkoiseen huppuun, johon oli revitty silmäaukot. Hän oli meikannut mustaa silmiensä ympärille, ja hänellä oli pikimusta nahkatakki. Nahkahansikkaat peittivät hänen kätensä ja vasemmassa kourassa oli pistooli. Juuri tuo kyseinen pistooli olisi kuulunut olla kirstussa. Aamuisen myrskyn ja ukon- ilman salama iski taivaalle, ja maltan haukka viuhahti ikkunan ohitse aamulennollaan.

”Olit oikeassa. Tämä on täydellistä”, hän sanoi selvästi muunnetulla äänellään ojentaen pistoolinsa suun. Ja kuin kuoleman suudelma, luoti osui suoraan, jonka seurauksena minulla oli lippu helvettiin. Ja pian myös tuo muukalainen katosi jäljettömiin, tai vain silmiäni sumentumisiin.

Muutaman sekunnin ajan oli täysin hiljaista. Tunsin, kuinka elämä alkoi vilisemään silmiäni edessä ja toivoin nopeaa haudanlepoon lentämistä, mutta pelkäsin myös silmittömän raakaa ja ahdistavan psyykkisesti murtavaa kidutusta ennen lopullista pimentymistä. Se oli kohtalon tuomio, ja kellot soittivat elämäni viimeisen luvun viimeistä sinfoniaa minun korvilleni. Kuului

huutoa ja ikkuna pirstaloitui minun horjahtaessani sitä kohti. Putosin sirpaleiden seassa ikkunan lävitse ja vajosin vaivaiseen kohtalooni kuoleman kanssa.

Perhe voi olla parasta, mitä sinulla on. Mutta se voi myös olla pahinta. Minun tapauksessani se oli pahinta. Kukahan minut lopulta todella murhasikaan? Tunsin pelkoa ja katumusta, jonka jälkeen kaikki katosi. Olin osa täydellistä murhaa. Jos eläisin, kuolisin kateudesta toista osapuolta kohtaan joka tapauksessa. Ja kuten yleensäkin täydellisen murhan tapauksissa, jälki häviää tyhjään.

KIRJOITTANUT: JIMI RANNIKKO

Loppusiivous

Hiiri oli jäänyt loukkuun kiinni vain takajalastaan. Poimin sen keittokomeron nestekaasupul-
lon takaa ja riiputin sitä käsivarren mitan päässä. Hiiri ei rimpuillut, mutta sen ohut turkki tärisi
kiivaan sykkeen tahdissa. Minun teki pahaa.

Niko tarttui loukkuun hiirineen ja tarkasteli sitä.

”Heikko yksilö”, se totesi.

Poju, tai nuori mieshän se jo oli, kantoi loukun ulos. Kaulassa roikkui vielä jokaperjantaisen ilmas-
tomielenosoituksen huivi. Osoitettiin mekin Tiinan kanssa aikoinaan mieltä ydinvoimaa vastaan.

Niko pudotti loukun nurmikolle.

”Vahva yksilö olis purru jalkansa poikki.”

Niko kohotti maihinnousukenkäänsä. Hän murskasi hiiren kantapäällään, pyyhki kengänpoh-
jasta suolia kosteaan nurmeen ja käveli pois. Minä oksensin.

Havahduin keskellä pimeyttä. Paleli ja pissatti. Palohälyttimestä kuului kelmeää vihreää valoa,
joka teki esineistä aavemaisia. Tuolin aave. Sängyn kulman aave. Mutta Tiinasta ei edes aavetta.
Hemmetin palohälytin.

Nostin peittoa ja kavahdin kylmää. Hamusin aavetuolin selältä housut jalkaani. Tuvassa
kokeilin tottumuksesta takan kylkeä, vaikka tiesin sen olevan kylmä. Ei se varaa, sitä saa olla
polttamassa koko ajan. Hemmetin takka.

Astuin noenmustaan syysyöhön. Edes Pojun aitasta ei hohkanut kännykän valoa.
Väsymys karkasi virtsan mukana. Istahdin mökin kuistille henkosille. Huono tapa — ei tervey-
destä enää niin väliä, mutta pitkät lennot ilman tupakkaa olivat piinaavia.

Sytytin takan reunalle kynttilän. Tiina piti kynttilöistä. Takan reunalla, ikkunoilla, kynttilänjaloissa
ja lautasilla, tyhjissä viinipulloissa. ”Vaihtelua sähkövaloon, mutta ei saa kertoa työnantajalle”,
se naurahti.

Ladoin klapeja takkaan ja tuohta väliin. Poju oli selittänyt, että päästöjä tulee vähemmän, jos
takan sytyttää päältä. Ehkä niin, mutta välistä se syttyy nopeammin. Ennen sytyttämistä tarkistin
vielä pellin: auki oli. Hemmetin pelti.

Kaikki oli minun syytani. Minun olisi pitänyt muistuttaa Tiinaa, ettei peltiä saa laittaa kiinni,
ennen kuin hiilloskin on sammunut. Minun olisi pitänyt tietää, ettei tavallinen palohälytin havaitse
häkää. Minun olisi pitänyt olla täällä, herätä yöllä, pelastaa Tiina. Laitoin takan luukut kiinni ja
sammutin kynttilän.

Heräsin korituolissa. Takka oli sammunut ja oli taas viileää.

Kalpea päivänvalo aristi silmiäni ja vei mökistä värit. Tiinan kutomista räsymatoista näytti kadonneen raitoja. Kirpparilta yhdessä ostettu keinutuoli oli harmaanrusehtava, Tiinan isoäidiltä peritty ryijy haalistunut. Vain Pojun tupaan jättämässä tavaroissa oli värejä.

Poliisin koruton käyntikortti nojasi kynttilänjalkaan.

“Osanottomme”, nuorempi poliiseista oli sanonut. “Poliisin täytyy käydä aina kuolinpaikalla”, se selitti. “Osana kuolinsyyn selvitystä.”

Sytytin takan. Tupa piti saada lämpimäksi ja Pojulle aamiaista, kun se heräisi.

Kahvia juodessani katselin ryijyä, keinutuolia, kynttilänjalkoja. En voisi pitää niistä mitään. Laittaisimme koko saaren myyntiin mökkeineen ja irtaimistoineen.

Hyvä, että Poju oli reipas ja tuli mukaan. Se ei tuntunut vielä käsittävän Tiinan poismenoa. Mökille palaaminen ja siitä luopuminen voisi auttaa käsittelemään asiaa.

Poju tuli yhdentoista maissa aitastaan.

“Onks aamiaista?”

Ryhdyin nostelemaan aamiaistarpeita ja laitoin uuden kahviveden kiehumaan.

“Tääl on ihan karseen kylmä”, se totesi. “Olis pitäny jäädä makuupussiin.”

Poju harrastaa vaelluksia talvisinkin ja tarkenee pussissaan missä vaan. Olin muistuttanut aitan kaasulämmityksestä, muttei se halunnut käyttää ”fossiilista energiaa, vaikka kaasu onki sentään parempi ku hiili”.

“Onks tääl ees kahvii?”

Yritin säätää liettä isommalle mutta sähläsin sen vahingossa sammuksiin.

Kahlasin vyötäröä myöten jääkylmässä vedessä irrottamassa kesälaituria. Poju piti rannassa kiinni köydestä ja oli valmiina vetämään laituria kohti rantaa.

“Täytyy käydä juomassa”, se sanoi, pudotti köyden maahan ja lompsi mökille. Irrotin sillä välin laiturin kiinnikkeet kädet kohmeessa. Jaloista alkoi kadota tunto.

Poju palasi.

“Mökin takka oli sammunu. Laitoin pellin kii ettei lämpö karkaa.”

Ottaisi nyt jo sen köyden ja auttaisi laiturin kanssa.

“Niinku sillon vikalla kertaa kun oltiin äidin kanssa mökillä.”

Sähkö kulki lävitseni. Jalkoihin ja käsiin palasi tunto.

Poju poimi köyden ja alkoi vetää laituria. Meidän pieni Poju.

Pimeä tuli varhain. Mökki alkoi onneksi olla talvikunnossa, ja olimme pakanneet pois vietäviä tavaroita valmiiksi moottoriveneeseen. Huomiseksi ei jäänyt enää monta asiaa.

Lisäsin puita kiukaaseen. Parikymmentä minuuttia vielä ja pääsisimme lämmittelemään kunnolla. Saunamökin pikku tupa lämpeni nopeasti, mutta palelin edelleen, vaikka istuin aivan kamiinan vieressä.

Poju veti oven auki ja astui tupaan kylmää syysilmaa mukanaan. Se katsahti minuun ja istui pöydän ääreen.

Poju avasi energiajuomatölkin ja otti huikan.

”Häkä on hiilimonoksidi”, se totesi tölkkiään katsellen. ”Hiiltä ja happee.”

Poju käänsi katseensa ikkunaan ja pimeään syysiltaan. Mökin suunnassa näkyi myrskylyhdyn kylmään pimeyteen tekemä hämärä kehä.

”Se on melkeen ku hiilidioksidi, mutta myrkyllistä ihmiselle. Huonon palamisen tulos.”

Voi Poju.

”Ihan niinku hiilidioksidi on myrkyä ilmakehälle ja ilmastonmuutos on hiilenkierron häiriön tulos.”

Poju otti huikan ja mietti hetken.

”Häkähän on hajutonta?” se kysyi.

”Niin.” Aloin voida pahoin.

”Eli äiti ei tienny, että se kuoli vähän niinku hiilenkierron häiriöön.”

Ryntäsin ulos.

Istuimme hämärässä saunassa. Ikkunan ulkopuolella keikkui myrskylyhty, tuli rätisi kiukaassa. Poju heitti napakat löylyt. Korvia ja selkää kipristeli, vaikka kumarruin matalaksi.

Lämpö alkoi palata kehooni mutta ajatukseni löivät edelleen tyhjää.

Poju lähti uimaan. Ilman laituria veteen piti kahlata kivisestä rannasta. Epäilin itsekseni, ettei se tohtisi mennä niin kylmään veteen. Sieltä se kuitenkin palasi lauteille yltäpäältä märkänä, tukka vettä valuen ja hymyillen.

Hymyilin takaisin. Kyllä tämä tästä.

”Oliko kylmää?” kysyin.

”Tappavan kylmää”, poika vastasi. ”Ja olis kylmempää, jos ilmasto ei lämpenis.”

”Oliko hyvät lennot sinne maailman saastuttavimpaan maahan?” se vaihtoi yhtäkkiä puheenaihetta ja katsoi suoraan silmiin.

Olin ollut työmatkalla Pekingissä samana viikonloppuna, kun Tiina nukkui pois.

”Olen niin pahoillani, etten ollut täällä teidän kanssa. Muuten ehkä äiti...”

”Äiti syyti ilmaan hiilidioksidia”, Niko keskeytti. ”Se oli osa laillistettua rikollisuutta ilmasto vastaan.”

Se heitti kauhatolkulla vettä kiukaalle. Kyyristyin ensin, mutta jouduin laskeutumaan alemmalle lauteelle.

”Ei se nyt ihan niin mene”, aloitin, ”Fortum on siirtymässä...”

”Jos Fortum jotain siirtää niin meitä kohti maailmanloppuu!” Niko huusi. ”Te vaan tuhlaatte fossiilista energiaa, vaikka se tuhoaa ilmaston!”

Niko veti henkeä ja rauhoittui. Se otti alemmalta lauteelta energija juomatölkkinsä ja siitä pitkän huikan.

”Mut äiti ei enää osallistu siihen.”

Niko otti kauhan ja heitti lisää löylyä.

”Äiti vapauttaa enää pari kiloa hiiltä, ja sit se on siinä.”

Uni ei meinannut tulla millään. Käänsin kylkeä.

Tiina.

Takan pelti.

Vaihdoin asentoa. Kylmä yritti hiipiä peiton alle.

Poju.

Häkä.

Ilmastonmuutos.

Käännyin toiselle kyljelle. Vedin peittoa tiiviimmin.

Makuuhuoneessa tuli viileää, vaikka seinän takana takassa paloi tuli.

Poju.

Poju.

Se istui tuvan puolella korituolissa. Kuulin tuolin nitinän. Se sekoittui satunnaiseen ähinään ja hihitykseen. Poika teki jotain kännykällään ja lämmitteli ennen kylmään aittaan siirtymistä.

Käänsin kylkeä ja vedin peiton tiukasti ympärilleni.

Heräsin pimeässä. Oli kylmä ja pissatti. Palovaroitin hehkui vihreänä.

Mahaa nipisti. Vedin varovasti henkeä ja tunnustelin, tulisiko oksennus. Haroin housut tuolilta. Horjahdin vetäessäni niitä jalkaan ja istahdin sängylle.

Pääsin seinästä tukea ottaen tupaan. Takan kylki oli vielä lämmin. Kompuroin ovelle.

Ulkoilma ei ollut koskaan tuntunut niin raikkaalta. Jätin mökin oven levälleen ja istuin kuistille

keräämään voimia. Kävisin kohta avaamassa pellin ja ikkunan.

Teki mieli tupakkaa, mutta päätin jättää väliin.

Istuin tuvassa lukemassa, kun riiviö tuli aitastaan. Se katsoi minua uteliaana.

“Onks kahvii?”

Viittasin keittokomeroon, siellä oli haalea pannu. Poika otti kupillisen ja istui alas.

“Nukuttiko hyvin?” se virnisti minulle.

“Laitoit sitten pellin kiinni”, tuijotin takaisin.

Kätteni alkoivat puristua nyrkkiin.

“Niin laitoin”, Niko totesi.

Nulikka otti hörpyn kylmää kahvia.

“Ei kai pyöräytä?” se kysyi.

Kännykkäni soi. Vieras 029–alkuinen numero.

“Komisario Jaatinen Varkauden poliisista, päivää.” Sen vanhemman poliisin ääni.

“Pahoittelut kun häiritseen pyhänä. On hiljainen vuoro ja aikaa käydä papereita läpi.”

Kloppi katsoi minua kysyvästi.

“Halusin vain varmistaa, että olette saaneet tiedoksi vaimonne kuolinsyyn.”

Poika epäilemättä kuuli, mitä poliisi sanoi.

“Ruumiinavauksen perusteella kuolinsyynä oli häkämyrkytys”, poliisi jatkoi. “Valitettava vahinko.”

“Niin, tuota”, aloitin, mutta suljin suuni kun katseeni kohtasi Pojun.

“Että asia on tältä osin sitten selvä. Osanottoni vielä”, poliisi lopetteli.

Tuijotimme Pojun kanssa toisiamme. Tämä asia ei kuulu poliiseille.

Sadevesi velloi vanhan soutuveeneen pohjalla, kun raahasimme sitä ylös. Kun se oli saatu riittävän pitkälle, siirryin Nikon puolelle venettä. Punnensimme raskaan puuveeneen yhdessä kallelleen kylkensä varaan. Sadevedet valuivat kosteaan maahan.

“Pidä siinä”, sanoin.

Kiersin veneen toiselle puolelle. Nostin aivot sivuun ja kumarruin asettamaan telejä paremmin ennen veneen kääntämistä niiden päälle.

En ehtinyt huomata kaatuvaa venettä ennen rusahdusta ja räjähtävää kipua. Kaatuneen veneen kylki nojasi oikeaan sääreeni telin sijaan.

Karjuin. Makasin mahallani ja karjuin.

Raastoin sammalta ja varpuja. Kynnenaluseni täyttyivät turpeesta.

En pystynyt näkemään jalkaa, mutta siinä täytyi olla murtuma. Kivun lisäksi tunsin lämmön

valuvan säärtäni pitkin. Pienikin liike tuntui siltä, että jalkani repeää irti.

Maihinnousukengät ilmestyivät eteeni.

”Poju?” yritin, mutta kengät kävelivät mitään sanomatta kohti isoa laituria ja moottorivenettä.

Liikahdin. Vihlaiseva kipu. Roisto jätti minut tähän kuolemaan.

Kännykkä. Se oli kuistin pöydällä.

Jos vain jotenkin pääsisin mökille hälyttämään apua.

Kurkottamalla vasenta kättäni yletin juuri ja juuri koskemaan airoon, vaikka jalkani säteili repivää kipua. Jos kampeaisin airolla venettä, saisinko vedettyä jalkani vapaaksi?

Hivutin airoa irvistellen lähemmäs sormenpäillä. Kun lopulta sain otteen, vedin airon toisenkin käden ulottuville.

Huohotin kivusta ja ponnistelusta uupuneena. Kaivoin takin taskusta litistyneen tupakka-askin ja löysin sieltä ehjän tupakan. Ensimmäiset henkoset toivat mukanaan helpotuksen kipuun.

Heittiö palasikin bensakanisterin kanssa.

”Jäikö kännykkä kuistille?” se virnisti ja laski kanisterin maahan.

”Ajattele”, se sanoi. ”Nää hiilivedyt tuhoo ilmakehää, sitten ilmasto lämpenee ja elämä maapallolla muuttuu mahdottomaksi. Ei ihmisistä niin väliä, mutta kun muutki lajit tuhoutuu. Ympäristön kuormitus on ihan liian suurta, mutta te ette tajuu siitä yhtään mitään.”

Tartuin airoon molemmin käsin ja puristin sitä rystyset valkoisina ”Demokratia ei toimi. Teidän kaltanen roskaväki vaan äänestää oman mukavuuden puolesta ympäristöä vastaan. Tarvitaan suorja tekoja. Ja pienempi väestö.”

Vedin huulillani olevasta tupakasta kunnan henkoset.

”Eiks oo muuten ironista. Sä oot tuhonnu ilmakehän fossiilisilla polttoaineilla”, kiusankappale totesi.

”Ja nyt bensa tuhoo sut.”

Ilkiö avasi korkin ja nosti kanisterin.

Heilautin airoa kaarella kohti psykopaatin jalkoja. Riiviö kaatui ulisten, minä purin kivusta hampaitani yhteen.

Kanisteri kaatui ja bensa alkoi valua maahan. Karjuessamme ja ähistessämme lätäkkö saavutti meidät molemmat.

Sylkäisin katkenneen tupakan filterin suustani ja poimin palavan osan maasta ennen kuin bensa saavuttaisi sen. Tunsin, miten bensa kylmäsi jo toista kylkeäni. Imin tupakasta kuumaa

ilmaa syvälle sisääni.

Kriminaali hivuttautui irvistellen istumaan ja alkoi laahata itseään pois lätäköstä. Sen vaatteet olivat bensasta laikukkaat. Se katsoi minua halveksien ja kaivoi taskustaan tulitikkuja.

Voisin antaa periksi ja ryhtyä vaikka ilmastoaktivistiksi, jos se muuttaisi jotain. Mutta tämän sairaan rikollisen käsiin maailma ei jäisi. Eikä Poju tämän sairaan maailman käsiin.

Yritin tavoittaa vielä kerran Pojun katsetta.

Keräsin kaiken sisuni. Repäisin retkottavan jalkani veneen alta ja kierähdin kivusta piittaamatta pois lätäköstä. Heitin palavan tupakan kohti tulitikkua raapaisevaa Pojua.

KIRJOITANUT: HANNA OITTINEN

Mies jättää elämänsä

Puoli vuosisataa myöhemmin ihmiset yhä muistaisivat tämän maaliskuun lopun yön tapahtumat ja puistelisivat päätään, kun asia tulisi kaupunkilaisten kesken puheeksi. Varhaisen aamun hetkenä tuosta kohusta ei ollut vielä tietoaakaan. Keskusta oli uneen vaipunut, kun paksuun takkiin ja huopahattuun kääriytynyt mies astui jyrävästäv kivitalosta lumiselle kadulle. Yhä oli pimeää ja katulamppujen kehät paistoivat kadulle läikkiä.

Pakkasta oli riittänyt tällä viikolla, ja lumi hallitsi edelleen katuja ja kujia. Pihoille kolatut kinokset tuntuivat toivottoman paksuilta, ja aurinkoisista päivistä huolimatta kevät tavattoman kaukaiselta. Tuntui uskomattomalta, että kuukauden kuluttua lumesta ei olisi kuin rippeitä jäljellä. Oli tai ei, se oli miehelle joka tapauksessa yhdentekevää.

Katujen risteystä kaksikerroksisen pankkitalon edessä tavattiin pitää kaupungin tosiasiallisena keskipisteenä. Siihen ja kulmassa olevaan kahvikauppaan sekä vieressä olevaan lihakauppaan kerääntyivät aamupäivisin perheenemännät ja kotiapulaiset vaihtamaan mehevimmät juurut. Lapset ilakoivat aamuvarkaisesta iltamyöhään hyrränä korttelia ympäri. Miehelle juuri tänä yönä risteys merkitsi maailmankaikkeuden napaa. Tästä kaikki lähtisi sellaiselle tielle, jota mies ei ollut koskaan uskonut astuvansa. Kuullessaan oven loksahuttavan kiinni takanaan hän tiesi sen sulkeutuvan perässään viimeistä kertaa.

Mies seiso i hetken katujen kulmassa ja mietti, kumpaa reittiä lähtisi kulkemaan. Hän valitsi kaupungin pääkadun, jota reunustivat lumiset, mustia oksiaan kurottavat lehmukset. Katu vietti kohti satamaa, jonka vieressä puinen iso hotelli nukkui puiston laidalla. Hotellin ravintolassa oli syöty monet mainiot päivälliset ja naurettu hauskat illat aamuiksi. Talvella satama oli autio, ja öinen tuuli vinkui korttelien nurkalla. Oikealla puolella katua oli pienen puistomaisen aukion takana keltainen puurakennus. Raatihuoneen kellon mustan taulun kultaiset viisarit näyttivät kahtakymmentä yli viittä. Musta peltikatto hohti himmeänä mattana yön kuuraa. Mies istahti raatihuoneen puiston penkille. Hän päätti odottaa kellon kanssa tunnin puolikkaan täyttymistä. Se oli hänen aikansa.

Kun kello kumahti, mies nousi ja kääntyi rantaan johtavan kadun kulmasta vasemmalle mäkeä ylös. Seuraavassa korttelissa talonmies näkyi jo lapioivan pakkaslunta ja puhdistavan jalkakäy-

tävää. Kohdalle ehdittyään mies kosketti hansikkaalla hattunsa reunaa huomaamattomaan tervehdykseen. Talonmies vastasi lapion varresta lyhyesti nyökkäämällä. Ei kysynyt mitään, vaikka ihmetteli, mihin johtaja saattoi olla menossa tähän aikaan. Ehkä hän kärsi unettomuudesta, sillä olihan niilläkin omat painajaisensa. Tämä ei ollut ensimmäinen kerta, kun johtaja mittaili kaupungin katuja öiseen aikaan.

Mies kääntyi seuraavasta kulmasta ja jatkoi matkaansa pihan pensasaidan viertä. Askelten narina lumisella kadulla kaikui kiviseinistä. Mies ohitti kaupungin mahtikauppiaan puisen kartanon ja ylitti jäisen kadun. Seuraavassa korttelissa isoa sisäpihaa kehystivät kadun reunoihin joka puolelta ulottuvat yksikerroksiset keltaiset puurakennukset. Ikkunat ja suoraan kadulle antava ulko-ovi oli koristeltu aistikkain valkoisin puuleikkauksin, jotka kaartuivat viuhkoiksi ovien ja ikkunoiden yläpuolelle.

Jalkakäytävä korttelin edessä oli vaarallisen liukas, sillä kevätaurinko oli edellisenä päivänä sulattanut katon lunta vedeksi syöksytorviin ja siitä yöllä hyytyneiksi pulppuaviksi ja muhkuraisiksi jäävanoiksi katukäytävälle. Mies oli vähällä liukastua, mutta jatkoi sinnikkäästi kulkuaan. Talonmies oikaisi selkäänsä ja näki, miten mies pysähtyi poliisilaitoksen korttelin eteen ja seiso hetken pää painuksissa, kunnes tarttui ripaan ja avasi oven.

Lämmin ilma kietoi miehen sisäänsä. Hän riisui huopahatun päästään ja avasi palttoonsa napit. Eteinen oli hiljainen ja kumisi tyhjyyttä. Ketään ei ollut näkyvillä, ja mies seiso oven suussa kuin epäröiden, astuisiko peremmälle vai palaisiko samaa tietä kuin oli tullutkin. Hetken hiljaa seisottuaan oven edessä hän kopisti lumen puolikengistään lausalattialle. Siihen se sulaisi.

Peremmällä kahvin ja hiljan uunista nostetun pullan tuoksu kutitti nenää. Täällä ei nukuttu koskaan ja vaikka päivä oli varhainen, oltiin oli jo täydessä terässä. Se tuntui hänestä epätodelliselta. Aivan kuin tämä olisi mikä tahansa aamu, joka käynnistyisi juuri näin ja etenisi omalla painollaan pimenevään iltaan. Aivan kuin nyt juotaisiin kahvia, haukoteltaisiin ja valmistauduttaisiin ottamaan vastaan tämäkin maaliskuun päivä.

Päivystäjä istui vastaanottopöydän ääressä. Hän oli miehelle tuttu. Oliko se helpompaa näin. Konstaapeli Pohjalainen oli asunut kaupungissa koko ikänsä, ja hän tiesi jokaisen perheet ja suvut ja enemmän kuin olisi ollut tarpeenkaan, niin kuin poliisit aina.

Konstaapeli kohotti katseensa lokikirjasta. Mies istuutui takkia riisumatta tuoliin, istui siinä

liikahtamatta ja sanomatta mitään.

– Johtaja on lähtenyt aikaisin liikkeelle, sanoi konstaapeli.

Kysymysmerkki jäi ilmaan leijumaan.

Mies työnsä käden taskuunsa ja nosti konstaapelin eteen pöydälle pistoolin. Molemmat miehet istuivat ääneti vastapäätä toisiaan.

Päivystäjän iso musta puhelimen kolho pärähti soimaan, ja räikeä ääni tuntui sytyttävän yöstä heräävän rakennuksen. Miehet olivat istuneet pöydän vastakkaisilla puolilla kuin hidastetussa filmissä seuraavaa käännettä odottaen. Sen jälkeen, kun tulija oli sanonut sanottavansa, konstaapeli oli ollut kuin neuvoton. Hänen oli vaikeaa uskoa miehen kertomusta, vaikka sanat vyöryivät pöydän yli kirkkaina ja lopullisina.

Konstaapeli Pohjalainen nosti vastahakoisesti kuulokkeen, josta alkoi pulputa kiihtyneen naisihmisen parkumista ja katkonaisesti hengitettyjä sanoja.

– Pankinjohtaja Kaira on jo täällä. Rauhoittukaa. Odottakaa oven ulkopuolella. Me tulemme heti, Pohjalainen tokaisi soittajalle.

Totta se oli ja tapahtunutta. Laitettuaan poliisipartion matkaan konstaapeli ehätti komisario Auerin aamukahvin ja päivän lehden äärestä kotoa. Vastauksia ehdittäisiin saada, mutta vasta myöhemmin, sitten kun poliisimiehet olisivat ehtineet tehdä ensin sen, mitä tehtämän piti.

Komisario Auer suori itsensä isoksi ja kömpelöksi mieheksi yllättävän nopeasti paikalle. Luminen katu oli vielä hiljainen, sillä vain muutamat kulkijat olivat liikkeellä ja töihin menossa. Useimmissa kerrostaloissa talonmiehet olivat saaneet katukäytävät puhdistettua ja vetäytyneet sisätiloihin pannuhuoneisiin tai muihin isojen talojen vaatimiin päivittäisiin askareisiin. Pankkitalon talonmies mittaili hermostuneesti katukäytävää poliisien saapuessa. Ilmeisesti kotiapulainen oli vuodattanut tuskaansa jo hänellekin, ja vaikeaaahan sellaista on ihmisen sisällään säilyttää.

Auer johdatti konstaapelinsa ja naapuritalosta hälytetyn kunnanlääkärin komean pankkiraken-

nuksen toisessa kerroksessa olevaan Kairan perheen asuntoon. Asunnossa näky oli saanut kotiapulaisen suunniltaan, ja karu se oli paljoo varttuneille poliisimiehillekin. Tohtorille ei jäänyt muuta tehtävää kuin todeta, että rouva ja hänen kolme oppikouluikäistä tytärtään oli ammuttu kuoliaiksi omiin vuoteisiinsa. Vaitonaisina miehet tekivät työtään. Tutkinta piti tehdä, vaikka syyllistä ei tarvinnut lähteä etsimään.

Kairan kuulustelu oli Auerille raskas tehtävä. Miehet tunsivat toisensa, niin kuin tällaisessa pienessä kaupungissa kaikki tällaiset miehet toisensa tunsivat. Kaira ei Auerin mielestä tuntunut käsittävän ollenkaan tekoaan ja sen seurauksia. Ihan syyntakeettomalta tuntui tuttu mies. Hoki vaan, että hänellä oli kaikki oikeus ottaa hengiltä omat tyttärensä, koska he olivat hänen tähän maailmaan saattamiakin, että ei siihen pitäisi olla mitään sanomista.

Myöhemmin aamulla pormestari oli juuri ehtinyt istahtaa raatihuoneella raastuvanoikeuden kansliassa työpöytänsä ääreen, kun komisario Auer koputti oveen ja avasi sen kehotusta odottamatta. Kerholla oli eilen mennyt myöhään, kun tuttu herraseura oli istunut iltaa rouvien kevätsiivouksen raivokkuutta paossa. Vasta puolilta öin olivat veljet toivottaneet toisilleen hyvää yötä ja tallanneet kaupungin hiljentyneitä katuja kotiinsa.

– Nyt se on sillä lailla, että pankinjohtaja Kaira on tänään aamulla vähän ennen kuutta tullut poliisilaitokselle ja kertonut surmanneensa perheensä. Niin, vaimo ja kolme tytärtä ovat nyt vainajia. Sen kävimme me ja kunnanlääkäri toteamassa Kairan asunnossa pankin kulmalla. Kahdeksan aikaan julistin Kairan pidätetyksi. Kunhan tästä tieto leviää kaupungille, niin jo on piru irti, Auer puhahti levottomuuttaan.

Komisario näki tavallisesti sanavalmiin pormestarin putoavan yhtäläiseen ällistykseen kuin he kaikki muutkin tänä aamuna. Tiheä hiljaisuus oheni risteileviin kysymyksiin, joihin komisario koetti vastata parhaansa mukaan. Pankinjohtaja oli kertonut myöntäneensä kymmenien miljoonien kelvottoman luoton, joka nyt oli putoamassa hänen niskaansa. Tänä keskiviikkona Helsingistä tulisi tarkastaja, joka antaisi lähtöpassit. Lähtöpassit ja kaikki lopussa, sitä oli Kaira toistanut kuulustelussa sivellen väliin vain, että hän oli toiminut oikein ja että mitään muuta ei olisi ollut tehtävissä. Potkuja, vararikkoa ja tästä seuraavaa häpeää sekä maineen menetystä ei tarvitsisi perheen kestää. Koko elämä olisi palasina, mutta kunnian miehenä vain Kaira itse jäisi siitä vastaamaan. Ei mies näyttänyt vielä oikein ymmärtävän tai osaavan katua tekoaan.

Varjot olivat vasta kerääntymässä ja tavoittaisivat myöhemmin.

– Kyllähän me kaikki, sinä ja minäkin olemme yhteisissä sikarintuoksuisissa illoissa nähneet, että on ollut hiljainen ja itseensä vetäytynyt. Ystävällinen ja mukava mies hän on aina ollut, mutta viime aikoina tavattoman totinen, pormestari huokaisi.

Raatihuoneen konttorissa molemmat miehet muistivat, miten unettomuus ja painava väsymys olivat näkyneet tutussa miehessä kerholla istuessa. Ei siihen kukaan ollut osannut tarttua. Mitäpä niistä ihmisten asioista tiesi, ja mitä niille olisi voinut. Ei kaikkea ollut edes ystäviltä aina soveliasta ryhtyä kyselemään. Ei varsinkaan näin pienessä kaupungissa, kun lähimmäiset olivat muutenkin tukalasti toistensa suussa kaikessa arjessaan.

Iltapäivällä komisario Auer seiso harmaassa virkapuvussa konstaapeleineen pääkadulla, kun miehet yrittivät turhaan saada uhrien ruumiit kivilinnasta kuljetettua huomiota herättämättä kaupungin ruumishuoneelle. Väkeä oli alkanut kerääntyä ulkopuolelle odottamaan jo aamiais aikaan, kun uutinen oli roihahtanut taloihin ja toreille. Yllättäen aika monelle oli tänä torstaina tullut pankkiin asiaa, ja väkeä oli kerääntynyt ovea nykimään. Vilkas puheensorina nousi jalkakäytävältä ja nousi vastapäisen matalan apteekkitalon ylemmän kerroksen räystäälle, kun ihmiset seisoivat ryhminä toisella puolella katuja. Äidit kehottivat ponnettomasti korttelin lapsia sivummalle ja kotipihoille telmimään. Kukaan ei halunnut jäädä tästä paitsi.

Komisario Auer tunsu ilmassa leviävän häväistysjutun herättämän happaman imelän hajun, joka sekoittui kevättalven noruvaan sulamisveteen. Tyrmistykseen ja suruun sekoittui pienen kaupungin tapahtumattomuudessa jo nyt puhdasta nautintoa sensaatiosta. Olihan perheensä tappaneita nähty aikaisemminkin, mutta silloin uhrin oli saatu hautaansa ja tekijät telkien taakse pienemmällä hälinällä. Nyt oli kaupungin merkkihenkilö, pidetty mies kylläkin, tehnyt ennennäkemättömän rikoksen.

– Mennäänpäs tästä nyt sivummalle. Ei täällä ole mitään nähtävää, koetti poliisimies hajottaa väenpaljoutta.

– Kai meillä on oikeus tässä osoittaa kunnioitusta vainajille, joukossa purnattiin.

Poliisilaitoksen korttelissa pankinjohtaja istui sellissään ensimmäistä päiväänsä oman elä-

mänsä jättäneenä. Tapahtumat olivat hänen osaltaan vasta aloittaneet vyörynsä. Maaliskuinen päivä tuntui hänestä loppumattomalta, ja tunnit venyivät mittaamattomina. Hän eli ja hengitti tyrmässään. Ei voinut tietää, mitä oli edessä, mutta jollekin tolalle asiat loksahtaisivat. Kohtalo oli ollut hänen käsissään, mutta nyt voima oli jättänyt hänet.

Vangitseminen tulisi raastuvanoikeuteen heti, kun asiaa olisi ensin poliisi tutkinut. Vaikka mitä tutkimista siinä olisi. Mies oli tunnustanut ja asia oli viiltävän selvä. Oliko muulla mitään merkitystä. Oli mahdotonta sanoa, millaisen tuomion Kaira lopulta saisi julmasta teostaan. Syynta-keettomalta, järkensä menettäneeltä hän näytti Auerin mielestä ja pormestari oli miehen tuntien asiasta täysin varma. Helsingistä tavoitetut pääkonttorin johtajat olivat poliisille vahvistaneet, että Kaira oli liioitellut omassa mielessään luottotappiota ja omaa rooliaan näissä toimissa. Asiat eivät pääkonttorin mukaan olleet niin huonolla tolalla ja hoidolla kuin Kaira oli itselleen uskotellut. He olivat jo viikkoja koettaneet pankinjohtajaansa rauhoitella, mutta kukaan ei pääkallonpaikalla ollut voinut kuvitella tällaista tapahtuvaksi. Kairaa oli pidetty vain asioittensa hoidossa liian tunnontarkkana, niin kuin hänelle tavallista oli.

Vangitsemisistunnon päivänä raatihuoneen edessä olevaan puistoon alkoi väkeä kerääntyä jo aamukahdeksan jälkeen, ja käytävät olivat mustanaan väkeä. Ne, jotka eivät käytäville mahtuneet, kiipeilivät sulaville lumivalleille väylien reunoilla. Itse pormestari istuisi tänään oikeuden puheenjohtajana. Istuntosaliin saakka eivät kaikki paikalle kokoontuneet mahtuisi eikä se välttämättä ollut heidän aikomuksensakaan. Sivu suun ei sen sijaan haluttu jättää tilaisuutta nähdä edes vilaukselta ilmielävä murhaaja lähietäisyydeltä. Moni mietti, näkyisikö rikos tekijän kasvoilla. Voisiko heti miehen nähdessään huomata, että tässä meni perheensä tappaja tuomiolle.

Kukapa olisi uskonut, että virkavallan rattaissa nähtäisiin paikkakunnalla kaikkien tuntema pankinjohtaja, joka oli monet lainat kaupunkilaisille myöntänyt ja jonka apuun yksi ja toinen oli raha-asioissaan hattu kourassa turvautunut. Lainaneuvotteluissa hän oli ollut reilu eikä odottanut turhaa pökkurointia. Mahtimies oli nyt pudonnut jalustaltaan, ja se oli pienessä kaupungissa tavatonta. Maailman järjestykseen sellainen ei kuulunut.

Raatihuoneen tornissa olevan mustan kellon iso viisari kiertyi kohtisuoraan ylös pienen viisarin seuraksi. Mustan peltikaton alta kuului kumeita kaiuttomia lyöntejä, ja samaan aikaan mustamaija pysähtyi kadun laitaan keltaisen rakennuksen kulmalle. Kaksi poliisia astui ulos autosta ja toinen heistä avasi koppiauton takaoven. Talvipalstoissa ilman hattua jäiselle katukäytävälle

astui pitkä mies, joka oli sitten viime näkemän kaventunut edelleen. Pankinjohtaja Kaira, tunsivat kaupunkilaiset. Hiljainen mies entistä vaitonaisempaan.

Miehen kädet ojentuivat eteen, ja hän antoi poliisien auttaa itseään käytävän suuntaan. Kahden poliisin auttamana kolmen miehen ryhmä aloitti kulkunsa kohti raastuvanoikeuden ja maistraatin sisäänkäyntiä. Sen ulkoportaiden yläpuolella oli koristeellinen pieni katos, jonka reunat kaareutuivat kuin tanssihameen helmat.

Kolme miestä kopisteli nuoskalunta jaloistaan kivisille portaille. Vasta nyt puistoon kerääntyneet kaupunkilaiset panivat merkille huomion keskipisteenä olevan miehen käsien luonnottoman asennon. Kun poliisi avasi raastuvan ulko-oven, miehen kädet heilahtivat paljastaen paksun takin alta hänen ranteensa. Väkijoukossa kävi kohahdus, kun huomattiin, että mies oli käsiraudoissa. Niin päättyi mainen kunnia, miehissä suhettiin.

Raastuvanoikeuden istuntosalin pariovet olivat kiinni. Kaira istui eteisen puupenkillä kahden poliisin välissä. Nyt hänen rautoihin kahlitut kätensä näkyivät kaikille eteisessä norkoileville. Istuntosalin ovet avautuivat, ja mies näytti helpottuneelta kävellessään konstaapelien välissä sisään. Hän pääsi pois eteiseen tungeksivien kaupunkilaisten katseiden alta, ja hänet ohjattiin tuomarien penkin eteen eturiviin. Kun hän istuutui, hänestä näkyivät vain luisevat hartiat ja mustien, sileiden hiuksien peittämä päälaki. Pormestari kopautti nuijalla salin hiljaiseksi ja käsittely alkoi.

Pormestari totesi lyhyesti, mistä pankinjohtajaa syytettiin. Mies tunnusti tekonsa lain ja oikeusistuimen edessä. Hän oli teot tehnyt ja sen jälkeen vaieten odotti, mitä seuraaman piti. Pormestari ei kysynyt juuri sitä kysymystä, johon kaikki olisivat halunneet vastauksen. Istunto oli päättynyt ja mies vietiin raudoissa takaisin autoon. Väkijoukko seurasi kulkua äänettömänä.

Pitkän päivän illassa sakenevaan lumisateeseen astellessaan pormestari tiesi, että kulunut päivä oli vasta veteen roiskahtanut kivi. Kahvipöydissä ja hevosmiesten parlamenteissa ahmitut ensimmäiset mehevät juorut laajenisivat vuosien päästäkin tavoittaviksi heijastuksiksi. Haava jäisi auki, koska loppunäytös kätkeytyisi tämän kaupungin hampaista toiselle paikkakunnalle ratkottavaksi. Vaimon ja tyttärien takia pyykkiä tuskin pestäisiin oikeudessa avoimin ovin. Kun asiat jäivät pimentoon, ne jäivät käsittelemättä ja joutuivat loputtomien arvausten ja jossittelujen

kohteeksi. Työntäessään avaimen kotitalonsa oveen valmiina vastaanottamaan vaimonsa ja lapsiensa kysymykset, pormestari mietti, miten kaupungin muistin kerrokset kinostuvat erivärisinä raitoina, tämä päivä yhtenä tummimmista. Hän mietti, miten kauan kestäisi ennen kuin musta sekoittuisi ja katoaisi ajan myötä muihin väreihin ja murtuisi ajan harmaaksi.

KIRJOITANUT: ANNELI PIRTTILÄ

Musiikin rytmi liikuttaa

Lököilen lepotuolissani, jonka saa istuma- ja makuuasentoon. Tykkään kirjoittaa ja katsella nettiä makuuasennossa, sillä silloin niska- ja hartijaseutu eivät kipeydy, kuten jos istuisin toimistopöytäni ääressä. Siirryin aulaan omasta työhuoneestani, sillä olenhan nyt äitiyslomalla eikä töitä tarvitse juuri enää tehdä. Tila on valoisa. Kattoikkunoiden huurrelaseista tulvii aulaan valoa. Kapeista seinäikkunoista tulee myös vähän valoa. Kuuntelen rentouttavaa pianomusiikkia, jossa on kaikua ja linnun laulua. Osa lintujen äänistä tulee ulkoa ja ne sekoittuvat salaperäisesti toisiinsa enkä pysty erottamaan niistä, kumpi tulee koneelta, kumpi ulkoa. Huojuvat kukat ja kasvit näyttävät kauniilta läheltä videoituna. Mieleni rauhoittuu musiikkia kuunnellessa. Haluaisin oppia soittamaan yhtä hienosti ja rentouttavasti. Kuvata huojuvia kukkia.

Tunnustelen masuani. Tunnen jo potkuja ja liikettä. Masuasukki tykkää myös rentouttavasta musiikista ja haluaa tehdä liikkeillään omaa rytmiä musiikin sekaan, vauhdikkaita kuperkeikkojakin. Rentoudun niin paljon, että jossakin vaiheessa nukahdan ja vaivun syvään uneen. Vauva sisälläni jatkaa kuitenkin liikettään, mutta en enää tunne sitä. Alitajunnassani liidän piano-opettajani luokse, sillä hän opetti minulle rytmin. Hänen pehmeät sormensa koskivat koskettimiin sulavasti ja minä ihailin hänen pianonsoittotaitonsa ja vähän muitakin taitoja. Hän opetti minulle rytmin, jota en koskaan nuoruudessani löytänyt. Nuorena lopetin pianotunnit ärsyttävän piano-opettajan takia. Hän sukki aina viiksiään ja se yökötti minua. Mies teki minulle nalkuttavan pianoharjoittelurunon: harjoittele, harjoittele, harjoittele enemmän... oli runon sanoma. Minä inhosin niin paljon tuota runoa ja hetkeä, jonka jälkeen lopetin harjoittelun kokonaan ja pianotunnit tyystin. Vannoin, etten enää ikinä menisi mies piano-opettajalle, mutta toisin kuitenkin kävi.

Aikuisena jälleen kaipasin pianotunneille ja lähetin viestejä usealle piano-opettajille, mutta heistä monet olivat niin kiireisiä eivätkä edes vastanneet viesteihin. Yksi piano-opettaja oli kuitenkin vapaana, mutta hänen kotiinsa tulisi mennä soittamaan pianoa, jos haluaisi saada pianotunteja. Niinpä menin sitten hänen kotiinsa soittamaan, vaikka minulle olisi ollut helpompaa, että hän olisi tullut meidän kotiimme opettamaan. Kerroin piano-opettajalleni, että olin soittanut nuorena vain vähän pianoa ja hän huokaisi syvään. Hän ajatteli varmaan, ettei soittelusta tulisi mitään. Sanoin, että ”jos mä nyt kuitenkin soitan sulle?” ja minä soitin. Hän oli todella hämmästynyt, että osasin niinkin hyvin soittaa pianoa ja lisäksi lauloin soittamani kappaleen. En sitten enää tiennyt, että kummasta taidosta hän piti enemmän, soitosta vai laulusta vaiko molemmista. Siitä alkoi

meidän yhteinen pianotaival, jossa me molemmat ihailimme toistemme taitoja. Soitin musiikkikappaleita, jotka saivat meidät molemmat liikuttumaan. Näin kun opettajan sydän rinnassa värähteli, kun lauloin soittamiani kappaleita. Musiikki liikutti itseäni kohti piano-opettajaa, joka tuntui tykkäävän minun soitostani ja laulustani ainoana ihmisenä maailmassa. Tunsin mitä suurinta mielihyvää syvällä sisälläni, jollaista en

ollut koskaan ennen tuntenut aikaisemmin. Käteni löysivät rytmin, joka oli ollut kateissa vuosikausia. Kehoni väreili rytmissä, soinnuissa ja eri sävelissä. Hän opetti sävellajien soittamista eri korkeuksilta ja minä opin käyttämään kaikkia pianonkoskettimia laajasti. Musiikki piirsi tasaista kaarta välillämme ja nautin joka hetkestä yhä enemmän ja enemmän. Liike ei tuntunut vieraalta, vaan tutulta ja turvalliselta. Sormeni leijailijat pianonkoskettimilla ja piirsivät tasaisen rentoa pyörivää liikettä kuin aallot olisivat keinuneet meren pinnassa. Kuulin kalojen laulua soiton seassa.

Jossakin vaiheessa herään musiikin tuomaan miellyttävään mielikuvaan. Kehoni keinuu vielä lepotuolissani pötkötellesäni. Tunnen masuasukin mekkalointia mahassani. Asukkaalla on varmaankin nälkä. Menen syömään terveellistä ruokaa, sellaista mitä saa syödä turvallisesti. Tekisi pitkästä aikaa hurjasti mieli maksamakkaraa, mutta sitä ei saa syödä raskausaikana, sillä maksan runsas A-vitamiini voi lisätä sikiövaurioiden riskiä. Aion ahmia maksamakkaraa mielin määrin, kun tämä kaikki on ohi. Sen vannon itselleni. Mieheni saa ostaa maksamakkaraa valmiiksi jääkaappiin, kun tulen takaisin kotiin synnytyssairaalaan. Muuta en tarvitse lahjaksi. Onneksi laskettuun aikaan on vain pari viikkoa. Olen aina toivonut tyttöä ja nyt vihdoinkin tämä toiveeni toteutuu. Iltatähti kahden pojan jälkeen kruunaa elämämme aviomieheni kanssa, sillä hänen kanssaan on jo vuosia yritetty kolmatta lasta. Olen jo hankkinut ihania pieniä sieviä mekkoja ja vaaleanpunaisia potkupukuja varastoon. Odotan sitä päivää, kun saan letittää palmikot tyttärelleni. Siihen menee vielä jonkin aikaa, mutta haaveilen jo tyttäreni juoksevan pihallamme lettinauhat hulmuten.

Puuhailen kaikenlaista kotona. Siivoan ja luuttuan lattioita. Kävelen ulkona ja ravaan rappusia. Vauva pysyy sitkeästi masussa, vaikka laskettu aika menikin jo viikko sitten. Lepään vähän väliä ja yritän tehdä jotakin järkevää vielä ennen vauvan syntymää. Sitten eräänä aamuna supistukset alkavat heti, kun nousen sängystä ylös. Sattuu niin paljon kuin joku pistelisi nuppineulalla vatsaani. Lähdemme oitis kohti Kätilöopiston sairaalaa. Sairaanhoitaja kutsuu huoneeseen ja alkaa näpytellä tietokoneelle tietojani. Kyselee kaikenlaista jonninjoutavaa. Sanon, että "Voisko jo kurkata alapäähäni?" mutta sairaanhoitaja vain sanoo tyynesti, että "Hetken päästä." "Ai saa-

tana!” kiroan, kun sattuu niin viетävästi. Silloin sairaanhoitajakin tiedostaa, että tässä taitaa olla tosi kyseessä ja pitäisi kai sinne alapäähän jo kurkata. Hän tulee vihdoinkin pois tietokoneen ääreltä ja sanoo hämmästyneenä:

”Kohdunsuu on jo 5 cm auki!” Hän tokaisee: ”Nyt on kiire. Sinut pitää nopeasti siirtää synnytys-huoneeseen.” Siitä sitten alkaa synnytys ja vauva pullahtaa normaaliteitse maailmaan puolen tunnin sisällä. Mitään puudutusta ei ehditä antamaan eikä ilokaasuputkestakaan tuntunut tulevan mitään. Näin meidän perheeseen syntyi kauan odotettu kolmas lapsi. Tyttö ei kuitenkaan näytä kummankaan vanhemman näköiseltä. Sellaisia ne kaikki vastasyntyneet ovat, ryttyisiä ja ruttuisia. Miehelläni ei missään vaiheessa tule mieleen, että olisi voinut tapahtua aviorikos. Olenhan vain tavallinen perheen äiti. Pidän tämän pienen salaisuuden vain omana tietonani, sillä nykyinen oma aviomies on hyvä isäksi. Parempi kuin kukaan muu. En halua aiheuttaa riitaisointuja välillämme. Uskon, että tulevaisuudessa lapsellemme tulee tarkka sävelkorva, kuten molemmilla vanhemmillakin.

KIRJOITTANUT: MYRSKY LAAKSO

Perhe on pahin

Prologi

Avasin kääreet kohmeisin sormin. Lattiakellarin pimeä oli mustaa kylmää hyhmää, täydellinen hauta hillopurkkien keskellä. Tiesin jo mitä löytäisin, en halunnut tietää. Ihminen on perin kummallinen olento, tiesi, vaikkei tiennyt, huijasi jatkuvasti itseään. Olisin voinut kurkistaa kellariin jo vuosia sitten. Tein sen nyt, itse kuolemantuomion saaneena. Olinko tämän jälkeen virallisesti osallinen rikokseen? Olinko mahdollistaja? Olinko tarkoituksella odottanut äitini kuolemaa tietäen, ettei murha koskaan vanhene? Murha ei vanhene, vaikka sille olisi syynsä. Vaikka uhri olisi murhannut koko muun perheen elämän. Tein nyt sovituksen itseni kanssa, päästin pimeän päivänvaloon haalistumaan. Suljin kääreen ja nappasin 40 vuotta vanhan hillopurkin matkaani. Äiti ei hillonnut marjoja sen iltapäivän jälkeen, punaiset ja mustat viinimarjat syötiin kitkerinä, sellaisenaan. Mitään ei enää säilötty, ei laitettu kellarin pimeään. Kaikki oli tässä ja nyt. Melkein puolivuosisataa sitten äiti sai elämänsä takaisin, minä sain onnellisen lapsuuden, nuoruuden ja aikuisuuden. Siksi en halunnut muistaa, mitä se vaati. En halunnut muistaa syntyneeni pimeästä, että minussakin on toinen puoli pimeää.

I

Punatulkku katsoo ikkunan takaa arvioiden. Kysyn, mitä tuomioherralla on tänään mielessä. Lisään, ettei sillä ole varaa katsoa minua vinoon, kerta oma rintamus on veren värjäämä. Äiti kertoi aina tarinoita linnuista. Punatulkut olivat kuoleman ja myrskyn lintuja, kantoivat syntejämme Kristuksen verenä rinnassaan, muistuttivat meitä kadotuksesta ja kuolemasta. Kesällä nähty punatulkku tiesi varmaa tuhoa ja kuolemaa. Siksi kai postikorttien punatulkut istuivat lumisilla oksilla. Kuka nyt haluaisi lähettää kellekään tuhoa ja kuolemaa. Naurahdan ääneen ja punatulkku lennähtää pois. Läikytän kahvia puiselle pirtin pöydälle. Olen asunut niin kauan yksin, että osaan viihdyttää itseäni. Äiti sanoi, ettei meillä ollut muuta kuin itsemme. Lopulta olemme niin elämässä kuin kuolemassa yksin. Eikä se ole taakka, vaan vapaus. Se piti muistaa. Liian riippuvainen ei pitänyt olla muista. Piti erottaa, milloin joku oli hyväksi itselle ja milloin ei. Pelkän seuran vuoksi ei siedetty ketään. Kuolinvuoteella muistutin äitiä hänen omista sanoistaan. Ehdotin, että otetaan tämä juhlanan. Sanoin, että sinun ei tarvitse enää sietää ketään, eikä minunkaan. Toin vuoteelle kermakakkua. Kakku ei maistunut äidille. En ymmärtänyt, miten ih-

miset niin usein pyörsivät päänsä, äitikin, joka oli otteissaan järeä, ajatuksissaan suoraviivainen ja selkeä. En voinut ymmärtää sellaista. Se on ainut asia, joka minua jäi äitini kuoleman jälkeen häiritsemään.

Punatulkun tilalle on ajatusteni aikana lennähtänyt tikka, kahvi väljähtynyt viileäksi kupissa, kahviläikkä imeytynyt käsittelemättömään puupintaan. Isä ei saanut eläessään mitään valmiiksi. Pöytä oli edelleen samassa kunnossa kuin isän kuollessa. Tavallaan isä sai enemmän aikaiseksi kuoltuaan. Minusta tuli onnellinen, sain äidin kokonaan itselleni. Äiti sanoi, etteivät tällaiset työt olleet naisten hommia, mutta eivät näköjään miestenkään. Keskenpäiset asiat eivät olleet kenenkään töitä, siksi ne olivat keskenpäisiä. Tikka hakkaa runkoa, kop, kop, kop. Niin kuin paholainen koputtaa sydämesi ovea, äiti tapasi sanoa. Piti rukoilla yhtä sinnikkäästi kuin tikka naputti, näin paha ei päässyt valloilleen. Koputan nyrkillä puupöytää kop, kop, kop. Tikka jähmettyy, hyppii toiselle puolelle puuta näkymättömiin. En tajunnut, mitä äiti tarkoitti. Ei meillä ollut mitään pahaa isän kuoleman jälkeen. Ei ollut verisiä iltoja auringon ja isän humalan laskeutumisen jälkeen. Ei kananmunankäryisiä krapula-aamuja ja palaneita paahtoleipiä. Meillä oli aurinkoa ja kirkkaita pilvettä aamuja. Oli minun kirkas kikatukseni ja meillä toisemme.

Halkaisen veriappelsiinin ja viillän epähuomiossa peukalooni palkeenkielen. Veri tippuu lautaselle vuolaina pisaroina. Muistan, kuinka isällä oli tapana sitoa äiti päiväksi vuoteeseen. Äiti ei päässyt vaihtamaan tamponia ja veri valui tämän reisiä pitkin sängylle lammikoksi. Jos äidin suuta ei ollut sidottu, hän kehotti minua leikkimään naapurin lapsen kanssa. Tulemaan sitten myöhemmin kotiin. Kuudelta oli iltaruoka, jos isä oli kotona ja vapauttanut äidin. Minua harmitti, kun Pikku Kakkonen ja Puoli Kuusi jäi näkemättä. Olisin taas seuraavana päivänä ulkopuolinen koulussa. Toisinaan kotiovea avatessani kuulin jo raosta äidin voihkeen sekaiset kirkaisut, isän huohotuksen. Vihasin isää. Suljin oven ja lähdin metsään. Istuin siellä kivellä niin kauan, että kylmä tuli läpi housuista ja illanpimeys sulki minut sisäänsä. Kun oranssit valokeilat syttyivät yksitellen läheiselle lenkipolulle, tiesin isän viimein lopettaneen ja äidin kattaneen pöydälle suuren kattilallisen jauheliha- tai makkarakastiketta. Kattilan vieressä oli aina pullollinen ketsuppia, jota en pystynyt syömään.

||

Herään äidin katseeseen. Jäänsiniset silmät tuijottavat avoimina rävähtämättä. Hetken olen

varma, että äiti on sängyn vierellä. Sitten muistan lakananvalkoiset kasvot ja auki jääneen suun. En ehtinyt sulkea suuta ennen kuolonkankeutta. Haudattaessa äiti oli näyttänyt siltä kuin olisi veisannut Hoosiannaa. Asia huvitti minua hieman, eikä hautajaispäivä tuntunut niin surulliselta. Nautin varhaisista aamuista. Silloin kaikki oli tyyntä, rauhallista. Uni haihtui hitaasti hirsiseinien välistä. Hetken kellään ei ollut minuutta, ei elämän kovertamia uurteita kulmakarvojen välissä, vain tyydyn kevyet painaumat poskessa. Aamuisin äiti oli unenpöpperöisen hyväntuulinen. Istuimme vastatusten, eikä kukaan pelännyt ketään, mitään pelättävää ei ollut. Myös isä oli ollut harmiton unisena. Saatana nukkui pitkään, siksi piti herätä aikaisin, sanoi äiti, jolla oli aina vastaus kaikkeen. Ja tottahan se oli. Saatana meni muutaman kerran minuunkin, mutta se tapahtui aina iltapäivällä tai illalla. Viimeisin tapaus oli poikkeus. Pohdinkin, oliko saatana alkanut aamuvirkuksi. Toisaalta olimme unohtaneet kellojen siirron ja nukkuneet pidempään kuin yleensä. Siitä se varmaan johtui.

Hämmennän kuumaa kahvia, punatulkku viihtyy ikkunan takaisessa puussa. Katselee maailmaa mustilla nuppineulan päätä muistuttavilla silmillään. Muistan aamuja vuosien takaa. Niitä, jolloin isä oli vielä istunut pöydän päässä. En vieläkään voinut ymmärtää isää ja äitiä. En ymmärtänyt, miten äidillä kesti kymmenen vuotta päästä irti. Laskelmieni mukaan se tekee 3 650 aamua, joista minä olin istunut heidän kanssaan noin 2 920 aamua. Aika tiivistyi kummaksi kiveksi korvien väliin. Kun yritin muistaa yksittäisiä aamuja, en muistanut paljoakaan. En ollut muistini herra ja se sapetti minua. Unet tarjoilivat minulle mitä halusivat kuin kylästä toiseen kiertänyt elokuvateatteri. Minun piti katsoa penkkiin sidottuna kaikki, mitä minulle haluttiin näyttää. Olisin halunnut katsoa vain Elefanttimiestä, jota teatteri ei ikinä näyttänyt, ja jonka näin vasta vuosia myöhemmin.

III

Harjaan hampaita niin, että ikenistä vuotaa verta. Tapa on yhtä kummallinen kuin hampaideni halu repiä lihaani. Nyhdän kynsien vierestä nahkatikun toisensa jälkeen, kunnes kynsinauhut värjäytyvät punaiseksi, kynnen uoma saa punaisen virran. Katsahdan peiliin ja näen ensimmäiset harmaat haivenet, jotka puskevat esiin päänahastani kuoleman lailla. Hiljalleen hiusten pigmentti on haalistunut öljyvärien kiillosta laimeaksi akvarelliksi. Ennen tuuhean musta tukka näyttää nyt pölyntyneeltä. Hiuslaatukin on muuttunut kiiltävästä karkeaksi hevosen jouheksi. Se siitä, peiliin katsominen oli turhamaisuutta, äidin ääni muistutti. Ja peilistä olin nähnyt ennenkin vain

ikäviä asioita. Lapsena en jättänyt koskaan kylpyhuoneen ovea auki. Kun peilikaapin ovet olivat auki, ne heijastivat kuvaa vanhempien makuuhuoneesta. Vain kerran peilikaapin kuvajaisesta oli ollut hyötyä. Se oli iltapäivä, kun äiti teki vihdoinkin päätöksen.

Sinä iltapäivänä olin onneksi rikkonut sääntöjä, hiipinyt salaa kylpyhuoneeseen haistelemaan äidin hajuvesiä. Katselin itseäni peilistä ja leikin, että suihkutin hienosta pullosta kaulalleni tuoksua. Kampasin hiuksiani äidin perintökammalla. Olin prinsessa, linnanneito. Kun avasin peilikaapin, näin äidin avaavan makuuhuoneen oven. Olin jättänyt kylpyhuoneen oven raolleen, jotta vanhemmat eivät kuulisi leikkejäni. Äiti oli kieltänyt koskemasta kosmetiikkaan, kun olin epähuomiossa sotkenut valkoiset verhot huulipunalla. Kylpyhuoneen metallinen ovenkahva kolahti, kun sitä käytti, joten tiesin vetää oven sormilla raolleen. Olin hiljaa pimeässä kylpyhuoneessa, näkymätön. Näin peilistä isän sidottuna sänkyyn oudoilla punaisilla kahleilla. Isän suussa oli puukapula, silmillä musta silkkiside. Isä rimpui, ähki ja huohotti alasti. Koko hikinen kömpelö keho oli täynnä punaisia viivoja. Äiti oli hävinnyt alakertaan keittiöön, palasi pian mukanaan lasillinen vettä. Äiti sulki oven puolihuolimattomasti. Näin raosta, kuinka äiti ruoski isää. Isän rimpuilu kiihtyi ja näytti, että punaiset huterat muovikahleet antavat pian periksi. Ajattelin, että kohta äitiin sattuu. Isä ei saa päästä irti. Muistin veitsen keittiön työtasolla. Ryntäsin portaat alas keittiöön ja takaisin yläkertaan. Tuuppasin makuuhuoneen oven selälleen. Äiti oli hajareisin isän päällä. Ennen kuin äiti ehti tehdä elettäkään, olin iskenyt veitsellä kolme kertaa isää ympäri kehoa. Äiti kiljui. Autoin äitiä ja jatkoin iskemistä. Rinta oli liian kova, veitsi ei uponnut. Voimani hupenivat. Viimeinen isku upposi kuitenkin pehmeään mahaan. En jaksanut enää, käteni tärisivät, minä tärisin, lohikäärme vuosi kuiviin edessäni, kuningatar kirkui.

Laskeudun rappuja alas keittiöön. Olen tyytyväinen siihen, miten asiat lopulta sujuvat omalla painollaan. Pieni tuupaus ja painovoima hoiti lopun. Jokaisen oli kohdattava jotain ikävää eläessään, se vahvisti hermoja. Olin kertonut äidille kiusaajistani, ulkopuolisuudestani. Äiti sanoi, että se oli Jumalan tapa koetella. Ihmisestä tuli sillä tavalla parempi. Käännä toinen poski, oli äiti virkkanut hajamielisesti kahvia keittäessään. Isän kuoleman jälkeen kukaan ei enää kiusannut minua. Asiat helpottuivat, kun näin iltaohjelmat ajallaan. Äiti kertoi sunnuntaikirkossa kyläläisille isän lähteneen perheestä, seurakunnasta ja kylästä. Kai luokkatoverit vähän säälivät meitä. Minusta tuli isätön orpo. Pari viikkoa isän kuoleman jälkeen piilotin linkkarin liian pieniksi jääneen toppatakkini povitaskuun ja viilsin sillä pitkän viillon pahimman kiusaajan käsivarteen. Sen jälkeen sain seistä välitunneilla joukossa ja kuunnella ringin jutut. Kaikki olivat kohteliaasti

hiljaa, kun esitin näkemykseni viimeisimmästä Pelle Hermannin jaksosta. Katsoin ylpeänä ringin ulkopuolella seisovia konservatiivisempiin perheisiin kuuluvia luokkalaisia. Heillä ei ollut televisiota kotona, joten he eivät saaneet seisoa piirissä. Siellä he seisoivat niin kuin minä vielä muutama viikko sitten. Se oli tärkein kuukausi elämässäni. Silloin tajusin, että asioihin voi vaikuttaa.

IV

Kolmas hajamielinen aamu putkeen. Ravistan unesta raskasta päätäni ja laitan toisen mitallisen kahvinporoja pannuun. Unteni teatteri on tykittänyt valkokankaalle tietoisuuteni klassikkojen kaanoniin kuuluvia keloja koko yön. Filmi pyörii pyörimistään. Katkeaa, kun herään hikisenä. Jatkuu sitten uskollisesti siitä, mihin oli päättynytkin. Viime yönä istuin taas aamupalalla äidin kanssa. Oli äidin kuolinaamu. Unessa äiti oli toistanut sanasta sanaan sen, mitä silloinkin.

– Muistatkos sää isääs ollenkaan? Hyvä mies se oli, vaikka kova juhlimaan. Minua on vaivannut pitkään se, että miten selittäisin. Mutta ikinä ei ole tullut oikeaa aikaa. Viime yönä valvoin ja ajattelin, ettei sitä kai koskaan tuukaan. Kuolen ennenku oikea aika tulee, äiti huokaisi ja jatkoi.

– Niin siitä, kun me isäs kanssa leikittiin niitä leikkejä. Ei niitä koskaan sun silmille tarkotettu. Mutta näithän sää, kyllä mä sen tiän. Mutta ei siitä puhuttu, ei me puhuttu edes isäs kanssa. Ei kyläläiset olis tykänny. Että siitä isäs kuolemasta, että tiedäthän sää, ettei se pahaa mulle aikonu, enkä mä sille. Se oli meidän tapa rakastaa. Ethän sää voinu ymmärtää, mutta sun isäs ruumis tuolla jalkojen alla on ku paino jalassa. En mä vaan tienny, mitä olisin tehny. Kukaan ei olis uskonut, että se olit sää ja vaikka oliski, niin ei siinä olis hyvin käyny. Sut olis viety laitokseen ja mun maine olis menny. Olisin ollu pervo nainen, joka oli teki lapsestaan väkivaltaisen hullun, äiti pyöritti päätään.

Hullu oli sana, mitä en kestänyt. Sitä oli ilkuttu minulle aivan liikaa. Nyt sitä käytti oma äitini. Raahasin äidin sänkyyn, sidoin ilmastointiteipillä puiseen runkoon ja jätin sinne. Raivoissani kävelin koko matkan kylän keskustaan, ostin lakkakermakakun ja maksalaatikkaa. Kun pääsin makuuhuoneeseen, äiti oli laskenut alleen. Sanoin, että nyt juhliitaan itsenäistymistäni, leikkasin palan kakkua ja tungin sen väkisin äidin suuhun. Tungin niin kauan, että kahdentoista hengen kakusta oli jäljellä enää yksi pala. Säästin sen päiväkahville. Tungettuani kurkkuun hopealusikan, äiti hiljeni lopullisesti. Hautasin äidin seuraavana päivänä asiaan kuuluvien juhllallisten menoin. Vieraita tosin oli vain yksi, minä. Onneksi olin tottunut olemaan yksin, nauramaan kanssani ja lohduttamaan itseäni. Ei se minua haitannut.

Epilogi

– Täällä keittiössä on tosiaan lattian alle rakennettu kellari. Pohjapiirustuksista näin, että se on pieni kylmiö. Kun nämä tilukset nyt tosiaan huutokaupataan näin kaikkine tavaroineen alkupe-
räisessä asussaan, niin tämä on nyt minullekin ensimmäinen kerta, kun näen kaiken. Useinhan
me somistamme esiteltäviä taloja ja paistamme niitä kuuluisia pakastepullia, mutta täällä tätä
työtä olisi ollut vähän enemmän. Hyvä puoli on se, että täältä voi löytää vaikka mitä antiikkiaar-
teita, kun kukaan ei ole käynyt apajilla. No, mutta kurkataampa tänne luukun alle. Kappas, aika
tiukassa vaikuttaa olevan. Aivan kuin olisi saanut vähän kosteutta. Luukku on tietysti helppo
uusia. No niin, nyt aukesi. Haluaako joku laskeutua ja kurkata? Hilloja näyttäisi ainakin nopealla
silmäyksellä jääneen. Kannattaa ehkä tarkastaa päiväykset ennen paahtoleivälle laittoa. No
vitsi, vitsi joo. No minäpä katson, jos kukaan muu ei uskaltaudu. Muutama askel alas ja no niin,
eipä vaikuttaneet tikaspuutkaan lahoilta, vaikka vähän kosteilta tuntuivat. Täällä on näköjään
tämmöinen syvennyskin ja jotain isompaakin käärittynä. Kurkataas. Ei mitä helv...

KARMEA ASUNTONÄYTTÖ SAATTOI KADONNEEN MIEHEN HAUDAN LEPOON

*Yli 40 vuotta sitten kadonnut mies löytyi kuolleen vanhan rintamamiestalonsa kellarista. Ruumis löytyi va-
hingossa, kun kiinteistövälittäjä esitteli talon kylmäkellaria. Poliisi kertoo, että mies on ollut kuolleen kau-
an. Karkeaksi arvioksi poliisi antaa usean vuosikymmenen. Tutkinnassa samalta tontilta löytyi myös toinen
ruumis. Tämän hetkisen tiedon mukaan vainaja saattaa olla miehen vaimo. Poliisi ei ole vielä vahvistanut
tietoa. Poliisi tutkii kumpaakin tapausta murhana. Tilalla asui vielä kuukausi sitten 48-vuotias nainen, joka oli
pariskunnan ainut lapsi. Saamiemme tietojen mukaan nainen menehtyi kaksi viikkoa sitten syöpään.*

KIRJOITANUT: C. KIELO

Perhe on pahin

Hän istui hermostuneena minua vilkuillen, pitkät kynnet naputtelivat ikivanhan nojatuolin käsi-nojaa hätäisesti. Itse seisoin halliten tilannetta, saatoin kerrankin nähdä hänen lävitseen. Kävelin verkkaisesti ikkunalle ja takaisin, ylikasvanut ja villiintynyt puutarha kohosi aitojen yli ja pitkin tämänkin rakennuksen seiniä. Hento auringonvalo piirsi kuvioitaan lattiaan ja paljasti leijailevat pölyhiukkaset. Hän rykäisi, tuskin kuuluvasti, jolloin päätin aloittaa.

“Miksi, voi miksi sinä päätit tehdä niin?”

Isoäitini katsoi minua vaaleiden kulmiensa alta haaleansinisillä silmillään. Tämä näytti pelästyneen kysymystäni. Hennot sormet lopettivat naputtelun. Hän oli aivan ulalla ympärillään tapahtuvasta – en tosin voinut olla enää siitäkään varma. Isoäiti laski pian katseensa likaiseen lattiaan ja antoi hopeisten, takkuisten hiustensa valahtaa pään painon mukana verhoamaan irvistyksen painuneet kasvot.

Puolisen vuotta sitten kaikki oli toisin. Sukujuhlat suvun vanhimman luona olivat alkamaisillaan. Tunnelma ei onneksi ollut turhan hienostunut, vaan jokainen odotti tapaamista. Lähes jokainen.

Ryntäsin halaamaan Annea heti tämän astuessa sisään lastensa seuratessa huutaen perässä. Äitini katseli sivusta tyytyväisenä meidän sisarusten tapaamista. Me kaksi olimme aina olleet läheisiä, toisin kuin moni muu. Kukaan ei sitä myöntänyt, mutta oli yksi ihminen jota kukaan ei juhliin halunnut. Meidän sisaruskatramme kolmas, Oona. Tuskin hän tulisikaan. Olimme tehneet asian jo aikaa sitten selväksi.

Juhlavieraat alkoivat olla paikalla. Äitini pyysi minut auttamaan, ja pian toimmekin isoäidin paikalle. Hän näytti kerrassaan kuninkaalliselta, pitkät hopeiset hiukset olivat palmikoidut ja yllään hän piti vanhaa kesämekkoaan. Kaikki rakastivat häntä. Olin itsekin leikkinyt hänen luonaan joka kesän serkkujeni kanssa aivan pienestä pitäen. Hän tiesi kaikesta kaiken, oli kuin liima mikä piti koko suvun yhdessä. Kaikki katsoivat häntä ylöspäin. Nyt vanhuus alkoi jo vaatia verojaan, hän käytti aina vähintään kävelykeppiä ja olimme havaitsevinamme muistihäiriöitä. Hän kuitenkin säkenöi ilosta nähdessään koko sukukatraansa ja ilmoitti juhlat alkaneeksi.

Istuin pöytään Annen viereen ja selasin katseellani juhlaväkeä. Vanhaan, mutta hoidettuun puutarhaan kokoontuneet ihmiset olivat keskustelemassa pienissä ryhmissä, ja matala puheensorina sekoittui lintujen ääniin seinille kivunneesta villiviinistä, missä niillä oli pesä.

“Häntäkö sinä etsit?”

Annen kysymys havahdutti minut mietteistäni.

“En”, valehtelin sujuvasti. Jossain sisimmässäni ehkä jopa olisin toivonut Oonan ilmaantumista paikalle. En ollut puhunut pikkusiskolleni kolmeen vuoteen.

“Hänellä ei ole oikeutta tulla tänne, ei sen jälkeen mitä teki meille”, Anne selitti tapansa mukaan rauhallisesti jaaritellen samalla kun nosti esikoisensa syliinsä. Jokin puheessa kiinnitti huomioni. Anne oli kuulostanut jopa epäilevältä, mikä ei ollut hänen tapaistaan.

“Miksi ei? Olen vain miettinyt sitä viime aikoina”, sanoin vaivihkaa ja yritin vaikuttaa siltä, että olisin puhunut säästä. Anne kuitenkin jäykistyi välittömästi ja laski lapsensa maahan kääntyen puoleeni.

“Oona on paha ihminen eikä ansaitse olla osa tätä perhettä.”

Lähes järkytyin siskoni voimakkaasta reaktiosta. Hän katsoi minua tiukasti vielä kerran, nousi ja käveli juhlaväen sekaan.

Minä käänsin katseeni pois poutataivaalle ja katsoin ripsieni raoista vanhan, keltaisen sukutalon räystäitä, joiden punertava maali oli hilseilevää ja varmaankin viitisenkymmentä vuotta vanhaa.

Juhlien jälkeen lähisuku jäi taloon yöksi. Nukuin samassa huoneessa kuin aina pienenä, mutta tällä kertaa yksin. Äiti oli viereisessä kammarissa, ja kuulin hänen kepeät askeleensa kivikovaan lattiaan tämän hoitaessa iltatoimiaan. Painoin pääni tyynyyn ja vilkuilin rannekelloani. Se oli jo yli puolen yön, ja minulla olisi huomenna töitä. Huokaisin raskaasti ja käänsin kylkeä. Jokin kuitenkin valvotti minua vielä tunnin, minkä jälkeen vaivuin hermostuneeseen uneen.

Heräsin neljältä aamuyöstä, ja päätin lopulta vain luovuttaa unen saamisen suhteen. Kävelin alakertaan hakeakseni lasin vettä, kun törmäsin isoäitiin. Hän seiso rappusten alapäässä ja katsoi minua tutkimattomalla ilmeellä.

“Autanko sinut takaisin sänkyyn?” Kysyin ystävällisesti. Hän mittaili minua katseellaan.

“Ei.”

Hämmennyin. Isoäiti vaikutti tylyltä ja kylmältä.

“Sinä yritit hyötyä minusta. Sinä haluat kaiken, vaikka olet aina kaiken saanut. Sinä et ole enää osa tätä perhettä.”

Ehdin tuskin avata suutani kieltääkseni asian, kun Anne ja äiti astuivat takaani. Äitini oli hipihiljaa ja vältteli katsettani. Anne tuijotti minua taas suoraan ja aloin ahdistumaan vaikken ollutkaan

tehnyt mitään. Tietääkseni.

“Me tiedämme kaiken, Emil. Kyllä minäkin tämän itse asiassa aavistin”, Anne sanoi hiljaa. Hänen kylmä naamionsa säröili, sillä hän vaikutti oikeasti tuskastuneelta.

“Minulla ei ole aavistustakaan siitä mistä te puhutte”, sanoin totuudenmukaisesti katsoen ympärille kerääntyviä ihmisiä uhmakkaasti. Kaksi serkustani, jotka olivat minua muutaman vuoden vanhempia ilmaantuivat myös paikalle, mutta näytti ettei heillä ollut tietoaakaan tapahtuvasta.

“Pienestä pojasta asti tuollainen... Kyllä puussa on aina useampi mätä hedelmä, Anne on tietenkin poikkeus, mutta että tekee isoäidillensä noin...” Isoäiti mutisi hiljaa. Katsoin äitiä apua hakien, ja tunsin olevani kuin avuton lapsi niin absurdissa tilanteessa. Tämä ei ollut huomaavi-naankaan, vaan katsoi kivikasvoisesti eteensä.

“Lähde ja mene sen Oonan luokse. Kyllä me tiedämme”, Anne sanoi nyt jo äänekkäämmin. Tunsin hänet kuitenkin sen verran hyvin, että tiesin hänen luettelevan vain päässään jankkaamaansa tekstiä. Toisaalta en ollut enää varma kenet tunsin ja kenet en.

“Minä menen”, sanoin hetken hiljaisuuden päästä,

“Mutta tämä selvitetään myöhemmin.”

Muka niin itsevarmana hain tavarani ja kävelin rennosti ulos, vaikka jokainen soluni kehotti yhä kovaäänisemmin minua juoksemaan ulos kirpeään kesäyöhön ennen kuin mitään pahempaa tapahtuisi. He olivat perhettä, selittelin, vaikka juuri olinkin saanut hyvinkin päinvastaisen viestin. Kävelin autolle, menin sisään ja ajoin kotiin. Tuntui, että olisin ollut kuin transsissa, ainakin huolettomuudestani päätellen. Oma sänky oli kutsuva, ja pian vajosinkin rauhaisaan uneen.

Aamulla heräilin hitaasti, kunnes tajusin myöhästävänä töistä. Toimin sihteerinä kaupungin suurimmalla tehtaalla, ja työpäiväni olivat jokseenkin puuduttavia. Eteisen pöydälle jäänyt puhelimeni kuitenkin näytti suorastaan pakottavan minua soittamaan, ja tarpeeksi ajattelematta valitsin Annen numeron. Ehkä hän osaisi selittää tapahtuneen nyt, kun isoäidin läsnäolo ei häirinnyt.

Puhelin tuuttasi, ja helpotuksekseni siihen vastattiin.

“Minä en puhu varkaille, vaikka ne olisivat veljiäni. Älä soita minulle enää.”

Laskin puhelimen takaisin pöydälle ja pohdin ainoastaan syytä tälle kaikelle. Lähdin töihin, sillä juuri kohtaamani menetys tuntui epätodelliselta, kaukaiselta ja merkityksettömältä. Vasta muutaman kuukauden kuluttua tajusin sen, kuinka yksinäiseksi olin tullut. Ilman mitään kontakteja elo oli liian raskasta.

Istuin eteisen tuolilla tuijottaen puhelintani hyvinkin intensiivisesti. Lopulta nostin sen, näppäilin

aikoja sitten etsimäni numeron ja rykäisin.

“Haloo?”

Oona vastasi kyllästyneellä äänellä. Pystyin vaan kuvittelemaan vuosien jatkuvan paineen hänen nykyisessä elämässään.

“Oona?”

“Kyllä. Kuka siellä”, hän jatkoi, nyt ehkä säikähtäneellä äänellä.

“Olen Emil, veljesi”, henkäisin itsekkin aivan kauhuissani. Syystä en ollut varma.

“Mitä sinä muka minusta haluat. Olit myös mukana kun minut hädettiin, ja vaikken enää olekaan katkera ja olen saanut rakennettua elämäni uudelleen en aio kuunnella jos aiot esittää lisää perättömiä syytöksiä”, Oona luetteli ripeään tahtiin kuin ulkomuistista. Seisoin piskuisessa eteisessäni aivan jäätyneenä, kunnes viimein sain kakistettua sanat suustani.

“Kuuntele – minut hädettiin myös, tarvitsen apua!”

Oona hiljeni.

“Oikeasti? Siis isoäiti?”

“Kyllä”, sanoin ja olin onnellinen että kuulin edes jonkun perheenjäsenenäni äänen.

“Ihme että sellainen olento on vielä hengissä”, hän tokaisi suoraan,

“Mutta oletan että syynä oli se, että varastit jotain ja petit täten perheesi.”

“Kyllä”, sanoin hämmentyneenä ja jatkoin sitten kiireisesti,

“Tai niin Anne minulle sivulauseessa sanoi. Mistä tiesit?”

Oona huokaisi ja jatkoi.

“Eikö sinun pieneen päähäsi tullut mieleenkään ajatella että miksi minut potkaistiin ulos?”

Tunsin itseni typeräksi. En tosiaan ollut antanut ajatustakaan sille tarkalle syyille mitä Oona oli tehnyt.

“Ei”, vastasin totuudenmukaisesti.

“Minä tulen sinne huomenna”, Oona ilmoitti ja katkaisi puhelun ennen kuin ehdin vastata mitään. Hetken mietiskelyäni koin tarpeekseni siivota hieman.

Seuraava päivä tuli nopeasti, ja pian istuinkin jännittyneenä pienen keittiöni vaaleanruskean pöydän ääressä. Kun ovikello soi, lähes hyppäsin ylös ja juoksin avaamaan. Oona astui sisään ja mittaili minua katseellaan. Hän oli vuosien varrella aikuistunut, mutta myöskään tummia varjoja silmien alla ei voinut olla huomaamatta.

“Mukava nähdä Oona”, sanoin hieman hermostuneesti.

“Hei Emil”, hän vastasi samalla kuin käveli muitta mutkitta keittiöön. Seurasin häntä tyytyväisenä siitä ettei hän kiinnittänyt huomiota kotini rumaan ulkoasuun.

“Mielestäni meidän olisi nyt aika toimia.” Oona sanoi ja istui keittiöjakkaralle.

“Miten? Entä sinun elämäsi?” Kysyin salamannopeasti yksinkertaisesti siitä syystä että todella halusin tietää.

“Ei sillä ole mitään väliä. Tärkeintä on, että saamme tämän kaiken selvitettyä”, hän kuittasi. Istuin itsekin nyt kiinnostuneena.

“Meidän on selvitettävä isoäidin puuhat.”

“Miten?” Toistin.

“Hän on potkaissut meidät kaksi ulos porukasta. Alan olla kiinnostunut perintöasioista, mitä tähän juttuun tulee. Lisäksi uskon koko varastelusyytteen olevan vain keino tiputtaa turhat sukulaiset perinnöstä ja saada enemmän rahaa haluamilleen henkilöille. Minulle hän ainakin sanoi, että jos palaan hän ilmoittaa teostani poliisille.”

En ollut itse edes ajatellut mitään tuollaista. Sisareni rinnalla tunsin itseni täydeksi typeryukseksi.

“Joten ehdotan että menet sinne ja otat asioista selvää.”

Oona selvästi luuli olevansa jokin ylemmän tason etsivä.

“Me emme ole mitään salapoliiseja. Miksemme vain ilmota oikeille poliiseille?”

“Perintöä ei ole pakko jakaa lapsenlapsille. Minä oletan että hän haluaa jakaa sen äidin, tädin, serkkumme ja Annen kanssa. Ilman perusteluja meidän perinnöitä jättämisemme olisi katsottu moraalittomaksi varsinkin suvun matriarkalta.”

Olin todella hämmentynyt, sillä kaikki tuntui käyvän järkeen.

“Minun on pakko kysyä – oletko lukenut lakia?”

Oona hymyili pienesti mutta ohitti kysymykseni.

“Siispä ehdotan, että suunnittelemme tarkkaan vierailun rakkaan isoäitimme luo. Sinä menet sinne vaikka väkisin ja koetat selvittää sen, mitä tapahtuu. Mitä sanot?”

“K-kai se käy?” Sanoin epävarmasti ja yritin askarrella kasvoilleni jotain hymyn tapaista.

“Hyvä. Lähden nyt ja soitan sinulle huomenna.”

Muutamalla askeleella Oona oli poissa, ja minä mietin keittiössäni miksen osannut sanoa ei. Seuraavien viikkojen ajan minä ja Oona suunnittelimme tapoja saada isoäidin asiat selville. Päätimme käyttää radiopuhelinta, jotta Oona voisi myöskin kuulla kaiken. Pitkien järjestelyjen jälkeen päätimme, että “operaatiomme” olisi eräänä tiistaina.

Pystyin rehellisesti sanomaan että todella nautin Oonan seurasta ja vasta silloin ymmärsin

kuinka olin häntä vuosien aikana ikävöinyt. Hän ei tietenkään ollut aivan ainoa ihmiskontaktini, näinhän työkavereita, mutta perhe oli aina ollut minulle se tärkein kulmakivi. Siksi olinkin oikeastaan ennemminkin innoissani siitä, että sain toteuttaa jotain näin kummallista, ja että minun ei tarvinnut selvitä yksin.

Tiistai koitti ja seisoin isoäidin talon lähetyvillä tihenevässä tihkusateessa. Koko katu oli autio, eikä muita ääniä kuulunut kuin sadeveden valuminen viemäreihin. Olin etuajassa, joten tyydyin vain odottelemaan Oonan ohjeita ja rauhoittamaan itseäni. Pyyhin märkiä hiuksia silmiltäni ja säikähdin kunnolla puhelimeni soidessa. Oletin tietenkin soittajan olevan Oona, mutta hämmennyin entisestäni tajutessani sen olevan Anne. Oliko hän saanut tietää suunnitelmastamme?

“Ha-haloo?” Kysyin ääni väristen.

“Hei Emil. Olen hirveän pahoillani, isoäiti... Hän heitti kaikki ulos talostaan viikkoja sitten ja nyt hän on uhannut äitiä aseella... Olen niin pahoillani, Emil auta minä –”

Suljin luurin ja lähdin ripeästi kävelemään kohti isoäidin taloa. Olin jo unohtanut suunnitelman, kun pääsin kartanon portille. Katsoin suu auki ennen upeaa ja hyvinvoinutta kartanoa. Viime käynnistä oli alle puoli vuotta, mutta rakennus näytti kerrassaan aavemaiselta. Rikkaruohot olivat vallanneet ennen huolellisesti siistityn pihan ja itse rakennuksen maalipinta oli rakoillut entisestään. Aita oli rikottu ja nurmialue täyttynyt roskista. Sadevesi valui katon halkeamia pitkin rakennuksen sisään. Ainoa, hento valo näkyi yläkerrasta, isoäidin omassa kammarista. Hölkkäsin ovelle ja yllätykseni tajusin sen olevan auki. Tunkkainen haju löysi välittömästi sieraimeni, ja veikkasin sen olevan lähtöisin sekä tuulettamattomuudesta että pilaantuneista ruuista. Pidätin hengitystä noustessani äänettömästi portaita. Muistin Oonan vasta radiopuhelimen päästäessä ääntä. Selitin siihen nopeasti vallitsevan tilanteen samalla kuin hiivin kissaeläimen lailla isoäidin huoneen ovelle.

Sitten kaikki tapahtui nopeasti. Ryntäsin sisään huoneeseen vain kohdatakseni minua tuijottaneen isoäidin. Hän ei kuitenkaan ollut tarpeeksi nopea, vaan ei ehtinyt muuta kuin älähtää kun nappasin ikivanhan metsästysaseen tämän hennoista käsistä. Heitin sen nurkkaan, ja käskin häntä istumaan. Hän mulkoili, sylkäisi maahan ja sanoi:

“Minähän en tuollaisia varkaita tottele, sinä saastainen rosvo...”

“Nyt minä puhun”, keskeytin jostain tulleella itsevarmuudella.

“Sinä tiedät ihan hyvin etten ole vienyt mitään. Mikä sinua vaivaa ja miksi olet täällä yksin ja miksi, miksi häädit KAIKKI pois?”

Hän katsoi ulos ikkunasta. Sade oli lakannut ja aurinko tullut tilalle. Hänen ryppyiset kasvonsa olivat kuihtuneemmat kuin aiemmin, ja saatoin nähdä jotain uutta ja pelottavaa hänen silmissään.

“Minä.... Sinä varastit.... Ja Oona ja Anne ja sinun hirveä äitisi ja...”

“Mitä minä muka varastin?”

“Kaiken ja vielä perintöä olisit halunnut, kaikki haluavat...”

Hän oli sekaisin kuin seinäkello, ja minä en voinut muuta kuin tuijottaa häntä.”

“Isoäiti”, minä aloitin mutta hän säpsähti pelkästään kutsumanimeään.

“Sinä tarvitset apua. Lääkkeitä ja ammattiapua. Mistä sinä olet aseensin saanut?” Luettelin nyt jo ystävällisemmin samalla vilkuillen nurkassa lojuvaa asetta.

“Minä en mene! Ase on Kaarlon vanha, mutta sinähän et nulkka siitä mitään tiedä! Minä soitan poliisin ja sinut viedään vankilaan, saastainen varas...”

“Nyt isoäiti rauhoitu. Ehkä on parempi että minä soitan...”

“Jos soitat niin tapan sinut, minua ei varkaat lavasta...”

Aloin olla tosissani kauhuissani. Tilanteen ollessa räjähdysherkkä helpotuin kun takanani oleva ovi aukesi ja Oona astui sisään. Hän katsoi meitä kahta hämmentyneenä. Isoäidin reaktio oli kaikista omituisin: hän puhkesi luonnottomaan nauruun ja huusi kirkkaalla äänellä:

“Voi rakas lapsoseni, perijättäreni, ihanaa että saavuit, odotinkin jo!”

Oona hymyili takaisin samanlainen outo kiilto silmissään. Karmivat väreet alkoivat kulkea pitkin selkäpiitäni.

“Oona, mitä sinä?”

Hän nosti sormen huulilleen. Avasin puhelimeni, ja siihen oli tulvinut viestejä Annelta. Ne kaikki sanoivat samaa: ÄLÄ MENE SISÄÄN. Seisoin keskellä huonetta kauhusta kankeana.

“Kultaseni”, isoäiti sanoi hymyillen ja kallisti päätään pyssyä kohti. Oona nosti sen ja katsoi minua suoraan silmiin ylpeästi ja välinpitämättömästi.

“Hei nyt... Rauhoittukaa, minä...” Yritin sopertaa, vaikka tajusinkin suustani tulevan pelkkää kähinää.

Isoäiti katsoi Oonaa ja nyökkäsi. Katsoin isoäidin irveeseen vääntyneitä kasvoja, avasin suuni ja kuulin jostain kaukaa poliisiautojen äänet. Aseen laukaus kajahti lähes tyhjästä kartanossa.

KIRJOITANUT: AARIA SITOMANIEMI

SUKUPUUN KARSINTA

Holger Himberg oli aikanaan alueensa tunnetuin ja taitavin puuseppä.

Varakkaan perheen lapsena hänellä olisi ollut mahdollisuus opiskella mitä tahansa, mutta häntä kiinnostivat aina perinteiset käsityöammatit. Muita lyhyempi ja laihempi vaaleatukkainen Holger näytti muiden rinnalla suorastaan avuttomalta, mutta hän osasi käsitellä puuta lapsesta asti kaikkia muita taitavammin. Hän oli suorittanut arvostetun mestaripuuseppän arvonimen ja pystyi tekemään tarvittaessa hienon mahapiirongin kuukaudessa.

Holger oli perehtynyt vuosien mittaan vanhoihin työtapoihin ja kiersi paljon korjailemassa kauniita arvokiinteistöjä ja oli erikoistunut erityisesti kirkkojen restaurointiin.

Isä Edward oli pojastaan niin ylpeä, että halusi antaa hänelle kartanostaan ennakkoperinnöksi kokonaisen niemen.

Se oli melkein kilometrin mittainen korkea harjumuodostelma ja sen molemmin puolin oli komeat vaaleat hiekkarannat. Edward oli kehunutkin, että jommallakummalla puolella on aina takuuvarmasti tyyntä ja lapsille sopivat uimakelit. Niemen kärjessä olevan korkean kallion päälle Holger oli aikoinaan rakentanut omin käsin komean pitsikoristeisen kaksikerroksisen puutalon.

Hän oli antanut sille nimeksi Skönstrand.

Talon kattoparvekkeelta oli upeat näköalat joka ilmansuuntaan ja kaikista yläkerran huoneiden ikkunoista pystyi myös näkemään kauaksi yli järvenselän.

Skönstrand oli Holgerin tärkein ja rakkain elämäntyö, jossa hän oli päässyt näyttämään kaikki ammattitaitonsa hienoudet ja siellä asui onnellinen perhe.

Holgerilla oli vaimo Kerstin ja neljä lasta. Kolme poikaa ja tytär. Kaupunki oli aikoinaan kaa-voittanut rantayleiskaavassa niemen molemmille puolille neljä kesämökkkitonttia. Heti kaavan julki tulon jälkeen oli Holgerin luona vierailut monta rahamiestä ison setelitukkonsa kanssa, mutta Holger oli ilmoittanut ostajaehdokkaille jyrkästi, että Skönstrand, eivätkä sen rannat, ole myynnissä.

Talo sijaitsi hänen mielestään niin harvinaisen hienolla paikalla, ettei sitä rahassa voi edes mitata, eikä sen ympäristöäkään rahan vuoksi pilattaisi. Hän oli kaikille kysyjille tehnyt aina selväksi, että hänen elinaikanaan minkäänlaisia neuvotteluja Skönstrandin suhteen ei tultaisi käymään.

Muutama kuukausi kaavan julkistamisen aiheuttaman hulinan jälkeen, Holger oli tuntenut itsensä huonovointiseksi.

Sairaalassa tehdyissä kokeissa selvisi, että hän oli sairastunut keuhkosityöpään. Lääkärit olivat epäilleet, että monet maalaustöissä käytetyt liuotinaineet olivat altistaneet hänet vaarallisille

yhdisteille. Lapset olivat tuolloin jo aikuisiässä ja elivät maailmalla omaa elämäänsä, paitsi keskimäinen pojista Brynolf, joka oli yleensä Skönstradissa isänsä tukena.

Holgerin työkuunto heikkeni nopeasti, vaikka tauti pysyikin lääkkeillä melko hyvin kurissa. Holger itse tunsi kuitenkin voimiensa vähenevän. Sen vuoksi hän oli pyytänyt Brynolfia olemaan aina paikalla, jos talon, tai sen maiden kohtalosta tultaisiin käymään jotain keskusteluja.

Holger pelkäsi, että vanhuuden tai sairauden aiheuttaman heikkouden takia saattaisi tehdä vahingossa tyhmiä päätöksiä, eikä välttämättä ymmärtäisi enää pitää joka hetki puoliaan.

Lopulta väsynyt Holger oli kunnostaan jo niin huolissaan, että toivoi Brynolfin hoitavan jatkossa kaikki taloon liittyvät asiat, ettei mikään taho pääsisi salakavalasti uhkaamaan ainutlaatuisen Skönstrandin olemassa oloa. Brynolf oli kädestä pitäen rauhoitellut huolestunutta isäänsä lupamalla, että mikään ei tulisi hänen aikanaan Skönstrandissa muuttumaan. Vaimo Kerstin oli aina viihtynyt hyvin talossa, mutta Holgerin sairastuttua hän oli kuitenkin ehdottanut, että jos he sittenkin myisivät paikan ja muuttaisivat kaupunkiin, lähemmäksi terveystalouksia. Holger ei asialle lämmennyt laisinkaan.

Kerstin kääntyi asiassa Brynolfin puoleen ja kertoi hänelle aikeistaan. Hän toivoi että pojan avulla saisi jääräpäisen miehensä pään lopulta kääntymään. Brynolf myönsi kohteliaasti nyökäten, että se olisi yksi varteenotettava vaihtoehto. Asia ei edennyt kuitenkaan alkua pitemmälle, kun Kerstin oli kuollut yllättäen verenmyrkytykseen. Hän oli raapaissut itsensä ruosteiseen naulaan, istuttaessaan kukkia Brynolfin kanssa talon puisiin kukkalaatikoihin.

Poliisit kävivät virkansa puolesta tutkimassa tapauksen ja valittelivat tapahtunutta. Heidän mielestään puutarhatöissäkin oli aina kuitenkin olemassa omat riskinsä. Pää painuksissa Brynolf myönsi ääni väristen asian olevan juuri näin. Toimeliaana miehenä Holger pikku hiljaa opetteli pärjäämään ilman naisen apua ja onnistuikin siinä melko hyvin. Hetken aikaa asiat sujuivat jo rutiininomaisesti, mutta sitten alkoi hänellä olla uusia vaikeuksia.

Viimeisimmissä tutkimuksissa oli selvinnyt, että kasvain oli levinnyt jo muihinkin sisäelimiin ja lääkärit antoivat enää vain muutaman viikon elinaikaa. Lapset olivat kaikki jo keski-ikäisiä. Heillä oli omat perheensä ja omat ongelmansa ja he kävivät Skönstrandissa vain harvoin. Ainoastaan Brynolf oli viettänyt talossa suurimman osan elämästään.

Hän oli ajoittain asunut muualla muutamissa lyhyehköissä työsuhteissa, mutta aina niiden jälkeen oli palannut lopulta Skönstrandiin takaisin. Sairastuttuaan Holger oli halunnut keventää omaa ja vaimonsa työtaakkaa ja oli palkannut taloon kiinteistönhoitajaksi Volmari Oikaraisen, jonka tehtäviin kuului kiinteistön lisäksi lopulta melkein kaikki muutkin päivittäiset talon työt.

Skönstrandissa ei ollut peltoa, mutta koko niemen mittaisella harjulla kasvoi komeaa mänty-

metsää, josta isokokoinen vahvakätinen Volmari teki talolle joka vuosi polttopuut ja myyntiin sovitun määrän massapöllejä ja tukkipuita.

Volmari huolehti talon lämmityksestä, hän osasi korjata lukkoja ja tehdä sähkötöitä. Oikeastaan ei vielä ollut mitään sellaista tullut vastaan, mitä hän ei olisi osannut. Brynolfin kanssa he huolehtivat jatkuvasti myös Skönstrandin julkisivun kunnosta ja maalasivat ja uusivat sen hienoja koristuksia, Holgerin neuvojen mukaan. Tärkein Volmarin tehtävistä oli kuitenkin pitää huolta Holgerista.

Hän asui talossa ja oli sen vuoksi sitoutunut olemaan aina käytettävissä. Volmari oli sanojensa mittainen mies ja oli välittömästi paikalla tilaamassa ambulanssia, kun Holger sai pahan kohtauksen keskellä yötä.

Lääkäreiden mukaan ripeä toiminta pelasti vanhan miehen hengen. Kuultuaan Holgerin huonosta ennusteesta kaikki lapset ilmoittivat halusta tulla Skönstrandiin keskustelemaan perheen ja talon tulevaisuudesta. Jokaisella oli asiasta oma vahva mielipiteensä, jonka he halusivat tuoda esiin, kun kaikki perilliset olisivat vihdoinkin yhtä aikaa koolla ratkaisuja tekemässä. Vanhin lapsista Anders tuli taloon ensimmäisenä.

Yritysmaailmassa nuoresta asti mukana ollut esikoinen oli elämänsä aikana onnistunut menestymään joko huonosti tai erittäin huonosti. Hän ilmoitti heti tulokahvilla, että haluaisi rakkaiden muistojen vuoksi säästää päätalon lasten kesken yhteisenä kesäasuntona, jossa he jokainen voisivat viettää aikaa kolme kuukautta vuodesta kerrallaan, jos haluavat.

Vuoro olisi kiertävä ja se osuisi jokaiselle välillä talviaikaan ja välillä kesäisin. Vuoroja voisi tietysti halutessaan keskenään vaihtaa yhteisellä sopimuksella, tai jättää kokonaan käyttämättä, mutta kaikilla säilyisi kuitenkin oikeus siihen. Andersin mukaan niemeen aikoinaan tehty rantayleiskaava tulisi nyt hyödyntää. Hän oli taloon päästyään käyttänyt heti muuttunutta tilannetta hyväkseen ja soittokierroksellaan selvittänyt kiinteistövälittäjiltä tonttien nykyhintoja.

Kaikki myönsivät yksissä tuumin, että ne olivat hyvin arvokkaita.

Asiantuntijoiden tekemät laskelmat olivat hänellä paperilla valmiina. Niin hienojen tonttien myyminen ei heidän mukaan tuottaisi minkäänlaisia vaikeuksia ja jokainen lapsista saisi siitä tililleen muhkean potin. Brynolf myönsi kohteliaasti nyökäten, että se olisi yksi varteen otettava vaihtoehto. Anders oli luonteeltaan innokas kalamies. Hän uisteli ja pilkki mielellään, aina kun siihen löytyi aikaa. Nuorempana hän kiersi uistelukilpailujakin ympäri suomea. Sen lisäksi hän oli joka kevät ollut mukana isommassa miesporukassa, joka kävi pilkkimässä valtavia ahven-saaliita merenjäältä.

Niitä valokuvia hän mielellään oli jakanut sisaruksilleen vuosien ajan. Verkkokalastuksessa hän kuitenkin kaipasi mukaan soutumiestä avukseen ja Brynolf oli aina ollut vapaaehtoinen. Syksy oli Skönstrandissa jo pitkällä ja muikunpyyntiaika parhaimmillaan. Brynolfilla oli aina veneessä yllään pelastusliivit, mutta Anders ei niitä huolinut, koska hänen mukaansa verkonliina tarttui jatkuvasti johonkin liivien lukkoihin kiinni.

Se koitui Andersin kohtaloksi.

Verkkojen nostossa hänen oli pakko nousta hetkeksi seisomaan ja tynestä kelistä huolimatta vene jostain oudosta syystä heilahti rajusti ja hän putosi veteen. Kylmässä vedessä ja täydessä vaatetuksessa hän ei pysynyt niin kauaa pinnalla, että Brynolf olisi ehtinyt auttaa hänet ylös vedestä.

Myös Volmari oli rannalla odottamassa toisen veneen kanssa, jos apua satuttaisiin tarvitsemaan, mutta hän satoi veneenköyden takaisin laiturinlenkkiin, koska Brynolfilla näytti olevan tilanne hyvin hallinnassa. Hän pystyi pienillä soutuliikkeillä pitämään veneen koko ajan sen verran kaukana Andersista, ettei isovelji onnistunut pelastautumaan tarttumalla sen laitaan kiinni.

Viranomaiset tekivät asiassa omat rutiinitutkimuksensa.

He pahoittelivat tapahtunutta ja totesivat, että vesillä liikkuminen sisältää aina omat riskinsä. Pää painuksissa Brynolf myönsi ääni väristen asian olevan juuri näin. Suru oli suuri kun sisar Elisabeth seuraavana päivänä asettui taloksi. Andersin äkillinen kuolema oli niin suuri onnettomuus, että Elisabeth ei uskaltanut heikkokuntoiselle Holgerille kertoa siitä sanaakaan, kun kävi häntä sairaalassa tervehtimässä. Vaikka Anders oli nyt poissa joukosta, eivät Elisabethin suunnitelmat olleet muuttuneet.

Hän oli ollut jo kauan sitä mieltä, että Skönstrand on niin hienolla paikalla, että sen avulla he kaikki voisivat saada merkittävästi lisätuloja ja talon omistus silti säilyisi perheellä. Hän oli tehnyt jo tarkkoja kustannusselvityksiä siitä, kuinka paljon tulisi maksamaan, kun talo muutettaisiin kesähotelliksi.

Pari rantasaunaa ja laituria pitäisi tietysti rakentaa lisää ja tarpeen tullen joitain kesäaittojakin, niin suunnaton suosio olisi hänen arvionsa mukaan varmasti taattu. Hän oli jo selvittänyt, että muutama isompi mökkivuokraamista harrastavaa taho oli Skönstrandista hyvin kiinnostunut. Elisabethille oli vuosien mittaan kertynyt paljon kanavia sen alan ihmisiin, sillä hän oli aktiivisesti ollut mukana kesähotellibisneksessä jo opiskeluaajoista lähtien.

Hänen suunnitelmansa tietysti tarkoitti samalla sitä, että sisarukset eivät enää voisi asua kesän sesonkiaikaan talossa entiseen malliin. Brynolf myönsi kohteliaasti nyökäten, että se olisi yksi

varteenotettava vaihtoehto.

Elisabethilla oli aina ollut Skönstrandissa oma huoneensa.

Se oli yläkerrassa järvenpuoleisessa päässä taloa, eli parhaimmalla paikalla. Sieltä oli näköalat kuin majakan tornista ja oma pieni parveke aamukahvia varten. Syksy oli tullut ja kun kamaria ei oltu käytetty aikoihin, se oli kolkon kostea ja siellä olevaa takkaa täytyi lämmittää. Volmari haki puita, sytytti tulen pesään, koska se kuului hänen tehtäviinsä. Brynolf ja Elisabeth istuivat päivällisen jälkeen iltaa viinipullon ääressä ja muistelivat vanhoja aikoja. Samalla Brynolf kävi myös jatkuvasti huolehtimassa siitä, että kamarin takassa säilyi sopivan iso hiillos siihen asti, kun Elisabeth halusi mennä nukkumaan.

Takan lämmityksessä on oltava hyvin tarkkana, sillä aina on olemassa suuri vaara, että jos savupellin laittaa liian aikaisin kiinni, niin huoneeseen saattaa muodostua häkää, joka on haju- ja salakavalan tappavaa. Näin kävi lääkärin mielestä myös Elisabethille, joka aamulla löytyi elottomana vuoteestaan.

Poliisien kysellessä illan tapahtumista Brynolf myönsi, että he olivat nauttineet alkoholia, muttei hänelle tullut edes mieleen, että niin kokenut nainen kuin Elisabeth, joka oli satoja kertoja itsekin takkaa lämmittänyt, voisi tehdä sellaisen alkeellisen virheen.

Viranomaiset pahoittelivat toista tapahtunutta onnettomuutta ja myönsivät, että puulämmityksessä on aina olemassa omat riskinsä. Pää painuksissa Brynolf myönsi ääni väristen asian olevan juuri näin. Nuorin sisarusparvesta oli Lars. Hän oli hyvin järkyttynyt saapuessaan taloon. Moneen kertaan hän toisti kysymystään ääni väristen, että mikä kumma kirous heidän perheeseensä nyt oli iskenyt?

Lars oli jo kauan ollut sitä mieltä, että myydään koko Skönstrand ja jaetaan rahat. Sillä lailla kaikki pääsisivät vanhan lahoavan talon hoitamisen kanssa helpommalla ja rahan jakaminen on aina yksinkertaista, siitä ei koskaan synny kaunaa. Lars oli rakennustarkastaja ammatiltaan ja oli hyvin kiinnostunut talon kunnosta. Hän kurkki ja koputteli järjestelmällisesti joka paikkaa ja kyseli tarkkaan Volmarilta mitä huoltotoimenpiteitä talon LVI- ja ilmastointipuoleen oli viime vuosina tehty. Kaikki Volmarin puheet hän kirjoitti tarkasti ylös paperille.

Lars halusi tehdä talolle itse alustavan kuntokartoituksen, jotta voisi ottaa selville minkä arvoinen talo mahtoi olla. Samalla hän pääsisi valvomaan, ettei joku kartoitukseen lain mukaan kelpaava taho pääsisi aikanaan tekemään suuria virheitä, tai jopa huijauksia. Lars piti itsestään selvänä, että muut sisarukset olisivat hyväksyneet myyntiaikeet. Nyt hän piti ilman muuta varmana, että Brynolf asian hyväksyy, sillä nythän pottikin olisi huomattavasti suurempi, kun jakajia

on enää kaksi. Brynolf myönsi kohteliaasti nyökäten, että se olisi yksi varteenotettava vaihtoehto.

Talon seinänvarret ja sokkelin kierrettyään Lars kiipesi tikapuita pitkin talon räystäälle. Hän oli tuonut tullessaan tukevat kahdeksan metrin jatkotikkaat ja tarkisti niiden avulla useammasta paikasta vesikaton kuntoa ja samalla kaikki sadevesikourutkin. Hänellä kävi kuitenkin uskomattoman huono tuuri, kun tukevasta alustasta huolimatta korkeat tikkaat aivan yllättäen kaatuivat alta ja Lars putosi pää edellä suoraan kalliolle. Lääkärin mukaan kuolinsyy oli joko niskan katkeaminen, tai kallon halkeaminen. Rikospoliisi oli ymmällään. Kolme tapaturmaa viikon sisällä. Vanha isäntä Holger oli jo niin viimeisillään, ettei hänelle asiasta voinut enää totuutta kertoa. Poliisi teki tietysti työnsä ja kuulusteli taas kerran Brynolfin ja Volmarin. Ikävät onnettomuudet olivat oudosti seuranneet toisiaan, mutta mitään rikokseen liittyvää ei voitu osoittaa.

Viranomaiset pahoittelivat tapahtunutta ja myönsivät, että tikapuulle kiipeämisessä on aina olemassa omat riskinsä.

Pää painuksissa Brynolf myönsi ääni väristen asian olevan juuri näin. Kuulustelujen lopuksi poliisi ihmetteli kovasti miesten rauhallisuutta, vaikka vaikuttaisi melkein siltä, että koko talo ja sen ympäristö oli suorastaan kirottu. Brynolf sanoi hymähtäen, ettei hän ole koskaan ollut taikauskoinen ja suhtautui tapahtuneeseen yksinkertaisesti niin, että elämässä voi vahinkoja koska vaan tapahtua. Poliisit myönsivät yksissä tuumin hänellä olevan oikeanlaista järkeä päässään ja harvinaisen terve asenne elämään. Kaikki sattuu aina niin yllättäen, ettei kukaan ihminen ikäville onnettomuuksille mitään voi tehdä. Poliisien mielestä Brynolfin kaltaisia ihmisiä kun olisi enemmän, niin maailma olisi aivan erilainen paikka elää. Volmari istui vakavana pää kallellaan ja ilmoitti asian olevan juuri näin.

Samaan hengen vetoon poliisit kysyivät Volmarilta, että aikooko hän nyt lähteä pois, vai uskaltaako hän asua talossa edelleen. Volmari vaan naurahti rennosti ja kohautti olkapäitään.

–Eihän minulla tässä mitään hätää ole. En minä ole sukulainen.

KIRJOITTANUT: HEIKKI ITÄNEN

TERVEISIÄ PERHEESTÄ

Aurinko häikäisi matalalta suoraan silmiini suttuisen autonikkunan läpi. Tie kaartoi vasemmalle. Yhtäkkiä tajusin jonkun ison ja vihreän lähestyvän oikealta kovalla vauhdilla. Yritin väistää vasemmalle. Renkaiden savutessa lukkojarrutuksessa traktorin etuosa iskeytyi autoni oikeaan oveen. Kartturinpenkillä istuneen naisen pää oli pehmeämpi kuin traktorin nokka. Verinen aivomassa turskahti lasinsirpaleiden ja muun rojun kanssa ympäriinsä. Loput kyyditettäväni ruumiista pauskautui eteenpäin ja tunkeutui miltei kokonaan ulos etuikkunasta. Enpä ollut huomauttanut hänelle turvavyöstä ja kartturin puoleinen turvatyyny oli kytketty pois päältä.

Poliisin, ruumiin poiskuljetuksen, sairaalassa tarkastuksen ja autovuokraamossa käynnin jälkeen pääsin jatkamaan synkän vireen saanutta matkaani. Olin luvannut toimittaa tiedon kyyditettäväni kuolemasta hänen perheelleen.

Ajettuani riittävän pitkälle pääsin perille. Vanhan, kapean hiekkatien päässä sijaitsevassa pihapiirissä odotti tumma, kulahtanut talorotisko. Hieman sivummalla törröttivät palaneen piharakennuksen jäännökset.

Koputin huonossa maalissa olevaan oveen muutaman kerran. Vähään aikaan ei tapahtunut mitään. Käytin nyrkkiä uudestaan, nyt entistä kovempaa. Sisältä kuului askeleita, ikkunaverho kahahti. Ovi rämähti auki.

Laiha, kurttuinen nainen nojasi edessäni ilkosen alastomana, tiskiharja kädessään. Pikimusta, kihara tukkapehko hapsotti silmillä, tupakka kärysi vaarallisen lähellä hiuksia.

– Päivää, olen...aloitin, mutta en ehtinyt avautua enempää kun nainen tarttui minua kädestä ja tempaisi perässään sisälle laajaan eteiseen.

– Juu, sisään vaan. Olen jo odottanut teitä!

– Täällä on ollut jo monta päivää ihan liian kuuma, se boileri tai mikä se on ei vaan toimi.

– Rouva hyvä, minä...

– Niin, niin, se on alakerrassa. Painukaa sinne vaan!

Nainen viittilöi jonnekin talon uumeniin ja pölyytteli savua sanoissaan. Alastomuuttaan hän ei tuntunut kainostelevan ollenkaan eikä tehnyt elettäkään peitelläkseen itseään.

– Siis mitä? Luimistelin, mutta luisevat kädet työnsivät minua kohden alakertaan vieviä portaita.

– Sinne vaan. Siellä se piru nököttää.

– Anteeksi, nyt hyvä rouva. Olen Veli, pysähdyin ja takeltelin edelleen tilanteen häkellyttämänä.

– Mitä? Sinäkö se siinä? Mikset heti sanonut, poika ihmeessä!

Nainen huojautti puoleeni ja tarttui koppuraisin sormin käteeni ja puristi lujaa.

– Halataan! Hihkaisi hän ja tempasi minut kiinni itseensä.

– Poika rakas! Tulitko hakemaan minua?

Yritin irrottautua tiukasta otteesta, mutta nainen litisti itseään vasten yllättävällä tarmolla.

Rimpuilin kuitenkin irti jotenkuten ja vedin syvään henkeä.

– Kuulkaas nyt, minulla on teille ikäviä uutisia.

Katsoin naista silmiin yrittäen saada kunnon kontaktia. Hänen katseensa tuntui seilaavan edestakaisin minun ja takanani olevan tyhjän eteisen välillä. Tiskiharja valutti saippuaista vettä matolle, tupakka lerppui huulten välissä. Sylkinoro kulki hänen leuassaan. Talon kätköistä raikui käkikellon rytmikäs laulu.

– Pelkään, että teidän tyttärenne on kuollut ja minä olin siinä osallisena.

Siinä se, vihdoinkin sain asiani puserrettua ulos. Hiki tahmasi kämmeniäni. Käkikello ei laulanut enää.

Hän niisti kuuluvasti ja hieroi naamaansa hyvän tovin. Sitten hän tarttui minua kädestä ja lähti vetämään minua peremmälle taloon. Löysä, laiha takapuoli kurtisteli edessäni. Jalat olivat kuin kaksi narisevaa puunoksaa ja tukkapehko oli takaa vielä enemmän sotkussa kuin edestä. Ohitimme keittiön hanhenmarssia ja astuimme isoon olohuoneeseen. En ehtinyt taaskaan sanoa mitään kun emäntä hahmoi kulahtaneeseen sohvaan päin, istuen itse nojatuoliin vastapäätä. Lysähdin kovia kokeneille vieterille. Sekä sohva että minä huokasimme raskaasti.

Nainen tapitti taas jonnekin ohitseni ja näytti miettivän ankarasti samalla kun hän kieputti tukkaansa sormen ympäri.

– Kahvia? Hän avautui yhtäkkiä ja katsoi minua terhakkaan emännän silmin.

– Kiitos, sain sanottua ja jäin yksin istumaan hämärään olohuoneeseen.

Helvetti sentään. Päässäni jyskytti ja mietin miten selviäisin tilanteesta. Miten kertoisin tälle alastomalle naiselle, että olin aikaisemmin aiheuttanut hänen tyttärensä kuoleman. Ainakin olin siinä vahvasti mukana. Ajoin autoa, jonka penkkiin Sisko, talon emännän tytär liftasi aamulla. Nyt auringonlaskussa tämä oli kuollut, oma autoni täysin romuna, minulla käsi, selkä ja pää kipeänä.

Pitkähkön ajan kuluttua nainen ilmestyi olohuoneen oviaukkoon. Hän hermoili käsissään isoa tarjotinta täynnä kippoja ja kuppeja. Konjakkilasit oli lorotettu lähes piripintaan. Päänsä hän oli verhonnut jonkinlaiseen turbaaniin, joka sojotti ylöspäin kuin totemi. Pitkä, kauhtunut aamutakki, joka välkkyi ja kahisi hänen teputellessaan kohti sohvapöytää, oli solmittu tiukasti kiinni vyötäisiltä. Takin helma viisti mattoa, mutta näin vilahduksen kullatuista sandaaleista. Sormissa kimmelsi sormuksia, räikeän rööti huulipuna oli vedetty huolimattomalla kädellä vähän

sinnepäin. Silmät iskivät mustalla värillä tehostettuina kuin isoina mustelmina, kulmakarvat kaarsivat leveinä ja painavina lähes koko otsan halki.

Rouva rämäytti tarjottimen pöytään kömpelösti. Kupit kalahtelivat, konjakkia holjui yli ja kahvipannu oli kaatua.

Emäntä hymyili hermostuneena. Minä olin hermostunut ilman hymyilemistäkin.

- No niin, saisiko olla? Turbaani keinahteli vaarallisennäköisesti kohti kahvikuppeja.
- Kiitos, kiitos, ihan vaan mustana.

Ujutin kuppiani lähemmäs heiluvaa pannunnokkaa ja yritin osua kohdalle. Niin yritti rouvakin.

- Ihana saada miesvieraita, punahuulet väänntyivät maireaan hymyyn ja käsi kosketti kättäni. Hörppäsin nopeasti kahvia. Rykäisin kurkkuani.
- Kuulkaas nyt, hyvä rouva, aloitin tarmokkaasti.
- Voi, sano vaan Helmi. Turbaani heilahti, silmät tarkentuivat omiini.
- Kyse on tyttärestänne. Siis tyttärestäsi, Helmi, korjasin. Hän on kuollut.

Helmi huojui hiljaa ja katsoi minuun pitkään, nyyhkäisi ja kokosi itseään hetken.

- Niin tietysti, kyllä minä sen tiedän, hän totesi ja huitaisi kädellään ilmaan toteavasti.
- Eihän se mikään uutinen ole, hän jatkoi vielä varmuudeksi ja viuhtoi dramaattisesti uudestaan.

– Sisko kuoli jo kauan sitten! Isot kyöneleet alkoivat valua sotkien mustaa meikkiä entisestään. Keskeytin Helmin vuodatuksen ja kerroin hänelle aamupäivän tapahtumista.

Lähdin aamulla matkaan mukanaani uurna, jossa uinui isäni tuhkat. Hän oli kuollut muutama päivä aiemmin.

En ollut ehtinyt suhata montaakaan kilometriä, kun tiensivussa seisojaksi peukalo pystyssä oranssitukkainen, tukevahko noin kolmikymppinen nainen. Hän hyppäsi kassinsa kanssa kyytiin ja kysyi minne päin olin menossa, esittäytyen Siskoksi vaan. Matkamme suuntautui samaan suuntaan. Aurinko paistoi ja yhteisistä kilometreistä näytti muodostuvan mukavia.

Niin luulimme.

Sisko oli onneksi ehtinyt kertoa summittaisen osoitteen mihin oli menossa. Nyt oli minun synkkä sarkani viedä kohtalon viesti eteenpäin. En voinut jättää sitä tekemättä. Sitä paitsi ei minullakaan varsinaisesti mihinkään kiire ollut. Faijan jäämistö kulki matkassa mukana jo muutenkin. Tuhkauurna takapenkillä ei paljon tilaa vienyttä.

Helmi kaatoi lisää kahvia, kippasimme konjakkia.

- Minä olen muuten ruotsiksi Pärkä, hän ilmoitti ja tapitti minua tarmokkaasti silmiini.
- Olen todella pahoillani, vannotin vielä kerran ja yritin vakuuttaa syyttömyyttäni itselleni yhtä

paljon kuin hänelle.

– Älä huoli, kuten sanoin Sisko katosi jo kauan sitten. Minulle on sama milloin ihminen kuolee. Minun mieheni paloi tuhkaksi tuossa piharakennuksessa. Joku bensiiniräjähdyksessä kuulemma. Helmi huitaisi taas kädellään ikään kuin saattaakseen asiat kohdalleen.

Mitäs pienistä. Boileri oli sentään ollut lakossa jo monta päivää.

Hiljaisuus istui pöytäämme pyytämättä. Pölypallot pyörivät jaloissamme ja ajatukset meneissä.

Aloin olla aika lailla huonossa hapessa. Olin tuijottanut asfalttia monen monta kilometriä, napsinut vahvoja lääkkeitä ja kurluttanut konjakkia enemmän kuin kahvia. Väsytti ja heikotti.

– Nyt kuule jäät tänne ja toivut tuosta kauheasta onnettomuudesta. Et voi jatkaa matkaa tuossa kunnossa. Turbaani nyökki päättäväisesti. Helmi oli oikeassa. Pakko päästä pitkäkseen ja nukkua. Olin ihan finaalissa.

– Minäpä lämmitän saunan ja petaan sinulle sängyn poikani huoneeseen. Ei siellä ketään ole ollut moneen vuoteen. Ole kuin kotonasi!

En hangoitellut vastaan. Hikeä pukkasi otsalleni, holautin loput konjakista kiertoon.

– Tulehan tänne, täällä voit nukkua rauhassa. Helmi viittoili peremmälle päin.

Huone oli pieni kopperi, jossa oli huterannäköinen sänky, pyöreä pöytä ja pari tuolia. Ihan kuin oma huoneeni lapsuudessa. Heitin kassin sängylle ja avasin ikkunan. Viileä iltatuuli tuntui hyvältä. Kyllä tämä tästä.

Emäntäni palasi hetken kuluttua pyyhkeen kanssa.

– Sauna on valmis noin puolentunnin päästä. Voit lepäillä siihen asti.

Nyökkäsin ja Helmi pujautti ovenraosta ulos. Istahdin sängynlaidalle ja pian lāsähdin pitkälleni peitteelle. Melkein ehdin nukahtaa.

Käkikello kuului vaimeasti jostain kaukaa. Kohta jo oveen koputettiin.

– Helmi täällä, luulen, että sauna olisi valmis.

– Kiitos, tulen ihan heti, vastasin kammeten itseni ylös.

Laskeuduimme kylmät betoniportaavat alas talon kellariin.

– Minä tästä menen alta pois, jatkoi hän katsoen minuun pitkään mustien kulmien alta. Kun en vastannut mitään Helmi kapusi takaisin aamutakin helmat portaita laahaten. Lotrasin aikani suihkussa ja siirryin sitten saunan pehmeään hämäärään. Huokasin syvään löylyn syleilyssä ja asetuin mahdollisimman letkoon asentoon lauteille. Heittelin harvakseen lisää siihenä kiukaalle.

Kotvan aikaa löylyissä kellittyäni, kuulin pukuhuoneesta liikettä. Siellä oli

joku. Helmi varmaan, ehdin ajatella ja näin uudestaan ryppyisen alastonkuvan mielessäni. Ei

kai vaan, kirosin ja kohottauduin istumaan. Saunan ovi vetäistiin auki. Kynnyksellä nakutti noin kolmikymppinen isohko nainen, verhonaan vain vihta, jota tämä piteli edessään.

– Saanko tulla? Likka tapitti minua höyryn läpi ja siirsi kädessään ollutta vihtaa sivuun niin, että näin hänen isot, raskaat rintansa ja tuuhean punakarvaisen pimpsan. Kirkuvan oranssi lyhyt tukka sojotti pystyssä joka suuntaan, silmät sirrityivät hieman sameina minuun päin. Paksut reidet hankasivat toisiinsa kun hän tärähti vierelleni istumaan.

– Eteisessä on olutta, mie toin, jatkoi tyttö puheluaan. Vihta ropisi niskassani, vihtojan pehmeät rinnat velloivat rytmissä. Tämä saunaemäntä losautti lisää löylyä ja puhua pulputti jotain, mistä en oikein saanut selvää. Olin vielä enemmän hukassa kuin aiemmin. Puuskutin raskaasti. Nyt tarvittiin olutta ja happea. Tai ainakin olutta. Nostin käteni ylös antautumisen merkiksi ja luikahdin pois löylyhuoneesta. Oranssipää jäi hieromaan itseensä jotain eksoottisia öljyjä tai sellaista. Niin ainakin ymmärsin. Rojahdin pukuhuoneen penkille. Pää painuksissa haukoin henkeä. Olutpullo antoi kylmää hellyyttä kädessäni. Kylän nymfomaani? Onneksi sentään se eikä Helmi, ehdin tuumailla.

Samassa portaiden yläpäästä kuului vieno ääni.

– Hu huu, onkohan siellä alhaalla kaikki hyvin? Emäntä huuteli ylhäällä.

Nykäisin vaistomaisesti pyyhettä vyötäisilleni ja vastasin, että on juu, kiitos.

Oliko naisilla joku yhteinen salaisuus? Ensin minua käytettäisiin irstaasti hyväksi ja lopuksi juotuaani lasillisen rotanmyrkyä kaivettaisiin takapihalle muiden satunnaisten kulkijoiden joukkoon?

Katselin juomaani olutpulloa. Jokohan se oli tässä? Sivumakua ei tuntunut, mutta eihän parhaissa myrkyissä mitään sivumakua olekaan. Kaikkea sitä, tuumin. Ja faijan tuhkat kanssa.

Ei mennyt kauaa kun saunan ovi kävi ja saunottajani rehevä olemus pelmahti pukuhuoneeseen. Öljyinen nainen näytti aivan mongolialaiselta perinnepainijalta kun hän lätsähti viereeni istumaan. Hyvä kun pysyi penkillä.

– Hei, mitens täällä, joko tuli ikävä? Pullea öljyinen käsi laskeutui reidelleni, silmät napittivat minuun päin.

– Eipä tässä, kohautin hartioitani tekorennosti, mutta jäykistelin käden puristusta reidelläni. Kohta alkaisi jotain muutakin jäykistellä, jos liukas käsi jatkaisi harhailuaan nivusissani.

Vilkaisin sivusilmällä mainostettua tavaraa. Eihän tuo mikään kaunotar ollut, mutta elävää, nuorta lihaa kuitenkin. Eikä ilmeisesti tarvitsisi pahemmin vongata, ei tarjota drinksuja eikä väänätä parketilla paritanssia kainalot märkinä. Puristin kokeeksi liukasta nänniä ja misu ynähteli hyväksyvästi. Käsi lipsahti suoraan palleihini ja puristeli ympäriinsä.

Öljy tuntui hyvältä.

Yhtäkkiä terävät kynnet raapaisivat ilkeästi arkaa paikkaa, sattui ihan saatanasti.

– Ai helvetti, kiljaisin ja säpsähdin taaksepäin.

– Miun isovelji tykkää kun sitä puristellee reilusti. Myö nukutaan usein samassa sängyssä. Sillä on tosi iso mulukku. Kylän nymfetti pamautti uutisen tyynesti.

Minulla halu katosi kuin naapurin kissa kesäyöhön. Joku roti sentään. Kampesin pystyyn ja haalin kamani kokoon. Puolijuoksua kiipesin portaat ylös ja tempaisin huoneeni oven kiinni niin että karmit kolisivat. Kiersin oven lukkoon. Huohotin hetken paikallani. Jäi suihkukin ottamatta, kirosin ja pyyhin hikeä isoon pyyhkeeseen. Tahmea olo jäi kuitenkin pinnalle. Varsinkin palleihin ja karvoitukseen.

Ovelle koputettiin ennen kuin ehdin edes kalsareita vetää jalkaan.

– Pärlä se täällä, onko siellä joku? Ovenkahvaa käännettiin samalla, mutta lukossa mikä lukossa. Onneksi.

– Täällä ollaan, tai siis minä olen, korjasin nopeasti. Öljytty sukurutsaaja oli ilmeisesti vielä alhaalla.

– Taidan nyt mennä yöpuulle, ilmoitin vielä tärkeästi.

– Jatkan sitten aamulla aikaisin matkaa. Kiitos vielä ja hyvää yötä!

– Hyv yöt! Helmi kiekaisi ja kuulin kuinka kultasandaalit etäännyivät ovelta.

Uni ei ihan heti tullut, mutta toisaalta en nähnyt yhtään lammasta tai nymfettiä kirmaamassa punkan päädyssä. Hyvä niin.

Aamu saapui ajallaan. Ketkuttelin itseni ylös kellon näyttäessä vähän vaille seitsemää. Suu oli tahmea kuin mummon villasukka, mutta kukaan ei ollut sittenkään yrittänyt myrkyttää minua. Kokosin vähät tavarani kassiin ja astuin eteiseen. Käkikello kukkui nurkan takana. Kissa räpsähti jostain kulman takaa jalkoihini ja sähisi agressiivisesti. Yritin potkaista sitä kauemmaksi kun Helmi astahti toisesta ovesta.

– Huomenta, jokos sitä ollaan menossa? Kulmakarvat olivat valuneet vielä alemmas kuin illalla, savuke röyhysi hiljaa punahuulilla.

– Huomenta, huomenta, yskäisin savua.

– Juu, kyllä nyt ajattelin jatkaa matkaa, totesin ja tarjosin kättäni hyvästiksi.

– Eihän siinä, hyvää vaan, tule poikakulta taas käymään, toivotti Helmi ja otti löyhästi kiinni kädestäni.

– Näkemiin ja au revoir, jatkoi hän piirtäen savukkeellaan ilmaan ison kaaren.

Nostin kassiani ja narautin ulko-ovea. Haukkasin ahnaasti aamuraidasta ilmaa ja napsautin

auton oven auki. Karkasin pihasta soraa kuopsuttaen, fajjan tuhkauurna keikkui takapenkillä. Aurinko paistoi matalalta silmiin.

En ehtinyt suhata kuin muutaman kilometrin, kun tiensivussa seisoj peukalo pystyssä oranssitukkainen, tukeva, noin kolmikymppinen nainen. Hän hyppäsi kassinsa kanssa kyytiin ja kysyi minne päin olin menossa.

– Mie oon muuten Sisko, hän esittäytyi hymyillen.

KIRJOITANUT: EKI LEIKOSKI

TESTAMENTTI

Lapseni.

Minä olen kuollut. Te elätte.

Minä olen puhunut. Te kuuntelette.

Toivottavasti kuuntelette. Sen, mitä nyt puhun, olen varmuuden vuoksi tilannut teille myös kirjeenä ajastetusti tulemaan myöhemmin, elokuussa, koska elokuuhun asti en tule varmasti elämään. Mutta toivottavasti siis kuuntelette tätä ja kuuntelette kolmistaan, niin kuin toivoin. Tai toivon. Huomaan, etten oikein tiedä, missä aikamuodossa minun pitäisi tämä kirjoittaa ja puhua. Nyt minä vielä elän, kun puhun tätä. Mutta kun te kuuntelette tätä, minä olen jo kuollut. Jos jostakin syystä en ole kuollut.... Jos vaikka tämä nauhoite on päätynyt teidän käsiinne, kun vielä elän, sen sisältö on kuitenkin sama, eikä muutu.

Tämä on testamentti. Muuta testamenttia ei ole. Huomaatte pian, ettei tämä ole sellainen testamentti kuin yleensä ajatellaan testamentin olevan. Tai onhan tämä tavallaan. Kerrotaan tässä sekin, miten omaisuuteni jaetaan. "Saatte, mitä ansaitsette". Mutta ei tässä ole allekirjoitustani tai todistajien allekirjoituksia. Ajattelette ehkä minun höperehtivän ja toteatte, ettei tietenkään nauhoitteessa ole allekirjoitusta, mutta sama koskee tämän nauhoitteella puhutun kirjallista muotoa, jonka tulette aikanaan postissa saamaan. Ei siinäkään ole allekirjoitustani eikä todistajien allekirjoituksia. Pätemätön testamentti siis siinä mielessä.

Jos kaikki on mennyt, kuten suunnittelin, kuultuanne kuolemastani te heti ensimmäisten järjestelyjen jälkeen ja keskellä, arvaan että aika pian, teitte niin kuin olin elossa ollessani käskenytkin teidän tehdä: menitte pankkiin ja pyysitte tallelokeron sisällön. Painoitte tämän ohjeen tallelokeron sisällön hakemisesta tarkasti muistiinne, kun asiasta teille puhuin viime joulukuussa. Annoinhan silloin teidän ymmärtää, että tallelokeron sisällön joukosta löytyisi tärkeää tietoa, joka helpottaisi omaisuuteni jakamista ja säästäisi näin vaivaanne.

Muusta tallelokeron sisällöstä: sen purjeveneen kuvalla varustetun avaimenperän ajattelin Mikalle. Veikkauksen logolla varustettu heijastin on Juhalle. Sinä Sari saat omaksesi sen pienen kirjasen, jossa kerrotaan, kuinka lapselle opetetaan taloustaitoja.

Teidän täytyi hakea tallelokeron sisältö yhdessä, koska kolmistaan muodostatte kuolinpesän, ja kuolleen ihmisen tallelokeron sisällön saa pankin edustajien kanssa luetteloita, jos asiasta on

kaikkien kuolinpesän osakkaiden suostumus ja kaikki ovat paikalla. Jos taas olitte valtuuttanut jonkun teistä kolmesta tekemään asian yksin, mitä en muuten lainkaan usko, kokoonnuitte sitten noudon jälkeen yhteen ja aloitte kuunnella tätä nauhoitetta. Nauhoitin tarkoituksella vanhan-aikaiselle C-kasetille. Kasetin nähtyänne muistitte ehkä heti, että tässä keittiössä on vanhan-aikainen radio, jolla voi kuunnella C-kasetteja. Tästä muistutinkin tallelokeron pahvilaatikosta löytämässänne paperissa, jossa myös annoin teille ohjeeksi tahtoni mukaan kokoontua keittiön pöydän ääreen kolmistaan kuuntelemaan tätä nauhoitetta. Istutte saman pöydän ääressä, ja kuuntelette minua. Tätä puhuessani, siis nauhoittaessani, istun saman pöydän ääressä ja äänitän tätä testamenttia samalla radiolla, jossa tämä C-kasetti on nyt, kun te kuuntelette.

Jos nyt joku teistä haki tallelokeron yksin pankista ja alkoi kuunnella tätä nauhoitetta itsekseen, vastoin antamiani ohjeita, ei tilanne siitä miksikään muutu. Testamentin sisältö ei muutu, ettekä voi yhdessä tai kukaan yksin muuttaa mitään siitä, mikä koskettaa minulta perittävää.

Minä olen kuollut. Te elätte.

Minä olen haaska. Te olette haaskalla.

”Saatte mitä ansaitsette”. Nimittäin. Nyt menen asiaan. Siis testamentin sisältöön. Te saatte kaiken. Tiedätte perusperiaatteen. Kun ihminen kuolee ja hänellä on lapsia, lapset perivät lähtökohtaisesti kaiken. Vähintään puolet siinäkin tapauksessa, jos perittävä on toisen puolikkaan omaisuudestaan määrännyt jollekin muulle edunsaajalle. Jos ei ole, rintaperilliset perivät kaiken. Te kolme, Juha, Mika ja Sari. Minä en ole määrännyt mitään kenellekään, joten kaikki perittävä tulee teille kolmelle tasan jaettavaksi. Tulkoon se nyt sanotuksi tässä testamentinomaisesti.

Hyvässä testamentissa määrättäisiin kaikenlaisista tärkeistä yksityiskohdista, joita ei heti tulisi ajatelleeksi, ennen kuin testamentin tekemiseen kunnolla perehtyy. En nyt mene sellaisiin yksityiskohtiin, koska ne eivät ole tärkeitä. Tärkeitä ne eivät ole syystä, joka kohta selviää. Tämähän ei ole muutenkaan mikään hyvä testamentti. Tämä on paha testamentti.

Ehkä te tässä kohtaa jo aavistatte jotakin siitä, mitä tuleman pitää. Aavistatte ehkä pahaa. Jos niin on, aavistatte oikein. Muistatteko sanani viime joulukuusta, kun puhuimme perinnöstäni? Sanat, jotka olen jo kerran sanonut: ”Saatte, mitä ansaitsette.”

Niin te saattekin. Kohta kerron, mitä se tarkoittaa, eli millaisen perinnön saatte kolmistaan jakaa. Sitä ennen kerron, mitkä asiat vaikuttavat siihen, mitä minulta lopulta peritte, ja miten pääsin

selville siitä, mitä te minusta ja perimisestä ajattelette. Minulla oli jo olemassa omat aavistukseni, epäilykseni, jotka saivat vahvistusta, kun päätin ottaa ajatuksistanne vielä tarkemmin selkoa.

Ensinnäkin. Viime lokakuussa sairastuin influenssaan. Tauti oli paha, vaikkei minua voittanutkaan, kuten ehkä toivoitte. Minä puolestani olen erittäin tyytyväinen, etten vielä silloin kuollut, sillä silloin muun muassa tämä testamentti olisi jäänyt tekemättä. Erehdyin kuolemaani kyllä toivomaan, aivan niin kuin nuorena miehenä kovimpien tuskien aikaan toivoin kuolevani aasialaiseen. Se aasialainen vuonna 57 olisi saanut minut viedäkin. Monelta kärsimykseltä olisin säästynyt ja kuollut niin kuin nuorukaisen kuolla kuuluu. Se viime vuoden lokakuun influenssa ei minua tappanut, ja se laittoikin liikkeelle tapahtumien vyöryn, jonka seurausta on sekin, että te nyt istutte ja kuuntelette minua kuoleman rajan takaa.

Influenssan aikaan silloin viime syksynä kävitte sentään minua katsomassa. Ette kylläkään vieneet sairaalaan niin kuin olisi pitänyt. Ehkä ette ymmärtäneet, en tiedä. Ainakaan ette olleet kovin kiinnostuneita. Joka tapauksessa: kun aloin parantua, mieleeni alkoi tulla epämääräisiä muistikuvia, äänikuvia ajalta, kun korkeassa kuumeessa nukuin vuoteessani. Vähän samaan tapaan kuin herätessä joskus muistaa juuri näkemänsä unen. Mieleeni tuli teidän puheitanne, erityisesti Sarin ja Mikan keskustelu. En muista sanoja tarkkaan, mutta ajatus tuli kyllä muistikuvissani vahvasti esiin.

Te toivoitte kuolemaani. Te toivoitte kuolemaani! Eikä puheisiinne sisältynyt mitään kaunista ja minun parastani huomioon ottavaa. Ei mitään sellaista niin kuin muistan Yrjön hautajaisista, joissa Yrjön lapset kertoivat jo pitkään ennen hautajaisia toivoneensa Yrjön kuolemaa, jotta kärsimykset loppuisivat. Yrjö oli jo antanut omaisuutensa lapsilleen ennakoperintönä, joten eivät Yrjön lapset voineet isänsä kuolemaa perinnön saamisen vuoksi toivoa. Mutta te – te toivoitte kuolemaani rahan vuoksi.

Sinä Sari. Olit hurskaasti huolissasi lastesi opintojen rahoittamisesta. Puhuit lastesi puolesta, mutta jokin siinä kiusasi. Ja kovasti kiusasikin. Mika. Olit rehellinen ja sanoit suoraan, että perinnön avulla pääsisit eroon purjeveneesi korkeakorkoisesta lainasta.

No, nämähän saattoivat olla vain sairaan miehen sairaan mielikuvituksen tuotetta, kuumeisen hourailun aikaan saamaa ja sitten likaiseen mieleen jäänyttä kuonaa. Sillä ei ole tässä vaiheessa mitään merkitystä, mikä tässä asiassa on totuus ja puhuitteko todella sitä, mitä muistikuvissani

puhuitte. Minä pääsin selville teidän kaikkien kolmen, Sarin ja Mikan ajatusten lisäksi myös Juhan ajatuksista, toisella tapaa. Salapoliisia minun piti vielä vanhoilla päivilläni ruveta leikkimään.

Päästäkseni selville teidän ajatuksistanne tarvitsin, no en sentään tätä rahisevaa vanhaa radiota ja C-kasettia, vaan matkapuhelintani. Te olitte käsityksessä, että minä en osaa puhelimella tehdä muuta kuin soittaa ja vastata ja jotenkuten laittaa tekstiviestejä. Niin minäkin pitkään luulin. Mutta kerran vahingossa opin käyttämään puhelimen ääninauhuria. Oudolta tuntui omaa ääntä kuunnella, kun opin, miten laite toimii. Löysin ääninauhurin matkapuhelimesta sellaisesta kohdasta, joka vaikutti mielenkiintoiselta: ”työkalut”. No, käteväksi työkaluksihan se ääninauhuri osoittautui.

Kun sitten kerran olitte kaikki luonani käymässä, otin ääninauhurin käyttöön. Siitä on nyt puoli vuotta aikaa. Äänitän tätä toukokuussa. Muistatte tapaamisen. Kutsuin teidät luokseni. Juhlimme 80-vuotispäiviäni viime marraskuussa perhepiirissä. Vain minä ja te kolme. Äiti oli läsnä valokuvallaan, joka varmaan nytkin on pöydällä maljakon vieressä.

Leikiskelin matkapuhelimellani. Kun tuomanne kitsaat kakkukahvit oli juotu, laskin matkapuhelimeni äidin valokuvan viereen ja lähdin päiväunille kellarihuoneeseen. Te jäitte pöydän ääreen. Kun heräsin, te lähdittekin jo kiireesti. Minä jäin kuuntelemaan matkapuhelimeeni tallentunutta keskusteluanne tämän pöydän ääreen. Leivätön pöytä oli katettu.

Te uitte heti ison kalan katiskaan. Se tuli melkein heti esiin, kun aloin kuunnella nauhoitetta. Syöttinä toimivat piirongin päälle sopivan näkyville jättämäni ruutupaperit, joista päällimmäisen otsikkona oli houkuttelevasti ”testamenttipohdintoja”. Olin siihen listannut erilaisia vaihtoehtoja, mihin voisin omaisuudestani puolet testamentata. Ne olivat aivan vakavasti otettavia pohdintoja. Saatatte muistaa niistä jotakin.

Keskustelun varmaan muistatte. Minun ei tarvitse sitä muistella, sillä se löytyy matkapuhelimestani. Muistinne virkistykseksi palautan mieleenne jotakin.

Sinä Juha näit paperit piirongin päällä ja aloit lukea niitä ääneen. Sitä taivastelun määrää. Ensin te kauhistuitte, että saisitte omaisuudestani vain puolet. Olitte vakaasti yhtä mieltä siitä, että niin asia ei saisi mennä. Sitten aloitte puhua vielä pahemmasta vaihtoehdosta. ”Mitä jos ukko

ennen kuolemaansa hävittää omaisuutta kaiken maailman Jeesusta leikkiville hyväntekeväisyysjärjestöille.” Muistatteko vielä, kuka teistä näin sanoi? Muistatteko mitä muut vastasivat? Minä en tässä ala kerrata vaihtoehtoja, joita aloitte sitten miettiä. Jos ette muista, palauttakaa mieliinne. Ja muistelkaa yhdessä, muistutelkaa toisianne. Totean vain, että ehkäisin ison rikoksen, ellen useamman, tekemällä oman ratkaisuni, jonka kuulette nyt.

Tämän iloisen, marraskuisen syntymäpäiväjuhlan jälkeen kutsuin teidät pian uudelleen koon, viikon päästä. Se oli joulukuuta jo, Jeesuksen odotuksen aikaa, adventin alkua. Kerroin teille pohtineeni testamentin tekemistä. Sanoin teille päätyneeni pohdinnan jälkeen siihen, että testamenttaan kaiken teille lapsilleni. Kerroin virallisen testamentin tekemisen sinänsä olevan turhaa siksi, että tällaisessa testamentissa vain todettaisiin tahdokseni se, mikä tapahtuisi ilman testamenttiakin: kaikki lapsille, kun ei kerran toisin sanota. Sanoin teille tekeväni testamentin kaikesta huolimatta siksi, ettei ainakaan tulisi turhia jälkipuheita, ikään kuin varotoimena. Olitte hyvin huojentuneen näköisiä. Huojennus ei tietenkään johtunut vain siitä, mitä kerroin testamenttini sisällöksi, vaan vielä enemmän siitä, että saatoitte ajatella rikoksia, joita teidän ei tarvitsisikaan tehdä.

Aavistelin, että epäilitte kuitenkin jotakin. Siksi leikin avointa ja kerroin teille osatotuutena mietti-neeni erilaisia mahdollisia perinnönsaajia omaisuuteni toiselle puolikkaalle, mutta päättäneeni sitten lopulta, että saatte kolmisiin kaiken. Se kevensi mieliänne. Vakuutitte kauniissa kuorossa minulle, että olen tehnyt aivan oikean ratkaisun. Minä vuodatin krokotiilinkyyneleitä ja tosiasias-sa tiesin, että olin säästänyt teidät vuodattamasta verta, joka on vettä sokeampaa. Toivottavasti sallitte tämän kömpelön kevennyksen tähän väliin.

Sanoin keskustelussa sanatarkasti näin: ”Saatte, mitä ansaitsette”. Ilmeenne olivat näkemi-sen arvoisia. Jälkikäteen tuli mieleen, että senkin keskustelun olisi voinut nauhoittaa. Tai vielä parempaa: olisin voinut salaa videokuvata tilanteen. Näin saisitte nähdä reaktionne sanoihin, jotka olin hyvin tarkkaan etukäteen miettinyt. Siksi ne niin tarkkaan muistankin: ”Saatte, mitä ansaitsette”. Jos te ette niitä muista, ehkä ne palaavat mieliinne.

Jos ette sitä vielä ymmärtäneet, niin sanottakoon se nyt: mitään omaisuutta ei ole. No, tarkkaan ottaen on irtain omaisuus, jota talossa ympärillänne näette. Jos näistä vanhoista tavaroista nyt jotakin rahaa saa, varmaan niillä hautauskustannukseni katetaan. Ja lisäksi ehkä muis-

totalaisuuteen samanlaiset kitsaat kakkukahvit, jotka minulle 80-vuotispäivänäni tarjositte. Astiathan jouduin tiskaamaan silloin vielä toipilaana itse. Nyt minua ei enää ole, joten joudutte itse hoitamaan tiskinne.

Tavallaan oli totta kun sanoin, ettei tämä testamentti sisällä mitään yllätystä, kun tässä kerrotaan se, mitä sanoin teille jo joulukuussa: te peritte kolmistaan tasajaolla kaiken. Testamentti ei siis sisällä yllätystä omaisuuden jaon suhteen. Yllätys on se, että mitään omaisuutta ei ole. Saatte kaiken. Ette siis saa mitään. Kesämökin myynnistä saadut rahat ja muut säästöt lahjoitin pois jo joulukuussa. Ehkä jollekin niistä tahoista, jotka luitte aikoinaan tekemästani paperista, jossa oli niitä testamenttipohdintojani. Sillä ei ole merkitystä. Vaikka saisitte selville, minne rahat menivät, ette niitä takaisin saa. Paperit on tehty asianmukaisesti ja sillä selvä. Helpommalla pääsette, kun ette edes yritä. Säästätte omaa ja toisten aikaa.

Talo. Sitähän te nyt mietitte, Onhan talo sentään olemassa, vaikka kaikki muu on lahjoitettu ”Jeesusta leikkiville”. Talo. Yhteisen historiamme pesä. Isoin osa omaisuuttani. Ansiotonta arvonnousua, koska tontti tuli äidin kanssa aikanaan hankittua siitä, mistä tuli. Kaupunki kasvoi. Vaihtoi nimeäkin välissä. Maanarvo nousi. Mitään emme sen eteen tehneet. Tontista tuli kallis. Tästä kaikesta ansiottomasta arvonnoususta te saitte jo jotakin, kun äiti kuoli ja minä sitten ostin teiltä kultakin oman kuudenneksenne tästä talosta ja tontista. Talon myynnistä saaduista rahoista ei nyt sitten ole kenelläkään meistä enää kolikkoakaan jäljellä.

Minä nimittäin myin talon. Alkuvuodesta. Sain olla varovainen, ettette saisi tietää siitä mitään. Jouduin maksamaan välittäjälle ylimääräistä, jotta hän löytäisi ostajan kaikessa hiljaisuudessa. Jäin vuokralle taloon. Vuokrasopimus päättyy kuolemastani kahden kuukauden päästä, näin ostajan kanssa sovimme. Uusi omistaja tulee taloon asumaan. Häneen teidän on turha edes yrittää kummemmin olla yhteyksissä. Uusi omistaja on talon maksanut ja omistaa sen jo. Rahat sain tilille. Ne menivät eteenpäin saman tien. Teillä on nyt jonkin aikaa ja mahdollisuus vielä talossa käydä. Sitten päättyy vuokrasopimus, ja uusi omistaja ottaa talon haltuunsa ja muuttaa sisään.

Tämä paha testamentti on eräänlainen kosto kuoleman rajan takaa. Näin ehkä ajattelette. Kostoksi minäkin tätä ensin ajattelin. Mutta ei tämä toisaalta ole kosto. Siihen tulokseen tulin pitkään asiaa ajateltuani. Teiltä jää jotakin saamatta. Sellaista, mitä luulitte saavanne. Jotakin tulee tilalle. Hyvä oppimiskokemus. Sellaisiahan vanhempien pitää koittaa lapsilleen järjestää.

Mutta ei siinä kaikki. Jos haluatte saada niitä asioita, joista olette haaveilleet, saatte itse tehdä töitä niiden eteen. Tai miettiä, ovatko ne niin tärkeitä. Näin kasvatan teitä haudan takaa.

Minäkin sain, mitä ansaitsin. Minä elin elämäni niin ja kasvatin teidät niin, että lopputulos on tämä. Sanontahan sanoo, että totuus tulee lapsen suusta. Niin se tulee ja tuli myös minun korviini teidän keskustelustanne.

Minä olen kuollut. Te elätte.

Minä todistan. Te kuuntelette todistusta.

Testamentti merkitsee todistamista. Tällä testamentilla todistan teistä. Samalla todistan itsestäni. Kyllä minä oman syyllisyyteni ymmärrän. Ei sitä minulle tarvitse kertoa. Ettekä enää voikaan. Se, jolle kertoisitte, ei enää ota viestejä vastaan. Paska isä on tällainen, joka haudan takaa kasvattaa, kun ei kyennyt ennen kuolemaansa lapsiaan kasvattamaan. Jos se teitä helpottaa, tulkkaa haudalleni tanssimaan. Kuskaa sille. Kirotkaa minut Helvettiin.

Minä kuitenkin ennaltaehkäisin toiminnallani rikoksia. Olen nimittäin aivan varma, että jos olisin säästänyt omaisuuteni ja testamentannut siitä lakiosan ulkopuolisen puolikkaan jollekin, te olisitte tavalla tai toisella koittanut kiistää testamentin, ja hyvin varmasti olisitte väärentäneet uuden testamentin, joka sitten tuoreemmalla päivämäärällä varustettuna olisi "löytynyt" jemmasta, johon olitte tietysti "aavistaneetkin" minun piilottaneen sen "oikean" testamentin. Nimikirjoitukseni olisitte väärentäneet. Tällaisiahan te suunnittelitte isänne nukkuessa päivänokosillaan ruususen unta onnellisilla 80-vuotissyntymäpäivillään.

Ehkä minä ehkäisin muitakin rikoksia. Riitoja ainakin. Tehän olisitte taatusti saaneet liHAVAN riidan aikaiseksi siitä, mitä kuuluu kenellekin. Nyt säästyitte siltä vaivalta. Minä teidät näiltä riidoilta säästin. Kun ei ole mistä riidellä, ei tarvitse riidellä ollenkaan. Ellette sitten ala riidellä siitä, kenen syytä tämä on. Syyllisten sijaan voisitte alkaa katsella elämääne eteenpäin. Minullahan elämä on takanapäin. Testamentti on tahdon ilmaus. Nyt ilmaisen tahtoni.

Sinä Mika. Myy purjeveneesi. Purjehtiminen voi olla tärkeää. Mutta ei oman purjeveneeseen omistaminen. Sinä Sari. Kasvata lapsesi selviämään opinnoistaan omin avuin. Jos rupeat auttamaan, saat auttaa ikuisesti. Lapsesi imevät sinusta kaiken, eivätkä lopulta selviä itse elämästään. Sinä Juha. Mene hoitoon. Selvitä asiasi. Jos luulit, etten tiedä peliriippuvuudestasi, olit väärässä. Lastenlapsien kautta kulkee paljon tietoa, ja he tietävät paljon sellaistaikin, mitä heidän vanhempansakaan eivät tiedä heidän tietävän. Jos Juhan peli- ja raha-ongelmat nyt tulivat tätä kautta Mikan ja Sarin tietoon, niin tulipa sitten sekin totuus esille. Sellainen voi olla testamentti. Se

kertoo totuuden. Hyvässä ja pahassa. Myös testamentin tekijästä. Totuus on armoton.

Te joudutte nyt miettimään, mitä te tästä kaikesta kerrotte muille. Kohta teiltä aletaan kysellä perinnöstä. Mitä kerrotte perheillenne? Entä muille? Kerrotteko totuuden? Jos kerrotte totuuden, se saattaa tietysti monella tavalla huonoon valoon minut, mutta minulle sillä ei ole enää merkitystä. Te elätte. Teille on. Jos kerrotte totuuden, siis edes osan siitä, se saattaa monella tavalla huonoon valoon teidät.

Mehän voimme toisaalta loppujen lopuksi olla kaikki tyytyväisiä, eikö? Ette voi jäädä mistään kiinni. Mitään rikostahan ei päässyt tapahtumaan. Ne puheenne lääkkeistä... Ja siitä, voiko vyöhön hirttämisen saada näyttämään itsemurhalta... Ei tullut myöskään rikoshyötyä. Teille.

Tätä puhuessani toukokuussa minulle on annettu elinaikaa vielä kuukausi. Alkaa olla viimeinen aika äänittää tämä, koska joudun varmasti aivan pian sairaalaan. Tässä sairaudessa loppu voidaan ennustaa melko tarkasti, kun tässä vaiheessa ollaan. Tunnenhan minä itsekin, että loppu on lähellä. Varmaan pääsen jonkinlaiseen saattohoitoon. Toivottavasti. Lääkärin kanssa on puhuttu voimakkaista kipulääkkeistä, joiden nimiä en muista. Mutta yhden asian tulen muistamaan loppuelämäni, minkä verran sitä jäljellä onkaan. Niin kauan kuin kuolemaa tehdessäni jotakin kykenen muistamaan, minä muistan tämä testamentin. Testamentin, joka todistaa. Todistaa minusta. Isästä, joka vielä elämänsä viime päivinä saa, mitä ansaitsee: kärsii fyysistä, parantumattomasti syöpäsairaana kipua ja jatkuvaa henkistä tuskaa siitä, mitä on eläessään tehnyt ja jättänyt tekemättä. Todistaa isästä, joka ehkä vielä elämänsä viimemetreillä teki väärin, mutta ei voi sitäkään tekoa enää muuttaa. Olenko toiminut nyt oikein? Taivas yksin tietää.

Minä olen kuollut. Te elätte.

Tällaisen testamentin minä jätän teille. Testamentin vaikutus riippuu lopulta siitä, kuinka testamentti otetaan vastaan. Se koskee myös tätä testamenttia. Jatko riippuu teistä, lapseni.

Isänne, joka elää. Eli.

Kuolee. Kuoli.

KIRJOITTANUT: JANUS

Viimeinen pisara

Rikoskomisario Paarma puri mietteissään lyijykynänpäättä ja rutisteli sanaristikkolehteä Karhu-pubin baaritiskillä. Oli sunnuntai ja toukokuinen aamupäivä. Pubi oli sopivan hiljainen ja hämärä. Paarma oli ainoa asiakas lukuun ottamatta paikallista pubikuningatarta, joka istui aamukahvi nenänsä alla ikkunapöydässä ja luki päivän sanomalehteä. Kaarina kuului kalustoon, ei häntä voinut laskea asiakkaaksi. Eipä silti, ei ehkä Paarmaa itseäänkään. Karhu-pubi oli monen sikäläisen olohuone ja omistaja Otso Palo sopivan läheinen tuttavuus. Häntä ei tarvinnut pyytää vastavierailulle. Riitti, kun avasi itse pubin oven ja istahti tiskille.

– Laitetaankos toinen?

Kuuntelematta vastausta Otso valutti tuoppiin belgialaista luostariolutta. Paarma murahti myöntymisen merkiksi ja raapi korvallistaan.

– Puoliapina, neljä kirjainta...

– Maki.

– No niinpä tietysti.

Paarma nosti täyden tuopin huulilleen ja huokaisi.

– Tuohan on vanha juttu. Ei enää hoksaa, ikää tulee.

Otso pyyhki himmeästi kiiltelevää tiskiä nyökäten.

– Niin meille kaikille.

Kaarina kohotti ääntään ikkunapöydästä.

– Laitapa radio paikalliselle kanavalle, siellä alkaa äitienpäiväkonsertti.

Otso katsahti kysyvänä Paarmaa tämän nyökätessä hajamielisesti ja tuijottaessa samalla sanaristikkolehteään. Radiossa juontaja kertoi innoissaan tuoreen singlen ilmestymisestä ja puheenvuoron sai hehkutettu laulaja, jonka ääntä Paarma jähmettyi kuuntelemaan otsa rypyssä. Paniikinomaisesti Paarman katse etsi Otsoa, joka oli kadonnut keittiön puolelle korjaamaan jumiutunutta astianpesukonetta. Paarma pyörähti baarijakkarallaan ja hönkäisi Kaarinalle.

– Kuka helvetti tuolla radiossa määkii?!

Kaarina nosti katseensa sanomalehdestä antaen vastauksen kuin apteekin hyllyltä.

– Hannu Aho tietenkin.

– Tietenkin?! Sehän istuu linnassa, miten se radioon on päässyt?

Kaarina laskosti lehden omahyväinen hymy huulillaan ja siirtyi Paarman viereen valitakseen uuden julkaisun tiskillä olevasta lehtipinosta.

– Voi olla linnassa, mutta onpahan vaan julkaisut sinkun tulevalta levyltään. Kai ne tänä päivänä

saavat linnassa tehdä muutakin kuin lusia?

Kaarina palasi uuden lehden kanssa ikkunapöytään ja tokaisi jatkoksi.

– Eikä se mitään mäai, sillä on miellyttävä puheääni. Ja entäs sen lauluääni... Hannu on mun feivoritti, ihan best. Ihanaa, että siltä on tullut uutta materiaalia.

Paarma käänsi selkänsä Kaarinalle ja mutisi järkyttyneen näköisenä itsekseen.

– Vai feivoritti... Hannes Haapalainen alias Hannu Aho istuu linnassa ja saisi pitää turpansa kiinni. Minähän sen sinne liki vuosi sitten passitin... taposta. Enkö kuitenkaan onnistunut miestä hiljentämään?

Hannes kaasuttaa Motonetin parkkipaikalta kääntyen moottoritielle johtavalle rampille. Hän vilkaisee tyytyväisenä takapenkille, jossa nakottaa uuden uutukainen pensasleikkuri äitienpäiväruusun vieressä. Mukaan lähti myös poistokorituote *Teksasin moottorisahamurhat-dvd*. Teininä hän oli nähnyt 70-luvulla tehdyn version televisiosta. Se oli jättänyt lähtemättömän vaikutuksen. Motonetin kassaneiti oli mulkaissut hänen ostoksiaan ja kommentoinut kulmakarvat koholla naputellessaan alennusta elokuvalle.

– Äidille lahjoja...?

Punainen Nissan Qashqai kaartaa pihaan. Vanha rintamamiestalo seisoo kallioisella pihatontilla ja tuijottaa ikkunasilmillään syyttäen. Hannes vilkaisee inhoten vihreänkellertäviä mineriittilevyjä, joilla talo oli vuorattu 70-luvun alussa. Siihen aikaan hän oli vasta unelma äidin sydämessä ja isän tuluskukkarossa. Hän pääsi vaikuttamaan tämän perheen asioihin kymmenen vuotta myöhemmin äidin ollessa nelikymppinen. Ne olivat viimeiset hetket synnyttää maailmaan se tärkein: ensimmäinen ja ainoaksi jäävä poika.

Ainoaan lapseen haluttiin satsata. Paikallinen musiikkiyhdistys tarjosi Hannekselle mahdollisuuden musiikkiharrastukseen ja lauluopintoihin, mikä vei Hanneksen jo pikkupoikana keikoille Tiernapoikien Knihtinä. Myöhemmällä iällä menestys maakunnallisessa *Talent*-kisassa poiki levytyssopimuksen, jonka tuoma suosio jäi suhteellisen laimeaksi. Muutama radiosoitto, siinä kaikki. Sitä todellista hittiä ei sitten osattu luoda ja levytuottaja vaikutti valmiiksi leipiintyneeltä työhönsä. Levy-yhtiön ainoaksi aikaansaannokseksi jäi Hannekselle luotu mielikuvituksekas ja räväkkä taiteilijanimi: Hannu Aho. Mutta ei voinut valittaa; keikkaa pieni maineen saavuttaminen kuitenkin pukkasi. Hannes pysyi leivän syrjässä kiinni, vaikka kisavoittona saatu Audi pitikin hetkellisessä rahapulassa myydä ja ostaa tilalle vähän käytetty Nissan.

Keikkaelämän kiireisiin vedoten Hannes vältteli kotona käyntejä. Isän kuoleman jälkeen Hillevi aloitti järjestelmällisen syylistämissodan vaatien Hanneksen luokseen vähintään joka äitienpäivä. Se tarkoitti usein järjetöntä ajomatkaa yötä myöten, olipa edellisen illan keikka missä päin Suomea tahansa. Näin perheen ainokainen saapui kiltisti äitimuorin patojen äärelle. Näillä sanoilla Hannes oli naistenlehden palstalla hymistellyt saaden aikaan kateellisia huokailuja kotikylän naisissa. Se haastattelu oli päässyt kunniapaikalle Hillevin kokoamaan leikekirjaan.

Hannes nappaa pakollisen äitienpäiväruusun takapenkiltä, lyö reteästi takaoven kiinni ja nousee ulkoportaat, joiden maali jo hilseilee. Hillevi ei tule heti vastaan. Marttyyrinä hän odottaa keittiössä, tuttu esiliina yllään ja seisoo asennossa tiskipöydän vieressä. Hannes potkaisee kenkäänsä naulakon alle ja ripustaa nahkatakkin koukkuun. Siinä vaiheessa Hillevi ei malta, vaan astuu eteiseen. Hanneksen tärykalvot väräjävät nasaaleista ääniaalloista, jotka täyttävät pienen eteisen.

– Koko päivä on mennyt odottaessa... ruokakin on jo ehtinyt kuivua. Mitä se nyt tuolla tavalla noin hienoa takkia kohtelee, laita se hengariin ettei tule venymiä.

Hillevi sieppaa takin ja pujottelee hengarin kohdilleen. Hannes ojentaa ruukkuruusua ja sanoo ääni onnahtaen.

– Onnee nyt sitten... äitienpäivänä.

Hillevi ottaa lahjan ja kiepsahtaa takaisin keittiön puolelle. Hannes ehtii nähdä äidin kiusaantuneen ja samalla tyytyväisen ilmeen. Kai ne kukat nyt tällä kertaa kelpasivat. Aina ei nekään olleet niitä oikeita. Hillevi käy huoneen puolelta suojaruukun, johon asettelee ruusun itsekseen hyräillen. Hannes istahtaa keittiöpöydän ääreen alkaen lukea pöydälle levitettyä paikallislehteä. Hillevi vilkaisee ikkunasta ulos ja keskeyttää hyräilynsä.

– Missäs se hieno Audi on? Miten sinä tuommoisella kotterolla ajelet? Mahtaa naapurin Aune ihmetellä...

– Mmmm... myin pois. Alkoi tulla vikoja. Myin pois, kun siitä vielä sai rahaa.

– Rahaa... etkö sinä tienaa tarpeeksi? Milloinkas uusi levy ilmestyy? Edellisestä on jo monta vuotta aikaa. Moni on sitä minulta kysellyt.

Hannes heittää kiusaantuneena lehden takaisin pöydälle ja jää katselemaan ulos. Ikkunan takana kohoaa korkea kuusiaita, jonka Hanneksen isä oli neljäkymmentä vuotta sitten istuttanut. Hillevi seuraa Hanneksen katsetta ja aloittaa uuden puheryöpyn.

– Sinulla on sitten tuon aidan leikkuu. Siitäkin on naapuri huomautellut. Kyllä minä mielessäni kirosin isäsi alimpaa helvettiin, kun meni tuommoisen kiusan istuttamaan. Mutta siinä se nyt kasvaa ja sinä saat sen hoitaa. Saisit käydä täällä useammin auttamassa. Sinun eteesi on kaikki

tehty. Koulut olet saanut käydä, musiikkiopinnot on kustannettu, mutta mikä on kiitos...

Hannes sulkee korvansa ja saa Hillevin nenäonteloissa resonoituvan äänen häivytettyä taustalle. Jollakin tasolla hän ymmärtää ja kuulee joka sanan, mutta ei anna sen suoraan vaikuttaa tajuntaansa. Tämän tempun hän oli oppinut jo kymmenen vanhana. Se oli paras taito, jonka hän oli kotoaan saanut. Hannes vajoaa tilaan, jossa hän ei enää reagoi Hillevin sanoihin.

Hillevi huomaa poikansa silmissä tutun muutoksen, mikä saa hänet yltyämään. Hannes keskittyy silmät puoliavoinna Hillevin raivoisaan suuhun, joka sulkeutuu ja avautuu, yhä nopeammin kuin happea haukaten, jotta Hannes ei voisi hengittää. Hän kuvittelee mielessään lonksuvat tekohampaat, jotka kääntyvät Hillevin suussa poikittain juuttuen nieluun ja tukahduttaen loputtoman valituksen.

Hitaasti Hannes ravistaa päätään. Mielessä häivähtää edellisiltainen keikka ja sama punatukkainen nainen, joka seurasi häntä melkein jokaiselle tanssilavalle. Joskus hän ihmetteli mielessään, miten jollakulla saattoi olla aikaa ja innostusta. Oma innostus oli alkanut laantua. Keikka oli sujunut nihkeästi ja bändin pojat olivat olleet tanakassa krapulassa. Kotiin meno ahdisti ja oli saanut edellisenä iltana ryypäämään liikaa.

Hannes havahtuu ja tajuaa Hillevin vaienneen. Hän katsoo äidin umpimielistä selkää. Hartiat tärahtelevät tutusti toisen käden kaivaessa esiliinan taskusta nenäliinaa. Lopulta tilanne rauhoittuu ja Hillevi ottaa uunista reunoistaan kärehtäneen lasagnen. Silmiin katsomatta hän kehottaa syömään ja menee itse makuuhuoneeseen. Hannes ottaa lautasen ja lappaa sen täyteen ruokaa. Nyt pystyy taas hengittämään. Vähän ajan kuluttua Hillevi palaa punasilmäisenä, mutta touhukkaana keittiöön.

– Kun olet syönyt, hoitaisitko heti tuon kuusiaidan? Kun on poutasääkin. Huomiseksi on luvattu sadekuuroja. Et kai sinä vielä huomenna lähde? Olisi kaikkea tehtävää...

Hannes keskittyy syömiseen. Ahdistaa. Hän oli ajatellut lähteä varhain aamulla. Illan saa jotenkin kulumaan sähkösaunan liian kuivassa lämmössä ja rasittavaa tosivee-ohjelmia seuratessa. Niin pitkään, kun äiti ei avannut suutaan, kotona vietetty aika oli siedettävää. Hannes vilkaisee äitiään ja koettaa keksiä sanottavaa.

– Kävin tullessa ostamassa Motonetista oikean pensasleikkurin. Nyt on terä kunnossa ja akku latautumassa. Enää en aio lipsiä niillä isän aikaisilla saksilla.

Hillevi ei sano mitään, näykkii haluttomana annostaan. Hannes nostaa tyhjentyneen lautasen tiskipöydälle ja pakenee yläkertaan. Hillevi huutaa perään.

– Ota ne isäsi vanhat verkkarit sieltä kaapista, ettet tuhri omia housujasi.

Alistuneena hän vetää isän verkkarit jalkaansa ja kaivaa komeron perältä vanhat tennarinsa. Kun jaksaisi tämän reissun ilman puukkoja ja luoteja. Ulkona paistaa keväinen aurinko, mutta sielunmaisemassa vallitsee kylmä kaamos. Nostaessaan tikkaat ulkovajasta Hannes huomaa Hillevin portailla.

– Eikö se nyt malta pysyä poissa? Saisi edes tämän tehdä rauhassa.

Päätään nostamatta hän kiipeää tikkaille ja käynnistää leikkurin. Terä alkaa syödä kuusiaidan latvustoa ja pitkiksi kasvaneita oksia. Hannes ei huomaa naapurin Aunea, joka kurkkii tontin rajalla ja koettaa olla näkymättömissä. Hannes alkaa nauttia työstä. Terän soidessa hän kuvittelee leikkaavansa vuosien varrella itseensä tarttuneen ahdistuksen. Ajatukset pullahtelevat, ikävät muistikuvat tipahtelevat maahan terän parturoidessa särähdellen ja rutisten.

Hannes ei kuule eikä näe, kuinka Hillevi tulee tikkaiden juurelle ja huutaa. Lopulta hän tuntee nykäisyn lahkeessaan ja kääntyy katsomaan. Hillevin suu avautuu ja sulkeutuu kiihtyvässä tahdissa. Happi ympäriltä alkaa kadota. Hannes tuijottaa rävähtämättömin silmin äitiään ja antaa leikkurin olla käynnissä. Sen ääni peittää iänikuisen valituksen, joka lapsuudesta saakka on kiusannut ja vainonnut.

Hillevi huitoo toisella kädellään kohti kuusiaitaa. Hannes huomaa leikanneensa innostuksissaan aitaan syvän ja leveän railon, joka avaa näkymän naapurin tontille. Hanneksen suusta ryöpsähtää älytön nauru. Hän laskeutuu tikkailta alas koko ajan nauraen. Hetken hän tuijottaa tuota kirottua kuusiaitaa, tipauttaa pensasleikkurin maahan ja lähtee liiteriä kohti. Hän palaa takaisin kantaen isänsä vanhaa Homelite-moottorisahaa, vetäisee sen käyntiin ja kohdistaa terän kuusiaidan juurelle. Hillevi tuijottaa lomaantuneena, kun aita alkaa kaatua. Hän tarttuu Hanneksen käsivarteen ja koettaa estää. Hannes heilauttaa käynnissä olevaa moottorisahaa kääntyessään Hilleviä kohti. Käsi ojentuu kuin itsestään terän osuessa Hillevin olkapäähän. Hannes näkee silmiensä edessä *Teksasin moottorisahamurhat*-filminauhan. Samalla hetkellä naapurin Aune kurkistaa aitansa takaa ja puree kauhuissaan kämmentään, jotta ei huutaisi ääneen.

Lopulta tulee hiljaisuus.

*Vuodet vain vierivät, nähdä en saa,
hiustesi hopeaa, kihartuvaa.
Ääntäsi tuttua kuule en lain,
elät siis jatkossa muistoissain.*

*Sydämeen iskit sä sanoillas niin,
jäisellä piikillä nivusiin.
Hiljensin äänesi ja rauhan sain,
eteenpäin jatkan mä kulkuain.*

*Kuusiaitaa, kovin kaitaa
leikkasin ja romahdin.
Äänes julman vaiensin
vain syvä viilto, sut hiljensin.*

Otso palasi keittiön puolelta ja katsoi huolestuneena Paarman synkistynyttä ilmettä. Hän sulki nopeasti radion. Vuosien kokemus ravintola-alalla oli opettanut lukemaan ihmisten ilmeitä ja eleitä. Tällaista reaktiota Otso ei ennen ollut rikoskomisarion kohdalla nähnyt. Kädet täristen Paarma joi tuoppinsa tyhjäksi ja kuiskasi.

– Yksi jeegeri.

Mitään kommentoimatta Otso kaatoi kahdeksan senttilitraa Jägermeisteriä jäähdytettyyn lasiin ja asetti sen varoen Paarman eteen. Hän ymmärsi äsken soineen laulun järkyttäneen Paarman mieltä, mutta ei voinut millään tajuta, miksi. Vastaavia ralleja kuului jokaisella kaupallisella kanavalla, kauheaa sontaa tyhjää jauhavien spiikkien välissä. Kai Paarmakin niihin jo oli tottunut?

Huokaisten Paarma laski tyhjän lasin eteensä ja jäi tuijottamaan Otsoa silmiin.

– Sinä kai muistat, miten vuosi sitten lehdet uutisoivat Hannu Ahoon alias Hannes Haapalaiseen liittyen?

Otso nyökkäsi. Kaarina oli siirtynyt baaritiskille tajuten Paarman äänensävyistä saavansa kuulla jotain oleellista lisätietoa idolistaan. Välittämättä Kaarinasta Paarma jatkoi tuskaisen oloisena.

– Lehdistö kohteli miestä silkkihansikkain ja kuvasi artikkeleissaan, kuinka Hannu Aho oli joutunut elämään paineikasta keikkamuusikon elämää. Alaspäin menevä ura ja vaikea suhde äitiin oli ollut viimeinen pisara ja lopputulos oli se mikä oli. Syytetty väitti, ettei hän muistanut tapahtu-

neesta mitään. Yhtäkkiä hän oli tajunnut äitinsä makaavan silvottuna ja verissään pihamaalla. Kaarina huokasi raskaasti ja ravisti päätään. Paarma puristi jeegeri-lasiaan ja jatkoi puoliksi itseksensä.

– Naapurin rouva kertoi alustavissa kuulusteluissa nähneensä, kuinka Hannu Aho oli moottorisahalla järjestelmällisesti surautellut Hillevi-äitinsä hengiltä. Eukko menetti kuitenkin hermonsä, ei uskaltanut todistaa oikeudessa ja perui lausuntonsa. Hannu Aho sai tuomion taposta vedoten säröilevään mielenterveyteensä, vaikka kyseessä oli murha. Teko oli raaka ja harkittu, se oli tietoisesti suunniteltu. Senhän osoitti myös ostettu kauhuelokuva, joka käsitteli moottorisahamurhia. Paarma kääntyi Kaarinan puoleen.

– Pystytkö kaivamaan tuon äskeisen tekeleen netistä? Joko se on juutuubilla?

Tohkeissaan Kaarina naputteli kännykkää ja kohta alkoi kuulua puhelimen kaiuttimesta moolivoittoinen laulu, jossa Hannu Aho tulkitsi antaumuksella hengentuotettaan. Paarma ähkäisi.

– Ota se kertsikohta, ei tuota kokonaan pysty kuuntelemaan...

Kaarina mulkaisu Paarmaa sanomatta kuitenkaan mitään. Hetken kuluttua kertosa Hannu Ahon honisevalla äänellä hiveli kuulijoiden korvia.

Kuusiaitaa, kovin kaitaa

leikkasin ja romahdin.

Äänes julman vaiensin

vain syvä viilto, sut hiljensin.

Paarma läväytti avokämmenten tiskiin ja ähkäisi.

– Siinä se on. Selkeä tunnustus – murhasta. Oikeuslääkärin tekemässä raportissa on seikkaperäinen kuvaus sahalla tehdyistä vammoista. Moottorisahan terä oli upotettu Hillevi Haapalaisen kurkkuun. Mies muistaa tekonsa, vaikka väittää muuta. Muka säröilevä mielenterveys... hohhoh. Raaka murha on laittanut miehen inspiraation hersymään, liiankin kanssa.

Kaarina ja Otso katsoivat epäuskoisina toisiaan ja sitten Paarmaa. Otso punoi mietteissään päätään Kaarinan älähtäessä.

– Eihän ketään voi laulunsanojen perusteella tuomita! Älä nyt hulluja puhu.

Paarma hyppäsi baarijakkaralta ja lähti virkistyneenä ulko-ovea kohti. Otso huudahti perään.

– Minne sinä nyt?

– Töihin! Hannu Aho tulee istumaan vielä pitkään. Tuo surkea kappale oli viimeinen pisara!

KIRJOITANUT: JAANA MÄKINEN

Vanhan miehen selonteko

1.

Syntymäni päivällä ja elämäni kululla ennen erästä kohtalokasta päivää ei ole juuri mitään tarjota näille vielä valkoisille sivuille. Kerrottakoon kuitenkin, että synnyin ja otin omakseni kirjastojen norsunluiset tornit, sanojen muovaamat harjakorkeudet. Elin mielikuvituksen lihaisana aaveena: istutin itseni muiden – joita ei koskaan ollutkaan – nahkoihin unohtaen usein omani.

Olen toki kokenut naisen pehmeän sylin, mutta en koskaan yhtä useasti kuin muutama viinilasillinen on saanut satunnaisille tuttaville väittämään. Omistin kerran koiran, pienen mäyräkoiran, corgin ja ties minkä muun sekoituksen – sekarotuinen geenisalaatti heilutti häntäänsä kuolemansa viimeiseen vinkuvaan hengähdykseen. Työskentelin postimerkeille omistetun museon vahtimestarina. Nyt (tämä virke on lisätty jälkikäteen, työn jo valmistuttua) käytän päiväni pihallani seisovien jalavien lehtien kahinaa kuunnellen, ihaillen syaaninsinistä taivasta ja peräkärystä heijastuvaa auringon sokaisevan valkoista kehrää.

Tämä on selontekoni, tunnustukseni, siitä mitä tapahtui vuosia sitten tuossa talossa, josta yhä kuulee punottavan tarinoita. Ja miksi kaikki tämä? Miksi nyt?

Koska tahdon nukkua omenoiden unta oppiakseni itkun joka puhdistaa minut maasta, koska tahdon elää sen hämärän lapsen kanssa joka ulapalla tahtoi viiltää sydämensä irti.

2.

Kuten ehdinkin jo mainita, työskentelin noihin aikoihin museossa vahtimestarina. Työ ei esittänyt haasteita ja mahdollisti kirjalliset seikkailuni, eikä juuri ollut päiviä jolloin en olisi saattanut viettää lihavia tunteja viileän kirjaston yltäkyläisen tarjonnan vietävänä. Kuitenkin, koska työpaikan siedettävyyden vaaliminen niin vaati, olin yhtenä syyskuisena iltana tarjoutunut auttamaan työtoverini siskoa ongelmassa, joka koski tukkeutunutta viemäriä.

Taloa ympäröivä korkea muuri sukelsi suoraan hämärästä taivaasta. Lintu luritteli. Lähestyessä talosta lankesi valo pihatielle kalpeana polkuna, joka johdatti ovelle, jossa nainen seiso ja siinä missä hän seiso valo hälveni hämärään. Syksyinen tuuli viilsi kasvoja, rätsyytti lähes irrallaan roikkuvia sadevesikouruja. Muistiin ei ole koskaan täysin luottamista, mutta tuo hetki on etsattu syystä tai toisesta mieleeni pikkutarkalla pensselillä; kuten on myös kuva naisesta, Elisasta, jonka piirteet valkenivat minulle vasta etuportaita ylös astellessa. Hänessä oli raukean turvottunutta eleganssia, hyvän elämän suomaa pulleutta, fyysistä ja henkistä, joka sai hänet olemaan ylpeä sillä niin kovin tyhjällä tavalla jolla sellaiset ihmiset ovat. Hiukset kuin Marilyn Monroella (muistan olleeni jo tuossa vaiheessa varma, että se tarujen hirviöille vertoja vetävä

tukko jonka putkistosta löytäisin, olisi tuon hiuspehkon äpärelapsi) ja silmissä, naistenlehdistä tai kirjojen pintapuolisesta lehteilystä tarttunut, seurapiiriemakon katse. Hän pyysi minut sisään.

”Marilyn, Marilyn, milloin riisut jumpperin”, hyräilin kaivaessani lovecraftmaisen hiustukon esiin.

Se, että tuo tapaaminen, minun ja Elisan, ei jäänyt ainoaksi laatuaan, johtuu niistä kahdesta tekijästä joiden johdosta melankoliset ihmiset niin usein löytävät seuraa: ikävystyminen lakipisteessään ja sattuma kohtasivat toisensa. Kun kävelin portaakkoa alas, näin hänet lukemassa samaa kirjaa jonka itse olin viime päivinä lukenut – kirja itsessään oli jokin juuri ilmestynyt monotoninen tekele, jonka luoja oli kovasti televisiossa haastateltu; yksi noista aikamme kuolevista ihmeistä minuutteineen parrasvaloissa. Yhtä kaikki tein jonkin ylimalkaisen huomion raapustuksen alavireisestä tyylistä, ja siitä me sitten satuimme puhumaan seuraavan tunnin.

Tämän jälkeen me tapasimme ehkä neljä kertaa, ennen kuin eräänä kesäisenä iltapäivänä jälleen tavatessamme päätimme siirtää keskustelun patiolle, missä yötuuli lievitti yltiöpäisen kuumana hohkavaa päivän jälkihehkua. Hämärässä ympärillä häämötti nuukahtelevia karviaismarjapensaita. Gin tonic kirvoitti kielenkantoja. Siinä istuessa Elisa sytytti tupakan, joka hehkui, ja hiipui, ja hehkui taas; savu ryömi kasvojen uurteista hiuksiin, hävisi ilmaan. Kaipasin kotiin, mikä ikinä se sitten olikin, fyysinen paikka tai tyhjiö. Tuhansien tähtien suma taivaalla tuijotti meitä.

”Tällaiseksi kuvittelen paratiisin”, Elisa sanoi ja vietti kättään pihan yli. Tupakka hehkui kuin syvänekrotin valoelin.

”On se kaunis, kovin kaunis”, sanoin.

Herätessäni oli vielä yö. Iho oli nahkea kuivettuneesta hiestä, suussa maistui tupakka, päässä humahdelti ja vieressäni Elisa kuorsasi ummehtuneen lihansa painamana – jos olisi edes kyennyt nukkumaan kuin kuolleet, ei kaikki olisi ollut menetetty.

Hiivin alakertaan ja join vettä. Keräsin sohvalta peitteen ja muutaman tyynyn ja asettelin ne patiolle. Ajattelin nukkuvani vielä hetken. Uni ei kuitenkaan tullut. Kävin hakemassa kirjan, ensimmäisen joka käteen tarttui: Eeva-Liisa Manner, *Kuin tuuli tai pilvi*. Lehteilin kirjaa levottomuuttani ja toivoin saavani unen päästä kiinni.

Sanat harottivat taivaalta lankeavassa valossa, jonka epämääräinen ja pehmeä ydin keskittyi siihen kohtaan jossa makasin lukemassa, aivan kuin kuu olisi valinnut esiintyjänsä. Puutarha liukeni omavaltaisen hopean varjoiksi. Tuolit, pöydät, seinät olivat höltyneet reunoistaan, häilyivät unen ja toden ja välillisyyden välillä. Viehättävä ihmisyyden puute herkisti vaimeaakin vaimeammalle tuulelle. Sillä hetkellä, olen melko varma, jos olisin joutunut puhumaan yhdenkään ihmisen

kanssa, olisin oksentanut (tai kenties en, kuten arvoisa lukijani tulee huomaamaan – mitä on ihmisrodussa, sen vaatimassa järjestyksessä?)

Siinä maatessani pihalta erottui tumma siluetti, mies liikehtimässä kuin tanssien sarjoja joiden alkuja ja loppuja oli mahdotonta hahmottaa, ainakin minun. Lempeältä tuulelta häntä suojasivat shortsit ja lyhythihainen paita. Hän nopeutti liikkeitä lehtien kahistessa, suhistessa mysteereitään. Hänen sorjan kehonsa lihakset jännittyivät persikkaisen keveinä. Pihaa ja pihan takana lymyävää metsää vasten hän liikkui kuin kotonaan. Talo takana oli ajan hampaan purema, liioilla väreillä sotkettu raunio, jossa kaikki sähkötöistä putkistoihin oli summamutikassa tehty. Mies pysähtyi ja näytti puhuvan, ja yritin kuunnella, mutta mitään ei kuulunut.

Odotin, kuten kahden toisilleen tuntemattoman tietoisuuden tuollaisina hetkinä kohdatessa tapahtuu, miehen huomaavaan minut ja hämmästyvän. Odotin, vastenmielisyyden kohotessa laineena sydämeni onteloista odotin. Toivoin että hän huomatesaani minut kirmaisiksi siihen yöhön, josta mitä ilmeisimmin oli tullut. Nousin seisomaan. Tuijotin häntä. Hänen kääntyessään näin että hän oli nuorempi kuin olin jostakin syystä kuvitellut, ehkä kaksissakymmenissä, ja hän seisahtui ihmettelemään minua. Tunne jota odotin ei saapunut, ei herännyt kohtaamisen hetkellä; ehkäpä, kuitenkin, olin nukahtanut, ajattelin.

”Hei siellä, kuka olet?” kysyin

En saanut vastausta.

”Mitä teet täällä?” jatkoin kyselyä.

Mies käveli luokseni vastaamatta. Vasta kun hän oli aivan vieressäni, näin hänet kunnolla: vähämielistä koristi tyhjänpuhuva katse syöttämässä informaatiota aivoihin, jotka eivät tietoa pystyneet käsittelemään, mutta joissa yhtä kaikki asui vaatimus olemassaolosta muodottomassa materiassa. Kuolavana roikkui hölmön leuasta, venyi, tipahti valtavana pisarana maahan.

”Osaatko puhua?” kysyin.

Olin varautunut ja lumoutunut. ”Minä olen Berr?": tämän kysymyksen olin kuulevinani siinä meren syvyyksistä nousevasta kohinasta, jonka mies päästi suustaan. ”Tykkäätkö minusta?”

Et sinä osannut puhua, kuten myöhemmin tulin oppimaan, mutta olen varma, täydellisen, että tuona yönä kuulin nuo sanat. Ja minä ihailin sinua; ja olen pahoillani, ja mitkään jaat eivät tule riittämään, eivät täysin, sille sinulle joka muistoissani elää. Usein mietin olisitko puhunut enemmän, suloinen hölmö, jos meitä ei olisi keskeytetty.

”Petri!” Elisa huusi juostessaan meitä kohti. Hehkeä, ambraan kiedottu hetki katosi, jäi ajan menetetyksi osaksi. ”Petri, miten sinä nyt tuollain.” Hän kietaisi sisältä ottamansa peitteen, pienten nelikulmioisten ommelten koristaman, miehen, Petrin, olkapäiden päälle. ”Tule sisään.

Olen pahoillani, en tiedä miten hän pääsi ulos.”

Sieltä samasta pimeydestä kuin mekin, kohdusta, itkevänä hän tähän hirvittävään maailmaan putkahti. Mutta kuka hänet sulki taloon, piti poissa muiden katseilta? Noissa hölmön kasvoissa asioiden raakamateriaali ilmentyi kahden tumman lasimaisen liskonsilmän tähdittämänä, kasvoissa jotka eivät sisältäneet sinua vaan heijastivat vain kuvajaisesi takaisin. Se oli liikaa sinulle, Elisa, joka imit elinvoimasi muiden tietoisuudesta. Mutta ei syy ole ainoastaan sinun – olen jo unohtamassa itseni ikään kuin tämä työni antaisi vapautuksen taakasta; jos väitämme, ettemme ole syntisiä, me petämme itseämme eikä totuus ole meissä.

Kesäinen helle roikkui autereena puutarhassa. Olin päässyt töistä, käynyt suihkussa, lukenut hetken, ottanut kantaan pullon valkoviiniä ja lähtenyt. Elisa seiso ruoholle levittämänsä viltin vieressä, valkoinen mekko peitti turpeaa lihaa, sammakkomaista olemusta. Petri makasi nelinkontin maassa ja repi ruohoa. Sijoiltaan lähtenyt sadevesikouru päästi metallisia kalahduksia. Ihailin aisteja kiihottavaa päivää, raukeana, miellyttävän turhuuden kannattelemana, väsyneenä kaikkeen, uneksien muinaisista metsistä.

Elisa laskeutui viereeni. Hän hiveli etusormellaan olkaluutani, kunnes jätti kätensä vatsalleni lepäämään.

Erehdyin puhumaan: ”Eikö Petrin kannattaisi vaihtaa lyhythihaiseen paitaan? Täällä on nimittäin aika kuuma, enkä usko että pieni rusketus olisi pahasta.”

”Aurinko on hänelle pahaksi”, Elisa sanoi vieden samalla käden ympärilleni. ”Älä hänestä huolehdi. Pidetään nyt vain hauskaa.”

Tyhjensimme tuomani pullon. Elisa haki keittiöistä uuden, ja me tyhjensimme sen. Verkkainen humala siivitti päivää iltapäivään. Hän oli tehnyt voileipiä, jotka me kolme söimme hyvällä ruokahalulla. Pelasimme shakkia. Hän voitti kaksi ensimmäistä peliä. Kummassakaan pelissä en löytänyt vastausta hänen nappuloidensa aggressiiviseen symmetriaan, mutta kolmannessa pelissä sain viimein tilaisuuden. Uhrasin kuningattaren viekoitellakseni kuninkaan lähetin ja tornin järjestämään ansaan.

Ilmeisen pettyneenä pelin lopputulokseen Elisa pakotti naamansa hymyyn ja sanoi: ”Pelasit hyvin.” Tämän jälkeen lepäsimme auringossa, erillään, hiljaa. Heinäsirkkojen siritys sulautui ruohonkorsien suhinaan, vähäeleinen ooppera.

”Petri, tule tänne”, Elisa sanoi ja nousi ylös. ”Odota tässä, menen laittamaan Petrille vähän aurinkorasvaa, ettei hän vain pala.”

Makasin hetken paikallani, mutta viini pakotti nousemaan ylös. Kävelin vähän matkaa, talon

sivulle, suojaamaan pieneen tiheikköön, ja lievitin rakkoani. Kääntäessäni päätä hieman vasemmalle talon suuntaan, avautui ikkunasta mykkäelokuva, jota seurasin – häpeän sanoa tämän – hypnotisoituneena.

(Tätä kirjoittaessani huomaan mumisevani itsekseni ”Mihin suuntaan sinä seisoit”, koska en muista näinkö ilmeesi. Muistan vain vavahtelun, repimisen.)

Ikkunasta avautuvassa kohtauksessa Elisa otti tupakan suustaan, kääri Petrin hihan, tarkkaili hihan käärimisen tuomaa reaktiota Petrissä ja skorpionin tottumuksella tumpasi tupakan käteen. Petri vavahteli, riuhtoi, mutta Elisa ei päästänyt irti, piti tupakkaa paikallaan. Hän sanoi jotakin, heitti tumpin roskakoriin ja sytytti uuden tupakan.

Ja kuten jo sanoin: olen pahoillani. Jos olisin ilmoittanut asiasta, jos olisin lähettänyt nimettömän kirjeen, ja jos... Jossit ja jaat eivät vain riitä, eivät sitten millään. Mutta haluan sinun, Petri, ymmärtävän, että ihmiset ovat syntyneet vallankumoukseen. Tästä olen varma: mielikuvitus on vastarintamme elämää vastaan. Toivoin, että kipu herättäisi sinussa kapinan, jonkin leiskuvan jota saattaisin ymmärtää. Sillä minä en ymmärtänyt sinua, suloinen hölmö, en käsittänyt kyvyttömyyttäsi – tai kykyäsi – vapauteen.

Äitiäsi sen sijaan ymmärsin, hänen kuluneeseen lihaansa oli helppo pukeutua, asettaa itsensä rappioituneeseen henkeen. Hän häpesi sinua, joka olit hänen kupeistaan tullut, joka olit osa häntä, jonka hellyyttä hänen irvokas luonteensa ei tunnistanut. Mutta ei se pelkästään häpeää ollut. Sillä, vasta vuosikymmeniä myöhemmin saatan tämän itsessäni tunnistaa, myös minä tunsin ärtymystä sinua kohtaan. Ja...Jos...Anteeksi. Ärtymystä, miksi?

Sisintäni nyt riuhtova syöpä on tuonut vastauksen tuohon kysymykseen. Arkadiassasi ei kuolemaa ollut, ei sitä väräjäväää pistettä tulevaisuudessa jonka me jatkuvasti tiedostamme, vaistonvaraisesti sisällytämme arkeemme, ja selviydymme – universumin omat illusionistit.

Elisa ei enää yrittänyt piilotella vähämielistä minulta, ja tavatessamme Petri pyörikin kiertotähdenä ympärillä. Koska kuumuus, joka kesän oli aloittanut, ei tahtonut millään väistyä, päätimme eräänä lauantaiaamuna lähteä kolmisiin läheisen järven rantaan. Porottava aurinko kelli sinisellä taivaalla. Elisalla oli päällä kevyt leninki, Petrillä tavanomainen pitkähihainen paitansa.

Paikka johon asettauduimme sijaitsi syrjässä, eikä sinne johtanut polkua. Olimme siis kolmin. Järven tyynen pinnan rikkoivat hyönteisiä napsivat kalat, joiden pyrähdykset pintaan jättivät jälkeensä laajenevan aaltojen ympyrän. Suuri tammi heilutti oksiaan veden yllä; peilikuva toisti liikkeitä, ääneti. Asetin pyyhkeen maahan ja kävin sille makaamaan. Luomet raskaina halusin haihtua samantekeväksi ikuisuudeksi, levätä hetken. Sudenkorento, viehkeän hurinan saattele-

mana, laskeutui otsalleni ja tallasi pienillä jaloillaan ihon iloksi. Antauduin, annoin väsymyksen valua selkärankaa myöten kehoon. Metsän vihreä tuoksu.

”Nyt mennään uimaan”, Elisa julisti. ”On hyvä vähän virkistäytyä.”

”Mene sinä”, sanoin haluttomana havahtumaan ja käänsin kylkeä. Sudenkorento ampaisi matkoihinsa. ”Lepään hetken.”

”Hyvä on sitten”, Elisa tokaisi.

Loukatun manaatin päätöksellä hän tömähti veteen. Hän räpiköi eteenpäin, riuhtoi itseään raskain liikkein kohti järven keskustaa. Muistelin että hän oli joskus kertonut uineensa nuorempana kilpaa, vaikka sitä oli vaikea uskoa. Hän sukelsi. Suonenveto ei taitoa kysele, ajattelin, ja sydänkohtauksia saadaan ilman varoituksia. Kuvittelin hänet vajoamassa pinnan alaiseen hämärään, elehtimättä, liikahtelematta.

Näiden ajatusten kiihottamana nousin istumaan. Etsin katseellani Petriä, joka istui kivenlohkareella ja repi kävystä irti käpysuomuja, joita tarpeeksi kasattuaan poimi ne nyrkkiin ja heitti ilmaan. Ruskeiden suomujen ropistessa maahan hän jokelsi vähämielisen jokellustaan, ilakoi oman tekonsa seurasta. Sitä onnea! Kun hän viimein huomasi minut, viitoin hänet luokseni. Kävellessään hän vilkuili minua siihen epäsuoraan tapaan jolla muutenkin maailmaa vaikutti katselevan, suojaten käsillään vatsaansa ja rintaansa, huokuen sitä kivun odotusta jota nimeltä kutsuminen niin usein merkitsi.

Otin kiinni hänen ranteestaan, joka jännittyi, yritti vetäytyä turvaan. ”Ei mitään hätää”, sanoin höllentäessäni otetta. Aloin kääriä hänen hihaansa, käsi värähti, leuka laskeutui rintaa vasten. ”Ei mitään hätää”, toistin niin kevyesti, että en tiedä kuuliko hän sitä.

Pyöreät palojäljet kulkivat kättä pitkin, kyynärtaipeeseen keskittyneet lukuisat iskut loistivat tuhkaisena rykelmänä päivänvalossa. Kosketin arpia höyhenisin sipaisuin, inhosta kihisten. Avasin kylmälaukun ja poimin viinipullon alta jääpalan. Hän oli muuttunut jännittyneestä letkeäksi, turraksi, ei enää vastustellut mitä tuleman piti. Vastusta! Vastusta! karjuin mielessäni. Asetin jääpalan polttojälkiin keskittyen niihin jotka vaikuttivat viikon sisällä tehdyiltä. Käsi nytkähteli aina jääpalan osuessa, herkistyi toimintaan. Veri pulppusi lilanvärisinä virtoina. Hän sulki silmänsä. Rentoutui.

”Mitä te teette?” Elisan ääni tunkeutui tilanteen tyveen. Hän oli uinut aivan rannan tuntumaan ja tuijotti meitä. Hän varmasti näki paljaan käden, mutta mikään ei kertonut että näyllä olisi ollut vaikutusta. ”Tule Petri. Tule uimaan, koska joku muu ei halua.”

Painoin jääpalaa aran näköiseen kohtaan. Vastusta! Petri käveli veteen shortsit ja paita yhä yllään, laskeutui vatsalleen, painui pinnan alle niin että vain irrallinen pää jäi todistamaan maanpäällistä ja alkoi käsillään kauhoa. Hän ui, tai pikemminkin rämpi, Elisan luokse ja tarrautui tähän.

Pian hänen päänsä katosi pinnan alle, kädet heiluivat kuin lonkerot kristallimeressä ja kesti hyvän aikaa ennen kuin pää tuli taas pinnalle. Kasvoille levisi eläimellinen hätä, sormet tarroutuivat äidin hartioihin, etsivät turvaa.

”Hyvin sukkellettu”, Elisa sanoi tarpeeksi kovaan ääneen, että sen kuulivat kaikki järvellä päiväänsä viettävät.

Hetken henkeään haukottua pää katosi jälleen pinnan alle, mutta tällä kertaa aurinko oli mennyt pilveen, ja kirkkaasta vedestä näkyi, kuinka Elisa työnsi Petriä alaspäin, esti rimpuilevaa olentoa nousemasta pinnalle. Mieleeni muistui luontodokumentti, jossa leijona leikki rampauttamallaan hyeenalla.

3.

Kävelin kartanolle ihailien oranssin sävyjä lehdissä, puissa notkumassa, jalkojen alla ratismassa. Taivaan editse vilistivät pilvet ja kaukana maan ja taivaan välillä värisi punertava viiva. Olin juuri saanut luettua kirjan loppuun, nautin jälkihehkusta.

Ulko-ovi rasahti auki astuessani sen eteen. Soitin ovikelloa ja kuulostelin: ei mitään. Astuin sisään ja suunnistin olohuoneeseen. Ikkunoita peittiivät raskaat auringonkukin kuvioidut verhot, lamppujen himerä valo lepäsi huonekaluilla, aavisteli tilannetta. Istuin miettimään mitä tehdä; olin vieras tutulla maalla yrittämässä vakuuttaa itselleen, että hän on jo kuin osa kalustoa. Kauaa en joutunut epätietoisuudessa elämään, sillä portaikosta kuului epätahtisia askeleita, kuin haavoittunut olisi hoiperrellut alakertaan.

”Siinähän sinä olet” Elisa sanoi silmin nähden hoippuen. ”Olen odottanut sinua.”

Hän tuli eteeni ja lähestulkoon kaatui päin.

”Voisitko vain...” Elisa sanoi. Kuuma hengitys likistyi rintaani vasten; imelä tuoksu leijaili ilmassa, tunkeutui sieraimiin. Voisitko vain.... viedä ylös.”

Jokin hämärä levisi tietoisuuteni rajaseuduilla, ja halusin kostaa tunkeutumalla häneen, saavuttaa irstailulla välimatkan tuohon olentoon, johon surkeuttani olin sitoutunut. Kaappasin hänet kantaan ja vein yläkertaan. Olin monomaaninen hirviö, ja rakastaja, ja kuitenkin tunsin vielä tuossa vaiheessa hellyyden puistatuksia – mikä paradoksi onkaan ihminen!

Seurasi jälleen uneton yö. En ollut nähnyt Petriä talossa, ja häntä ajatellessani suuntasin käytävän päätyyn, jossa hänen huoneensa sijaitsi. Ovi oli raollaan, kurkistin sisään. Mies makasi langanlahana paikallaan, alasti, hengittämättä. Kädet oli sidottu pään yläpuolelle. Menin lähemmäs ja kokeilin pulssia, jota ei tuntunut; oli kuin haurasta papyrusta olisi koskettanut, kuin uneksijan unta häirinnyt. Hänen ihollaan pyöreät poltinjaäljet peittivät suuren osan pinta-alasta, ohuiden haavojen valuttama veri oli tummunut vanhuuttaan.

Palasin takaisin Elisan luokse, istuin sängylle hänen viereensä. Hän heräsi ja ujutti kätensä reidelleni ja sanoi:

”Voisit jäädä tänne asumaan. Se olisi oikein mukava ajatus.”

”Oikein mukava ajatus”, sanoin.

Jokunen pilvi vaelsi kuun ohi.

”Niin, niin olisi”, hän sopersi.

Seurasi pieni, tyyni tauko.

”Kävin juuri pienellä kävelyllä talossa”, sanoin.

Silmäilin Elisaa, joka veti kätensä pois ja kääpertyi peittoon. Mieleni teki repiä hänet kotelostaan kuin etanan, puristaa kynsieni väliin, kuunnella lihapalasten mätkähtelyä lattialle. Luulen, että hän sai vihiä aivoituksistani, koska työnsi päänsä ulos peiton sisältä. Pilvien takaa paljastuva kuu petti hänen kasvojensa kovuuden, ilmianto surun. Kenties tuo suru kätki taakseen tahdon repiä minut palasiksi?

Sieppasin tyynyn ja painoin sen hänen naamalleen.

KIRJOITANUT: SAMPO SALMENOJA

Järkyttävän perhetragedian taustalla hyväksikäyttöä

Lööppi hyökkäsi silmilleni. Jutusta sai valheellisen kuvan ja tuo valhe nakersi minuuttani. Tunsin kovertuvani päivä päivältä ontommaksi, niin ettei jäljelle jäänyt kuin ohut lohkeileva kuori. Sen kannattelema salaisuus paljastaisi kaiken olleen sattumaa. Ihmiset kuulisivat onnenkantamoi-
sesta. Ja ajatuksen vallatessa alaa pintaan nousi pelko nöyryytyksestä, siitä etten ole se joka olen antanut ymmärtää olevani.

– Matti ”Kaato” Manninen, yksityisetsivä vai kuinka?

Miehellä oli pehmeä ääni ja hän näytti luotettavalta. Hivenen harmaantuneet hiukset ja olemus joka kantoi huolta tulevasta.

– Minä olen valtiotieteiden lisensiaatti Elias Kaikuvirta ja tarvitsen apuanne.

Herra Kaikuvirrasta saattoi aistia elämän mittaisen kunniallisen aseman. Se oli pohjustettu korkealla koulutuksella ja noiden kahden mukanaan tuomalla vauraudella. Maneerit kertoivat menneestä ajasta ja olivat täynnä uskoa siihen että elämä kuljettaa, kunhan vain pitää kiinni akateemisesta maailmasta.

Elias ei halunnut paljastaa minulle oikeastaan mitään, käski vain seurata erästä naista. Hy-
myilin kuivahkosti ja ilmoitin ettei se kuulu toimintatapoihini. Valtiotieteiden lisensiaatti saisi
itse lähteä tallomaan sateiden pehmentämiä pientareita ja ummehtuneita ojan pohjia, jos ei
suostuisi paljastamaan tehtävän luonnetta. Elias mureni silmissä. Ääni alkoi vapista ja silmä-
kulmaan pusertui kyynel hänen kertoessa tyttärensä päätymisestä arveluttaville teille.

Anni oli kieltänyt kaiken, mutta Elias oli omin silmin nähnyt tyttärensä hampuisin seurassa,
sitä sanaa mies käytti, kunnes lisäsi Annin ajautuneen kaverin ulkonäöstä päätellen huume-
maailmaan.

En tiennyt mitä sanoa. Ajattelin Eliaksen olevan irti tästä maailmasta ja mittaavan nykyajan
menoa kuusikymmenluvun ihanteilla. Elias kysyi sitoiko minua vaitiolovelvollisuus ja lisäsi epä-
ilevän näköisenä, että kai minuun voi luottaa? Ajattelin jo taputtaa lisensiaattia olalle ja kertoa
hänen huolestuneen turhaan, nuoret ovat nuoria, kuten ovat aina olleet ja tulevat aina olemaan,
kun Elias otti lompakostaan viisi viidensadan euron seteliä ja kertoi niiden olevan kuluja varten.
Kulukorvauksista ei tarvitse maksaa veroja, Elias lisäsi ja lupasi varsinaisen palkkioni muodos-
tuvan sen mukaan mitä saisin selville.

Seuraavana päivänä seisoin Annin työpaikan edessä. Yritin näyttää huolettomalta, kuin olisin odottanut tapaamista. Tehtävä vaikutti suoraan sanoen liiankin helpolta. Elias kertoi missä Anni oli töissä, varsin arvostettu lakiasiaintoimisto, eikä mikään viitannut siihen että nainen seisoisi kuilun reunalla. Isän oli täytynyt tulla höperöksi tai sitten tämä katsoi liikaa televisiota. Päätin kuitenkin tehdä jotakin kulukorvausteni eteen ja seurasin naista muutaman päivän. Ne toistuivat samanlaisina.

Anni palasi töistä kotiin kaupan kautta, jos ei hakenut ruokaa ravintolasta. Hänen makunsa oli varsin tyyris, ei mitään rullakebabia vaan fine dining -aterioita. Saavuttuaan asunnolleen Anni käytti koiransa rapun edessä ja viipyili sen jälkeen muutaman tunnin sisällä, kunnes lähti kävelyttämään koiraa. Koiralla oli pitkä vaalea turkki ja sen nimi oli Robert. Reitti päättyi aina tiettyyn puistoon, jossa he kiersivät lammen ympäri ja tulivat takaisin metsäisen, koivua kasvavan osuuden läpi.

Kolmantena iltana ajattelin jo jättää varjostuksen sikseen, mutta jokin käski minua jatkamaan, olin tottunut luottamaan vaistooni. Pidin Anniin riittävästi etäisyyttä, niin ettei hän osannut epäillä mitään. Puistossa ei näkynyt muita ihmisiä, kun jokin mies ilmestyi koivujen seasta. Mies liikkui oudosti, aivan kuin hänen toinen jalkansa olisi ollut lyhyempi. Mielenkiintoni heräsi miehen pysähtyessä Annin luo. Mies sanoi jotakin ja näin Annin vastaavan. Pian Anni otti askeleen taakse, mutta mies seurasi. Kehonkieli paljasti Annin olevan peloissaan ja kun hän kääntyi ympäri tarttui mies kiinni. Robert yritti puolustaa emäntäänsä, mutta mies potkaisi sen kauemmas. Koira oli kooltaan pieni, niin että mies saattoi tallata sen saappaansa alle kuin torakan. Anni yritti huutaa apua, mutta mies lopetti huudon lyömällä nyrkillä kasvoihin. Lähdin vaistomaisesti juoksemaan ja käskin miestä päästämään irti, kun mies alkoikin takoa Annia alakautta vatsaan.

Juoksin Annin luo. Hän makasi maassa. Mies oli kadonnut. Kysyin oliko kaikki kunnossa? Anni ei vastannut. Kasvot olivat nurmea vasten ja vartalo retkotti omituisesti. Käännettyäni Annin ympäri huomasin takin kastuneen, aivan kuin hän olisi maannut lätäkössä. Oli jo hämärää ja meni hetki ennen kuin ymmärsin takin olevan veressä. Samassa huomasin kauempana lenkkeilijän, joka nosti puhelimen korvalleen.

En ehtinyt avata suutani kun poliisi käskytti minut maahan ja laittoi rautoihin. He eivät alkuunkaan uskoneet minun saapuneen auttamaan. Lenkkeilijä ei ollut nähnyt hiipparia joka, niin minulle selvisi jo ennen kuin ambulanssi ehti paikalle, oli puukkottanut naista vatsaan. Ei kirurgisella tarkkuudella, vaan raivon vallassa takoen. Näytin sinivuokoille toimilupani ja sain heidät mulkoilemaan vuoronperään kuvaani ja minua epäilevän näköisinä, kunnes he osoittivat

maassa lojuvaa veristä puukkoa.

Kamarilla kerroin naisen isästä, joka oli palkannut minut seuraamaan tyttärtään. Paljastin Eliaksen epäilleen jotakin tämän kaltaista ja olleen ikävä kyllä oikeassa. Tunsin syyllisyyttä, sillä Elias joutuisi hautaamaan tyttärensä, ja olen ymmärtänyt lapsen menettämisen olevan ihmiselle taakoista suurin.

Annoin toimeksiantajani puhelinnumeron poliiseille. He katsoivat lappua hetken, kunnes toinen katosi huoneesta. Konstaapeli saapui takaisin omituisessa mielentilassa, jossain kiihtyneisyyden ja riemun välimaastossa ja kysyi toistamiseen asiakkaan nimeä? Hänen mukaansa kertomukseni ei pitänyt paikkaansa. Poliisit lopettivat kuulustelun lyhyeen ja veivät minut koppiin. Minun olisi paras miettiä tarinaani. Ensimmäinen versio ei ollut uskottava. En voinut lainkaan käsittää mitä he halusivat. Ajattelin jo murhan lisäksi tapahtuneen oikeusmurhan.

Pitkän yön jälkeen minut vietiin takaisin kuulusteltavaksi ja poliisi halusi näyttää minulle videon. En ollut viedeoiden katselu tuulella ja käskin heitä pidättämään minut tai päästämään vapaaksi, sillä he olivat niin hakoteillä etsiväpaskassaan, että tuskin löytävät takaisin asemalle.

Vitsi ei heitä hymyilyttänyt, mutta ei sen ollut tarkoituskaan. Poliisit lupasivat sen sijaan kertoa kolme faktaa. Huokaisin ja pyysin aloittamaan.

”Ensinnäkin”, lihavampi avasi suunsa, ”puhelinnumero ja nimi eivät täsmää, numero ei kuulu murhatun naisen isälle.” On pakko myöntää sen iskeneen aukon itseluottamukseeni. Tunsin itseni huijatuksi.

”Toisekseen”, plösön ilme oli omahyväinen, ”uhrin isä ei ole palkannut yksityisetsivää, koko idea on hänen mielestään aivan absurdi”.

Kolmanneksi he kertoivat hallussaan olevan turvakameran kuvia, joiden mukaan olin liidellyt kottaraisen perässä jo useiden päivien ajan. Vaadin oikeutta näyttää toimisto, jossa sovimme asiasta, se nyt ainakin oli olemassa. En kai minä muuten edes tietäisi missä se sijaitsee.

”Neljänneksi” puheenvuoro siirtyi toiselle, hymyttömälle konstaapelille ja minua alkoi huimata, eihän faktoja pitänyt olla kuin kolme.

”Sinä päivänä kun väität käyneesi toimistolla, Elias Kaikuvirta oli mökillä, puhelin paikansi hänet sinne, ja toimiston turvakamera paljasti ettei kukaan astunut ovesta sisään. Ainoastaan yksi epäilyttävän näköinen henkilö käveli toimiston ohi.”

Näin kuvaruudulla itseni astelemassa jalkakäytävää pitkin ja tunsin kuinka veri karkasi päästäni. Ehdin jo epäillä mielenterveyttäni ja poliisi pani sen merkille.

”Helpottaa kun tunnustat”, konstaapeli virkkoi. Tunsin olevani hukassa. Minua oli huijattu. Poliisi kysyi vielä miksi en kävellyt turvakameran kuvassa ovesta sisään, vaan kurkin kynnykseltä ja

jatkoin matkaani? Voitte vain arvata menikö selitykseni läpi kertoessani Eliaksen vieneen minut sivuovesta toimistoon. Yhtään parempaa vastaanottoa ei saanut kirjallisen sopimuksen puute minun ja asiakkaan väliltä, varsinkin kun Elias oli kertonut lahjoittaneensa tyttärelleen rahaa matto-ostoksia varten. Ne samat viiden sadan euron setelit löytyivät lompakostani. Tunsin oloni sairaaksi ja poliisi toisti tunnustamisen helpottavan. Tunnustamista taas helpottaisi murhapai- kalla käynti, niin että ymmärtäisin mitä olin tehnyt. Poliisien mukaan minun olisi mahdollista selvittää ehdonalaisella, jos vetoaisin mielenhäiriöön.

Puisto näytti päivänvalossa vieraalta, mutta samalla niin tutulta. Tapahtumat palasivat elävinä mieleeni ja ymmärsin etten ollut syyllinen. Ajatus oli istutettu päähäni ja se oli lähtenyt itämään. Revin rikkaruohon juurineen irti.

Kiersimme lammen ja kerroin missä olin kun mies lähestyi Annia, sekä kuinka tämä puukotti naista alakautta vatsaan. Vastaus ei poliiseja tyydyttänyt. He halusivat viedä minut tapahtu- mapaikalle, niin että näkisin veritahrat nurmikolla ja ymmärtäisin tekojeni konkreettisuuden. Tunsin turhautuvani, ja kun konstaapeli osoitti maassa olevaa verta, potkaisin häntä nivusiin ja säntäsin karkuun.

Juoksin kuin koira. Tuskin koskaan olin juossut lujempaa ja tunsin veren maun nousevan suuhuni. Olin rahaton. En voinut mennä kotiini, en myöskään toimistolle. Yksikään tuttavani ei minua auttaisi, siihen Suomi oli liian lainkuulijainen maa, ja lain varjoisalta puolelta tuntemani henkilöt eivät pitäisi puoliani, vaan syöttäisivät minut susille.

Nälkä kurni suonissani. Oli pakko saada ruokaa. Katsoin Alepasta ulos astuvaa vanhusta. Mummolta olisi helppo viedä ruokakassi, mutten kyennyt siihen. En voinut ryöstää vanhusta todistaakseni itseni syyttömäksi.

Astuin Alepan ovesta sisään ja kävelin ripeästi kohti eineshyllyä. Tartuin lihapiirakkapakettiin, se tuntui kädessä kylmältä. Satuin vilkaisemaan hyllyn taustana olevaan peiliin ja jähmetyin. Parta ajamatta ja hiukset rasvaisina näytin myymälävarkaan perikuvalta. Samassa jokin liikahti pääni vieressä. Käänsi vaistomaisesti silmäni liikkeen suuntaan ja katseemme kohtasivat. Minun oli vaikea uskoa näkyä todeksi ja hetken luulin jo erehtyneeni, kun peilistä heijastuneet kasvot saivat minut toisiin ajatuksiin. Käännyin ympäri ja yritin huutaa, mutta jokin iskeytyi kasvoihini. Kipu löi läpi pääni ja korvissa humisi. Pullo tippui lattialle ja pirstoutui tuhansiksi sirpaleiksi. Ryntäsin kaaoksen läpi kohti askelia. Ne loittonivat, mutten aikonut antaa periksi. Näkökenttäni hämärtyi paksusta verestä. Se tarttui tahmeana hihaani kun pyyhkäisin kasvojani. Ihmiset ottivat pelokkaina askeleen taakse ja väistivät. Jostain kuului kirkaisu. Näin ulko-oven käyvän. Ikkunan

takana juoksi mies joka ontui toista jalkaansa. Tiesin olevani oikeassa. Tulisni saamaan hänet kiinni ja todistaisin syyttömyyteni.

”Kutsutaan poliisi, näin mitä hän teki.” Ääni oli hysteerinen, mutten kiinnittänyt siihen huomiota. Ryntäsin ovelle, siitä ulos ja miehen perään. Mies juoksi ontuen kohti rautatien alikulkutunnelia kunnes katosi näkyvistä.

Tunneli oli saapuessani tyhjä, mutta jokunen asfaltille suistunut kivi paljasti miehen nousseen piennarta ratapihalle. Ryntäsin jyrkkää, kivien verhoamaa seinämää ylös. Tartuin kiveykseen käsilläni ja sen karhea pinta repi ihoni rikki. Sain miehen taas näkyviin. Hän juoksi viitisen kymmentä metriä edelläni ratapihaa pitkin ja vilkaisi taakseen. Tunsin itseni saalistajaksi. Pedoksi joka ahdistaa kohteensa nurkkaan. Riensin onnettoman paskiaisen perään tuntien lähes sääliä häntä kohtaan. Loikin raiteiden välissä, kun mies katosi vaunujen sekaan. Hän ei voisi piilotella kauaa, siihen ratapiha oli liian avara. Vaunut antaisivat hetkellisen suojan, mutta paljastaisivat pakenevan jalat renkaiden lomassa.

Saapuessani vaunun kulmalle, sen jonka taakse mies oli kadonnut, minulla ei ollut enää kiire. Hiivin kuin saalista vaanien. Enää ei ollut kyse siitä saisinko miehen kiinni, vaan kuinka pian se tapahtuisi. Otin pehmeitä, kissamaisia askeleita, joista jokainen vei minua lähemmäs saalistani. Tunsin lihasteni jännittyvän ja saatoin haistaa pelon ilmassa. Olin valmis hyökkäämään kimppuun. Aistini olivat niin valppaina, kuin elinkautiselta pelastumisen suoma uusi elämä vain saattoi suoda, kun tapahtui jotakin ennakoimatonta. Asia, jota en tullut ottaneeksi huomioon, muutti minut saalistajasta saaliiksi.

Mies asteli kohti ja tuijotti lävitseni harmailla silmillään. Peräännyin vaistomaisesti. En ryntäämällä, joka saisi pedon iskemään kiinni, vaan pehmein varovaisin liikkein. Se mikä miehessä pelotti ei suinkaan ollut hänen katseensa, vaan pohjattoman mustana tuijottava revolverin piippu.

– Olisit tyytynyt kohtaloosi, mies sanoi.

Ääni oli omituinen, aivan kuin miehen olisi vaikea puhua. Ehkä kieli oli juuttunut kitalakeen tai sanat liian suuriksi sopiakseen ulos suusta.

– Elinkautinen tarkoittaa elämää, mutta sinä valitsit kuoleman.

Miehen olemus oli kylmä ja tiesin ettei hän epäröisi. Liipasimen painaminen oli arkinen toimenpide, kuin vetäisi vessan. Molemmat poistivat kuonaa hänen todellisuudestaan. Jatkoin varovaista perääntymistä, kun samassa ajatus löi lävitseni. Se ei ollut neronleimaus jonka avulla pelastuisin, vaan tiesin kuolevani ja sisäistin sen. Aikani oli tullut.

– Päästä minut, en kerro kenellekään...

Ääni tuli suustani, muttei ollut minun vaan pikkupojan, joka kauan sitten pelkäsi hiekkalaati-

kolla.

– Anna minun mennä, otan syyn niskoilleni...

Kyöneleet valuivat suolaisina pitkin poskiani. Mies naurahti, mutta nauru oli iloton. Siitä puuttui riemu ja se kuulosti luonnottomalta. Sillä hetkellä ymmärsin mistä miehen puhetyyli johtui.

– Ei pitäisi puuttua asioihin jotka eivät ulkopuolisille kuulu.

– Anna minun mennä, artikuloin liioitellusti ja miehen silmissä välähti viha.

– En ole tyhmä! mies karjaisi ja nosti aseensa, – Ainoastaan kuuro.

Jatkoin perääntymistä, mutta tunsin kuinka jalkani alkoivat pettää. Jostain kuului lähestyvän junan raskas kolina.

– Se mitä isän ja tyttären välillä tapahtuu, sen kuuluu jäädä heidän asiakseen, mies sanoi ja piti tauon.

– Kaikki tekevät elämässään virheitä ja jos joku ei voi antaa vuosienkaan jälkeen anteeksi, vaan haluaa tuhota, on hän tuhoutuva itse.

Mies kohotti aseensa. Kasvot kylmenivät piirun verran, kun samassa ilman halkaisi väkivaltainen ujellus. Säikähdin sen olleen laukaus, mutta huomaisin yhä tuijottavani aseeseen piippua. Samassa kuulin äänen uudestaan. Mies tuijotti minua ilmeettömänä, kuin odottaen. Käännyin äänen suuntaan ja silmäni laajenivat. Kuin valtaisa seinä olisi vyörynyt miestä kohti. Ikkunaan syöpyi veturinkuljettajan kauhistanut ilme. Mies seurasi katsettani ja ehti kääntää päänsä, kun juna nielaisi asetta kannattelevan käden ja vislasi jumalattomasti pillillään.

KIRJOITANUT: JULIUS VILKAS